

Alexandri de figuris sententiarum et verborum

**Inauguraldissertation
zur Erlangung des Grades eines Doktors der Philosophie
der Georg – August- Universität**

**vorgelegt von
Ahn Jaewon
aus Seoul, Südkorea
Januar, 2004**

Inhaltsverzeichnis

Einleitung	I-XLII
1. Über den Rhetor Alexander Numeniu.....	I
1.1 Leben und Werke	I
1.2 Bemerkung zu Alexander als Rhetor	II
2. Über das Werk <i>De figuris sententiarum et verborum</i>	VII
2.1 Über die Quelle von <i>De figuris</i>	VII
2.2 Über die Rezeption von <i>De figuris</i>	VIII
2.3 Über die Struktur von <i>De figuris</i>	VIII
2.3.1 Einleitung	VIII
2.3.2 Definition der Figur	VIII
2.3.3 <i>De figuris sententiarum</i>	IX
2.3.4 <i>De figuris verborum</i>	X
2.4 Über den Stil von <i>De Figuris</i>	XII
3. Über die codices	XV
3.1 Paris. 1741 und Marc. 512	XVI
3.2 Paris. 1741 und Marc. 429	XVIII
3.3 Marc. 429 und Vind. 60	XX
3.4 Vind. 60 und codices ceteri	XX
3.5 Paris. 1656 und die editio princeps Aldina	XXI
3.6 Paris 2087 und Notae Marginales in Paris. 1741	XXIII
3.6.1 Paris. 2087	XXIII
3.6.2 Die Familie des Paris. 2087	XXIX
3.6.3 Notae Marginales	XXX
4. Bisherige Editionen	XXXII
4.1 Die editio princeps Aldina	XXXII
4.2 L. Norrmannus	XXXII
4.3 Chr. Walz	XXXIII
4.4 L. Spengel	XXXIII
5. Über diese Edition	XXXV
5.1 Die Grundlagen des apparatus criticus	XXXV
5.2 Zur Konstituierung des apparatus similium	XXXV
5.3 Emendationen und Konjekturen	XXXV
5.4 Kleine Bemerkungen zu Grammatik und Orthographien	XXXVI
6. Stemma codicum et sigla breviate	XXXVII
6.1 Stemma codicum libri Alexandri	XXXVII

6.2 Sigla breviata	XXXVII
7. Bibliographie.....	XXXIX
7.1 Editionen	XXXIX
7.2 Monographien und Aufsätze	XXXIX

Alexandri de figuris sententiarum et verborum..... 1-78

De figuris sententiarum1-41

1. Praefatio	1
2. ΟΡΟΣ ΣΧΗΜΑΤΟΣ	5
3. Προδιόρθωσις	10
4' Επιδιόρθωσις	11
5' Αμφιδιόρθωσις.....	12
6. Προκατάληψις.....	13
7' Υπεξαίρέσις	14
8. Αίτιολογία	15
9. Συναθροισμός.....	16
10' Επιμονή	17
11. Λεπτολογία	18
12. Προσωποποιία.....	20
13' Επανόληψις	22
14' Επαναφορά	24
15' Ηθοποιία.....	26
16' Αποσιώπησις.....	27
17' Επιτροχασμός.....	28
18' Ειρωνεία	29
19. Παράλειψις	30
20' Αποστροφή	31
21. Διαπόρησις	33
22' Ερώτημα	34
23. Πύσμα	35
24. Διατύπωσις	36
25 ' Αντεισαγωγή.....	37
26. Διασυρμός	38
27. Μετάστασις	40
28. [Υπερβολή].....	41

De figuris verborum	42-78
1. Praefatio	42
2. Anadiplwsij h)Pal il ogia h)Epanal hyij	46
3. Epanafora/	47
4. Antistrofh/	48
5. Sumpl okh/h)Suhqesij	49
6. Sunwnumia	50
7. Epanodoj	51
8. Kl imac	52
9. Prosdiasafhsij	53
10. Perifrasij	54
11. Pleonasmof	55
12. Asundetoh h)Dial usij	56
13. El l eiyij	57
14. Al l oiwsij h)Al l agh/	58
15. Pol uptwtoh	61
16. Metabol h/	62
17. Zeugma	63
18. Omoiotel euton	64
19. Omoioptwtton	65
20. Paronomasia	66
21. Antiqesij	67
22. Antimetqesij h)Sugkrisij h)Pl okh/	69
23. Antenantiwsij	71
24. Uperbatoh	72
25. Parembol h/	75
26. Parison	76
27. Prosunapanthsij	77
28. Epitiñhsij	78
Photokopien von Handschriften	79
Indices	88

1. Über den Rhetor Alexander Numeniu

1.1 Leben und Werke

Alexander war Sohn des Numenios, der eine Trostrede für Kaiser Hadrian (reg. 117 - 138 n. Chr.) über den Tod des Antinoos gehalten hat¹. Alexander war also als Rhetor in posthadrianischer Zeit tätig. Leider aber wissen wir sonst gar nichts über sein Leben. Auch die *Suda*² stellt ihn nur mit einer Berufsbezeichnung dar, und zwar mit ὁ σοφιστής. Aufgrund dieser einzigen Benennung hat J. Brzoska behauptet, daß Alexander „ein hervorragender Rhetor“³ war. Es ist uns aber nicht bekannt, in welchem Ausmaß Alexander als Redner wirksam geworden ist. Die Behauptung von Brzoska ist deshalb nur eine Vermutung. Klar ist jedoch, daß Alexander ein bedeutender Verfasser rhetorischer Schriften war. Denn man kann den Namen Alexander häufig bei späteren Technographen finden, wie bei Iulius Rufinianus: Hactenus Aquila Romanus ex Alexandro Numenio: exinde ab eo praeteritas (sc. figuras), aliis quidem proditas subtexuimus (sc. Rufinianus).⁴ Auch in verschiedenen Rhetoriktraktaten anonymen Autoren erscheint der Name Alexanders, so in:

ANONYMOY ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ ΤΩΝ ΕΥΡΕΣΕΩΝ⁵,
ANONYMOY ΣΧΟΛΙΑ ΕΙΣ ΕΡΜΟΓΕΝΟΥΣ ΕΥΡΕΣΕΩΝ ΤΟΜΟΥΣ⁶,
ΜΑΞΙΜΟΥ ΤΟΥ ΠΛΑΝΟΥΔΟΥ ΣΧΟΛΙΑ ΕΙΣ ΕΥΡΕΣΕΩΝ ΤΟΜΟΥΣ Γ'⁷,
ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ ΤΗΣ ΕΡΜΟΓΕΝΟΥΣ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ⁸,
ANONYMI SEGUERIANI ΤΕΧΝΗ ΡΗΤΟΡΙΚΗ⁹.

Brzoska behauptet¹⁰, daß alle in der *Suda* unter dem Lemma Νουμήνιος angeführten Werke dem Sohn Alexander zuzuweisen sind, nämlich Περὶ τῶν τῆς λέξεως σχημάτων, Ὑποθέσεις τῶν Θουκυδίδου καὶ Δημοσθένους (sc. συγγραμμάτων), Χρειῶν συναγωγή. Die Behauptung Brzoskas ist akzeptabel. Dafür gibt es zwei Gründe:

Zum einen könnte das Werk Περὶ τῶν τῆς λέξεως σχημάτων, das unter dem Namen Νουμήνιος aufgezählt worden ist, der zweite Teil von *De figuris sententiarum et verborum* sein. Ein Beleg dafür

¹ Suda. Nu. 518 Νουμήνιος, ῥήτωρ. Περὶ τῶν τῆς λέξεως σχημάτων, Ὑποθέσεις τῶν Θουκυδίδου καὶ Δημοσθένους, Χρειῶν συναγωγήν, Ἀδριανῶ παραμυθητικὸν εἰς Ἀντίνοον.

² Suda alpha.1128.6 καὶ ἄλλος, ὁ Νουμηνίου, σοφιστής.

³ Vgl. J. Brzoska, s.v. ‚Alexandros‘, RE I 2, 1894, S. 1456-1459.

⁴ Iulii Rufiani DE FIGURIS SENTENTIARUM ET ELOCUTIONIS, RLM, ed. K. Halm, Leipzig 1863, S.38.

⁵ RG VII pars I, ed. Chr. Walz, Stuttgart 1833, S. 53, 11.

⁶ RG VII pars II, ed. Chr. Walz, Stuttgart 1833, S.763, 14.

⁷ RG V, ed. Chr. Walz, Stuttgart 1833, S. 403, 22.

⁸ RG IV, ed. Chr. Walz, Stuttgart 1833, S. 35, 8.

⁹ RG I 1, ed. Spengel/Hammer, Leipzig 1894, S. 352-398.

¹⁰ Siehe dazu J. Brzoska, s.v. ‚Alexandros‘, RE I 2, 1894, S. 1456-1459.

scheint der Codex Parisinus BN gr. 2762 zu sein, der nur den ersten Teil von *De figuris sententiarum et verborum* überliefert: *De figuris sententiarum et verborum* könnte also zunächst vollständig abgeschrieben worden sein, der erste Teil dann aber verlorengegangen sein. Es ist zu vermuten, daß der Verfasser der *Suda* nur den zweiten, ‚kopflösen‘, d.h. anonymen Teil von *De figuris sententiarum et verborum* gelesen und ihn dann dem Vater Νουμῆτιοι zugewiesen hat. Denn der Verfasser der *Suda* hat unter dem Namen Alexander keine Werke erwähnt, obwohl Alexander mindestens drei rhetorische Werke verfasst hat, die die späteren griechischen und lateinischen Schulrhetoriker wie Phoebammon oder Aquila beeinflussten.¹¹

Zum anderen könnte Alexander auch die Ὑποθέσει τῶν Κοικιδίου καὶ Δημοσθένου (sc. *suggrammatwn*) geschrieben haben. Denn Alexander ist derjenige, der im Gegensatz zu Cicero eine große Vorliebe für den Stil von Historikern wie Herodot, Xenophon und insbesondere Thukydides entwickelte. Nach Cicero ist der Stil von Thukydides für einen Redner nicht geeignet, da die von Thukydides verfaßten Reden in der Praxis nur schwer zu verstehen seien.¹² Alexander hat aber oft Thukydides - Sätze als Beispiele verwendet. So gibt es etwa zu Beginn von *De figuris sententiarum et verborum* ein Beispiel, das der *Historia* des Thukydides entnommen ist.¹³

Sicher ist, daß Alexander ein grundlegendes Buch über die Rhetorik verfaßt hat, das als Vorlage des Textes des Anonymus Seguerianus gilt¹⁴. Er hat sich auch mit einer anderen rhetorischen Schrift¹⁵ beschäftigt, die fragmentarisch unter dem Namen eines Menander überliefert ist.¹⁶ Schließlich hat er den Figurentraktat *De figuris sententiarum et verborum* (= *De figuris*) geschrieben, der auf der Lehre des Caecilius von Kaleakte fußt.

1.2 Bemerkung zu Alexander als Rhetor

Alexander ist Theodoreer: Es ist charakteristisch für die Rhetoriklehre Alexanders, daß sie von der Lehre der Apollodoreer¹⁷ abweicht¹⁸ und identisch oder ähnlich mit der Lehre der Theodoreer¹⁹ ist. Belege

¹¹ Vgl. dazu C. Walde, *Alexandros* 25, DNP I, 1996, S. 479.

¹² Cic. Orat. 30: Thucydides autem res gestas et bella narrat et proelia, graviter sane et probe, sed nihil ab eo transferri potest ad forensem usum et publicum: ipsae illae contiones ita multas habent obscuras abditasque sententias, vix ut intellegantur; quod est in oratione civili vitium vel maximum.

¹³ Vgl. Alexander, *De figuris sententiarum et verborum*, RG III, ed. Spengel/Hammer, Leipzig 1894, S.10, 17-19.

¹⁴ Vgl. dazu G. Kennedy, *The Art of Rhetoric in the Roman World*, Princeton 1972, S. 618.

¹⁵ Alexandri PERI RHTORIKWN AF ORMWN, RG III, ed. ed. Spengel/Hammer, Leipzig 1894, S. 1-6.

¹⁶ Hoc Alexandri fragmentum primae Menandri parti peri\ogkwmi\wn fol. 610 Ald. propter simile argumentum ei ut videtur insertum adhaeret, disiunxit Walzius titulo addito peri\rhtorikwn a\formwn. nos (Spengel) Alexandri libro de exornationibus praemisimus. L. Spengel, wie Anm. 15, Praefatio (S. III).

¹⁷ Die Apollodoreer sind diejenigen, die „nullam oratori relinquebant libertatem, qua ille usus regulas artis ad tempora causas occasiones necessitates accommodare posset. Omnia in eorum aridissimis libris erant provisa, praescripta, certis finita praeceptis.“(K. Morawski, *De Dionysii et Caecili studii rhetorici*, RhM 34 /1879, S. 371). Siehe dazu G. Ballaira, *La dottrina delle figure retoriche in*

dafür zeigen sich in der folgenden Gegenüberstellung²⁰:

	Alexander	Theodoreer ²¹	Apollodoreer
Auffassung der Rhetorik	διαφέρει δὲ ἢ ἐπιστήμη τῆς τέχνης, καθὸ ἢ μὲν ὀδιαπτῶτων ἐστὶ θεωρημάτων καὶ μίαν ἔχόντων τὴν φύσιν, τέχνη δὲ [ἀπὸ] κινουμένων καὶ ἄλλοτε καὶ ἄλλην ἀναλαμβάνόντων φύσιν. τέχνης οὖν οὐσης τῆς ῥητορικῆς καὶ τῶν θεωρημάτων αὐτῆς πρὸς τοὺς καιροὺς ὀρμοζομένων ὀμαρτάνουσιν ἐπιστημονικῶς διδόντες τὰ θεωρήματα καὶ λέγοντες ὅτι δεῖν προοιμιάζεσθαι²²	διενήνοχε δὲ ἢ τέχνη τῆς ἐπιστήμης, τῷ μὴ ὀδιαπτῶτω κεχρηῆσθαι τῷ σκοπῷ, ἄλλὰ μεθαρμόζεσθαι πρὸς πρόσωπα καὶ καιροὺς²³.	ὅσοι(sc.' Απολλοδώρειοι) μὲν οὖν σεμνύνειν αὐτὴν (sc.τὴν ῥητορικὴν) βούλονται, ἐπιστημὴν εἶναι λέγουσι λέγοντες, ὡς ὅτι ταῦτά περὶ τῶν αὐτῶν ἔγνωκε καὶ ὅτι τοῖς αὐτοῖς κεφαλαίοις τὸν στοχασμὸν τέμνει καὶ τὸν ὄρον ὀμοίως.²⁴

Apollodoros di Pergamon, in: Quaderni Urbinati di cultura classica 5 (1968), S. 37-91.

¹⁸ Vgl. dazu G. Kennedy wie Anm. 14, S. 618 f.

¹⁹ Die Theodoreer sind diejenigen, bei denen „Vieles dem freien Ermessen anheimgegeben ist“ (M. Schanz, Die Apollodoreer und die Theodoreer, Hermes 25 (1897), S. 49). Siehe dazu G.M.A. Grube, Theodoros of Gadara, in: AJP 80 (1959), S. 337-365.

²⁰ In diesem Schema werden diejenigen Beispiele zum Vergleich herangezogen, die deutlich zeigen, daß Alexander Theodoreer ist. Vgl. dazu M. Schanz, Die Apollodoreer und die Theodoreer, Hermes 25 (1897), S. 36-54.

²¹ Siehe dazu M. Schanz, Die Apollodoreer und die Theodoreer, Hermes 25 (1897), S. 49: „Der Unterschied bei den Schulen bezieht sich nicht auf untergeordnete Fragen der Technik, sondern auf den Mittelpunkt aller rhetorischen Thätigkeit, nämlich auf die Rede.“

²² ΑΝΩΝΥΜΟΥ ΤΕΧΝΗ ΡΗΤΟΡΙΚΗ, RG I 1, ed. Spengel/Hammer, Leipzig 1894, S. 358, 23 - 359, 4.

²³ Sopatros, RG V, ed. Chr. Walz, Stuttgart 1833, S. 4, 7f. Vgl. dazu M. Schanz wie Anm. 21, S. 52.

²⁴ Wie Anm. 23, S. 4, 28f.

Frage der Narratio ²⁵	Ἄλεξανδρος δὲ ὁ τοῦ Νουμηρίου καὶ Νεοκλῆς φασὶ μὴ ὀεὶ δεῖν διηγεῖσθαι. ²⁶	ὅπερ ἐν ὑποθέσει οὐκ ἀναγκαῖον ὀεὶ διηγεῖσθαι. ²⁷	Οἱ μὲν Ἄπολλοδώρειοί φασιν ὀεὶ δεῖν διηγεῖσθαι, τὰ αὐτὰ λέγοντες ἅ καὶ ἐν τοῖς προοιμίοις, (...). ²⁸
Problem der Figuren ²⁹	(...), εἰ μὴ ἦν διανόημα τὸ μὲν κατὰ φύσιν, τὸ δὲ ἐσχηματισμένον, οὐτ' ἂν τῶν ἰδιωτῶν οἱ ῥήτορες διέφερον οὐτ' ἀλλήλων, (...). ³⁰ ἔστι δὲ λόγος ἕτερος κατὰ μίμησιν τούτου γεγονώς, (...) τοῦτον μὲν δὴ σχῆμα ἔχειν φασὶν ³¹		εἰ καὶ τοῦτο δοίη τις, ὅτι πᾶς λόγος ἰδιόν τι σχῆμα ἔχει κατὰ φύσιν, ³² φασὶ γὰρ τινες οὐδ' ἐν ἰδίον ἔχειν τὸ σχῆμα τῆς διανοίας ³³

Alexander ist ein selbständiger Theoretiker. Sicher ist, wie der Vergleich gezeigt hat, daß Alexander in der Tradition der Theodoreer steht. Interessant ist jedoch, daß Alexander auch an Theodoros Kritik übt. Dies wird deutlich an der folgenden Gegenüberstellung:

²⁵ „Auch Quintilian kennt diese Streitfrage, er stellt sich auf Seite der Theodoreer; denn er sagt (Inst. orat. 4.2.4): plerique semper narrandum putaverunt quod falsum esse pluribus coarguitur. Sunt enim ante omnia quaedam tam breves causae, ut propositionem potius habeant quam narrationem.“ (M. Schanz wie Anm. 21, S. 42).

²⁶ ANΩNYMOY TEXNH PHTOPIKH, RG I 1, ed. Spengel/Hammer, Leipzig 1894, S. 372, 18.

²⁷ Theon Rhet. Aelius, Progymnasmata, RG II, ed. Spengel/Hammer, Leipzig 1894, S. 76, 13.

²⁸ ANΩNYMOY TEXNH PHTOPIKH, RG I 1, ed. Spengel/Hammer, Leipzig 1894, S. 372, 1.

²⁹ Quintilian erwähnt auch diese Streitfrage (Inst. orat. 9.1.12): Quo si contenti sumus, non inmerito Apollodorus, si tradenti Caecilio credimus, incomprehensibilia partis huius existimavit. Interessant ist aber, daß Alexander die Erörterung über Figuren eben mit dieser Streitfrage beginnt und sogar Quintilians Wort „incomprehensibilia“ mit dem Ausdruck Alexanders „ἀπερίληπτα“ (siehe S.1, 8) identisch ist. Vgl. dazu M. Schanz wie Anm. 21, S. 50-51.

³⁰ Alexander, De figuris sententiarum et verborum, RG III, ed. Spengel/Hammer, Leipzig 1894, S. 11, 30ff.

³¹ Wie Anm. 30, S. 12, 22.

³² Wie Anm. 30, S. 11, 20.

³³ Wie Anm. 30, S. 12, 15.

Theodoros	Alexander
Θεόδωρος δὲ οὕτως ὀρίζεται· διήγησίς ἐστι πράγματος ἀντοτελοῦς κατὰ ψιλὴν ὁπόδοσιν ἔκθεσις περὶ τῶν ἤδη γεγόνотων ³⁴ .	Τοῦτον τὸν ὄρον Ἰλέξανδρος ἀκριβῆ μὲν εἶναί φησι, οὐ μὴν πομπικὸν οὐδὲ ῥητορικόν· δεῖ γὰρ σαφέστερον τὰ τοιαῦτα ὑπογράφειν ³⁵ .

Alexander distanziert sich also von der Lehre der Theodoreer. Dies weist darauf hin, daß Alexander nicht ein fanatischer Theodoreer, sondern ein kritischer und selbständiger Theoretiker ist.

In diesem Zusammenhang zu erwähnen ist die Argumentationslehre Alexanders. Diese Lehre orientiert sich an Aristoteles. Dies zeigt sich an folgendem Vergleich deutlich:

Alexander	Aristoteles
Τῶν δὲ πίστεων αἱ μὲν ἀτεχνοὶ εἰσιν, αἱ δ' ἔντεχνοι. ἀτεχνοὶ μὲν ἄς ἐξ ἑτοίμου πορίζομεθα, ἔντεχνοι δὲ ἄς ἐκ τῆς τέχνης λαμβάνομεν. ἀτεχνοὶ δὲ εἰσιν οἷον μάρτυρια, ψηφίσματα, συμβόλαια, χρησμοί, τὰ τοιαῦτα, ὅσα ἔγγραφα. (...) τὸ δὲ ὅλον τούτων τῶν πίστεων ἢ μὲν εὐρεσις ἀτεχνος, ἢ δὲ χρῆσις ἔντεχνος. τῶν δὲ ἐντέχνων πίστεων τὰ πρῶτα εἶδη δύο, παράδειγμα καὶ ἐνθύμημα. καὶ Ἰλέξανδρος μὲν οὕτως. ³⁶	τῶν δὲ πίστεων αἱ μὲν ἀτεχνοὶ εἰσιν αἱ δ' ἔντεχνοι. ἀτεχνα δὲ λέγω ὅσα μὴ δι' ἡμῶν πεπόρισται ἀλλὰ προὑπῆρχεν, οἷον μάρτυρες βάσανοι συγγραφαὶ καὶ ὅσα τοιαῦτα, ἔντεχνα δὲ ὅσα διὰ τῆς μεθόδου καὶ δι' ἡμῶν κατασκευασθῆναι δυνατόν, ὥστε δεῖ τούτων τοῖς μὲν χρῆσασθαι, τὰ δὲ εὐρεῖν ³⁷ .

Wie der Vergleich zeigt, ist die Aussage Alexanders fast identisch mit der Formulierung des Aristoteles. Aber Alexander folgt nicht bloß Aristoteles, sondern er versucht deutlich zu machen, was unklar ist. Ein Beispiel ist die scharfe Trennung der πίστις von der ἀπόδειξις. Dies zeigt sich an folgendem Vergleich deutlich:

³⁴ ANΩNYMOY TEXNH PHTOPIKH, RG I 1, ed. Spengel/Hammer, Leipzig 1894, S. 363, 1.

³⁵ Wie Anm. 34, S. 363, 3.

³⁶ Wie Anm. 34, S. 378, 4.

³⁷ Arist. Rhet. A. 2. 1355 b 35.

Alexander ³⁸	Aristoteles ³⁹
Ἄλέξανδρος δὲ οὕτως τὴν πίστιν ὠρίσατο· πίστις ἐστὶ λόγος ἄγων εἰς συγκατάθεσιν. διαφέρει δὲ πίστις ἀποδείξεως, ὅτι ἡ μὲν ἀπόδειξις ἀληθῆ ἔχει τὰ λήμματα καὶ τὴν συναγωγὴν ὑγιῆ, ἡ δὲ πίστις οὔτε ἀεὶ ἀληθῆς οὔτε πιθανῆ καὶ φαίνεται μὲν συναγεῖν, οὐ συναγεῖ δέ, καὶ ἡ μὲν τοῖς φιλοσόφοις ἀρμόζουσα μᾶλλον, ἡ δὲ τοῖς ῥήτορσιν.	ἔξ ὧν μὲν οὖν λέγονται αἱ δοκοῦσαι εἶναι πίστεις ἀποδεικτικαί, εἴρηται. τῶν δὲ ἐνθυμημάτων μεγίστη διαφορὰ καὶ μάλιστα λεληθυῖα σχεδὸν παρὰ πᾶσιν ἐστὶν ἥπερ καὶ περὶ τὴν διαλεκτικὴν μέθοδον τῶν συλλογισμῶν (...) λέγω γὰρ διαλεκτικούς τε καὶ ῥητορικούς συλλογισμούς εἶναι περὶ ὧν τοὺς τρόπους λέγομεν.

Es ist klar, daß Alexander von der Lehre des Aristoteles offen abweicht. Dieser Abweichung liegt aber die Lehre des Caecilius zugrunde. Ein Beleg dafür findet sich bei Quintilian⁴⁰: ἀπόδειξις est evidens probatio, ideoque apud geometras γραμματικῶν ἀποδείξεις dicuntur. Hanc et ab epicheiremate Caecilius putat differe solo genere conclusionis et esse apodixin imperfectum epicheirema eadem causa qua diximus enthymema a syllogismo distare. Zu diesem Zitat ist noch zu sagen, daß die Differenzierung Alexanders zwar ähnlich der des Caecilius ist, aber sich inhaltlich ein wenig unterscheidet von der des Caecilius. Denn Caecilius trennt das ἐπιχείρημα von der ἀπόδειξις, nicht die πίστεις. Aus dem Zitat Quintilians ist festzuhalten, daß die Trennung des Caecilius nicht so scharf wie die Alexanders ist. Dies bestätigt, daß Alexander ein selbständiger Theoretiker ist.

³⁸ ANONYMOY TEXNH PHTOPIKH, RG I 1, ed. Spengel/Hammer, Leipzig 1894, S. 377, 22 - 378, 3.

³⁹ Arist. Rhet. A.2. 1358 a 1.

⁴⁰ Quint. Inst. orat. 5.10.7.

2. Über das Werk *De figuris*

2.1 Über die Quelle von *De figuris*

Quintilian nennt in seiner Figurendiskussion im 9. Buch der *Institutio oratoria* gleich mehrere Verfasser⁴¹ von Figurenlehrbüchern, die er zwar benutzt hat, die aber nicht auf uns gekommen sind. Zwei von ihnen sind wichtig für die Figurenlehre im Bereich der Schulrhetorik⁴². Da ist zunächst einmal der jüngere Gorgias, der Lehrer von Ciceros Sohn Marcus in Athen war und der eine Figurenlehre in vier Büchern verfaßt haben soll. Diese vier Bücher wurden von Rutilius Lupus zusammengefaßt ins Lateinische übersetzt. Die zwei Bücher umfassenden Ausführungen des Lupus über die Wortfiguren sind in der Form eines Schullehrbuches überliefert worden⁴³. Der andere Autor ist Caecilius von Kaleakte⁴⁴. Caecilius war in spätaugusteischer Zeit tätig und hat ein ähnliches, nicht erhaltenes Werk⁴⁵ in zwei Büchern geschrieben, die sich jeweils zur Hälfte auf Sinn- und Wortfiguren bezogen haben sollen. Auf der Grundlage dieser Figurenlehre sind *De figuris* von Alexander Numeniu und *De figuris Demosthenicis* von Tiberius⁴⁶ verfaßt. Diese beide Figurentraktate sind also miteinander verwandt.

Das Verhältnis von Alexander und von Tiberius zu Caecilius legte Th. Schwab eingehend in seiner Dissertation⁴⁷ dar. Tiberius benutzte den Caecilius in unselbständiger Weise, so Th. Schwab⁴⁸, Alexander in selbständiger Weise. Nach ihm ist die Selbständigkeit Alexanders im folgenden zu sehen:

„Alexander hingegen (sc. gegen Tiberius) schaltet mit dem Material, das ihm Kaikilios bietet, in freier Weise. Bei manchen Figuren schließt er sich in Einzelheiten, wie in Beispielen oder Erklärungen, an diese Vorlage an, während er das ganze Kapitel in selbständiger Weise umarbeitet, eine andere Systematisierung versucht, auch Stellen aus anderen Vorlagen einarbeitet. Den Wortlaut der Definition pflegt er von Kaikilios unabhängig zu bilden, was für die Behandlung späterer Kapitel z.B. der διατύπωσις wichtig ist. In einem Falle (παρεμβολή) wenigstens wahrte er, soweit sich feststellen ließ, die von Kaikilios herrührende Anordnung und Verknüpfung der Figuren ὑπερβατόν und παρεμβολή; ob auch bei der Anordnung der übrigen Figuren Kaikilios das Vorbild war, läßt sich infolge unserer mangelhaften Kunde von kaikilischen Werken nicht mehr erkennen.“⁴⁹

⁴¹ *Institutio oratoria* 9. 3. 89: „et proprie libros huic operi dedicaverunt, sicut Caecilius, Dionysius, Rutilius, Cornificius, Visellius aliique non pauci (sed non minor erit eorum qui vivunt gloria).“

⁴² Siehe dazu U. Schindel, *Die Rezeption der hellenistischen Theorie der rhetorischen Figuren bei den Römern*, Göttingen 2001, S. 7 f.

⁴³ *Rhetores Latini Minores*, ed. K. Halm, Leipzig 1863, S. 3-21.

⁴⁴ Siehe dazu J. Kennedy, *The Art of Rhetoric in the Roman World*, Princeton 1972, S. 364-369.

⁴⁵ Die Fragmente des Caecilius sind von E. Ofenloch gesammelt: *Caecilii Calactini fragmenta*, ed. E. Ofenloch, Leipzig 1907 (ND 1967).

⁴⁶ *Tiberii De figuris Demosthenicis cum deperditorum operum fragmentis*, ed. G. Ballaira, Rom 1968.

⁴⁷ Th. Schwab, *Alexander Numeniu ΠΕΡΙ ΣΧΗΜΑΤΩΝ*, Paderborn 1916.

⁴⁸ Wie Anm. 47, S. 30.

⁴⁹ Wie Anm. 47, S. 30.

2.2 Über die Rezeption von *De figuris*

Aquila Romanus soll sich an Alexander Numeniu orientiert haben, wie schon in der Spätantike Iulius Rufinianus meinte⁵⁰. Auch hat man ermittelt, daß das *Carmen de figuris* (RLM Nr. IV) teilweise auf Alexanders Figurenlehre fußt⁵¹. Ebenso dient Alexanders *De figuris* teilweise zur Vorlage für spätere Autoren wie Herodianus⁵², Phoebammon⁵³, Martianus Capella⁵⁴, Anonymus Ecksteinii⁵⁵ und Eugraphius⁵⁶.

2.3 Über die Struktur von *De figuris*

Das Werk *De figuris* besteht aus zwei Groß-Einheiten, und zwar aus den Teilen *de figuris sententiarum* und *de figuris verborum*. Bei genauerer Betrachtung ist das Werk *De figuris* aber in vier Teilen gegliedert:

1. Einleitung (S.1 - 4), 2. Definition der Figur (S. 5 - 9), 3. *de figuris sententiarum* (S. 10 - 41), 4. *de figuris verborum*⁵⁷(S. 42 - 78).

2.3.1 Einleitung (S. 1 - 4)

In der Einleitung behandelt Alexander folgende Probleme:

- a. Schwierigkeit der Abhandlung der Figuren nach Zahl und Wesen, Abgrenzung der Figurenlehre hinsichtlich *figura* und *tropos* (S. 1, 1- 2, 5).
- b. Abgrenzung der Figurenlehre von der Grammatik: Unterschiede zwischen grammatischen Fehlern (Barbarismus und Soloecismus) und rhetorischen Vorzügen (*Tropus* und *Figur*) (S. 2, 5 - 17).
- c. Unterschiede zwischen *Tropus* und *Figur* (S. 3, 1 - 9).
- d. Unterschiede zwischen Sinnfiguren und Wortfiguren (S. 3, 9 - 4, 9).

2.3.2 Definition der Figur (S. 5 - 9)

Im zweiten Teil erörtert Alexander drei Themen:

- a. Die allgemeine Definition der Figur, die sowohl den Sinnfiguren als auch den Wortfiguren gemeinsam ist (S. 5, 2 - 15).

⁵⁰ Iulii Rufiniani *De figuris sententiarum et elocutionis*, in: *Rhetores Latini Minores*, ed. K. Halm, Leipzig 1863, S. 38: „Hactenus Aquila Romanus ex Alexandro Numenio : exinde ab eo praeteritas, aliis quidem proditas, subtexuimus.“

⁵¹ U. Schindel, Entstehungsbedingungen eines spätantiken Schulbuchs: Zum ‘*Carmen de figuris*’ (RLM 63-70), in: S. Döpp (Hrsg.), *Antike Rhetorik und ihre Rezeption*, Stuttgart 1998, S. 85-98.

⁵² Herodiani *De figuris*, RG III, ed. L. Spengel, Leipzig 1853-1856, S. 83-109.

⁵³ Phoebammonis *De figuris*, RG III, ed. L. Spengel, Leipzig 1853-1856, S.41-56.

⁵⁴ Martianus Capella, ed. A. Dick, BT² 1978, 5, 523-537.

⁵⁵ Anonymus Ecksteinii, *Schemata dianoiarum quae ad rhetores pertinent*, ed. U. Schindel, NGG Phil.-hist. Kl. 1987, 7, S. 107-173 (=S. 1-67).

⁵⁶ Eugraphius, *Commentum Terenti*, ed. P. Wessner, BT 1908 (ND 1966) (= Donatus, Bd. 3).

⁵⁷ Im Unterschied zu dem Teil *de figuris sententiarum* beginnt der Teil *de figuris verborum* mit der Einleitung, die die Definitionen von *περίοδος*, *κῶλον* und *κόμμα* und deren Beispiele zum Thema behandelt.

- b. Die Streitfrage, ob die Sinnfiguren Figuren sind (S. 5, 15 - 6, 6), und Argumente gegen diejenigen, die Sinnfiguren nicht für Figuren halten (S. 6, 7 - 9, 16):
- α. Funktion der Figuren bei tüchtigen Rednern (S. 6, 7 - 6, 14).
 - β. Die explizite Definition der Figur mit den Begriffen, und zwar mit „κατὰ μίμησιν“ und „κατὰ τέχνην“ (S. 6, 14 - 8, 4).
 - γ. Nützlichkeit der Figuren (S. 8, 4 - 9, 16): ἐπίτασις, καταβολή und ἔκλυσις (S. 8, 6 - 8, 14), ἔμφασις (S. 8, 15 - 9, 5) und ποικιλία (S. 9, 5-16).

2.3.3 De figuris sententiarum (S. 10 - 41)

Die Zahl der Sinnfiguren ist 28. In bezug auf die Anordnung der Figuren ist es zwar schwierig festzustellen, nach welcher Regel Alexander vorgegangen ist. Gleichwohl gibt es zwei mögliche Anordnungsprinzipien, nach denen Alexander die Figuren behandelt hat: Zum einen könnte Alexander die Sinnfiguren grosso modo unter vier Produktionsmerkmalen klassifiziert haben, und zwar nach πλεονασμός, ἔνδεια, μετόθεσις, und ἐναλλαγή⁵⁸. In diesem Zusammenhang ist daran zu erinnern, daß Quintilian diese vier Kennzeichen bereits zur Klassifizierung der Wortfiguren verwendet hat. Diesbezüglich sagt Quintilian (Inst.orat. 9.3.27): Haec schemata (sc. schemata verborum), aut his similia quae erunt per mutationem adiectionem detractioem ordinem, (...). Zwar läßt sich nicht ausdrücklich belegen, daß Alexander die Figuren nach diesen Anordnungsprinzipien geordnet hätte, aber auch Alexander könnte diese vier Produktionsmerkmale gekannt haben. Dafür gibt es zwei Indizien. Das eine ist die Klassifizierung der Sinnfiguren durch Phoebammon⁵⁹, die offenbar aus Alexanders *De figuris* entnommen sind. Phoebammon hat die Alexander entnommenen Sinnfiguren ohne große Änderung⁶⁰ so unter den vier Kategorien untergeordnet, wie Alexander sie angeordnet hatte. Das andere sind zwei Aussagen Alexanders, die deutlich darauf hinweisen, daß er die vier Kategorien gut kannte :

(S. 2, 13 - 17) καθάπερ γὰρ ἐν μὲν τῷ βαρβαρισμῷ ὄνομα διορθοῦμεν, ἐν δὲ τῷ σολοικισμῷ σύνταξιν ὀνομάτων, οὕτω τὸν μὲν τρόπον εἰς τὸ σύνηθες μεταβάλλοντες ὀνόματος εἰς ὄνομα ποιησόμεθα τὴν μετόθεσιν, τὸ δὲ σχῆμα εἰς τὸ κατὰ φύσιν μεταποιῶντες τὴν σύνταξιν μετακινήσομεν.

(S.3, 8 - 4, 2) τούτοις μὲν οὖν ἢ ἀμφοτέροις ἢ τῷ ἑτέρῳ σχῆμα τοῦ τρόπου διενήνοχε, τὸ δὲ τῆς λέξεως σχῆμα τοῦ τῆς διανοίας διαφέρει, ὅτι τὸ μὲν τῆς λέξεως κινήσεως τῆς λέξεως τῆς συσχούσης τὸ σχῆμα ἀπόλλυται, οἷον (...) ἀπόλλυται τὸ σχῆμα τῆς παρονομασίας· τοῦ δὲ τῆς διανοίας σχήματος, κἂν τὰ ὀνόματα κινήσῃς, κἂν ἑτέροις ὀνόμασιν ἐξενέγκῃ, τὸ αὐτὸ πράγμα μένει. ὁμοίως δὲ κἂν ἡ σύνταξις

⁵⁸ Vgl. dazu W. Ax, Quadripertita ratio: Bemerkungen zur Geschichte eines aktuellen Kategoriensystems (adiectio-detractio-transmutatio-immutatio), in: *Histographia Linguistica* 13 (1986), Amsterdam, jetzt in: *Lexis und Logos, Studien zur antiken Grammatik und Rhetorik*, 2000, S. 190-208.

⁵⁹ Vgl. dazu Phoebammonis *De Figuris* II, RG III, ed. L. Spengel, Leipzig 1853-1856, S.50-56.

⁶⁰ Phoebammon hat die Gruppe der detractio vor die Kategorie der additio gestellt.

κινηθῆ ἢ προστεθῆ καὶ ἀφαιρεθῆ τι, λύεται τὸ σχῆμα τῆς λέξεως.

Die Vorstellung, daß Figuren aufgrund von Änderungsoperationen entstehen, ist hier klar erkennbar.

Doch ob sie als Ordnungskategorien dienen, folgt daraus nicht zwingend.

Zum anderen handelt sich es darum, daß Alexander auf kleine Distanz diejenigen Figuren nebeneinander an einem Platze zusammengestellt hat, die von Definition und Funktion her miteinander verwandt sind.

Nach den vier Produktionsmerkmalen ist zunächst der Teil von de figuris sententiarum grosso modo wie folgt zu gliedern:

- a. Unter dem Kennzeichen *πλεονασμός* sind folgende Figuren unterzuordnen: Προδιόρθωσις (S. 10) – Λεπτολογία⁶¹ (S. 19).
- b. Unter dem Kennzeichen *μετώσεις* sind folgende Figuren unterzuordnen: Προσωποποιία (S. 20) – Ἰθοποιία⁶² (S. 26).
- c. Unter dem Kennzeichen *ἔνδεια* sind folgende Figuren unterzuordnen: Ἰ αποσιώπησις (S. 27) – Ἰ Επιτροχασμός (S. 28).
- d. Unter dem Kennzeichen *ἐναλλαγή* sind folgende Figuren unterzuordnen: Εἰρωνεία (S. 29) – Μετώστασις⁶³ (S. 40).

Beispiele nach der Verwandtschaftsregel sind dann folgende:

Προδιόρθωσις (S. 10) - Ἰ Επιδιόρθωσις (S. 11) - Ἰ Αμφιδιόρθωσις (S. 12),
Ἰ Επαναλήψις (S. 22 - 23) - Ἰ Επαναφορά (S. 24),
Διαπόρησις (S. 33) - Ἰ Ερώτημα (S. 34) - Πύσμα (S. 35).

2.3.4 de figuris verborum (S. 42 - 78)

Der letzte Teil besteht aus zwei Unterteilen: a. Einleitung, b. die figurae verborum.

a. Einleitung

In der Einleitung wird die Wortfügungslehre behandelt:

- α. Einführung in die Abhandlung der Wortfiguren und der Grund dafür, weswegen Alexander in der Einleitung die Wortfügungslehre betrachtet hat (S. 42, 2 - 9).
- β. περίοδος (S. 42, 9 - 13).

⁶¹ Phoebammon nahm aber drei Figuren weg, und zwar Ἰ Αμφιδιόρθωσις (S. 12), Ἰ Ὑπεξάιρεσις (S. 14) und Λεπτολογία (S. 18 - 19). An ihrer Stelle führte er Παράλειψις, Ἰ Υποσιώπησις und Διατύπωσις an. Siehe Phoebammonis De figuris II, RG III, ed. L. Spengel, Leipzig 1853-1856, S. 50-51.

⁶² Hier machte Phoebammon auch keine Erwähnung zu Ἰ Επανόληψις (S. 22 - 23) und Ἰ Επαναφορά (S. 24). Stattdessen stellte er Μικτόν, Ἰ Ερώτησις, Πεδύσις und Ἰ Αποποίησησις dar. Siehe Phoebammonis De figuris II, RG III, ed. L. Spengel, Leipzig 1853-1856, S. 52-53.

⁶³ Wiederum redete Phoebammon kaum von Μετώστασις (S. 40). Siehe Phoebammonis De figuris II, RG III, ed. L. Spengel, Leipzig 1853-1856, S. 53-56.

- γ. κῶλον (S. 43, 1 - 7).
- δ. κόμμα (S. 43, 7 - 11).
- ε. πολύκωλοι (S. 44, 1 - 15).
- ς. μονόκωλον (S. 45, 1 - 10).

b. Die figurae verborum (S. 46 - 78)

Die Zahl der Wortfiguren ist 30⁶⁴. Die Anordnung der Wortfiguren wird ebenso wie bei den Sinnfiguren nach zwei Regeln vorgenommen. Nach den vier Produktionsmerkmalen sind auch die Wortfiguren wie folgt zu klassifizieren:

- α. Unter dem Kennzeichen πλεονασμός sind folgende Figuren zu unterzuordnen: Ἐναδίπλωσις (S. 46) - Πλεονασμός⁶⁵ (S. 55).
- β. Unter dem Kennzeichen ἔνδεια⁶⁶ sind folgende Figuren unterzuordnen: Ἀσύνδετον (S. 56) – Ἐλλειψις⁶⁷ (S. 57).
- γ. Unter dem Kennzeichen ἐναλλαγή sind folgende Figuren unterzuordnen: Ἀλλοίωσις ἢ Ἀλλαγὴ (S. 58) – Ἀντεναντίωσις⁶⁸ (S. 71).
- δ. Unter dem Kennzeichen μετώθεσις sind folgende Figuren unterzuordnen: Ὑπερβατόν (S. 72) – Ἐπιτίμησις⁶⁹ (S. 78).

Beispiele nach der Verwandtschaftsregel sind folgende:

⁶⁴ Die Zahl der Wortfiguren ist eigentlich 27. Alexander zählt aber περίοδος, κῶλον und κόμμα zu den Wortfiguren in der Einleitung (S. 42): ἐπεὶ δ', ὡς ἂν εἴποι τις, τὰ πρῶτα καὶ ἀνώτατα σχήματα τῆς λέξεώς ἐστι περίοδος καὶ κῶλον καὶ κόμμα: κτλ.

⁶⁵ Phoebammon zog auch 6 Figuren ab, und zwar Ἀντιστροφή (S. 48), Συμπλοκή (S. 49), Συνωνυμία (S. 50), Κλίμαξ (S. 52), Προσδιασάφησις (S. 53) und Πλεονασμός (S. 55). Stattdessen stellte er Ταυτολογία, Παρονομασία, Ἐπίφασις, Ἐπεξήγησις, Ἐπιμονή und Ἐπίτασις dar (Siehe Phoebammonis De figuris II, RG III, ed. L. Spengel, Leipzig 1853-1856, S. 46-48). Die Anordnung der Wortfiguren Alexanders, die Phoebammon beiseite gelassen hat, erklärt sich aber durch die Verwandtschaftsregel.

⁶⁶ Wie bei Sinnfiguren hat Phoebammon die Gruppe der detractio vor der Kategorie der additio gestellt.

⁶⁷ Hierzu fügt Phoebammon Ἀπὸ κοινοῦ hinzu. Siehe Phoebammonis De figuris II, RG III, ed. L. Spengel, Leipzig 1853-1856, S. 45-46.

⁶⁸ Auffallend ist, daß Phoebammon Wortfiguren wie Ἀλλοίωσις, Πολύπτωτον usw. unter der Kategorie der ἐναλλαγῆς aber mit einer ganz anderen Benenungsweise klassifiziert: τῆς δὲ ἐναλλαγῆς εἶδη εἰσὶν ὀκτώ: ἑτερογενές, ἑτερόριθμον, ἑτερόπτωτον, ἑτεροσχημάτιστον, ἑτερόχρονον, ἑτεροπρόσωπον, ἀποστροφή προσώπου, ἀντιστροφή (Phoebammonis De figuris II, RG III, ed. L. Spengel, Leipzig 1853-1856, S. 45).

⁶⁹ Wiederum erwähnt nicht Phoebammon die Wortfiguren Παρεμβολή (S. 75) bis Ἐπιτίμησις (S. 78). Stattdessen benennt er Ἀναστροφή, Πρόληψις αἰτίας, Προεπίξευξις (Siehe Phoebammonis De figuris II, RG III, ed. L. Spengel, Leipzig 1853-1856, S.45). Diese Angabe stimmt nicht mit den Wortfiguren überein, die im Cap. IV. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΗΣ ΜΕΤΑΘΕΣΕΩΣ dargestellt worden sind. Hier sind behandelt Ὑπερβατόν, Ἐτερόχρονον, Ἐτεροπρόσωπον, Ἀποστροφή προσώπου und Ἀντιστροφή.

- Ἐπιαναφορά (S. 47) - Ἀντιστροφή (S. 48) - Συμπλοκή (S. 49),
- Ὅμοιοτέλεστον (S. 64) - Ὅμοιοπτώτων (S. 65),
- Ἐπερβατόν (S. 72 - 74) - Παρεμβολή (S. 75) - Πάρισον (S. 76).

2.4 Über den Stil von *De figuris*

Bezüglich der stilistischen Form verdienen zwei Dinge besondere Erwähnung: Zum einen die Schullehrbuchscharakter, zum anderen einige besondere redaktionelle Charakteristika Alexanders.

a. Die Schullehrbuchscharakter

Typisch für Alexanders scholastische Darstellungsweise ist, daß sie Einleitung und eine katalogartige Reihe von Perikopen der Einzelfiguren umfaßt. Jede Perikope besteht aus Titel, aus Definition, aus Beispielen und aus weiteren Bemerkungen⁷⁰. Das Werk *De figuris* zeigt also den typischen Aufbau eines Schullehrbuchs⁷¹. Es genügt, als Beleg dafür ein Beispiel zu geben aus *de figuris verborum*:

α. Titel: θ'. ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΔΙΑΣΑΦΗΣΕΩΣ (S. 53)

β. Definition: Προσδιασάφησις ἐστίν, ὅταν ἐν ὀνομα ἐπενεχθῆ πεπληρωμένῳ λόγῳ, προσδιασαφοῦν πλέον τι,

γ. Beispiel: ὡς ἔχει τὸ Ὀμηρικόν·

ἀλλ' οὐκ Ἀτρεΐδῃ Ἀγαμέμνονι ἦνδανε θυμῷ· (Il. 1. 24)

δ. Bemerkung: τὸ γὰρ “θυμῷ” ἐπηνέχθη πλήρει τῷ λόγῳ προσδιασαφοῦν, ὅτι ψυχὴ ἐστίν, περὶ ἣν τὸ τοῦ ἀρέσκειν πάθος γίνεται· καὶ εἴ τις ἐν πολλῷ λόγῳ λέγοι ταῦτα, “ἐννοήσας τῆ ψυχῆ”.

b. Besondere redaktionelle Charakteristika Alexanders

α. Seine Lieblingsformulierung ist (...) ἐστίν (oder γίνεται), ὅταν (...). Diese Formulierung gibt es aber nicht allein bei Alexander, sondern auch bei anderen Rhetoren wie Tiberius oder Phoebammon, allerdings nicht so einheitlich.

β. Er ist ein flexibler Theoretiker. Es gibt dafür drei Indizien:

Das erste Indiz ist, daß Alexander einigermaßen von Systemzwang frei ist. Zwar kennt er das System der Figurenlehre, wie in den oben genannten vier Anordungskategorien sichtbar ist, aber er versucht nicht, seine Lehre zwanghaft zu systematisieren. Das zeigt ein Vergleich mit Herodian, der sehr stark systematisiert:

⁷⁰ Vgl. dazu M. Fuhrmann, *Das systematische Lehrbuch. Ein Beitrag zur Geschichte der Wissenschaften in der Antike*, Göttingen 1960, S.11 - 69.

⁷¹ Dies ist auch bei den anderen rhetorischen Traktaten zu belegen. Vgl. dazu RG I - III, ed. L. Spengel, Leipzig 1853 - 1856.

Alexander (S. 8, 6 -17)	Herodian
ἔστι τοίνυν χρεία τῶν σχημάτων κατὰ τρόπους πλείονας· ἐπιτάσιν γὰρ δύναται τῶν πραγμάτων ἐμφαίνειν, ὡς ἔχει τὰ τοιαῦτα, “σὺ δ’ ὁ σεμνὸς ἀνὴρ καὶ διαπτύων τοὺς ἄλλους” (Demosth. De Cor. 258) καὶ πάλιν “ἐμοὶ δ’ ὅς εἴτε τις βούλεται νομίσει μανίαν <εἴτε> καὶ φιλοτιμίαν” (Demosth. In Mid. 69). διὰ γὰρ τῆς εἰρωνείας μᾶλλον ἢ εἰ ἐξ εὐθείας ἐλέγετο, ἠϋξῆται ὁ λόγος. καὶ καταβολὴν δὲ καὶ ἔκλυσιν ἐκ τῶν ἐναντίων, “οὐ μέμνησθε αὐτοῦ τὰ ἀπίθανα ῥήματα καὶ μιὰρά” (Aesch. In Ctes. 166) καὶ πάλιν “σὺ Θετταλοὺς ἀποστήσαις: σὺ γὰρ ἂν κώμη προσέλθοις, ὅπου κίνδυνός ἐστι” (Aesch. In Ctes. 167). παρέχει δὲ καὶ ἐμφασιν ἠθους χρηστοῦ, ὡς Αἰσχίνης, “ἄρα μοι δοίητε συγγνώμην, εἰ κίναιδον αὐτὸν προσείποιμι, καὶ μὴ καθαρὸν τὸ σῶμα, μηδ’ ὄθεν τὴν φωνὴν ἀφίησι” καὶ τὰ ἐξῆς (Aesch. De fals. Leg. 88)·	Εἰσὶ δὲ τῶν τῆς διανοίας σχημάτων ὡς ἀνωτάτω ὀνομασίαι δύο, ἐπιτάσις καὶ ἔκλυσις· τούτων τῆ μὲν ἐπιτάσει ὑποτάσσεται ἡ εἰρωνεία, τῆ δὲ ἐκλύσει ἡ καταβολή. Ἔστι δὲ εἰρωνεία (...). Ἔκλυσις δὲ ἐστὶ (...). Τῆς δὲ εἰρωνείας καθέστηκεν εἶδη τὰ λεπτομερέστερα τάδε, σαρκασμός, διασυρμός, ἐπικερτόμησις, κατάγελας, εἰκασμός, χαριεντισμός⁷².

Das zweite Indiz ist seine Vorgehensweise bei der Beispielsanwendung. Es ist zu beobachten, daß manche zitierten Beispielsätze zwar identisch mit den originalen Textstellen sind, aber es gibt auch manche Stelle, die Alexander absichtlich stark verkürzt und verändert hat. In diesem Zusammenhang muß man mit Emendationen vorsichtig sein, denn es könnte auch an der Textüberlieferung liegen. Nach meinen paläographischen Studien und Kollationen der Handschriften bin ich aber davon überzeugt, daß es sich zwar auch oft um Überlieferungsprobleme handelt, wenn es z.B. um kleine Änderungen geht. Aber Alexander hat auch Textstellen verändert, wenn die betroffenen Urtextstellen nicht geeignete oder unnötige Inhalte umfassten oder zu lang waren. Außerdem ist festzustellen, daß viele veränderte Textstellen auch grammatisch richtig sind. Dies zeigt, daß Alexander sie mit Absicht verkürzt und

⁷² Herodiani De figuris II, RG III, ed. L. Spengel, Leipzig 1853 - 1856, S. 91 - 92.

verändert hat. Zum Vergleich zwischen den verkürzten und veränderten Beispielen und den Urtext habe ich je nach Gegebenheiten die originalen Textstellen im apparatus similia angeführt. Der Klarheit wegen ist ein Exempelvergleich vorzunehmen:

Alexander (S. 48)	Aischines (In Ctes. 198)
Ἐναντιοτροπή δ' ἐστὶν τὸ ἐναντίον τῆς ἐπινοήσεως· ὡς γὰρ ἐκεῖνη ἀπὸ τῶν ἀντιθέτων ἀρχεται, οὕτως αὕτη εἰς τὸ ἀντιθέτον λήγει. (...) καὶ τὸ [ἀντιθέτον] Αἰσχίνου· “ὅστις δ' ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ τὴν ψήφον αἰτεῖ, ὄρκον αἰτεῖ, νόμον αἰτεῖ, δημοκρατίαν αἰτεῖ” (Aisch. In Ctes. 198).	Ὅστις μὲν οὖν ἐν τῇ τιμῇ τὴν ψήφον αἰτεῖ, τὴν ὄργην τὴν ὑμετέραν παραιτεῖται, ὅστις δ' ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ τὴν ψήφον αἰτεῖ, ὄρκον αἰτεῖ, νόμον αἰτεῖ, δημοκρατίαν αἰτεῖ, ὧν οὐτε αἰτεῖσθαι οὐδὲν ὅσιον οὐδενί, οὐτ' αἰτεθῆντα ἑτέρῳ δοῦναι.

Das letzte Indiz ist, daß Alexander selbst Beispiele zur Anwendung für die betroffenen Figuren dann generiert, wenn es entweder keine Musterstellen für den Fall gibt, oder daß ihm ein angemessenes Beispiel im Moment nicht einfiel. Hierbei aber nennt er sich als Urheber nicht ausdrücklich, sondern bleibt in der Anonymität. In diesem Fall benutzt er oft das Pronomen „τις“ und Formulierungen wie „καὶ τὸ τοιοῦτον“ .

3. Über die codices

Die Schrift *De figuris* ist in folgenden Handschriften erhalten, die unter dem Namen Alexanders auf uns gekommen sind :

Cambridge. Queens College Lib. gr. 20 (=Horne 33), 3. Alexandrou peri ton tes dianoiias schematon kai peri ton tes lexeos schematon (f. 60-76a), saec. XV/XVI. (=Cantabr. 20)

Florenz. Med. Laurent. gr. Plut. 57.7, Alexandri de figuris sensus ac dictionis (f. 334 sequ.), saec. XV. (=Laurent. 57)

Paris. BN gr. 1656, Alexandri rhetoris de figuris sententiae et elocutionis (f. 73v - 83v), saec. XV. (=P³)

Paris. BN gr. 1741, Alexandri opusculum de figuris sententiarum atque elocutionis (f. 106v - 120v), saec. X. (=P¹), cum notis marginalibus (= N.M.) (f. 106v – 120v), saec. XIII ?

Paris. BN gr. 2087, Alexandri opusculum de figuris sententiarum et elocutionis (f. 247v - 258v), saec. XIV. (=P²)

Paris. BN gr. 2762, Alexandri opusculum de figuris sententiarum et elocutionis (f. 4v - 11v), saec. XV. (=Par. 2762)

Paris. BN gr. S. 552, Alexandri sophistae opusculum de figuris sententiae et dictionis (f. 574v - 588v), saec. XVII. (=Ald^s)

Rom. Angel. gr. 54 (D. 5.8), 3. Alexander, de figuris dictionis et sententiarum (ff. 105), saec. XV/XVI. (=Angel. 54)

Rom. Vat. Pal. gr. 66, 3. Alexander, de figuris dictionis et sententiarum (f. 118r - 131v), saec. XVI. (=Pal.)

Rom. Vat. gr. 1881, 3. Alexandri rhetoris de schematibus (f. 94-99), saec. XIII. (= Vat. 1881)

Venedig. Marc. gr. 429, IV. Alexander Numenii filius De figuris (f. 87v - 95v), saec. XV (ca. 1468). (=M¹)

Venedig. Marc. gr. 512, II. Alexander <Numenius>, De figuris rhetoricis (f. 9-25), saec. XIII. (=M²)

Wien. Vind. Phil. gr. 60, 3. Alexandros, Sohn des Numenios, περὶ σχημάτων (f. 103r - 114r), saec. XV. (=V)

Die oben aufgezählten Handschriften sind in Hinblick auf die Echtheitsproblematik und die Autorschaft ins Zweierlei zu unterscheiden. Die einen sind diejenigen, die zwar unter dem Namen Alexander überliefert, aber nicht von Alexander als Autor verfaßt worden sind.⁷³ Es sind wie folgt: Paris. 2087, Paris. 2762, Notae marg. in Paris. 1741, Med. Laurent. Plut. 57 und Vat. 1881. Die anderen sind diejenigen, die tatsächlich Alexander gehören. Es sind folgende⁷⁴: Paris. 1741, Marc. 429, Vind. 60, Paris.

⁷³ Siehe dazu B. Steusloff, Quibus de causis Alexandri Numenii περὶ τῶν τῆς διανοίας καὶ τῆς λέξεως σχημάτων liber, qui vulgo genuinus habetur, putandus sit spurius et quae epitomae ex deperdito Alexandri libro excerptae supersint, demonstratur, Diss. Phil. Breslau 1861, S. 49. Darauf werde ich auch im Paragraph 3. 6 ausführlich eingehen.

⁷⁴ Vgl. dazu E. Drerup, Eine alte Blattversetzung bei Alexander Numeniu, Philologus 71 (1912), S. 392,

1656, Cantabr. 20, Angel. 54, Vat. Pal. 66, Paris. S. 552 und Marc. gr. 512. Zuerst ist von den eigentlichen Alexander – Handschriften zu handeln:

3.1 Paris. 1741 (=P¹) und Marc. 512 (=M²)

a. Alexander hat zwei Überlieferungswege. Der eine ist die Familie von Paris. 1741, aus dem Marc. 429, Vind. 60, Paris. 1656, Cantabr. 20, Angel. 54, Vat. Pal. 66 und Paris. S. 552 stammen. Der andere ist durch Marc. 512 repräsentiert. Diese beiden Familien haben einen verlorenen, schon korrupten und stark verkürzten Archetypus Ω⁷⁵. Der entscheidende Beleg dafür, daß Marc. 512 eine von der anderen Familie unabhängige Überlieferung bewahrt, ist die Lücke im Abschnitt ιζ'. ΠΕΡΙ ΖΕΥΓΜΑΤΟΣ, die nur im Marc. 512 gefüllt ist⁷⁶:

ποτέ δὲ θέντες τὰ κῶλα <[καὶ καθ'] ἐν αὐτοῖς ἐπιλέγομεν μόριον τὸ συγκλείον, ὡς ἔχει τὸ Δημοσθενικὸν “ἐκ δὲ τοῦ τὰ μὲν Ἑλληνικὰ πιστῶς, τὰ δὲ πρὸς θεοῦς εὐσεβεῶς, τὰ δὲ ἐν ἀλλήλοισι ἴσως διοικεῖν” (Demosth. Olynth. 3. 26), τοῖς γὰρ δυὸ κῶλοισι ἐπενεχθὲν τὸ διοικεῖν συνέζευξε τὰ κῶλα.> καὶ πάλιν

Die Lücke könnte grundsätzlich auch mit Hilfe von Paris. 2087 gefüllt worden sein – zumal das Demosthenische Beispiel Olynth. 3.26 von daher stammen könnte. Doch spricht das überflüssige καὶ καθ' gegen eine selbständige Konjekture oder Ergänzung des Schreibers von M²: wenn er schon ergänzte, hätte er es vermieden, Sinnloses einzuschieben. Da er das sinnlose καὶ καθ' schreibt, hat er es in seiner Vorlage gelesen. Und das Demosthenische Exempel hat er nicht aus Paris. 2087, sondern eben aus seiner - besseren - Vorlage, deren Existenz durch Paris. 2087 bestätigt wird.

Weitere Belege dafür finden sich je nach Gegebenheiten in apparatus criticus. Zur Verdeutlichung führe ich noch eine Kollation zwischen Paris. 1741 (=P¹) und Marc. 512 (=M²) an, die zweifach gegliedert ist:

α. Gemeinsame Lesarten, die zeigen, daß Paris. 1741 und Marc. 512 auf der gleichen Urhandschrift fußen:

S. 3, 12-13 ἄλλ' ἢ τούτους μεταπέμπειν, ἢ ἄλλην μὴ ἐλάττω στρατίαν ἐπιμεταπέμπειν”· εἰ γὰρ οὕτω ρηθείη, “ἢ ἄλλην μὴ ἐλάττω στρατίαν ἀποστέλλειν P¹ M² : ἐπιμεταπέμπειν ... στρατίαν om. Codd. recent. Ald. Normm.

Fußnote 6, dazu auch Th. Schwab, Alexander Numeniu ΠΕΡΙ ΣΧΗΜΑΤΩΝ, Paderborn 1916, S. 1-3 und W. Tröbst, Quaestiones Hyperideae et Dinarcheae I, in: Schulprogramm Hameln (1881), S. 1-27.

⁷⁵ Auch Tröbst vertritt die Position, daß es zwei Überlieferungsklassen gab, die auf einer gemeinsamen Urhandschrift Ω fußen. Nach ihm ist aber die eine Klasse durch Paris. 1741, die andere durch Vind. 60 repräsentiert. Diese Position ist falsch, denn Tröbst hat bei seinen Kollationen den Marc. 429 nicht geprüft, der direkt aus dem Paris. 1741 stammt und von dem Vind. 60 abgeschrieben wurde, und er kennt auch den Marc. 512 nicht, der die andere Klasse vertritt. Vgl. dazu W. Tröbst, Quaestiones Hyperideae et Dinarcheae I, in: Schulprogramm Hameln (1881), S. 9-20.

⁷⁶ Siehe S. 63, 5-9. Die Entstehung der Lücke durch Sprungfehler ist evident.

- S. 4, 5 εἰ δὲ τις P¹ M² : τις om. Codd. recent. Edd.
 S. 6, 10 ἢ μετὰ P¹ M² : ἢ om. Codd. recent. Edd.
 S. 14, 10 Οἰχαλιῆι P¹ M² : Οἰχαλιῆι om. Codd. recent. Edd.
 S. 36, 3 παρεισαγωγῆν P¹ M² : παρασυναγωγῆν Codd. Recent. Edd.
 S. 43, 9 θῶ P¹ M² : θεῶ Codd. recent. Edd.
 S. 49, 2 τε P¹ M² : om. Codd. recent. Edd.
 S. 55, 6 προσκείμενον P¹ M² : προκ- Codd. recent. Ald.
 S. 66, 11 διεκπλέο-, περιπλέο- P¹ M² : διεκπλέκοντες, περιπλέκοντες Codd. recent. Edd.

β. Trennfehler (Minuskel- Verlesungen, falsche Auflösung von Abbrüviaturen oder Kompendien, Lücken), die zeigen, daß Marc. 512 nicht von Paris. 1741 abhängt.

- S. 1, Tit. τῆς λέξεως P¹ : τοῦ λόγου M² 5 δυσκολία P¹ : διδασκαλία M² 8 πρὸς τοῦτο P¹ : πρὸς τούτοις M²
 S. 2, 4 ὡς δυνατῶν P¹ : ὡς δυνατόν M² 10 πλείω ὀνόματος P¹ : πλείονα ὀνόματα M² 17 μετακινήσομεν P¹ : μεταποιήσομεν M²
 S. 3, 2 τὴν γὰρ ... λαμβάνει om. M² 4 πῶς P¹ : εὐπρεπῶς M² 10 συνεχούσης P¹ : συντρεχούσης M²
 S. 4, 8 τρεπομένων P¹ : προτρεπομένων M²
 etc.

b. Der Marc. 512 enthält gleichwohl viele Verbesserungen, zu denen ein gebildeter Schreiber auch ohne Vorlage fähig ist: Der Schreiber des Marc. 512 war offenbar ein Mann mit scharfem Auge und philologischer Bildung⁷⁷. Deshalb gelangen ihm viele richtige Konjekturen und Emendationen. Aber diese Eingriffe sind oft auch Trivialisierungen und Korrekturen, die den Autor nur vermeintlich verbessern. Beispiele dafür sind folgende:

α. Die selbständige Behandlung der Ἐπαναδίπλωσις: Die Ἐπαναδίπλωσις ist ein wichtiger Beweis für die rekonstruierende Arbeitsweise des Schreibers des Marc. 512: Aus der am Schluß des Ἐπανόληψις- Abschnitts (S. 23, γ') diskutierten Alternative, die Figur als Ἐπαναδίπλωσις zu bezeichnen, hat er eine selbständige Perikope mit eigener Überschrift gemacht – sicher nicht im Sinne

⁷⁷ Der Schreiber von Alexanders Traktat im Marc. 512 war der Besitzer der Handschrift. Nach Mioni wurden einige rhetorische Traktate und einige Traktate von Tryphon und anderen Autoren von dem Besitzer selbst geschrieben (Siehe E. Mioni, Codices Graeci Manuscripti II, Roma 1985, S. 369). Dazu gehört Alexanders Figuren- Traktat. Dies ist an der Schriftform des Traktats erkennbar, die identisch ist mit dem Πίναξ und den anderen Traktaten des Marc. 512 ist, die von dem Besitzer selbst geschrieben worden waren.

Alexanders, der auch in anderen Fällen konkurrierende Terminologie miteinbezieht⁷⁸.

β. Die Interpolation eines Abschnitts Περὶ Ὑπερβολῆς am Ende des Sinnfiguren-Teils⁷⁹(S. 41):
Fraglich ist, ob die Ὑπερβολή von Alexander als eine Sinnfigur betrachtet wurde. In bezug darauf ist G. Ballaira der Auffassung⁸⁰, daß sie zu Alexanders originalem Bestand gehört. Als Beleg dafür erwähnt Ballaira Quintilians Erörterung zu Ὑπερβολή. Das Problem liegt aber schon darin, daß Quintilian die Ὑπερβολή nicht als eine Sinnfigur, sondern als Tropus betrachtet⁸¹. Es kommt hinzu, daß auch die Autoren, die mit Caecilius in Verbindung stehen, wie Tiberius oder der Autor des Paris. 2087, und die Verfasser, die sich an Alexander orientierten, wie Aquila und Rufinianus, und teilweise von Alexander beeinflusst worden sind, die Ὑπερβολή nicht als Sinnfigur betrachten. Das Problem liegt schließlich darin, daß es außer dem Marc. 512 keine Alexander - Handschrift gibt, die die Ὑπερβολή als Sinnfigur überliefert. Es könnte sein, daß sie zwar von Alexander thematisiert worden ist, aber nicht im Figurentraktat, sondern im Themenbereich der Argumentation oder im Bereich der Tropoi wie bei Quintilian. Einen interessanten Beleg dafür liefert Rufinianus, der diese Figur zu dem Bereich gezählt hat, wo auch Figuren der Argumentation erörtert worden sind⁸². Hieraus ist zu schließen, daß die Ὑπερβολή von Alexander im Bereich der Argumentation thematisiert worden sein könnte. Auf dieser Grundlage dürfte sie im vorliegenden Text eine Interpolation sein.

γ. Die unnötige Erweiterung des demosthenischen Beispiels zu Ἀντίθεσις: S. 68 app. crit. 9 ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν πεπολίτευσαι πάντα, ἐγὼ δ' ὑπὲρ τῆς πατρίδος M² : om. Codd. Edd.

3.2 Paris. 1741 und Marc. 429

Der Paris. 1741 ist die älteste Handschrift. Diese Handschrift ist sehr wichtig nicht allein für Alexander, sondern auch für andere technographische Autoren wie Aristoteles, Dionysios von Halikarnassos, Demetrios, Apsines und Aristides. Auch die Poetik des Aristoteles ist in diesem Codex enthalten. Aus diesem Grund ist er berühmt und gut erschlossen. Der Paris. 1741 wurde in der Mitte des 10. Jahrhunderts

⁷⁸ Siehe S. 69, κβ'. ΠΕΡΙ ΑΝΤΙΜΕΤΑΘΕΣΕΩΣ Η ΣΥΓΚΡΙΣΕΩΣ Η ΠΛΟΚΗΣ.

⁷⁹ Der Abschnitt erweist sich durch seinen einleitenden Satz als nachgeschobene Ergänzung; es fehlen die Definition und Beispiele, also die konventionellen Bestandteile der übrigen Figuren-Artikel. Andererseits sind sowohl die sachliche Erörterung der Figur als auch das verwendete Vokabular durchaus unverdächtig. Die Korruptel ῥημάτων für σχημάτων zeigt auch, daß die Perikope nicht vom Schreiber des Marc. 512 erfunden ist. Man wird sie deshalb am besten als delendum im Text behalten als nicht unerhebliches Überlieferungszeugnis.

⁸⁰ G. Ballaira, Una Figura Inedita del περὶ σχημάτων di Alessandro di Numenio e le sue Affinità con Quintiliano (*Inst.* 8, 6, 67-76), *RhM* 119 (1976), S. 323-328.

⁸¹ Siehe Quint. *Inst. orat.* 8.6.67: Hyperbolen audacioris ornatus summo loco posui.

⁸² Iulii Rufiniani De figuris sententiarum et elocutionis, in: *Rhetores Latini Minores*, ed. K. Halm, Leipzig 1863, S. 47.

in Konstantinopel geschrieben.⁸³ Wann und wie er nach Italien gelangte, ist nicht bekannt.⁸⁴ Sicher ist nur, daß der Codex sich noch kurz vor 1427 in Konstantinopel befand. Dort hat er als Vorlage für die Codices Laurent. 60.18 und Laurent. 60.21 gedient, die Filelfo im Jahre 1427 nach Italien mitbrachte.⁸⁵ Der Paris. 1741⁸⁶ wird zum ersten Mal im 15. Jahrhundert in einem undatierten Brief⁸⁷ Bessarions erwähnt. Bessarion „bittet in diesem Briefe einen nicht genannten Adressaten, ihm sukzessiv Teile einer Handschrift zu schicken, die er für sich von seinen „ταχυγράφοι“ abschreiben lassen will; er hat aus dieser Handschrift bereits Dionys von Halikarnaß, *De compositione verborum* geschickt bekommen und bittet jetzt um die Sendung der *Ars rhetorica* von Apsines. *Rhetorik* und *Poetik* von Aristoteles, die ebenfalls in dem erwähnten Manuskript enthalten seien, benötige er nicht, da er diese Handschriften schon besitze (vgl. Lobel, S. 6-7). Die Abfassungszeit dieses Briefes fällt, wie Lobel plausibel nachgewiesen hat, in die Jahre 1457 bis 1468. Als Adressaten vermutet Mohler Theodoros Gazes, während Mioni (in: Cento codici Bessarionei. Catalogo di mostra a cura di T. GASPARRINI LEPORACE ed. E. Mioni, Venedig 1968, S.7) Michael Apostolios angibt. Beide gehören zum Kreis des Bessarion und kämen als Empfänger in Frage, in erster Linie wohl Michael Apostolios, mit dem Bessarion zahlreiche Handschriftengeschäfte abgewickelt hat. Es ist allerdings auch durchaus denkbar, daß der Brief an einen Dritten gerichtet ist; daher läßt sich nicht mit Sicherheit sagen, wer in der fraglichen Zeit der Besitzer unseres Manuskriptes war.“⁸⁸

In dieser Zeit wurde der Marc. 429 von den „ταχυγράφοι“ geschrieben. In Bezug darauf sagt E. Lobel folgendes: „ (...) Marc. 429 (which contains the only Apsines given by Bessarion) was part of the collection handed over in May 1468.“⁸⁹ Hieraus läßt sich vermuten, daß der Marc. 429 am Anfang des Jahres 1468 entstanden sein könnte. Und es gab drei „ταχυγράφοι“, also Kopisten, die in der Lage waren, schnell zu schreiben. Nach Mioni⁹⁰ waren es Cosmas Hieromonachus (f. 4-99v), Georgius Trivizias (f. 100-166) und ein „adhuc ignotus“ (f. 166-202v). In diesem Marc. 429 ist der Text Alexanders (f. 87-95v) enthalten. Cosmas Hieromonachus war also der Schreiber des Textes von Alexander. In der

⁸³ W. Schmid hat festgestellt, daß die Sammlung des cod. Par. 1741 im byzantinischen Schulunterricht während des 10. Jh. entstanden war. Vgl. W. Schmid, Die sogenannte Aristidesrhetorik, in: RhM 72 (1917/1918), S. 113-149 und dazu E. Lobel, The Greek manuscripts of Aristotle's Poetics, Oxford 1933, S. 6-7; ferner D. Harlfinger und D. Reinsch, Die Aristotelica des Parisinus Gr. 1741, in: Philologus 114 (1970), S. 28-50 sowie P. Chiron, Δημήτριος. Du Style, Paris 1993, S. CXII – CXIII.

⁸⁴ Über das weitere Schicksal des Paris. 1741 vgl. D. Harlfinger und D. Reinsch, Die Aristotelica des Parisinus Gr. 1741, in: Philologus 114 (1970), S. 34-37.

⁸⁵ Siehe dazu P. Chiron, Démétrios. Du Style, Paris 1993, S. CXIII.

⁸⁶ Wie Anm. 84, S. 35.

⁸⁷ L. Mohler, Kardinal Bessarion, Bd. III, Paderborn 1942, S. 483.

⁸⁸ Wie Anm. 84, S. 35. Vgl. dazu wie Anm. 87, S. 483: ἵνα καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ βιβλίου ἡμῶν πέμψῃς, πλὴν τῶν εἰς τε ῥητορικὴν εἰς τε ποιητικὴν Ἀριστοτέλους, ταῦτα γὰρ καὶ αὐτοὶ ἔχομεν.

⁸⁹ E. Lobel, The Greek manuscripts of Aristotle's Poetics, Oxford 1933, S. 6, Fußnote 4.

⁹⁰ E. Mioni, Codices Graeci Manuscripti II, Roma 1985, S. 196.

Tat ist Alexanders *De figuris* sehr schnell abgeschrieben worden.⁹¹

3.3 Marc. 429 (=M¹) und Vind. 60 (=V)

Der Vind. 60 wurde von dem gerade erwähnten Georgius Trivizias (vor 1423-1485) geschrieben⁹², der sich auch an der Herstellung des Marc. 429 beteiligt hat. Die Abfassungszeit fällt in die Zeit von 1468 bis 1485, denn die Vorlage war der Marc. 429.⁹³ Als Belege dafür, daß der Vind. 60 aus dem Marc. 429 stammt, sind folgende Bindefehler anzuführen, die auch die Abhängigkeit des Marc. 429 von Par. 1741(=P¹) deutlich zeigen:

S. 1, 5 δυσκολία P¹ M¹ : δυσιφλία V (s. u. Anm. 94⁹⁴)

S. 17, 5 στέγη P¹ M¹ : τέγη V (richtig: στέγης)

S. 18, 9 περιέλαβεν P¹ M¹ : προέλαβεν V (richtig: προσέβαλεν)

S. 21, 7 ᾧ μὲν P¹ M¹ : ᾧ om. V (richtig: οἱ μὲν)

S. 30, 6 παρήθου P¹ M¹ : ταρήθου V (richtig: Πεπαρήθου)

S. 31, 5 ἀλάχιστον P¹ M¹ : ἀλλ' αἴχιστον V (richtig: ἐλέγχιστον)

S. 58, 5 ἦδει P¹ M¹ : ἦδη V (richtig: εἶδη), 10 διιστήκει P¹ M¹ : διεστήκει V (richtig: διειστήκει)

3.4 Vind. 60 und codices ceteri

Die jüngeren Handschriften sind Paris. 1656 (=P³), Vat. Pal. 66.(=Pal.), Cantabr. 20 und Angel. 54⁹⁵; M. R. James ist der Überzeugung, daß Cantabr. 20 den Paris. 1741 als Vorlage benutzt hat⁹⁶. Außer dem Cantabr. 20⁹⁷ stammen alle jüngeren Handschriften⁹⁸ aus Vind. 60. Der Klarheit wegen stelle ich eine

⁹¹ Hierfür führe ich als Beleg eine Photokopie an. Siehe Photokopie III.

⁹² Siehe dazu M. Sicherl, Griechische Erstausgaben des Aldus Manutius, Paderborn 1997, S. 324.

⁹³ M. Sicherl ist der Auffassung, daß der Vind. 60 als Vorlage des Marc. 429 gedient hat. Die Auffassung Sicherls beruht aber auf W. Schmid's Analyse (Siehe M. Sicherl, Griechische Erstausgaben des Aldus Manutius, Paderborn 1997, S. 324), die sich auf „die sogenannte Aristidesrhetorik“ konzentriert und ein einseitiges Bild gibt (Siehe dazu W. Schmid, Die sogenannte Aristidesrhetorik, in: RhM 72 (1917/1918), S. 113-149).

⁹⁴ Es ist schwer, eine Entscheidung zu treffen, ob man den Buchstaben κ im Wort δυσκολία des Marc. 429 als κ oder φ lesen muß. Denn Cosmas, der Schreiber des Marc. 429, hat den Text schnell abgeschrieben. Dieses δυσκολία des Marc. 429 hat der Schreiber des Vind. 60 offenbar als δυσιφλία gelesen.

⁹⁵ Hier sind nur die Handschriften betrachtet, die auf Vind. 60 fußen. In dieser Liste der Handschriften fehlen also Paris. BN. Gr. 2762, Rom. Vat. 1881, 3 und Paris. BN. Gr. S. 552. Paris. BN. Gr. S. 552 stammt nämlich aus der editio princeps Aldina, Paris. BN. Gr. 2762, Rom. Vat. 1881, 3 und Med. Laurent. Plut. 57. 7 gehören zu der Familie von Paris. 2087. Siehe dazu unten Abschnitt 3. 6.

⁹⁶ R. M. James, A descriptive catalogue of the western manuscripts in the Library of Queens College, Cambridge, Cambridge 1904, S. 24.

⁹⁷ Diese Handschrift zu bekommen, habe ich vergeblich versucht. Es könnte sein, daß die Handschrift sich nicht in der Queens College Library, sondern in einer anderen Bibliothek in Cambridge befindet. Was den stemmatischen Zusammenhang betrifft, habe ich Zweifel, ob Cantabr. 20 wirklich aus Par.

Fehlerliste vor, die sich am Vind. 60 orientiert:

S. 1, 5 δυσιφλία V P³ Pal

S. 17, 5 τέγη V P³ Pal 14 τελύγετον V P³

S. 18, 9 προέλαβεν V P³ Pal

S. 19, 13 φίξους V P³ (corr. sup. lin.) Pal. (ξίφους)

S. 21, 7 ὦ om. V P³ Pal.

S. 31, 5 ἄλλ' αἴχιστον V Pal (ἄλλ del., ἐλέγχιστον marg.) P³

S. 40, 8 ὅστις ὅπου V P³ Pal.

S. 46, 6 μὲν om. V P³ Pal.

S. 54, 3 περιπεφωγμένα V P³ Pal.

S. 56, 5 ἀλλόνησον V P³ Pal.

S. 58, 5 ἦδει P¹ M¹ : ἦδη V P³ Pal. 10 διεστήκει V P³ Pal.

S. 65, 3 δαμοσθένην V P³ Pal.

S. 74, 5 ἐπεὶ V P³ Pal.

3.5 Paris. 1656 und die editio princeps Aldina

a. Fraglich ist, auf welcher Handschrift die erste gedruckte Alexander-Edition von Aldus fußt. Dazu gibt es bereits zwei Meinungen, nämlich daß der Aldina Vind. 60 zugrunde liegt oder aber daß sie Par. 1656 benutzt hat. Diese Genese liegt nahe, denn der Paris. 1656 stammt von der Hand des Zacharias Kallierges, der um die Wende vom 15. zum 16. Jahrhundert in Padua und Venedig für Aldus als Kopist und Drucker tätig war.⁹⁹ W. Schmid ist dagegen der Meinung, daß die Aldina von 1508 aus Vind. 60 stammt.¹⁰⁰ Chr. Walz hingegen betont, daß die Aldina sehr eng mit dem cod. Paris. 1656 zusammenhänge : „Par.3.(1656), cuius primum caput speciminis causa contuli, consentit cum Aldina.“¹⁰¹

Nach meinen eigenen Kollationen ist aber sicher, daß die Aldina aus dem Paris. 1656 entstanden ist. Dies wird am folgenden Vergleich zwischen dem Vind. 60 und dem Paris. 1656 deutlich, wobei noch die Lesarten der Aldina (Ald.) sowie die (handschriftlichen) Notate in der handschriftlichen Kopie der Aldina

1741 stammt. Denn die Reihenfolge der Autoren und der Werke auf der Titelseite stimmt mit der des Vind. 60 überein. Es könnte aber sein, daß Vind. 60 als Vorlage diente.

⁹⁸ Ähnlich erfolglos wie beim Cantabr. 20 war ich mit meinem Versuch, einen Mikrofilm von Angel. 54 zu erhalten. In Bezug auf seine Stellung im Stemma gibt es aber kaum offene Fragen, weil die Stellen, die als lectio varia im apparatus criticus von Chr. Walz angeführt worden sind, zeigen, daß Angel. 54 von Vind. 60 abhängt. Außerdem ist die Reihenfolge der Autoren und der Werke auf der Titelseite des Angel. 54 identisch mit der des Vind. 60. Der Angel. 54 stammt daher aus dem Vind. 60.

⁹⁹ M. Sicherl, Griechische Erstausgaben des Aldus Manutius, Paderborn 1997, S. 324-325.

¹⁰⁰ Siehe dazu W. Schmid, Die sogenannte Aristidesrhetorik, in: RhM 72 (1917/1918), S. 113-149. Auch M. Sicherl ist der Meinung, daß die Vorlage der Aldina eine Kopie des Vind. 60 gewesen sein dürfte. Siehe dazu M. Sicherl, wie Anm. 99, S. 322 - 325.

¹⁰¹ Siehe dazu Chr. Walz, RG VIII, S. 415.

(Ald^s) einbezogen sind:

- S. 1, 5 δυσιφιλία V : δυσιφιλία P³ Ald. Ald^s
S. 6, 2 ἀεικίνετον V : αεικί...τὸν P³, ἀκίνητον Ald. Ald^s (ἀνίκητόν)
S. 16, 6 ὠραῖον V : ὠραῖον P³ Ald. 7 ὠραίω V : ὠραίω P³ Ald.
S. 19, 13 φίζους V : φίζους P³ (corr. sup. lin.) Ald.(φίλους)
S. 21, 6 ἢ οὐκ αἰσχύνεσθαι V : ἢ οὐκ αἰσχύνεσθε P³ Ald.
S. 23, 16 τοίγε γαίην V : τοί γε γαίην P³ Ald.
S. 37, 6 καταλιπομένων V: καταλειπομένων P³ Ald.
S. 61, 10 μὴ om. V : ᾗ μὴ P³ Ald.
S. 62, 3 κόμμα V : κῶμμα P³ (κόμμα sup. lin. corr.) Ald.
S. 65, 6 τέτανται V :τέτακται P³ Ald.

b. Die Entstehungszeit des Paris. 1656 könnte dadurch eingegrenzt sein, daß Markos Musuros von Konstantinopel nach Italien gekommen war und sich von 1503 bis 1509 an der Universität in Padua als Lehrer der griechischen Sprache, Rhetorik und Philosophie betätigte. In dieser Zeit könnte der Paris. 1656 auf Veranlassung des Musuros aus dem Vind. 60 in Padua abgeschrieben worden sein. Denn der Vind. 60 befand sich damals in Padua¹⁰². Der Entstehungsanlaß könnte darin liegen, daß Musuros den Paris. 1656 als Vorlage für die Druckausgabe in der Druckerei des Aldus benutzen wollte. Dafür gibt es drei Indizien. Das erste ist, daß der Schreiber des Paris. 1656 im Vergleich zum Vind. 60 versucht, systematisch das Komma zu verwenden. Dies stimmt mit der Aldina überein. Ein Beispiel dafür ist das Folgende: S. 78, 9 καὶ πόλιν οὐ πατήρ ἦν μὰ δία ἄλλὰ τύραννος V : καὶ πόλιν, οὐ πατήρ ἦν μὰ δία, ἄλλὰ τύραννος P³ Ald.. Das zweite Indiz ist, daß der Schreiber die Zeichen verwendet, mit denen man bei der Druckarbeit die Fehler kenntlich machte, die sich entweder an Vind. 60 orientierten oder die individuelle Fehler des Abschreibers waren. Es gibt drei solcher Zeichen : 1. untergesetzte Punkte (...); 2. eine untergestrichene Linie (___); 3. ein Schrägstrich (\). Die Punkte sollen darauf hinweisen, daß man die so gekennzeichneten Buchstaben oder Wörter korrigieren mußte. Ein Beispiel dafür ist das folgende: S. 51, 7 δυσφημία P³ (sub. φη cum sublinea (...) scr.): δυσθυμία Ald. Die Linie soll anzeigen, daß ein neues Wort zur Verbesserung von dem Abschreiber selbst ergänzt worden ist. Ein Beispiel dafür ist wie folgt: S. 57, 2 ὀνόματα πολλὰ περιηρημένα P³ Ald. Der Schrägstrich schließlich soll bedeuten, daß das von diesem gestrichene Wort wegzunehmen und zu korrigieren ist. Dies zeigt sich deutlich an folgendem: S. 31, 5 ἄλλ' αἴχιστον V : ἄλλ' αἴχιστον P³ (ἄλλ' cum (\)). Das dritte Indiz aber bezieht sich auf die Verbesserung der Perikopen-Titel. Eigentlich war die

¹⁰² H. Hunger sagt über das Schicksal des Vind. 60: Der Besitzer war Johannes Baptista de Leone aus Padua: Johannes Sambucus kaufte den Codex im Jahre 1554 für sieben Dukaten wahrscheinlich in Padua. Bis 1554 war der Vind. 60 wahrscheinlich in Padua geblieben. Vgl. dazu H. Hunger, Katalog der Griechischen Handschriften der Österreichischen Nationalbibliothek, Wien 1961, S. 178-179.

Betitelungsweise des Paris. 1656 sehr ungewöhnlich im Vergleich zu den älteren Handschriften, die aus dem Paris. 1741 stammen, und im Vergleich zu den jüngeren Codices wie Pal. 66, die den Vind. 60 als Vorlage benutzt haben. Ein Beispiel dafür ist folgendes: S. 10, 1 Tit. ἀ' προδιόρθωσις P¹ : προδιόρθωσις V Pal.: περὶ προδιορθώσεως P³ : ΠΕΡΙ ΠΡΟΔΙΟΡΘΩΣΕΩΣ Ald. Ald^s . Aus diesem Vergleich ist zu ersehen, daß Paris. 1656 eine neue Regulierung des Textbildes vorgenommen hat. Dieser Neuformatierung liegt die Absicht des Schreibers zugrunde, den Paris. 1656 als Vorlage für die Druckfassung der editio princeps zu benutzen.

3.6 Paris. 2087 (P²) und Notae Marginales (N.M.) in Paris. 1741 (P¹)

3.6.1 Paris. 2087

Auffallend ist, daß der Paris. 2087 christliche Beispiele hat, die aus Gregorios von Nazianz entnommen zu sein scheinen. Der Paris. 2087 hat aber diesen Namen in den meisten Fällen nicht ausdrücklich erwähnt. Genannt wird immer nur ὁ θεολόγος. Aber einmal taucht der Name Gregorios¹⁰³ auf: καὶ ὁ θεολόγος φήσι Γρηγόριος.¹⁰⁴ Auch die meisten Beispielsätze sind mit dem Original identifizierbar. Auf dieser Grundlage ist sicher, daß der Originaltext des Paris. 2087 „scriptus est a christiano quodam vel ludi magistro ad pueros erudiendos vel ab ecclesiastico oratorum in usum sacrorum, ita ut in illustranda quaque figura definitionem et alteram exemplorum partem, nimirum ea, quae e paganis scriptoribus videmus (sc. Steusloff) petita esse, Alexandro Numenio vel ad verbum surriperet vel contracta et, ut ad ediscendum aptiora essent, conformata ederet.“¹⁰⁵ Die Abfassung des Originaltextes des Paris. 2087 fällt auf die Wende vom 3. zum 4. Jahrhundert n. Chr.¹⁰⁶

Fraglich ist, auf welcher Vorlage der Urtext des Paris. 2087 fußt. Denn es gibt zwei Möglichkeiten: Zum einen könnte der Urtext des Paris. 2087 aus Alexander entstanden sein. Zum anderen ist es auch möglich, daß der Traktat sich direkt an Caecilius orientiert hat. In diesem Zusammenhang ist Steusloff der Auffassung, daß Paris. 2087 auf Alexander fußt. Dies zeigt sich deutlich an folgendem Stemma Codicum, das Steusloff als Fazit der Analyse am Ende seiner Dissertation aufgestellt hat¹⁰⁷:

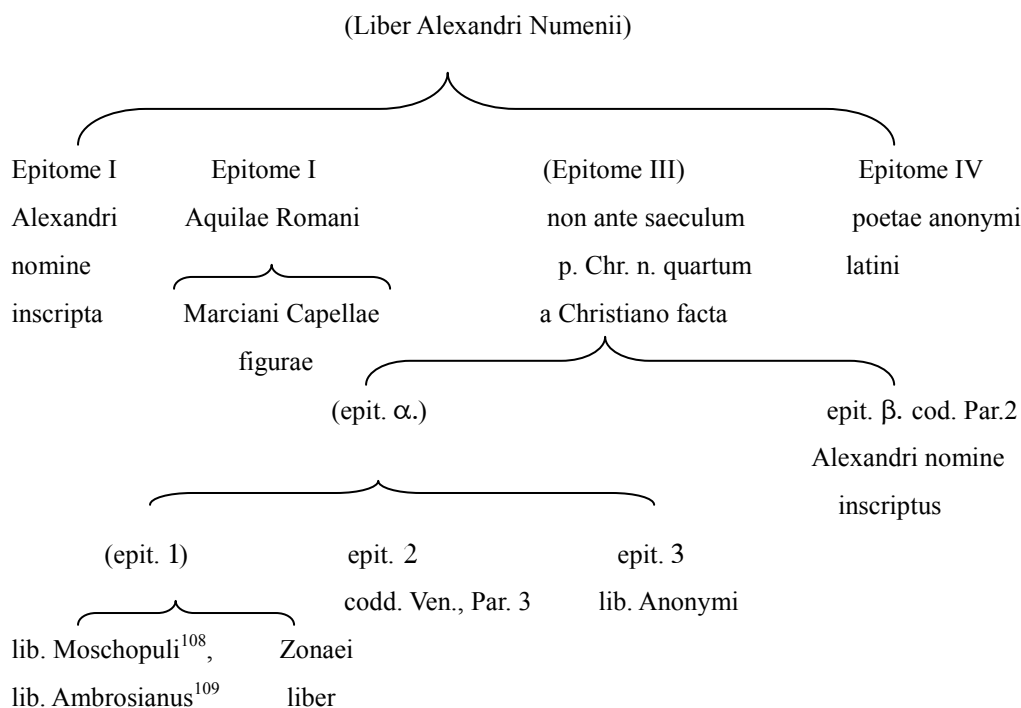
¹⁰³ Gregorios, Lexikon der antiken christlichen Literatur, S. 262-266: Gregorios wurde als Sohn des Bischofs Gregor von Nazianz in Kappadokien um 326 geboren und ist um 390 in Arianz bei Nazianz gestorben. Er wurde 380/81 Patriarch von Konstantinopel, doch da er sich mit seinen kirchenpolitischen Vorstellungen auf dem 2. Ökumenischen Konzil nicht durchsetzen konnte, trat er zurück, zog sich nach Nazianz zurück und führte später ein asketisches Leben. Von seinen Werken seien bes. die 44 Reden, die für Jahrhunderte als stilistische Vorbilder gegolten haben, die 245 Briefe und seine Gedichte erwähnt.

¹⁰⁴ RG VIII, ed. Chr. Walz, S. 434, Fußnote 6.

¹⁰⁵ B. Steusloff, Quibus de causis Alexandri Numenii περὶ τῶν τῆς διανοίας καὶ τῆς λέξεως σχημάτων liber, qui vulgo genuinus habetur, putandus sit spurius et quae epitomae ex deperdito Alexandri libro excerptae supersint, demonstratur, Diss. Phil. Breslau 1861, S. 11.

¹⁰⁶ Wie Anm. 105, S. 49.

¹⁰⁷ Wie Anm. 105, S. 49.

Adn. : Librorum deperditorum titulos uncinis inclusi (sc. Steusloff).

Th. Schwab hält die Ansicht Steusloffs für „teils unberechtigt und teils nachweislich falsch“¹¹⁰. Um zu korrigieren, was Steusloff falsch dargestellt hat, vergleicht Schwab Einzelfiguren zwischen Alexander und dem Paris. 2087.¹¹¹ Durch diesen Vergleich wird nachgewiesen, daß Paris. 2087 in drei Gesichtspunkten von Alexander abweicht. Die Abweichungen finden sich in den Definitionen von Einzelfiguren, in unterschiedlichen Auffassungen von den Einzelfiguren wie *ἀντιμετάθεσις*, *ἀντιθεσις*, *συνωνυμία*, *ὀποστροφή* und *ὑπερβατόν*, und in der Verwendung von Beispielen. Aber auch Th. Schwab vertritt im Grunde genommen die gleiche Position, wenn seiner Ansicht nach der Paris. 2087 und Aquila Romanus „ausschließlich den echten Alexander ausgeschrieben hat.“¹¹²

In diesem Zusammenhang bin ich aber der Überzeugung, daß die Vorlage des Urtextes des Paris. 2087 nicht Alexander, sondern Caecilius sein könnte. Es gibt dafür zwei Anhaltspunkte, die ich während meiner Beschäftigung mit der Edition gefunden habe, und zwar die Abfolge der Einzelfiguren und einige Figuren, die zeigen, daß der Paris. 2087 nicht auf dem Umweg über Alexander von Caecilius abhängt.

¹⁰⁸ Siehe dazu Zonaei De figuris, RG VIII, ed. Chr. Walz, S. 672: (...), quam (sc. commentationem) inter Moschopuli opuscula grammatica p. 60-67 edidit Titzius a. 1822 e codice nuper in Bohemia reperto, in quo sine auctoris nomine continetur (apud nos (sc. Walzium) M), cum qua ad verbum consentit cod. Ambros. A. 115 (apud nos (sc. Walzium) Ambr. vel A.).

¹⁰⁹ Siehe Anm. 108.

¹¹⁰ Siehe dazu Th. Schwab, Alexander Numenii ΠΕΡΙ ΣΧΗΜΑΤΩΝ, Paderborn 1916, S. 31.

¹¹¹ Wie Anm. 110, S. 31-101.

¹¹² Wie Anm. 110, S. 3.

α. Die Abfolge der Einzelfiguren

Der Verfasser der Quelle des Paris. 2087 folgt nicht der Abfolge der Einzelfiguren Alexanders. Grosso modo ist die Abfolge der Figuren Alexanders, wie im § 2.3 gezeigt, nach den vier Produktionskategorien angeordnet. Es ist aber kaum möglich, nach diesem Ordnungsprinzip die Einzelfiguren des Paris. 2087 zu klassifizieren. Die Abfolge des Paris. 2087 gehört also nicht in den Horizont Alexanders, sondern zu einer früheren Phase. Ein entscheidender Beleg dafür ist die Behandlungsweise der Gorgianischen Figuren, nämlich Ὅμοιοτέλευτον, Πόρισον und Ὅμοιοπτώτον. Der Verfasser der Quelle des Paris. 2087 behandelt die drei Figuren im Zusammenhang, während Alexander diese Tradition nicht berücksichtigt, sondern nach neuem Prinzip die drei Figuren getrennt kategorisiert. Außerdem gibt es einige Figuren, die Alexander für wichtig hält, die wie Εἰρωνεία aber bei Paris. 2087 nicht vorhanden sind. Der Klarheit wegen fertige ich eine Synopse an, welche die Unterschiede zwischen beiden deutlich zeigt:

Alexander	Paris. 2087
Τὰ σχήματα τῆς διανοίας:	Τὰ σχήματα τῆς διανοίας:
Προδιόρθωσις,	Προδιόρθωσις,
Ἐπιδιόρθωσις,	Ἐπιδιόρθωσις,
Ἀμφιδιόρθωσις,	Ἀμφιδιόρθωσις,
Προκατάληψις,	Προκατάληψις,
Ἐπεξαιρέσις,	Ἐπεξαιρέσις,
Αἰτιολογία,	Αἰτιολογία,
Συναθροισμός,	Συναθροισμός,
Ἐπιμονή,	Ἐπιμονή,
Λεπτολογία,	Λεπτολογία,
Προσωποποιία,	Ἦθοποιία,
Ἐπανόληψις,	Προσωποποιία,
Ἐπαναφορά	Ἐπιτροχασμός,
Ἦθοποιία,	Ἀποσιώπησις,
Ἀποσιώπησις,	Παραλείψις,
Ἐπιτροχασμός,	Ἀποστροφή,
[Ἐιρωνεία] ¹¹³ ,	Διαπόρησις,
Παράλειψις,	Διασυρμός,
Ἀποστροφή,	Ἐπανόληψις,
Διαπόρησις,	Ἐπαναφορά.
[Ἐρώτημα],	

¹¹³ Die Figuren, die von diesem Zeichen [] eingeklammert sind, sind im Paris. 2087 nicht vorhanden.

[Πύσμα],
[Διατύπωσης],
[Ἀντεισαγωγή],
Διασυρμός,
[Μετάστασις].

Τὰ σχήματα τῆς λέξεως:
[Ἀναδίπλωσις ἢ Παλιλογία
ἢ Επανάληψις],
[Ἐπαναφορά],
Ἀντιστροφή,
Συμπλοκή ἢ Σύνθεσις,
[Συνωνυμία],
Ἐπάνοδος,
Κλίμαξ,
Προσδιασάφησις,
Περίφασις,
Πλεονασμός,
Ἀσυνδετόν ἢ Διάλυσις,
Ἐλλειψις,
Ἀλλοίωσις ἢ Ἀλλαγὴ,
Πολυπτωτόν,
Μεταβολή,
Ζεύγμα,
Ὅμοιοτέλευτον,
Ὅμοιόπτωτον,
Παρονομασία,
Ἀντίθεσις,
Ἀντιμετάθεσις ἢ Σύγκρισις ἢ Πλοκή,
Ἀντειναντίωσις,
Ἐπερβατόν,
Παρεμβολή,
Πόρισον,
Προσυναπάντησις,
[Ἐπιτίμησις, τὸ δ' αὐτὸ καὶ Ἐπαλλαγὴν
τινες καλοῦσιν.]

Τὰ σχήματα τῆς λέξεως:
Ταυτολογία,
Παλιλογία,
Ἀναδίπλωσις,
Ἀντιστροφή,
Συμπλοκή,
Ἐπάνοδος,
Κλίμαξ,
Προσδιασάφησις,
Πλεονασμός,
Ἐλλειψις,
Ἀλλοίωσις,
Πολυπτωτόν,
Μεταβολή,
Ζεύγμα,
Παρονομασία,
Ὅμοιοτέλευτον,
Πόρισον,
Ὅμοιόπτωτον,
Ἀσύνδετον,
Ἀντίθετον,
Σύγκρισις,
Ἀντειναντίωσις,
Προσυναπάντησις,
Ἐπαλλαγὴ,
Περίφασις,
Ἐπερβατόν,
Παρεμβολή.

β. Einige Figuren, die bestätigen, daß Paris. 2087 auf Caecilius fußt.

Hierfür ist der erste Beleg die Παλιλλογία. Diese wurde von Alexander als Ἀναδίπλωσις ἢ Παλιλλογία ἢ Ἐπανάληψις bezeichnet (S. 46): Τοῦτο τὸ σχῆμα ὁ μὲν Καικίλιος παλιλλογίαν καλεῖ, ἔνιοι δὲ ἀναδίπλωσιν, οἱ δὲ ἐπανάληψιν. Der Paris. 2087 nennt sie aber ohne Alternative Παλιλλογία. In diesem Zusammenhang ist Tiberius ein wichtiger Zeuge, der sagt, daß „τὴν μέντοι ἐπανάληψιν παλιλλογίαν Καικίλιος ὀνομάζει“.¹¹⁴ Auf dieser Grundlage läßt sich feststellen, daß Paris. 2087 sich an Caecilius orientiert.

Der zweite Beleg dazu ist die Ταυτολογία. Alexander nennt sie Συνωνυμία. Sie wird im Paris. 2087 als Ταυτολογία bezeichnet. Dennoch benutzen sie gemeinsam das Beispiel eines Demosthenes-Zitats. Dies zeigt sich an folgendem Vergleich:

Paris. 2087 (S. 50)

Par. 2 Ταυτολογία ἐστὶ, λέξεων τὸ αὐτὸ σημαίνουσῶν παράλληλος θέσις, οἷον “ὄξεις εἰσι καὶ ταχεῖς, ἀλλ’ οὐ νωθεῖς καὶ βραδεῖς”. καὶ ὁ Ὅμηρος “πολεμίζειν ἠδὲ μαχέσθαι” (Il. 2.121), καὶ τὸ Δημοσθενικὸν “καὶ γινώσκεται μὲν ὑπὸ Βυζαντίων, οὐκ ἀγνοεῖται δὲ ὑπὸ Θετταλῶν, ὑποπτεύεται δὲ ὑπὸ Θηβαίων”. καὶ τὸ Ξενοφῶντος “ἀγκωμένω μὲν ἐπὶ γένει, πεφυστημένω δὲ ἐπὶ πλούτῳ, διατεθρυμμένω δὲ ὑπὸ πολλῶν ἀνθρώπων” (Xen. Mem. 1.2.25). καὶ ὁ θεολόγος “πανταχόθεν (πάντοθεν Par. 2: corr. coll. MPG) ἐμαντὸν διεξάγων καὶ διευθύνων” (Greg. Naz. Or. 19, MPG 35 p. 1044, 43), καὶ πόλιν “πρὸς οὖν ταῦτα, πολλῆς μὲν καὶ παντελοῦς τῆς πίστεως, μείζονος δὲ τῆς παρὰ θεοῦ (θυμῶ Par. 2 : corr. coll. MPG) συνεργείας, οὐκ ὀλίγης (ὀλίγαι Par. 2: corr. coll. Vat. 1881) δὲ τῆς ἡμετέρας ἀντιτεχνήσεως, ὡς γε (ὡστε Par. 2: corr. coll.

Alexander (S. 50)

Συνωνυμία δὲ ἐστὶν, ὅταν τῷ χαρακτῆρι διαφόροις ὀνόμασι, τῇ δυνάμει δὲ τὸ αὐτὸ δηλοῦσι χρώμεθα πλείοσιν, ἐν [μὲν] καὶ τὸ αὐτὸ βουλόμενοι δηλοῦν, ὡς [καὶ] Δημοσθένης· “καὶ γινώσκεται μὲν ὑπὸ τῶν Περιυθίων καὶ Βυζαντίων, οὐκ ἀγνοεῖται δὲ ὑπὸ Θετταλῶν δεσπόζειν, ἀλλ’ οὐχ ἠγεῖσθαι τῶν συμμάχων προαιρούμενος, ὑποπτεύεται δὲ ὑπὸ Θηβαίων.” (Demosth. In Epist. Philipp. 3-4)

¹¹⁴ Tiberii De figuris Demosthenicis cum deperditorum operum fragmentis, ed. G. Ballaira, Rom 1968, S. 27.

MPG) ἔμαυτὸν πείθω χρεῖα” (Greg. Naz. Or. 2, MPG 35 p. 429, 42). τοῦτο δὲ τὸ σχῆμα τινες ὠνόμασαν καὶ συνωνυμίαν.

Auffallend ist das Beispiel eines Xenophon-Zitats im Paris. 2087. Denn Alexander verwendet dieses Beispiel für die Παλιλλογία (S. 46): καὶ πάλιν ὡς Ξενοφῶν· “ὠγκωμένω μὲν ἐπὶ γένει, πεφύσημένω δ’ ἐπὶ πλούτῳ, διατεθρυμμένω δὲ ὑπὸ πολλῶν ἀνθρώπων” (Xen. Mem. 1.2.25). Auf dieser Grundlage ist festzustellen, daß Alexander in bewußter Opposition versucht, die Figuren-Theorie des Caecilius zu korrigieren oder soweit zu verbessern, wie er sie für unangemessen hält.

Der dritte Beleg ist ἼΑναδίπλωσις, die Alexander als ἐπανόληψις bezeichnet. Er sagt weiter, daß es einige Leute gebe, die anderer Auffassung seien (S. 23): τοῦτο δὲ τινες ἰδίως ἀναδίπλωσιν λέγουσιν. Caecilius ist einer von den τινες. Denn Paris. 2087 definiert die Figur ἼΑναδίπλωσις so (S. 46): ἼΑναδίπλωσις ἐστὶ λέξεως δῖς (διὸ Par. 2: corr. coll. Vat. 1881) περὶ τοῦ αὐτοῦ προφορᾶ ἐπάλληλος, οἷον “μιαρὸν, <μιαρὸν> θηρίον ὁ συκοφάντης”. καὶ “Ὀμηρος “Ἄρες,” Ἄρες βροτολοιγὲ, μαιφόνε” (IL. 5. 31). γίνεται δὲ καὶ μεταξὺ ἐμβεβλημένης λέξεως, ὡς τὸ “ἦν ποτε ἦν”. καὶ ὁ θεολόγος “οὐκ ἔστι τὰῦτα, οὐκ ἔστιν” (cf. Greg. Naz. Or. 31, 23, 7, ed. Barbel) καὶ πάλιν “πάσχα κυρίου, πάσχα” (Greg. Naz. Or. 45, MPG 36 p. 624, 29). Die ἼΕπαναλήψις bestätigt schließlich deutlich, daß Paris. 2087 nicht auf Alexander, sondern auf Caecilius fußt. Denn der Paris. 2087 zählt diese Figur zu den Sinnfiguren, während Alexander sie sowohl zu den Sinnfiguren als auch zu den Wortfiguren gehören läßt. Außerdem unterscheiden sich Alexander und der Verfasser des Paris.2087 in der Auffassung über die Definition der ἼΕπαναλήψις und in der Verwendung der Beispielsätze: Der Verfasser des Paris. 2087 ist der Auffassung, daß die ἼΕπαναλήψις eine ἀνάμνησις ist, während Alexander sie umfangreicher und ausführlicher erörtert. Aber er erwähnt nicht die ἀνάμνησις. Alexander korrigiert also das, was seiner Meinung nach unangemessen ist. Dies wird auch an folgendem Vergleich deutlich:

Paris. 2087 (S. 22)

Par. 2 ἼΕπαναλήψις ἐστὶν ἀνάμνησις προειρημένου (προειρημένης Par. 2: corr. coll. Vat. 1881) μεταξυλογίας ἐμβεβλημένης (ἐμβεβλημένος Par.2: corr. coll. Vat. 1881), οἷον ὁ στρατηγὸς ἠῤῥησε τὰ πράγματα· εἶτα πολλὰ εἶπεν ἐν μέσῳ, πάλιν ἐπανελάβετο τὸν λόγον (τοῦ λόγου Par. 2 : corr. coll. Vat. 1881) εἰπὼν (pro εἶτα ... εἰπὼν,

Alexander (S. 22 – 23)

ἼΕπαναλήψις ἐστὶν, ὅταν κατὰ πλείους φωνὰς ἐπαναλαμβάνωμεν, ὡς ἔχει τὸ τοιοῦτον· “ἀλλ’ οὐκ ἔστιν, οὐκ ἔστιν ὅπως ἡμάρτετε,” (Demosth. De Cor. 208) καὶ τὸ ἼΟμηρικόν “τοῦ δ’ ἐγὼ ἀντίος εἰμί, καὶ εἰ πυρὶ χεῖρας ἔοικεν, \ \ εἰ πυρὶ χεῖρας ἔοικε.” (Hom. Il. 20. 371-2) τὰῦτα μὲν οὖν ἐπανείληπται μηδενὸς

τὸν ἐν μέσῳ ἐπανελάβετο (sic) scr. Par. 2762) “ἐπεὶ οὖν ὁ στρατηγὸς ἠϋξήσε τὰ πράγματα, μέγας γέγονε καὶ περίβλεπτος”. καὶ ὁ θεολόγος “ἐπεὶ δὲ φθόνῳ διαβόλου (διαβόλου om. Vat. 1881)”, καὶ τὰ ἐξῆς (Greg. Naz. Or. 38, MPG 36 p. 324, 39). εἶτα <μετὰ> (addidi) μεταξυλογίας ἐπήγαγε (συνήγαγε Vat. 1881) ταῦτα “ἐπειδὴ μείζονος ἐδεῖτο τοῦ βοηθήματος, μείζονος καὶ τυγχάνει” (Greg. Naz. Or. 38, MPG 36 p. 325, 16).

αὐτῶν μεταξὺ τιθεμένου μορίου· ἔστι δὲ ὅτε ἐπαναλέγεται μὲν τὰ ὀνόματα, οὐκ εὐθύς δέ, ἀλλὰ μέσα τινὰ παρεμβάλλεται τούτων, καθάπερ ἔχει τὸ τοιοῦτον· ... πολλάκις δὲ τὰ αὐτὰ μορία καὶ πλεονάκις ἀναλαμβάνεται, ὡς καὶ Δημοσθένης· ... φανερόν δὴ ποσάκις τὸ αὐτὸ ὄνομα ἀνείληπται.

Die bisherige Darstellung läßt sich so zusammenfassen, daß der Paris. 2087 unverändert in der Tradition des Caecilius steht, während Alexander die Anordnung des Caecilius geändert hat:

Paris. 2087 (Caecilius)	Alexander
Ταυτολογία →	ζ´. ΠΕΡΙ ΣΥΝΩΝΥΜΙΑΣ (S. 50)
Παλιλλογία →	β´. ΠΕΡΙ ΑΝΑΔΙΠΛΩΣΕΩΣ Η ΠΑΛΙΛΛΟΓΙΑΣ Η ΕΠΑΝΑΛΗΨΕΩΣ (S. 46)
Αναδίπλωσις →	ιγ´. ΠΕΡΙ ΕΠΑΝΑΛΗΨΕΩΣ (S. 22 - 23)
Ἐπαναλήψις →	ιγ´. ΠΕΡΙ ΕΠΑΝΑΛΗΨΕΩΣ (S. 22 - 23)

3.6.2 Die Familie des Paris. 2087

Während meiner Beschäftigung für diese Edition habe ich drei Handschriften für die Familie des Paris. 2087 ermittelt. Sie sind Vat. 1881, Paris. 2762 und Laurent. 57. Der Vat. 1881 ist im 13. Jh. entstanden. Diese Handschrift ist also älter als der Paris. 2087. Der Paris.2762 und der Laurent. 57¹¹⁵ sind eng verwandt mit dem Vat. 1881. Es könnten also der Paris. 2762 und der Laurent. 57 auf Vat. 1881 beruhen. Ein entscheidender Beleg dafür ist eine Stelle, die Paris. 2087 nicht enthält, während die anderen drei Handschriften sie so überliefern (S. 5): τὸ μὲν τῆς διανοίας οὕτως, μετόπλασις διανοήματος ἐκ τοῦ κατὰ φύσιν ἐπὶ τὸ χρησιμώτερον, <ὡσαύτως καὶ (ὡσαύτως καὶ om. Par. 2762) τὸ δὲ (δὲ Par. 2762 : om. Vat.1881 Laurent. 57) τῆς λέξεως, μετόπλασις λέξεως ἐκ τοῦ κατὰ φύσιν ἐπὶ τὸ χρησιμώτερον> (ὡσαύτως ... χρησιμώτερον Vat. 1881 Par. 2762 Laurent. 57 :om. Par. 2087). τοῖς Das überflüssige ὡσαύτως καὶ spricht gegen eine selbständige Konjektur oder Ergänzung des Schreibers von Vat. 1881: wenn er schon ergänzte, hätte er es vermieden,

¹¹⁵ Der Laurent. 57 enthält nur die erste Seite mit dem Titel ἀλεξάνδρου περὶ τῶν τῆς διανοίας σχημάτων καὶ τῶν τῆς λέξεως.

Unnötiges einzuschreiben. Da er das unnötige ὡσαύτως καὶ schreibt, hat er es in seiner Vorlage gelesen. Dieses ὡσαύτως καὶ enthält der Laurent. 57. Der Schreiber von Paris. 2762 hat aber das ὡσαύτως καὶ weggelassen und das δὲ ergänzt, welches wegen des μὲν nötig ist.

3.6.3. Notae Marginales in Paris. 1741

Charakteristisch für diese Randbemerkungen ist, daß sie eine stark verkürzte Epitome sind. Sie bestehen in der Regel nur aus zwei Bestandteilen, und zwar aus Definition und Beispiel. Die Definition ist teilweise mit der des Paris. 2087 und teilweise mit der des Zonaios¹¹⁶ identisch. Die Beispiele sind christlich und identisch mit denen des Paris. 2087. Die Abfolge der Epitomai aber unterscheidet sich von der des Paris. 2087. Denn sie folgt dem Paris. 1741, auf dessen Rand sie steht. Auf dieser Grundlage läßt sich feststellen, daß der Schreiber der Notae Marginales den Paris. 1741 mit einer bewußt christlichen Überarbeitung ergänzen möchte.

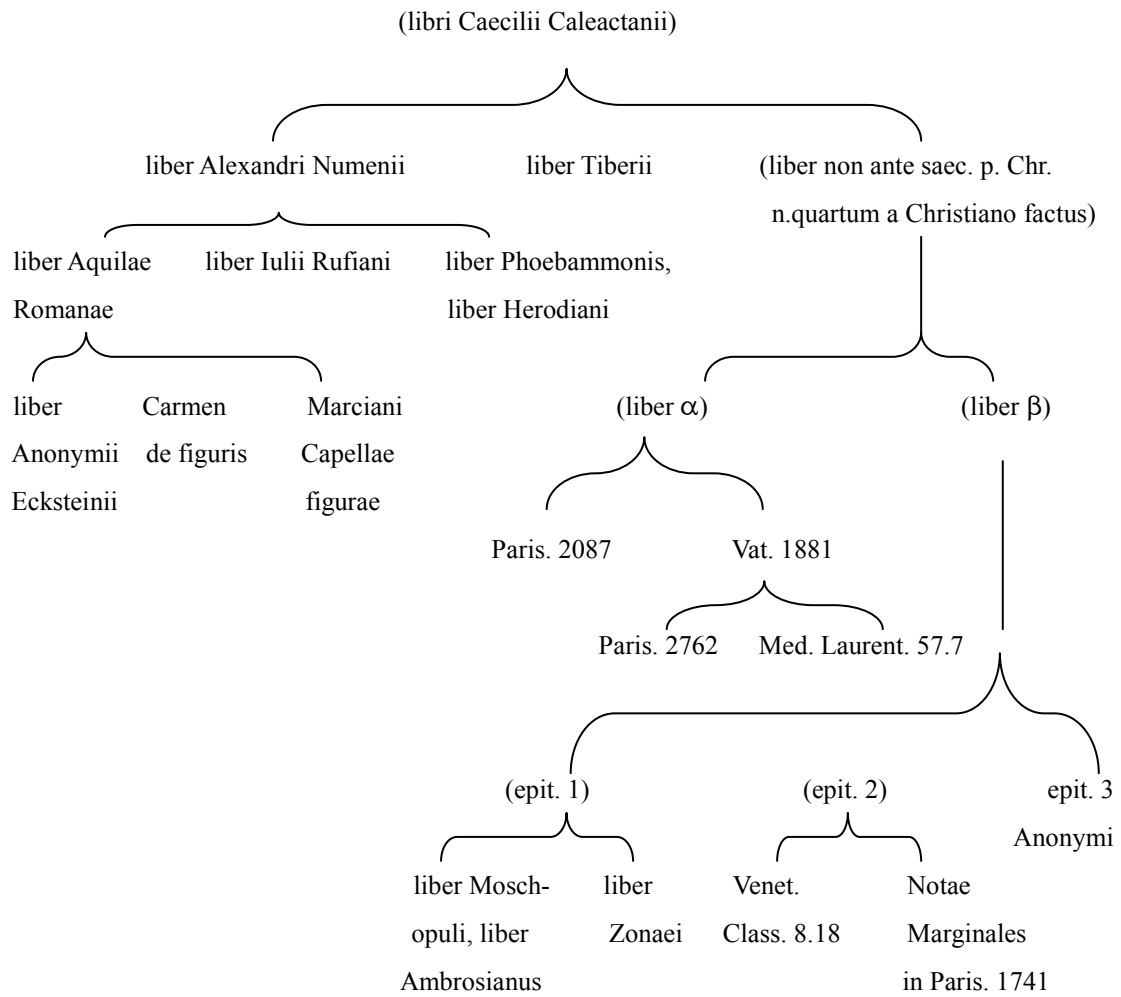
Sicher ist, daß die Vorlage der Notae Marginales im Paris. 1741 zu der Familie der Vorlage des Paris. 2087 gehört. Die Vorlage für die Notae Marginales war aber nicht der Paris. 2087 selbst. Denn es gibt Handschriften¹¹⁷, wie Steusloff gezeigt hat (S. 22), die wie Veneto classe. 18. 8 als Vorlage gedient haben könnten. Dieser Kodex ist im Hinblick auf den inhaltlichen Zusammenhang und die Abfolge der Epitomai beinahe identisch mit den Notae Marginales¹¹⁸. Es gibt dafür zwei Möglichkeiten, auf welcher Vorlage die Notae Marginales fußen, daß nämlich entweder der Schreiber der Notae Marginales den cod. Veneto classe. 18. 8 benutzt haben könnte oder aber daß ein gemeinsames Manuskript als Vorlage diente, aus dem die beiden Handschriften stammen.

Auf dieser Grundlage versuche ich eine Verbesserung des stemma codicum von Steusloff zur Klärung der Frage, in welchen Zusammenhang die Notae Marginales gehören. Dies zeigt sich an folgendem Stemma:

¹¹⁶ Zonaei De figuris, RG VIII, ed. Chr. Walz, Stuttgart 1832-36, S.671-690.

¹¹⁷ Dazu gehören Paris. 2929, Paris. 2008 und Ambros. A. 115. Siehe Zonaei De figuris, RG VIII, ed. Chr. Walz, Stuttgart 1832-1836, S. 671-672.

¹¹⁸ Belege dafür finden sich im kritischen Apparat des Zonaios *De figuris*. Siehe wie Anm. 117, S.671-690.

4. Bisherige Editionen

4.1 Die editio princeps Aldina

Die erste Edition¹¹⁹ von *De figuris sententiarum et verborum* des Alexander Numeniu wurde im Jahre 1508 von Aldus Manutius erstellt.¹²⁰ Im Vergleich zu den Handschriften ist es charakteristisch für diese erste Druckausgabe¹²¹, daß sie Majuskeln für die Titelangaben benutzt, die Wortumbrüche im Text mit Linien gekennzeichnet sind und bei Seitenumbrüchen das Wort vorweggenommen wird, das am Anfang der nächsten Seite steht¹²². Außerdem wird der Beginn der Erörterung einer jeden Einzelfigur durch Initialen, die in ein freies Feld gesetzt sind, hervorgehoben. Der Aldina liegt Paris. 1656 zugrunde, welcher von Markos Musurus zur Druckausgabe überarbeitet worden ist. Diese Edition wurde von Natale de' Conti 1557 ins Lateinische übersetzt¹²³. Dazu gibt es eine handschriftliche Kopie der Aldina (Paris. BN gr. S. 552).

4.2 L. Norrmannus

Der Traktat *De figuris sententiarum et verborum* des Alexander Numeniu wurde 1690 von Laurentius Norrmannus¹²⁴ neu bearbeitet und mit einer eigenen lateinischen Übersetzung herausgegeben.¹²⁵ Norrmannus hat viele Bemerkungen zu Textstellen am Rande notiert, jede Perikope numeriert und einen längeren Kommentar *Notae ad Alexandrum*¹²⁶ hinzugefügt. Mit den Randbemerkungen stellte er zum ersten Mal sozusagen einen kritischen Apparat her. Dort sind Verbesserungsvorschläge angeführt, die auf Kollationen von Handschriften und auf Vergleichung mit dem originalen Wortlaut der Beispielsätze beruhen. Die *Notae* bestehen aus drei Teilen. Der erste ist eine Darstellung, die einer Praefatio entspricht. Norrmannus bespricht hier den Autor und die Überlieferungsgeschichte von *De figuris sententiarum et verborum*¹²⁷. Der zweite ist ein sprachlicher und sachlicher Kommentar, in dem auch erklärt wird, worauf seine Konjekturen und verbessernden Vorschläge beruhen.¹²⁸ Der letzte ist mit $\pi\acute{\iota}\nu\alpha\xi$ überschrieben, was dem Index im modernen Sinne entspricht. Der $\pi\acute{\iota}\nu\alpha\xi$ enthält rhetorische Termini mit Seitenangaben wie zum Beispiel:

¹¹⁹ Siehe M. Sicherl, Griechische Erstaussagen des Aldus Manutius, Paderborn 1997, S. 310: „Die editio princeps zahlreicher rhetorischer Traktate und Kommentare, eine Folioausgabe in zwei Bänden, von denen der erste den Kolophon des Aldus Manutius vom November 1508, der zweite vom Mai 1509 trägt, ist von dem Kreter Demetrios Dukas besorgt.“

¹²⁰ *Rhetores Graeci*, ed. M. Aldus, Venedig 1508.

¹²¹ Vgl. dazu M. Sicherl, Griechische Erstaussagen des Aldus Manutius, Paderborn 1997, S. 310-340.

¹²² Hierfür führe ich als Beleg eine Photokopie an. Siehe Photokopie VII.

¹²³ *Alexandri Sophistae De schematibus*, übers. von Natale de' Conti, Paris 1557.

¹²⁴ L. Norrmannus (1651-1703) war als Philologe in Uppsala tätig. Er konzentrierte sich auf Rhetorik-Traktate und dabei besonders auf Aristides.

¹²⁵ *Alexandri De figuris sententiarum et verborum*, ed. L. Norrmannus, Uppsala 1690.

¹²⁶ Wie Anm. 125, S. 165-201.

¹²⁷ Wie Anm. 125, S. 165-169.

¹²⁸ Wie Anm. 125, S. 169-182.

ΠΙΝΑΞ¹²⁹

τῶν σχημάτων· καὶ τῶν ἐπιχειρημάτων· κατὰ στοιχεῖον.

Αἰτιολογία· 26.

Ἐκ τῆς Αἰτίας· 144, β. 146, γ, ν. πρόληψις.

Ἀλληγορία· 14.

Ἀλλοίωσις· ἢ Ἀλλαγὴ· 74, 76.

etc.

4.3 Chr. Walz

Die Textausgabe des Norrmannus hat Chr. Walz in der Bibliothèque Nationale in Paris um 1830 entdeckt und mit vier Handschriften verglichen.¹³⁰ Eine von ihnen ist identisch mit der jetzt in der Österreichischen Nationalbibliothek in Wien befindlichen (Phil.gr. 60)¹³¹ (=V), während die anderen drei Handschriften in Paris geblieben sind (Nr. 1741¹³² (=P¹), 1656¹³³ (=P³), 2087¹³⁴ (=P²)). Tatsächlich aber hat Walz diese Handschriften in seiner Edition nicht berücksichtigt, wie schon L. Spengel meinte: nec Walzium, diligentissimum virum, libri scripti adiuverunt.¹³⁵ Die Textverbesserungen, die Walz gibt, sind in der Regel von Norrmannus übernommen. Der kritische Apparat von Walz hat drei Funktionen. Die Notate konstituieren zuerst einen richtigen apparatus criticus: Dort wird dokumentiert, wie eine Textstelle überliefert oder korrigiert worden ist. Zweitens hat er die Funktion eines apparatus similibus: Es wird nämlich der Wortlaut des Paris. 2087 zum Vergleich geboten. Dieser Text, der wie oben gezeigt, eine selbständige Caecilius – Version darstellt, ist bisher nicht systematisch dokumentiert. Dies geschieht in der vorliegenden Edition in der Form eines Similienapparats. Schließlich unternimmt es Walz, im kritischen Apparat zu erklären, worauf seine Vorschläge beruhen¹³⁶; er hat also die Funktion eines Kommentars. Walz hat dabei die Handschriften verkürzt bezeichnet, um Platz zu sparen: Der Paris. 1741 wird als Par.1, der Paris.2087 als Par. 2 und der Paris. 1656 als Par. 3 bezeichnet.¹³⁷

4.4 L. Spengel

Schließlich hat L. Spengel den Text von *De figuris sententiarum et verborum* im dritten Band der

¹²⁹ Alexandri De figuris sententiarum et verborum, ed. L. Norrmannus, Uppsala 1690, S. 195-201.

¹³⁰ Rhetores Graeci, Bd. 1-9, ed. Ch. Walz, Stuttgart 1832-1836.

¹³¹ H. Hunger, Katalog der griechischen Handschriften der Österreichischen Nationalbibliothek 1, Wien 1961.

¹³² H. Omont, Inventaire sommaire des Manuscrits Grecs de la Bibliothèque Nationale 1-4, Paris 1886-1898.

¹³³ Wie Anm. 132.

¹³⁴ Wie Anm. 132.

¹³⁵ Rhetores Graeci, Bd. 1-3, ed. L. Spengel, Leipzig 1853-1856, Bd. 3, S. III.

¹³⁶ Vgl. dazu Rhetores Graeci, Bd. VIII, ed. Chr. Walz, Stuttgart 1832-1836, S. 422, Fußnote 7.

¹³⁷ Bei meiner Edition habe ich die Abkürzungen von Walz übernommen.

Sammlung *Rhetores Graeci* im Jahre 1856 ediert.¹³⁸ Die Edition Spengels, die noch heute als maßgebliche Textausgabe benutzt wird, ist in vielerlei Hinsicht unzulänglich. So ist es allein schon ungünstig, daß der textkritische Apparat vom Text getrennt in der Praefatio angeführt wird¹³⁹, und zwar ohne die Quellenbelege der Beispielzitate, die wiederum an anderer Stelle, nämlich am Schluß des dritten Bandes¹⁴⁰ erscheinen. Daher ist es nicht einfach, etwa Textvarianten miteinander zu vergleichen. Noch schwerer wiegt jedoch, daß die Quellenangaben der Beispielzitate manchmal ungenau, ja bisweilen ganz irreführend sind. Außerdem bleiben Textlücken vielfach unbehandelt. Zwar stellt Spengel einige Verbesserungsvorschläge im textkritischen Apparat vor, sie sind aber nicht ausreichend zur Lösung des jeweiligen Textproblems. In der Tat wurde die dritte Band der *Rhetores Graeci* von Spengel selbst nicht genau emendiert und in der Neuedition von Hammer nicht berücksichtigt und damit nicht ausreichend textkritisch betrachtet.

¹³⁸ *Rhetores Graeci*, Bd. 1-3, ed. L. Spengel, Leipzig 1853-1856.

¹³⁹ Wie Anm. 138, Bd. 3, S. III-V.

¹⁴⁰ Wie Anm. 138, Bd. 3, S. 534-535; die Zitierweise der Autoren-Exempel ist durchgehend veraltet.

5. Über diese Edition

5.1 Die Grundlagen des apparatus criticus

Zur Bearbeitung des textkritischen Apparats habe ich zunächst alle Handschriften, die mir erreichbar waren, gesammelt und miteinander verglichen. Dabei habe ich einige Handschriften ermittelt, die die Editoren von Aldus bis Spengel bei ihren Texteditionen nicht berücksichtigt haben. So habe ich eine Handschrift in der Bibliothèque Nationale in Paris (S. 552¹⁴¹) gefunden, dazu zwei weitere Handschriften in der Bibliotheca divi Marci Venetiarum in Venedig (Gr. 429¹⁴², Gr. 512¹⁴³), darunter eine mit einer selbständigen Überlieferung, und noch eine Handschrift in der Bibliotheca Vaticana in Rom (Palat. Gr. 66¹⁴⁴) und sie kollationiert.

5.2 Zur Konstituierung des apparatus similibus

Zur Klärung der Frage, wie Alexander mit den Beispielsätzen umgeht, führe ich die Originaltextstellen im apparatus criticus an, sofern die von Alexander gegebene Form vom Original abweicht. Zur Konfrontierung mit dem Text Alexanders habe ich dann die Version des Paris. 2087 und die Notae Marginales in Paris. 1741 verwendet. Walz hat den Paris. 2087 im kritischen Apparat oft ungenau und unvollständig wiedergegeben. Zur Verbesserung habe ich zwei Handschriften (Paris. 2762 und Vat. 1881) und die Notae Marginales benutzt.

5.3 Emendationen und Konjekturen

a. Diese Edition verfährt nach der textkritischen Methode Lachmanns¹⁴⁵. Der Paris. 1741 als älteste Handschrift und Vorlage aller jüngeren (mit einer Ausnahme) wird also in erster Linie berücksichtigt. Doch hat sich im Lauf der recensio der Marc. 512 als selbständige Überlieferung erwiesen. Wie im § 3.1 dargestellt, habe ich zunächst nach einem Vergleich zwischen der Familie des Paris. 1741 und dem Marc. 512 die fehlerhaften Textstellen emendiert. Demnach werden oft diejenigen fehlerhaften Stellen korrigiert, die in der Familie des Paris. 1741 etwa aus der Mißdeutung der Kürzungszeichen entstanden sind. Und

¹⁴¹ H. Omont, Inventaire sommaire des Manuscrits Grecs de la Bibliothèque Nationale 1-4, Paris 1886-1898.

¹⁴² E. Mioni, Bibliothecae Divi Marci Venetiarum codices Graeci manuscripti 1. Thesaurus antiquus 1-2, Rom 1981-1985.

¹⁴³ Wie Anm. 142.

¹⁴⁴ M. Sicherl, Griechische Erstausgaben des Aldus Manutius, Paderborn 1997, S. 324.

¹⁴⁵ R. Pfeiffer, Die Klassische Philologie von Petrarca bis Mommsen, München 1976, S. 232 f.: „Lachmanns Name ist vor allem berühmt durch seine textkritische Methode, in der die ‚recensio‘ der Handschriften zu dem sogenannten ‚Archetypus‘ führen sollte; ergab die Prüfung der Handschriften nicht eine überzeugende ursprüngliche Lesart, so wurde ‚emendatio‘ notwendig. Lachmann entwickelte diese Methode in seiner Arbeit an den lateinischen Dichtern, und er brachte sie in der Erforschung der Handschriften des Neuen Testaments zu solcher Vollkommenheit, daß es ihm schließlich gelang, das Ansehen des ‚textus receptus‘ zu erschüttern.“ Siehe dazu auch S. Timpanaro, Die Entstehung der Lachmannschen Methode, 2. Aufl. Hamburg 1971.

wenn es scheint, daß eine Version der Familie Paris. 1741, des Marc. 512 oder eine Konjektur von Editoren als diskutable Variante zu gelten hat, dann habe ich sie als Vorschlag in den apparatus criticus aufgenommen. Auch die „Verbesserungen“ des Marc. 512, die nicht den originalen Wortlaut Alexanders herstellen, sind im apparatus criticus dokumentiert. Außerdem habe ich dort in den Text eingegriffen, wo Versionen der Notae Marginales bzw. Paris. 2087 es nahelegen, daß Alexanders Text sprachlich korrupt ist.

b. Plausible Konjekturen habe ich in der Regel von früheren Editoren übernommen. Denn diejenigen Stellen, bei denen es einer Konjektur bedurfte, sind weitgehend schon von den früheren Editoren emendiert worden. Vor allem hat L. Norrmannus viele zutreffende Konjekturen vorgeschlagen. Deshalb war es in der Regel nicht notwendig, mit Hilfe von eigenen Konjekturen Textstellen zu verbessern. Lediglich an solchen Stellen habe ich konjiziert, wo es deutlich an grammatischen Funktionsprädikaten wie ἐστὶ fehlt (z.B. S. 7). Auch dann habe ich Vorschläge gemacht, wenn Formulierungen wie καὶ πόλιν oder καὶ τὰ ἐξῆς eigentlich nötig sind, aber von den Handschriften weggelassen wurden. Offensichtliche Sprungfehler habe ich korrigiert.

5.4 Kleine Bemerkungen zu Grammatik und Orthographien

Im kritischen Apparat ist die Überlieferung dokumentiert, und es sind die Urheber der jeweiligen Verbesserungen notiert, bisweilen mit Alternativvorschlägen, die nicht in den Text aufgenommen sind.

Nicht dokumentiert sind die üblichen Suspensionen und Kontraktionen der Handschriften, also

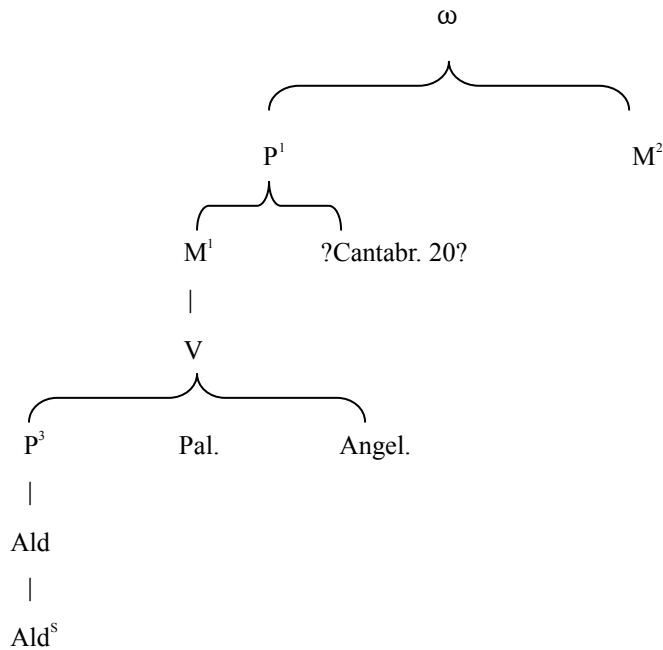
Suspensionen von -ος, -ου, -ω, -ον, -ων, -οις, -ους, -η(α), -αν, -αις, -ας, -μενος, -τερος, -σις, -κον, -σθαι, -ει, -ται, -μεν, -νται, -περ, -ως, Kontraktionen von ἐστὶ(ν) (ἴϛ), γὰρ (ρῑ), γοῖ (ῑ), ὅταν (ῑ), μέν (μῑ), δὲ (ῑ), καὶ (κῑ), περὶ (πῑ), πρὸς (πρῑ), μετὰ (μῑ), κατὰ (κῑ), πατήρ (πῑ), ματήρ (μῑ), ἄνθρωπος (ἄνος), ὧ (ἄνδρες) Ἀθηναῖοι (ωῑ), πρῶτος (αῑ), δεύτερος (βῑ), τέσσαρα (δῑ), τοῦ (τῑ), τῶν (τῑ), τῆν (τῑ).

Auch bei der Worttrennung besteht eine gewisse Inkonsequenz in den Handschriften. Wenn die falsch durchgeführte Worttrennung einen gewissen Sinn hat und sie deshalb offensichtlich gewollt war, dann ist ein solcher Fall im kritischen Apparat notiert. Ebenso nicht dokumentiert sind die

Buchstabenverwechslungen im kritischen Apparat, da sie verbreitet sind: α-ε, α-ει, α-υ, ε-η, ε-υ, ι-υ, ει-ι, ει-οι, ο-ω, οι-ου, β-υ, γ-τ, δ-λ, κ-φ, λλ-ν, μ-ν, μ-υ, ν-ι, νν-μ, π-ττ, ρ-τ, σ-ε, σχ-χ, ψ-φ, ζ-ξ. Weiter sind auch bewegliche Endkonsonanten nicht notiert, da sie offensichtlich sind: -ν, -ς, -κ(-ξ), -κ (χ). Schließlich sind auch Verwechslungen zwischen Aspiration und Akzenten nicht notiert, da sie sehr verbreitet sind: ‘-’, ‘-̀’, ‘-’ , ‘-’.

6. Stemma codicum et sigla breviata

6.1 Stemma codicum libri Alexandri

6.2 Sigla breviata

a. Codices (=Codd.) Alexandri

P¹ : Paris. BN gr. 1741, Alexandri opusculum de figuris sententiarum atque elocutionis (f. 106v - 120v), saec. X.

M² : Venedig. Marc. gr. 512, II. Alexander <Numenius> De figuris rhetoricis (f. 9 - 25), saec. XIII.

Codices recentiores (=Codd. recent.)

M¹ : Venedig. Marc. gr. 429, IV. Alexander Numenii filius De figuris (f. 87v - 95v), saec. XV (ca. 1468).

V : Wien. Vind. Phil. gr. 60, 3. Alexandros, Sohn des Numenios, περι σχημάτων (f. 103r - 114r), saec. XV.

P³ : Paris. BN gr. 1656, Alexandri rhetoris de figuris sententiae et elocutionis (f. 73v - 83v), saec. XV.

Pal. : Rom. Palat. – Vat. 66, 3. Alexander, de figuris dictionis et sententiarum (f. 118v-130r), saec. XVI.

Angel. : Rom. Angel. 54 (D. 5. 8), 3. Alexander, de figuris dictionis et sententiarum (ff. 105), saec XV/XVI.

Cantabr.: Cambridge. Queens' College Library, 20 RHETORICA QUAEDAM GRAECE. (=Horne 33), 3. Alexandrou peri ton tes dianoiias schematon kai peri ton tes lexeos schematon (f.60-76a), saec. XV/XVI.

Ald^s : Paris. BN gr. S. 552, Alexandri sophistae opusculum de figuris sententiae et dictionis (f. 574v -

588v), saec. XVII.

Editiones (=Edd.)

Ald. : *Rhetores Graeci, Alexandri De figuris sententiae atque elocutionis*, ed. Aldus Manutius, Venedig 1508, S. 574-588.

Norm. : *Alexandri De figuris sententiae atque elocutionis*, ed. L. Norrmannus, Uppsala 1690, S. 1-95.

Walz : *Rhetores Graeci (=RG)*, Bd. 1-9, ed. Ch. Walz, Stuttgart 1832 – 1836, Bd.8, S.421-486.

Speng.: *Rhetores Graeci (=RG)*, Bd. 1-3, ed. L. Spengel, Leipzig 1853 – 1856, Bd.3, S. 9-39.

Codices Anonymi cuiusdam Christiani

P² : Paris. BN gr. 2087, *Alexandri opusculum de figuris sententiarum et elocutionis* (f. 247v - 258v), saec. XIV.

Par. 2762 : Paris. BN gr. 2762, *Alexandri opusculum de figuris sententiarum et elocutionis* (f. 4v - 11v), saec. XV.

Laurent. 57 : Florenz Med. Laurent. gr. Plut. 57.7, *Alexandri de figuris sensus ac dictionis* (f. 334 sequ.), saec. XV.

Vat. 1881 : Rom. Vat. gr. 1881. 3 *Alexandri rhetoris de schematibus* (f. 94-99), saec. XIII.

N.M. in P¹ : *Notae Marginales in P¹*, saec. XIII ?

7. Bibliographie

7.1 Editionen:

- Anonymi Carmen de figuris vel schematibus, ed. U. Schindel, in: ders., Die Rezeption der hellenistischen Theorie der rhetorischen Figuren bei den Römern, Göttingen 2001.
- Anonymi cuiusdam de vitiis et virtutibus orationis liber, ed. U. Schindel, in: ders., Die lateinischen Figurenlehren des 5. bis 7. Jahrhunderts und Donats Vergilkommentar, Göttingen 1975 („Isidorus iunior“, cod. Basil. F III 15d).
- Anonymi cuiusdam de vitiis et virtutibus orationis liber, ed. U. Schindel, in: ders., Die lateinischen Figurenlehren des 5. bis 7. Jahrhunderts und Donats Vergilkommentar, Göttingen 1975 („Sergius“, cod. S. Paul. in valle Lavant. 2/1).
- Anonymi Ecksteinii, Schemata dianoeas quae ad rhetores pertinent, ed. U. Schindel, NGG Phil.-hist. Kl. 1987, 7, S. 107-173 (=S. 1-67).
- Diodorus Siculus, Bibliotheca historica, lib. 1-20, ed. F. Vogel/T. Fischer, Leipzig 1888 – 1906 (ND 1964).
- Eugraphius, Commentum Terenti, ed. P. Wessner, Bd. 1-2, Leipzig 1902/1908 (ND 1966).
- Grammatici Latini, Bd. 1-7, ed. H. Keil, Leipzig 1857-1880.
- Grégoire de Nazianze, Discours funèbres en l'honneur de son frère Césaire et de Basile de Césarée, ed. F. Boulenger, Paris 1908.
- Gregorius Nazianzenus, Patrologiae cursus completus ... Series Graeca (=MPG), Bd. 35-38, ed. P. J. Migne, Paris 1858.
- Gregor von Nazianz, Die fünf Theologischen Reden, ed. J. Barbel, Düsseldorf 1963.
- Martianus Capella, ed. A. Dick, Stuttgart, BT² 1978.
- Poetae Comici Graeci (=PCG), Bd. 1-8, ed. R. Kassel/C. Austin, Berlin 1983- 2003.
- Quintilianus, Institutio oratoria, Bd. 1-2, ed. M. Winterbottom, Oxford 1970.
- Rhetores Graeci, ed. Aldus Manutius, Venedig 1508.
- Rhetores Graeci (=RG), Bd. 1-9, ed. Chr. Walz, Stuttgart 1832 - 1836.
- Rhetores Graeci (=RG), Bd. 1-3, ed. L. Spengel, Leipzig 1853 - 1856.
- Rhetores Graeci (=RG), Bd. 1, 1, ed. Spengel/Hammer, Leipzig 1894.
- Rhetores Latini Minores (=RLM), ed. K. Halm, Leipzig 1863.
- Tiberii De figuris Demosthenicis cum deperditorum operum fragmentis, ed. G. Ballaira, Rom 1968.

7.2 Monographien und Aufsätze

Textkritik

- W. Canter, De ratione emendandi Graecos auctores syntagma, 1566.
- P. Maas, Textkritik, 1927.

- G. Pasquali, *Storia della tradizione e critica del testo* (2. Aufl.), Florenz 1952.
- S. Timpanaro, *Die Entstehung der Lachmannschen Methode*, 2. Aufl. Hamburg 1971.
- R. Pfeiffer, *Die Klassische Philologie von Petrarca bis Mommsen*, München 1976.
- E. Pöhlmann, *Einführung in die Überlieferungsgeschichte und in die Textkritik der antiken Literatur*, Darmstadt 1994.
- F. Robertello, *De arte sive ratione corrigendi antiquorum libros disputatio*, 1557.
- M. L. West, *Text Criticism and Editorial Technique*, Stuttgart 1973.

Aldus Manutius und seine Editionen:

- H. G. Fletcher, *New Aldine Studies*, San Francisco 1988.
- D. J. Geanakoplos, *Greek Scholars in Venice*, Cambridge 1962.
- P. F. Grendler, *Books and Schools in the Italian Renaissance*, Aldershot (Hampshire) 1995.
- H. Hunger, *Die hochsprachliche profane Literatur der Byzantiner*, Bd. 1 - 2, München 1978.
- J. E. Kenney, *The Classical Text: Aspects of Editing in the Age of the Printed Book*, Los Angeles 1974.
- E. Legrand, *Bibliographie Hellénique 1 (1476-1563)*, Paris 1885.
- M. Lowry, *The World of Aldus Manutius: Business and Scholarship in Renaissance Venice*, Oxford 1979.
- J. Monfasani, *Byzantine Scholars in Renaissance Italy: Cardinal Bessarion and other Emigrés*, Aldershot (Hampshire) 1995.
- H. Rabe, *Aus Rhetoren - Handschriften*, in: *Rheinisches Museum* 62 (1907), S. 559 - 590.
- H. Rabe, *Aus Rhetoren - Handschriften*, in: *Rheinisches Museum* 63 (1908), S. 127 - 151.
- H. Rabe, *Rhetoren – Corpora*, in: *Rheinisches Museum* 67 (1912), S. 337 - 357.
- J. B. Ross, *Venetian Schools and Teachers, Fourteenth to Early Sixteenth Century: A survey and a study of Giovanni Battista Egnazio*, in: *Renaissance Quarterly* 39 (1976), S. 521-560.
- W. Schmid, *Die sogenannte Aristidesrhetorik*, in: *Rheinisches Museum* 72 (1917/1918), S. 113 - 149.
- M. Sicherl, *Griechische Erstausgaben des Aldus Manutius*, Paderborn 1997.

Allgemeine Rhetorik und Figurenlehre:

- W. Ax, *Laut, Stimme und Sprache. Studien zu drei Grundbegriffen der antiken Sprachtheorie*, Göttingen 1986.
- W. Ax, *Quadripertita Ratio: Bemerkungen zur Geschichte eines aktuellen Kategoriensystems*, in: *Historiographia Linguistica* 13 (1986), S. 191-214.
- G. Ballaira, *La dottrina delle figure retoriche in Apollodoros di Pergamon*, in: *Quaderni Urbinati di cultura classica* 5 (1968), S. 37-91.
- G. Ballaira, *Una Figura Inedita del περὶ σχημάτων di Alessandro di Numero e le sue Affinità con Quintiliano* (*Inst.* 8, 6, 67-76), in: *Rheinisches Museum* 119 (1976), S. 323-328.
- K. Barwick, *Remmius Palaemon und die römische ars grammatica*, Leipzig 1922 (ND. Hildesheim 1967).

- K. Barwick, Probleme der stoischen Sprachlehre und Rhetorik, Berlin 1957 (= Abhandlung der Sächs. Akademie der Wissenschaften zu Leipzig, Phil.- hist. Kl. 49, 3).
- A. D. Booth, The Appearance of the schola grammatici, in: *Hermes* 106 (1978), S. 117-125.
- J. Brzoska, s.v. ‚Alexandros‘, RE I 2, 1894, Sp. 1456-1459
- P. Chiron, Démétrios. Du Style, Paris 1993.
- E. Drerup, Eine alte Blattversetzung bei Alexander Numeniu, in: *Philologus* 71 (1912), S. 390- 413.
- G. M. A. Grube, Theodoros of Gadara, in: *AJP* 80 (1959), S. 337-365.
- M. Fuhrmann, Das systematische Lehrbuch. Ein Beitrag zur Geschichte der Wissenschaften in der Antike, Göttingen 1960.
- D. Harlfinger und D. Reinsch, Die Aristotelica des Parisinus Gr. 1741, in: *Philologus* 114 (1970), S. 28-50.
- H. Hommel, Rhetorik, in: *Lexikon der Alten Welt*, Zürich/Stuttgart 1965, Sp. 2611-2626.
- H. Hunger, Katalog der Griechischen Handschriften der Österreichischen Nationalbibliothek, Wien 1961.
- R. Jamison/J. Dyck, Rhetorik - Topik - Argumentation. Bibliographie zur Redelehre und Rhetorikforschung im deutschsprachigen Raum 1945-1979/80, Stuttgart 1983.
- R. M. James, A descriptive catalogue of the western manuscripts in the Library of Queens College, Cambridge, Cambridge 1904.
- R. A. Kaster, C. Suetonius Tranquillus de Grammaticis et Rhetoribus, Oxford 1995.
- R. A. Kaster, Guardians of Language, The Grammarian and Society in Late Antiquity 1988.
- G. Kennedy, The Art of Rhetoric in the Roman World, 300 B.C. – A.D. 300, Princeton 1972.
- G. Kennedy, Greek Rhetoric under Christian Emperors, Princeton 1984.
- H. Lausberg, Handbuch der literarischen Rhetorik, Bd.1 - 2, München 1990.
- A. D. Leeman, Orationis ratio. The Stylistic Theories and Practice of the Roman Orators, Historians and Philosophers, Bd. 1-3, Amsterdam 1963.
- E. Lobel, The Greek manuscripts of Aristotle’s Poetics, Oxford 1933.
- H. I. Marrou, Histoire de l’éducation dans l’antiquité, Paris 7. Aufl. 1976.
- J. Martin, Antike Rhetorik. Technik und Methode, München 1974 (= Handbuch der Altertumswissenschaft 2. Abt., 3. Teil).
- E. Mioni, Codices Graeci Manuscripti II, Rom 1985.
- L. Mohler, Kardinal Bessarion, Bd. III, Paderborn 1942.
- K. Morawski, De Dionysii et Caecili studiis rhetoricis, in: *Rheinisches Museum* 34 (1879).
- E. Ofenloch, Caecilii Caleactini Fragmenta, Leipzig 1907.
- R. Pfeiffer, History of Classical Scholarship, Oxford 1968.
- H. F. Plett, Einführung in die rhetorische Textanalyse, Hamburg 1991.
- M. Schanz, Die Apollodoreer und die Theodoreer, in: *Hermes* 25 (1897), S. 36-54.
- D. M. Schenkeveld, Figures and Tropes. A Border-case between Grammar and Rhetoric, in: G. Ueding (Hrsg.), Rhetorik zwischen den Wissenschaften, Tübingen 1991, S. 149-157.
- U. Schindel, Entstehungsbedingungen eines spätantiken Schulbuchs: Zum ‚Carmen de figuris‘ (RLM 63-

- 70), in: S. Döpp (Hrsg.), *Antike Rhetorik und ihre Rezeption* (Symposion zu Ehren von Carl Joachim Classen), Stuttgart 1998, S.85-98.
- U. Schindel, Die Historiker Philistos von Syrakus und die rhetorische Figurenlehre, in: M. Janka (Hrsg.), *ΕΓΚΥΚΛΙΟΝ ΚΗΠΙΟΝ* (Rundgärten) Zu Poesie, Historie und Fachliteratur der Antike, Leipzig 2004, p. 163-169.
- U. Schindel, Die lateinischen Figurenlehren des 5. bis 7. Jahrhunderts und Donats Vergilkommentar (mit zwei Editionen), Göttingen 1975 (= *Abhandlungen der Akademie der Wissenschaften in Göttingen, Phil.- hist. Kl. 3*, 91).
- U. Schindel, Julius Rufianus - Zum Nutzen von Exzerptüberlieferung, in: *Voces* 4 (1993), S. 55-66.
- U. Schindel, Die Quelle von Isidors ‚rhetorischer‘ Figurenlehre, in: *Rheinisches Museum NF* 137 (1994), S. 374-382.
- U. Schindel, Ein unedierter lateinischer Figurentraktat, in: *Philologus* 138 (1994), S. 335-347.
- U. Schindel, Ein unidentifiziertes ‚Rhetorik-Exzerpt‘: der lateinische Theon, in: *NGG Phil.-hist. Kl.*, 1999, 2, S. 1-27.
- P. L. Schmidt, Die Anfänge der institutionellen Rhetorik in Rom, in : E. Lefevre (Hrsg.), *Monumentum Chiloniense* (Festschrift für Erich Burck), Amsterdam 1975, S.183-216.
- H. Schrader, Schema und Tropos in den Homer-Scholien, in: *Hermes* 39 (1904), S. 563-603.
- Th. Schwab, Alexander Numeniu ΠΕΡΙ ΣΧΗΜΑΤΩΝ in seinem Verhältnis zu Kaikilios, Tiberios und seinen späteren Benutzern, Paderborn 1916 (*Rhetor. Studien* Nr. 5).
- E. Siebenborn, Die Lehre von der Sprachrichtigkeit und ihre Kriterien. Zur antiken normativen Grammatik, Amsterdam 1976.
- B. Steusloff, Quibus de causis Alexandri Numenii περί τῶν τῆς διανοίας καὶ τῆς λέξεως σχημάτων liber, qui vulgo genuinus habetur, putandus sit spurius et quae epitomae ex deperdito Alexandri libro excerptae supersint, demonstratur, Diss. Phil. Breslau 1861.
- W. Tröbst, Quaestiones Hyperideae et Dinarcheae Pars I, in: *Schulprogramm Hameln* 1881, S.10-16.
- C. Walde, *Alexandros* 25, DNP I, 1996, S. 479.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΗΣ ΔΙΑΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΛΕΞΕΩΣ

ΣΧΗΜΑΤΩΝ

I.

5 α'. Ἔστι μὲν οὐχ ἢ τυχοῦσα δυσκολία περὶ τῶν τοῦ λόγου
 σχημάτων εἰπεῖν· καὶ γὰρ αὐτὰ τῷ πλήθει δυσπόριστά ἐστι τῶν μὲν
 καὶ ἄπειρα φασκόντων εἶναι τὰ σχήματα, τῶν δὲ οὐκ ἄπειρα μὲν,
 πολλὰ δὲ καὶ ἀπερίληπτα, καὶ πρὸς τούτῳ γε οὐ ῥάδιον διακρίναι
 τὸ σχῆμα ἀπὸ τοῦ τρόπου, καὶ <τά> τῆς διανοίας καὶ τῆς λέξεως
 10 ἀπ' ἀλλήλων·

Par.2 Ἰ. Ἀλεξάνδρου περὶ τῶν τῆς διανοίας καὶ τῆς λέξεως σχημάτων. (Τὰ τῆς διανοίας
 σχήματα, ... , παρεμβολή. Ἀλεξάνδρου ... σχημάτων Par.2: ordinem correxi).

Τὰ τῆς διανοίας σχήματα: προδιόρθωσις, ἐπιδιόρθωσις, ἀμφιδιόρθωσις, προκατάληψις,
 ὑπεξαίρεσις, αἰτιολογία, συναθροισμός, ἐπιμονή, λεπτολογία, ἠθοποιία, προσωποποιία,
 ἐπιτροχασμός, ἀποσιώπησις, παράλειψις, ἀποστροφή, διαπόρησις, διασυρμός,
 ἐπανάληψις, ἐπαναφορά.

Τὰ τῆς λέξεως σχήματα: ταυτολογία, παλιλογία, ἀναδίπλωσις (ἀνάπλασις Par.2:corr.coll.
 Vat.1881), ἀντιστροφή, συμπλοκή, ἐπάνοδος, κλίμαξ, προδιασάφησις, πλεονασμός,
 ἔλλειψις, ἀλλοίωσις, πολύπτωτον, μεταβολή, ζεύγμα, παρονομασία, ὁμοιοτέλευτον,
 πόρισον, ὁμοιόπτωτον, ἀσύνδετον, ἀντίθετον, σύγκρισις (σύγχρησις Par.2 : corr.coll. Alex.,
 vide p. 69), ἀντεναντίωσις, προσυναπάντησις (προσυπάντησις Par.2:corr.coll. Alex., vide p.66),
 ὑπαλλαγή, περίφρασις, ὑπερβατόν, παρεμβολή.

Οὐχ ἢ τυχοῦσα μὲν ἐστὶ δυσχέρεια περὶ τῶν τοῦ λόγου σχημάτων εἰπεῖν· δυσθεώρητα
 γὰρ ταῦτα ἀκριβοῦς δεόμεθα (fort. recte δεόμενα) διαιρέσεως.

Tit. Ἀλεξάνδρου περὶ τῶν τῆς διανοίας σχημάτων καὶ περὶ τῶν τῆς λέξεως σχημάτων
 Codd.: ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΠΕΡΙ...ΚΑΙ ΠΕΡΙ ...ΣΧΗΜΑΤΩΝ. Ald. Norrm.(καὶ περὶ ...
 σχημάτων) : Ἀλεξάνδρου περὶ ... καὶ τοῦ λόγου σχημάτων M² : ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ
 ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΗΣ ΔΙΑΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΛΕΞΕΩΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ Walz et Speng. cf. P²
 5 α' om. Codd. : α' ins. Norrm., δυσκολία P¹ M¹ Ang.: δυσιφλία V Pal.: δυσιφιλία P³ Ald.
 Ald.⁵ : διδασκαλία M² : δυσκολία aut δυσχέρεια Norrm. 6 δυσόριστα marg. Norrm. 8 πρὸς
 τοῦτο Codd.: πρὸς τούτοις M² : πρὸς τούτῳ corr. Norrm. 9 τὰ add. Norrm.

ὅμως δέ, ὡς ἂν οἶόν τε ἦ, πειρασώμεθα περὶ αὐτῶν διεξελεῖν,
 τά τε ὑπὸ τῶν ἀκριβέστερον περὶ αὐτῶν γεγραφότων παραδεδομένα
 τιθέντες καὶ διακρίνοντας αὐτὰ ἀπ' ἀλλήλων,
 ὡς δυνατὸν, τά τε κατὰ τὴν διάνοιαν καὶ τὴν λέξιν, χωρὶς μὲν τὰ
 5 τῆς διανοίας, χωρὶς δὲ τὰ τῆς λέξεως τάττοντες· προεκθέμενοι
 δὲ τὴν πρὸς τοὺς τρόπους καθόλου τῶν σχημάτων διαφορὰν καὶ τὴν
 πρὸς ἀλλήλα τῶν τε τῆς διανοίας καὶ τῆς λέξεως οὕτως εἰς τὸν
 περὶ αὐτῶν τρεψόμεθα λόγον. διαφέρει τοίνυν σχῆμα τρόπου, ὅτι
 ὁ μὲν τρόπος περὶ ἓν ὄνομα γίνεται ἀρετή, ὥσπερ ὁ βαρβαρισμὸς
 10 κακία, τὸ δὲ σχῆμα περὶ πλείονα ὀνόματα κόσμησις,
 ὡς ὁ σολοικισμὸς ἀκοσμία, ὥστε τὴν αὐτὴν εἶναι διαφορὰν
 βαρβαρισμοῦ τε πρὸς σολοικισμὸν ὥσπερ ἓν κακία, καὶ τρόπου πρὸς
 σχῆμα ὡς ἓν ἀρετῇ λόγου· καθάπερ γὰρ ἓν μὲν τῷ βαρβαρισμῷ
 ὄνομα διορθοῦμεν, ἓν δὲ τῷ σολοικισμῷ σύνταξιν ὀνομάτων, οὕτω
 15 τὸν μὲν τρόπον εἰς τὸ σύνηθες μεταβάλλοντες ὀνόματος εἰς ὄνομα
 ποιησόμεθα τὴν μετάθεσιν, τὸ δὲ σχῆμα εἰς τὸ κατὰ φύσιν
 μεταποιοῦντες τὴν σύνταξιν μετακινήσομεν.

Par. 2 ὅμως δὲ πειρασώμεθα διελεῖν, ὅσα τοῖς παλαιοῖς τεχνολόγοις περὶ αὐτῶν εἰς
 δύναμιν εἴρηται. προεκθέμενοι δὲ τὴν τῶν σχημάτων πρὸς τοὺς τρόπους διαφορὰν, εἶτα
 διελόμενοι τὰ σχήματα εἰς τε τὰ τῆς διανοίας καὶ τὰ λέξεως, ἐπὶ τοὺς περὶ τούτων
 λόγους τρεψόμεθα. διαφέρει τοίνυν σχῆμα τρόπου, ὅτι ὁ μὲν τρόπος περὶ (παρὰ Par. 2:
 corr. coll. Vat. 1881) ἓν ὄνομα γίνεται ἀρετή, ὥσπερ ὁ βαρβαρισμὸς κακία, τὸ δὲ σχῆμα
 περὶ πλείονα ὀνόματα κόσμησις, ὥσπερ ὁ σολοικισμὸς ἀκοσμία, ὥστε τὴν αὐτὴν εἶναι
 διαφορὰν βαρβαρισμοῦ τε πρὸς σολοικισμὸν, ὡς ἓν κακία, καὶ τρόπου πρὸς (πρὸ Par. 2:
 corr. coll. Par. 2762) σχῆμα, ὡς ἓν ἀρετῇ λόγου· καθάπερ γὰρ ἓν μὲν τῷ βαρβαρισμῷ ὄνομα
 διορθοῦμεν, ἓν δὲ σολοικισμῷ σύνταξιν ὀνομάτων, οὕτω δὲ τὸν μὲν τρόπον εἰς
 τὰ σύνηθες μεταβάλλοντες ὀνόματος (ὀνόματα Par.2) εἰς ὄνομα ποιήσομεν μετάθεσιν.
 τὸ δὲ σχῆμα εἰς τὸ κατὰ φύσιν μεταποιοῦντες τὴν σύνταξιν μεταποιήσομεν
 (μεταποιήσωμεν Par. 2: corr. coll. Par. 2762 (ποιήσομεν)).

4 ὡς δυνατῶν P Codd. recent (δυνατὸν marg. P³). Ald. 8 τρεψόμεθα M² 10 πλείω
 ὀνόματος P¹ Codd. recent. Ald. : πλείονα ὀνόματα M² 11 σολοικισμὸς constant. P¹ 12 ὡς
 M² 15 τὴν σύνηθειαν M² 17 μεταποιήσομεν M²

ἔτι δὲ διαφέρει καὶ ταύτη σχῆμα τρόπου, ὅτι ὁ μὲν τρόπος ἀλλότριον ἀντὶ τοῦ ἰδίου ὄνομα ἔχει· τὴν γὰρ τροπὴν ἐκ τοῦ κυρίου λαμβάνει, οἷον “κορυφὴν ὄρεος” (Od. 9. 481) καὶ “πόδα νείατον Ἰδης” (Il. 2.824), τὸ δὲ σχῆμα τὸ ἴδιον ὄνομα τοῦ πράγματος σώζει, πῶς μέντοι
 5 κείμενον καὶ ὑπ’ αὐτῆς τῆς λέξεως πεπλασμένον· μενούσης γὰρ τῆς κυρίας λέξεως τοιῶσδε εἰλημμένης ἀποτελεῖται, ὡς ἔχει τὸ “ἐπὶ σαυτὸν καλεῖς, ἐπὶ τοὺς νόμους καλεῖς” (Aesch. In Ctes. 202). τούτοις μὲν οὖν ἢ ἀμφοτέροις ἢ τῷ ἑτέρῳ σχῆμα τοῦ τρόπου διενήνοχε, τὸ δὲ τῆς λέξεως σχῆμα τοῦ τῆς διανοίας διαφέρει, ὅτι
 10 τὸ μὲν τῆς λέξεως κινήσεως τῆς λέξεως τῆς συσχούσης τὸ σχῆμα ἀπόλλυται, οἷον “ἀλλ’ ἢ τούτους μεταπεμπτέον, ἢ ἄλλην μὴ ἐλάττω στρατιὰν ἐπιμεταπεμπτέον” (Thuc. Hist 7.15). εἰ γὰρ οὕτω ῥηθείη, “ἢ ἄλλην μὴ ἐλάττω στρατιὰν ἀποστέλλειν,” ἀπόλλυται τὸ σχῆμα τῆς παρονομασίας· τοῦ δὲ τῆς διανοίας σχήματος, κἂν τὰ ὀνόματα κινή
 15 τας, κἂν ἑτέροις ὀνόμασιν ἐξενέγκη, τὸ αὐτὸ πρᾶγμα μένει.

11-12 Thuc. Hist. 7.15 ἀλλ’ ἢ τούτους μεταπέμπειν δέον ἢ ἄλλην στρατιὰν μὴ ἐλάσσω ἐπιπέμπειν.

Par. 2 ἔτι διαφέρει καὶ ταύτη (ταύτην Par. 2: corr. coll. 2762) σχῆμα τρόπου, ὅτι ὁ μὲν τρόπος ἀλλότριον ὄνομα ἔχει, οἷον “κορυφὴν (κορυφή Par. 2: corr. coll. Par. 2762) ὄρεος” καὶ “πόδα νείατον Ἰδης” (ἴδεις Par. 2: corr. coll. Par. 2762), τὸ δὲ σχῆμα τὸ ὄνομα ἴδιον ἀποσώζει, πῶς μέντοι κείμενον καὶ πεπλασμένον εὐκοσμίας ἕνεκεν, οἷον “ἐπὶ τοὺς νόμους καλεῖς, ἐπὶ τὴν εἰρήνην καλεῖς”· ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς διάκρισιν τρόπου καὶ σχήματος· τὸ δὲ σχῆμα τῆς διανοίας διαφέρει τοῦ σχήματος τῆς λέξεως, ὅτι τὸ μὲν τῆς λέξεως ἀπόλλυται κινήσεως συνεχούσης τὸ σχῆμα λέξεως, οἷον “ἀλλ’ ἢ τούτους μεταπεμπτέον, ἢ ἄλλους εἰς βοήθειαν ἐπιπεμπτέον”· εἰ γὰρ ἀντὶ τοῦ “ἐπιπεμπτέον” “ἀποσταλτέον” εἴποι τις, ἀπόλλυται τὸ σχῆμα τῆς παρονομασίας. τὸ δὲ τῆς διανοίας, κἂν τὰ ὀνόματα κινήσεως, κἂν ὑπαλλάξῃς αὐτὰ, σώζεται καὶ μένει.

1 δὲ om. M² 2 τὴν γὰρ ... λαμβάνει om. M² 4 πῶς Codd. Edd. : εὐπρεπῶς M² : emendavit Nesselrath 5-6 μενούσης ... ἀποτελεῖται om. M² 5 μὲν οὐσης Codd : μενούσης corr. in marg. Norrm. 6 ἀποτελεῖται P¹ : ἀποτελοῦνται Codd. recent. Ald : ἀποτελεῖ Walz 10 συνεχούσης P¹ : συντρεχούσης M² : συσχούσης Codd. recent. Edd. 12-13 ἐπιμεταπέμπτεον ... ἀποστέλλειν P¹ M² : om. Codd. recent. Ald. Norrm. : ἐπιπεμπτέον· εἰ γὰρ ἀντὶ τοῦ ἐπιπεμπτέον ἀποσταλτέον εἴποι τις Walz Speng. coll. Par.2 13 τῆς om. M² 15 ἐνέγκη Codd. Ald : ἐξενέγκη corr. Norrm. Edd.

ὁμοίως δὲ κἄν ἡ σύνταξις κινήθῃ ἢ προστεθῇ καὶ ἀφαιρεθῇ τι, λύεται τὸ σχῆμα τῆς λέξεως. τὸ γοῦν “ἐπὶ σαυτὸν καλεῖς,” ἂν οὕτως ἐξενέγκῃ τις, “καλεῖς ἐπὶ σαυτὸν καὶ τοὺς νόμους,” λέλυται. καὶ τὸ “καὶ μοι μὴ θορυβήσῃ τις” (Demosth. De Pace 15) ἔστι μὲν
 5 προδιόρθωσις, εἰ δέ τις αὐτὸ οὕτως ἐξενέγκῃ, “ἀλλὰ μὴ θορυβήσῃ τις, οὕτω γενέσθαι” <ἦ> “δέομαι μεθ’ ἡσυχίας ἀνασχέσθαι μου”, μένει τὸ αὐτὸ σχῆμα· ἡ γὰρ διάνοια οὐδὲν πάσχει τῶν ὀνομάτων τρεπομένων. τοιαύτη μὲν οὖν ἐν τούτοις ἔστιν ἡ διαφορά.

Par. 2 πάλιν οὖν (οὖν om. Walz) εἶπερ σύνταξις κινήθῃ, ἢ προστεθῇ ἢ ἀφαιρεθῇ τι, λύεται τὸ σχῆμα τῆς λέξεως· τὸ γὰρ “ἐπὶ τοὺς νόμους καλεῖς, ἐπὶ τὴν εἰρήνην καλεῖς”, εἶπερ οὕτως ἐξενέγκῃ τις, “καλεῖς ἐπὶ τοὺς νόμους καὶ τὴν εἰρήνην”, λύεται. ἐπὶ δὲ τοῦ τῆς διανοίας οὐχ οὕτως· τὸ γὰρ “καὶ μοι μὴ θορυβήσῃ”, τὴν προδιόρθωσιν οὐδὲν ἦττον ἐφύλαξας· ἡ διάνοια γὰρ οὐδὲν πάσχει μετατρεπομένων τῶν ὀνομάτων ἢ τῆς συντάξεως· τοιαύτη μὲν οὖν κἄν τούτοις ἡ διαφορά.

1 προστεθείη, ἀφαιρεθείη Codd. Ald. Norrm.: προστεθῇ, ἀφαιρεθῇ corr. Walz ex P², τι rec. Walz ex P² 5 εἰ δέ τις P¹ M²: τις om. Codd. recent. Edd. 6 ἢ δέομαι marg. Norrm.: ἦ om. Codd. Edd., μεθ’ marg. Norrm. Edd.: om. Codd. Ald., τῆς ἡσυχίας Codd. Edd.: τῆς del. Walz, ἀνασχέσθαι Codd. Edd.: ἀκροᾶσθαι marg. Norrm. 8 προτρεπομένων M²

β'. ΟΡΟΣ ΣΧΗΜΑΤΟΣ.

Σχήμα δέ ἐστιν ἐξάλλαξις λόγου ἐπὶ τὸ κρεῖττον κατὰ λέξιν ἢ κατὰ διάνοιαν ἄνευ τρόπου. ὅτι μὲν οὖν ἐξάλλαξις, δῆλον: ὅτι γὰρ οὐκ ἐπ' εὐθείας ἐκφέρεται ὁ λόγος, γίνεται διὰ τοῦτο σχῆμα.

- 5 πρόσκειται δὲ τὸ ἐπὶ τὸ κρεῖττον, ὅτι καὶ ὁ σολοικισμὸς ἐξάλλαξις ἐστὶ λόγου, ἀλλ' ἐπὶ τὸ χεῖρον. ἴν' οὖν ἡ διαφορὰ σχήματός τε καὶ σολοικισμοῦ φαίνεται, διὰ τοῦτο πρόσκειται τὸ ἐπὶ τὸ κρεῖττον. τὸ δὲ ἄνευ τρόπου πρόσεστιν, ἐπεὶ καὶ ὁ τρόπος ἐξάλλαξις λόγου ἐστὶ κατὰ λέξιν. οὗτος μὲν οὖν ὁ ὅρος κοινὸς ἀμφοτέρων τῶν
- 10 σχημάτων τῶν τε τῆς λέξεως καὶ τῶν τῆς διανοίας, ὀρίζονται δὲ τινες καὶ ἰδίᾳ ἑκάτερον τῶν σχημάτων· τὸ μὲν τῆς διανοίας οὕτω, σχῆμά ἐστὶ διανοίας μετόπλασις διανοήματος ἐκ τοῦ κατὰ φύσιν πλάττουσα πρὸς τὸ χρησιμώτερον τὴν ἀναγκαίαν διάνοιαν, τὸ δὲ τῆς λέξεως ** χρείας χάριν. τοιαύτη μὲν τις ἔννοια τοῦ τε
- 15 κοινοῦ σχήματος, καὶ τοῦ τῆς διανοίας καὶ τῆς λέξεως, λέγωμεν δὲ πρότερον περὶ τῶν τῆς διανοίας σχημάτων μικρὰ προειπόντες πρὸς τοὺς ἀναιροῦντας αὐτὰ καθάπαξ. φασὶ γὰρ τινες οὐδὲν ἴδιον ἔχειν τὸ σχῆμα τῆς διανοίας· μηδὲ γὰρ εὐρεῖν εἶναι ῥᾶδιον λόγον ἀσχημάτιστον, καὶ τοῦτο κατ' ἀνάγκην οὕτως ἔχειν·

Par. 2 Σχήμα δέ ἐστιν, καθόλου εἰπεῖν, ἐξάλλαξις λόγου ἐπὶ τὸ κρεῖττον κατὰ διάνοιαν ἢ κατὰ λέξιν ἄνευ τρόπου. ἐξάλλαξις μὲν, ὅτι ὁ λόγος οὐκ ἐπ' εὐθείας ἐκφέρεται, διὰ τοῦτο γὰρ καὶ σχῆμα· τὸ δὲ ἐπὶ τὸ κρεῖττον πρόσκειται διὰ τὸν σολοικισμὸν· καὶ οὗτος γὰρ ἐξάλλαξις ἐστὶ λόγου κατὰ λέξιν. ἀλλ' ὁ μὲν ὅρος οὗτος κοινὸς ἀμφοῖν, ὀρίζονται δὲ καὶ ἰδίᾳ ἑκάτερον (ἀλλ' ὁ μὲν ... ἑκάτερον om. Vat. 1881)· τὸ μὲν τῆς διανοίας οὕτως (post οὕτως, ὀρίζονται (sic) add. Vat. 1881), μετόπλασις διανοήματος ἐκ τοῦ κατὰ φύσιν ἐπὶ τὸ χρησιμώτερον, <ώσαύτως καὶ (ώσαύτως καὶ om. Par. 2762) τὸ δὲ (δὲ Par. 2762 : om. Vat.1881 Laurent. 57) τῆς λέξεως, μετόπλασις λέξεως ἐκ τοῦ κατὰ φύσιν ἐπὶ τὸ χρησιμώτερον> (ώσαύτως ... χρησιμώτερον Vat. 1881 Par. 2762 Laurent. 57 :om. Par. 2). τοῖς τοιούτοις ἄρα σχήμασι διαφέρουσι τῶν ἰδιωτῶν οἱ ῥήτορες· ταῦτα γὰρ κοσμοῦσι τοὺς λόγους, καὶ ποιοῦσι πιθανωτέρας τὰς ὁμῶς, τὰς μετακλίσεις ἀπομιμούμενοι τῆς ψυχῆς, ἧς τῶν κινήματων οἱ λόγοι εἰσὶ διάκονοι. ἀλλὰ περὶ τῶν σχημάτων τῆς διανοίας ῥητέον πρότερον.

Tit. β' om. Codd. : β' indicavit Norrm., ὅρος σχήματος Codd. Edd.: περὶ σχήματος M²
3 ὅτε γὰρ marg. Norrm 7 τὸ om. Codd. Edd.: τὸ M² 14 lacun. indicavit et supplevit in app. crit.
ἐξάλλαξις τοῦ ἐν ἔθει κατὰ τινα πλάσιν κόσμου ἢ χρείας Speng. ex Tiber. De Fig. Demosth.
(p. 8 Ballaira)

ὁ γὰρ λόγος ἐκ διατυπώσεως τῆς ψυχῆς ἐστίν, οὐ χάριν καὶ εὐρέθη,
 τὰς μορφὰς αὐτῆς καὶ τὰ πάθη καὶ συνόλως τὰ κινήματα ἐξοίσειν,
 ψυχὴ δὲ ἀεικίνητον ἐστὶ καὶ πλείστους λαμβάνει σχηματισμούς,
 λόγου χάριν ὀριζομένη, νουθετοῦσα, βουλευομένη, τῶν ἄλλων τῶν
 5 περὶ ψυχὴν συμβαινόντων ἐν τι πάντως πάσχουσα ἢ δρῶσα, ὥστε
 κατὰ τὸ τῆς ψυχῆς μίμημα ὁ λόγος ἐν τι πάντως σχῆμα ἔξει.
 ἐστὶ δὲ πρὸς ταῦτα πρῶτον ἡμῖν ἐκεῖνο εἰπεῖν, ὅτι εἰ μὴ ἦν διανόημα
 τὸ μὲν κατὰ φύσιν, τὸ δὲ ἐσχηματισμένον, οὐτ' ἂν τῶν ἰδιωτῶν
 οἱ ῥήτορες διέφερον οὐτ' ἀλλήλων, ταῦτα οἱ μὲν ἀπλούστερον
 10 καὶ ἄνευ κόσμου τινὸς μετὰ λόγου λέγοντες, οἱ δὲ ἐναργέστερον
 καὶ οὐ μετὰ ἀκοσμίας· δῆλον γὰρ ὅτι τοῦ ἰδιώτου ὁ ῥήτωρ τῇ πλάσει
 τῶν σχημάτων διενήνοχε, καὶ οἱ ῥήτορες τῶν ῥητόρων τῶ τοῦ μὲν ἐπ'
 ὀλίγον καὶ ἀκαιρότερον, τοῦ δὲ πλείον καὶ κατὰ καιρὸν
 τοῖς σχήμασιν χρῆσθαι. ἔπειτα δὲ κάκεινο λέγοι τις ἄν, ὅτι καὶ
 15 ἡ ψυχὴ κατ' ἀνάγκην μὲν διηνεκῶς ἐσχημάτιστα, ἔστι δ' ὅμως
 καὶ ψυχῆς κατὰ φύσιν τινὰ κινήματα καὶ παρὰ φύσιν ἐπὶ τε τῆς
 καθεστῶσης καὶ φρονούσης καὶ ἐπὶ τῆς ἐν πάθεσιν οὔσης, ἀφ' ἧς
 οἱ παθητικοὶ λόγοι. οὕτω δὴ οὖν καὶ ὁ λόγος ἐστὶ μὲν ὁ κατὰ φύσιν
 ἢ κατὰ συνήθειαν ἐσχηματισμένος, ὃν οὐπω φαμὲν εἶναι σχῆμα, ἔστι
 20 δὲ τις καὶ παρὰ ταῦτα ὁ πεπλασμένος, ὃν ἐσχηματίσθαι λέγομεν. ἔτι
 τοίνυν, εἰ καὶ τοῦτο δοίη τις, ὅτι πᾶς λόγος ἰδιόν τι σχῆμα ἔχει
 κατὰ φύσιν, ἀλλ' ὅ γε πολιτικός καὶ συγγραφικός οὐ κατὰ φύσιν,
 ἀλλὰ κατὰ μίμησιν ἐκεῖνου γίνεται. σημεῖον δὲ τοῦ λεγομένου
 τὸ τοιοῦτον· ἐστὶ τις λόγος κατὰ φύσιν ἀνθολκῆν τινα ψυχῆς
 25 ἐμφαίνων, οἷον “ποῖαν ἔλθω, ταύταν ἢ κείναν;” (Eurip. Hec. 162-3). τοῦτον
 οὐπω σχῆμα ἔχειν λέγομεν, διὰ τί; ὅτι κατὰ φύσιν ἐξενήνεκται
 καὶ ἀληθῶς ὁ λέγων ἀπορεῖ.

25 Eurip. Hec. 162-163 ποῖαν, ἢ ταύταν ἢ κείναν // στείχω;

2 ἐξοίσειν M² fortasse recte 3 ἀεικί...τόν P³ : ἀκίνητον Ald. Ald^s (ἀνίκητόν) Norrm., 4
 ὀργιζομένη marg. Norrm. 5 ἴδρωσα Codd. Ald. : ἢ δρῶσα M² 6 κίνημα marg. Norrm. 7 εἰ
 μὴ Codd. Edd. : εἰ μὴν ἦν Walz 8 οὐκ ἂν Codd. Edd. : οὐτ' ἂν corr. Speng. 9 προέφερον M²
 10 ἢ μετὰ P¹ M² : ἢ om. Codd. recent. Edd. 11 καὶ om. Codd. Ald. : καὶ M² Edd. 14 τῶ
 σχήματι M² , post ὅτι εἰ add. in marg. Norrm. 17 ἐπὶ τῆς ἐν πάθεσιν οὔσης P¹ Edd.:
 ἐπὶ τοῖς πάθεσιν οὔσης Codd. recent. Ald. Norrm. : ἐπὶ τοῖς ἐν πάθεσιν οὔσης M² 18 οὖν
 om. Codd. recent. Ald. Norrm., μὲν ὁ P¹ M¹ M² : μὲν ἢ V Edd. : μὲν [ἢ] Speng. 25 ἐκεῖνην P¹
 M¹ V P³ , τούτων Codd. Ald: τοῦτον M² Edd. 26 λεγόμενον Codd. recent. Ald.

ἔστι <δὲ> λόγος ἕτερος κατὰ μίμησιν τούτου γεγονώς, ἔχων
καὶ αὐτὸς ἀνθολκὴν οὕτως, “ἢ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, εἴτε
χρῆ κακίαν εἴτε ἀγνοίαν εἴτε ἀμφότερα ταῦτα εἰπεῖν” (Demosth. De Cor.
20). τοῦτον μὲν δὴ σχῆμα ἔχειν φαμέν· οὐκ ἀπορῶν γὰρ ὁ λέγων
5 αὐτὸς προσποιεῖται ἀπορεῖν καὶ μιμεῖται τὸν ἀποροῦντα ἐξ εὐθείας
εἰπεῖν φυλαττόμενος. ταῦτα ἂν οὖν τις ἔχοι λέγειν πρὸς τοὺς
ἀναιροῦντας τὰ σχήματα τῆς διανοίας, ὅτι καὶ πᾶς λόγος σχῆμα
ἴδιον ἔχει [καὶ] κατὰ φύσιν, <κατὰ φύσιν εἶναι> τό τε καθ’ ὁμοιότητα
τοῦτου πανουργεῖσθαι τινα καὶ πλαττεσθαι τινα λόγον οὐδεὶς ἂν
10 εἴποι. τὸ πλαττόμενον <οὖν> τοῦτον τὸν τρόπον ἐξαιρέτως σχῆμα
καλεῖται, καὶ ἡμεῖς περὶ τούτου ποιούμεθα τὸν λόγον, ἀλλ’ οὐ
περὶ παντὸς τοῦ ὅπως οὖν ἐσηματισμένου λόγου. οὐ μὴν ἀλλ’ ὅτι
ἴδια μὲν ἐστὶ τὰ κατὰ φύσιν σχήματα τοῦ λόγου, ἴδια δὲ τὰ
κατὰ τὴν τέχνην, ἐκεῖνο σημεῖον ἂν εἴη, ὅτι πᾶν σχῆμα τοῦτο
15 δὴ περὶ οὗ καὶ λέγομεν μετὰγειν <ἐστὶν> εἰς τὸ κατὰ φύσιν.
τοῦτο δὲ ἐπ’ ἐνίων μὲν ἐναργέστατα φαίνεται, ὡς ἐπὶ τῆς εἰρωνείας
καὶ ἀλληγορίας καὶ ὑπερβολῆς, ἐπ’ ἐνίων δὲ δυσόριστόν ἐστιν,
ὥσπερ ἐπὶ τῆς ἐρωτήσεως καὶ ἐπὶ πύσματος καὶ διαπορήματος.
ταῦτά λέγειν ἐστὶ καὶ πρὸς τοὺς τὰ τῆς λέξεως σχήματα
20 ἀναιροῦντας, ὡς πάσης συνθέσεως λέξεως ἰδιόν τι σχῆμα
ἐχούσης καὶ οὐδὲν κατὰ τὴν πλάσιν οὐδ’ ἐξαιρέτον· καὶ γὰρ ὅτι
διαφέρει πλάσις ῥητορικὴ τῆς τῶν ἰδιωτῶν ἐστὶ λέγειν, καὶ ὅτι
ῥήτορες ῥητόρων ἀμεινον φράζουσι, καὶ ὅτι ἴδια σχήματα

1 δὲ ins. Ald 2 ἐκ τῶν P¹ : καὶ τῶν M² : ἢ τῶν corr. Norrm. 5 αὐτὸ Codd. Ald. Norrm. (-ν) :
αὐτὸς Walz, μιμεῖσθαι Codd. Walz: μιμεῖται marg. Norrm. Speng. 6 ταῦτα ἂν οὖν τις ἔχει
Codd. Edd. : ταῦτα μὲν ἂν οὖν τις ἔχοι marg. Norrm.: ταῦτ’ ἂν οὖν τις ἔχοι Speng. 7 ante
ὅτι, καὶ add. in marg. Norrm. 8 καὶ del. Speng., κατὰ φύσιν εἶναι addidi, τό τε Codd. Edd.
(Norrm. τό, τε): τό δε M² : an potius τό γε scribendum? 9-11 οὐδεὶς ἂν εἴποι τὸ πλαττόμενον,
οὐ τοῦτον τὸν τρόπον ἐξαιρέτως σχῆμα καλεῖται. Codd. Ald.: οὐδεὶς ἂν εἴποι, τὸ τοῦτον
τὸν τρόπον πλαττόμενον, οὐκ ἐξαιρέτως σχῆμα καλεῖσθαι in Not. Norrm. : οὐδεὶς ἂν
εἴποι τὸ πλαττόμενον οὐ τοῦτον τὸν τρόπον ἐξαιρέτως σχῆμα καλεῖσθαι Walz : οὖν ins. et
aliter interpunxit Speng. 12 ἄλλο τι Codd. Ald. : ἀλλ’ ὅτι M² Edd. 15 ἐστὶν add. in marg. Norrm.
16 τοῦδε Codd. Ald. Norrm.: τὸ δε M² : τοῦτο δε Walz Speng. 18 ἐπὶ πύσματος P¹ P³ Pal. Edd.:
ἐπεὶ πύσματος M¹ V: ἐπὶ τοῦ πύσματος M² fortasse recte 19 ταῦτα Codd. Ald. Walz : ταῦτά
marg. Norrm. Speng. 21 post πλάσιν fortasse excidit attributum quoddam exempli gratia ἄτοπον

κατὰ φύσιν συνθέσεως λέξεώς ἐστι, καὶ τὰ ἀπὸ τούτων κατὰ μίμησιν
 γινόμενα κατὰ τέχνην τῶν ῥητόρων, καὶ ὅτι ἔστι τὰ σχήματα τῆς
 λέξεως εἰς τὸ κατὰ φύσιν μετάγειν, τὰ μὲν εὐχερώς καὶ ῥᾶον,
 τὰ δὲ δυσκολώτερον. ἔωραμένων δὲ τούτων καὶ ἔτι περὶ τῆς χρείας,
 5 ἦν παρέχεται τὰ σχήματα, εἰπόντες περὶ αὐτῶν λοιπὸν ποιησόμεθα
 τὸν λόγον. ἔστι τοίνυν χρεία τῶν σχημάτων κατὰ τρόπους πλείονας·
 ἐπίτασιν γὰρ δύναται τῶν πραγμάτων ἐμφαίνειν, ὡς ἔχει τὰ τοιαῦτα,
 “σὺ δ’ ὁ σεμνὸς ἀνὴρ καὶ διαπτύων τοὺς ἄλλους” (Demosth. De Cor. 258)
 καὶ πάλιν “ἐμοὶ δ’ ὅς εἴτε τις βούλεται νομίσαι μανίαν <εἴτε>
 10 καὶ φιλοτιμίαν” (Demosth. In Mid. 69). διὰ γὰρ τῆς εἰρωνείας μᾶλλον
 ἢ εἰ ἐξ εὐθείας ἐλέγετο, ἠΰξεται ὁ λόγος. καὶ καταβολὴν
 δὲ καὶ ἔκλυσιν ἐκ τῶν ἐναντίων, “οὐ μέμνησθε αὐτοῦ τὰ ἀπίθανα
 ῥήματα καὶ μιὰρά” (Aesch. In Ctes. 166) καὶ πάλιν “σὺ Θετταλοὺς
 ἀποστήσας: σὺ γὰρ ἂν κώμη προσέλθοις, ὅπου κίνδυνός ἐστι” (Aesch.
 15 In Ctes. 167). παρέχει δὲ καὶ ἔμφασιν ἡθους χρηστοῦ, ὡς Αἰσχίνης, “ἄρά
 μοι δοίητε συγγνώμην, εἰ κίναιδον αὐτὸν προσείποιμι, καὶ μὴ
 καθαρὸν τὸ σῶμα, μηδ’ ὄθεν τὴν φωνὴν ἀφίησι” καὶ τὰ ἐξῆς (Aesch. De
 fals. Leg. 88)·

9-10 Demosth. In Mid. 69 ἐμοὶ δ’, ὅς εἴτε τις, ὧ ἄνδρες Ἰθηναῖοι, βουλέται νομίσαι
 μανίαν - μανία γὰρ ἴσως ἐστὶν ὑπὲρ δύναμιν τι ποιεῖν - εἴτε καὶ φιλοτιμία χορηγὸς
 ὑπέστην, ... 12-13 Aesch. In Ctes. 166 οὐ μέμνησθε αὐτοῦ τὰ μιὰρά καὶ ἀπίθανα ῥήματα,
 ἃ πῶς ποθ’ ὑμεῖς, ὧ σιδηροῖ, ἐκαρτερεῖτε ἀκροώμενοι; 13-14 Aesch. In Ctes. 167
 Σὺ Θετταλοὺς ἀφιστάναι; σὺ γὰρ ἂν κώμην ἀποστήσειας; σὺ γὰρ ἂν προσέλθοις
 μὴ ὅτι πρὸς πόλιν, ἀλλὰ πρὸς οἰκίαν, ὅπου κίνδυνος πάρεστιν; 16-17 Aesch. De fals. Leg.
 88 Ἄρ’ οὖν, ὧ Ἰθηναῖοι, δοίητ’ ἂν μοι συγγνώμην, εἰ κίναιδον αὐτὸν προσειπὼν καὶ
 μὴ καθαρεύοντα τῷ σώματι, μηδ’ ὄθεν τὴν φωνὴν ἀφίησιν, ἔπειτα τὸ λοιπὸν μέρος τοῦ
 κατηγορήματος τοῦ περὶ Κερσοβλέπτην ἐπ’ αὐτοφώρῳ δείξαιμι ψεῦδος ὄν;

3 εἰς τὸ μετάγειν Codd. Ald.: εἰς τὰ κατὰ φύσιν μετάγειν marg. Norrm. Walz : εἰς τὸ κατὰ
 φύσιν μετάγειν Speng. 5 ποιησόμεθα M² 7 τῶν πράξεων M², ταῦτα M² 9 ἐμοὶ δ’ ὅσον
 Codd. Edd. : ἐμοὶ δ’ ὡς M² : ἐμοὶ δ’ ὅς marg. Norrm., εἴτε ins. Norrm. 11 ἢ ἐξ εὐηθείας Codd.
 Ald. : ἢ εἰ ἐξ εὐηθείας M² : ἢ εἰ ἐξ εὐθείας marg. Norrm. Speng. 12 τὰ πιθανὰ Codd. Walz :
 τὰ πειθανὰ Ald. : τὰ ἀπίθανα Norrm. Speng. corr. coll. Aesch. In Ctes. 166 13 σὺ Θετταλοὺς
 P¹ M² Edd.: καὶ οὐ θετταλοὺς Codd. recent. Ald. Norrm. 14 ἀποστήσας Codd. Edd.:
 ἀποστήσας corr. Norrm. 16 εἰκιναιδὸν Codd. Ald. Speng. : εἰ κίναιδον Norrm. corr. coll.
 Aesch. De fals. Leg. 88 17 μὴ δ’ ὄθεν Codd. Ald. Norrm.: μὴδ’ ὄθεν corr. Walz Speng.

φαίνεται γὰρ αἰδούμενος ἐφ' οἷς μέλλει λέγειν. ἔστι δὲ διὰ τῶν
 σχημάτων δοκεῖν καὶ αὐτοσχεδίως λέγειν μηδὲ ἀπὸ παρασκευῆς, ὡς
 Δημοσθένης, “ἄρα τις ἡμῖν λοιπὸς νόμος;” (Demosth. In Aristocr. 82) ἢ οὕτω,
 “τουτὶ μικροῦ με παρήλθεν εἰπεῖν” (Demosth. In Mid. 110). τὰ γὰρ τοιαῦτα
 5 τὴν τοῦ δοκεῖν αὐτόθι λέγειν ἔμφασιν ποιεῖ. καὶ μὴν ποικιλίαν
 τινὰ τῷ λόγῳ παρέχει τὰ σχήματα, ὡς ὁ γε ὁμοειδῆς περιίσταται
 τρόπος· δεῖ δὲ τὴν ἡδονὴν διώκειν καὶ τὴν ποικιλίαν ἐν τῷ λόγῳ
 μετὰ τοῦ χρησίμου καὶ μάλιστα ἐν τῷ δικανικῷ λόγῳ.
 παραδείγματα δὲ τῶν τοιούτων σχημάτων τὰ τὸν λόγον ποιοῦντα
 10 ποικίλον παρὰ Δημοσθένει ἐν τῷ περὶ τοῦ στεφάνου λόγῳ καὶ ἐν τῷ
 περὶ τῆς παραπρεσβείας· περὶ γὰρ τῆς πολιτείας πολλάκις λέγων
 ἀπλῶς καὶ πολλαχῶς καὶ ποικίλως πλάττων τὸν λόγον οὐ
 περιίσταται, καὶ περὶ τῆς λύσεως πάλιν τῶν αἰχμαλώτων
 μεμνημένος συνεχέστερον οὐδὲν ἦττον τὸν περὶ αὐτῶν πεποιήται
 15 λόγον, τὸ αὐτὸ πρᾶγμα μεταβάλλων καὶ ποικίλως φράζων. ταῦτα μὲν
 ἐπὶ τοσοῦτον· λέγωμεν δὲ ἤδη, τίνα σχήματα τῆς διανοίας.

3 Demosth. In Aristocr. 82 ἄρα τις ἡμῖν ἔτι λοιπὸς ἔστι νόμος; δεῖξον. οὕτως. λέγε τοῦτον.

4 Demosth. In Mid. 110 ... καὶ τῶν ἐν Εὐβοίᾳ πράγματων τουτὶ γὰρ αὐτὸ μικροῦ παρήλθε
 μ' εἰπεῖν, ἃ Πλούταρχος ὁ τούτου ξένος καὶ φίλος διεπράξατο, ...

13-15 cf. Demosth. De fals. Leg. 169.

3 λοιπὸν λόγος Codd. Ald. Walz: λοιπὸς λόγος M² marg. Norrm. Speng.: λοιπὸς νόμος corr. coll.
 Demosth. In Aristocr. 82 5 τὴν om. M², αὐτόθεν Codd. Edd.: αὐτόθι M² 6 προίσταται Codd.
 Edd.: προσίσταται marg. Norrm. : περιίσταται M² 9-10 τὰ τὸν λόγον ποιοῦντα ποικίλα Codd.
 Ald. : τῶν τὸν λόγον ποιοῦντων ποικίλον M² fortasse recte: ποιοῦντων ποικίλον marg.
 Norrm. : τὰ τὸν λόγον ποιοῦντα ποικίλον Walz Speng. 11 παρὰ τῆς πρεσβείας P¹ V P³
 (λόγῳ add.): περὰ τῆς πρεσβείας M¹ : περὶ τῆς πρεσβείας Pal. Edd. : παρὰ πρεσβείας M² :
 corr. Walz Speng. 12 πλάττειν Codd. Ald. Norrm. : πλάττων M² : πλάττει Walz Speng. 12-13 οὐ
 προίσταται Codd. Ald. : οὐ περιίσταται marg. Norrm. M² : οὐ προίσταται Walz Speng. 14
 συνεχέστερον, οὐ δὴ τὸν ... Codd. : συνεχέστερον. οὐ δὴ τὸν Ald. : συνεχέστερον δὴ τὸν
 marg. Norrm. Walz : an fuit οὕτω δὴ? praef. Speng. : συνεχέστερον, οὐδεν ἦττον M² 16
 λέγομεν Codd. Ald. : λέγωμεν M² Edd., τινὰ Codd. Ald. Walz : τίνα M² marg. Norrm. Speng.

γ'. ΠΕΡΙ ΠΡΟΔΙΟΡΘΩΣΕΩΣ.

Προδιόρθωσις ἐστίν, ὅταν μέλλωμέν τι τοιοῦτον λέγειν, ὃ δεῖται
τινος θεραπείας, ὥστε μὴ χαλεπῶς αὐτὸ προσδέξασθαι τὸν
ἄκροατὴν, καὶ προθεραπεύωμεν αὐτὸν, ὡς ἔχει τὸ Δημοσθενικόν

5 “βαδιοῦμαι δὲ ἐπ’ αὐτά, ἃ πέπρακταί μοι, καὶ με μηδεὶς
ἀπαρτᾶν νομίση τὸν λόγον τῆς γραφῆς, ἂν εἰς Ἑλληνικὰς πράξεις
καὶ λόγους ἐμπέσω” (Demosth. De Cor. 58-9). ὁ αὐτός “καὶ μοι, πρὸς θεῶν,
ὅταν ἔνεκα τοῦ βελτίστου λέγω, ἔστω παρρησία τοῦ λέγειν” (Demosth.
De Chers. 32). καὶ πολλὰ παρ’ αὐτῷ τοῦ σχήματος τούτου

10 παραδείγματα.

5-7 Demosth. De Cor. 58-9 βαδιοῦμαι δ’ ἐπ’ ... καὶ με μηδεὶς ἀπαρτᾶν ὑπολάβη τὸν λόγον
τῆς γραφῆς, ἂν ... ἐμπέσω ... 7-8 Demosth. De Chers. 32 αἴτιον δὲ τούτων (καὶ μοι πρὸς
θεῶν, ὅταν εἴνεκα τοῦ βελτίστου λέγω, ἔστω παρρησία).

Par. 2 Προδιόρθωσις ἐστίν, ὅταν προθεραπεύωμεν τὸ ῥηθῆναι μέλλον, ὡς δυσπαράδεκτον
τοῖς ἀκροαταῖς, οἷον ἐποίησεν ὁ Δημοσθένης (ὡς Δημοσθένης Vat. 1881) “βαδιοῦμαι
δὲ δὲ ἐπ’ αὐτά, ἃ πέπρακταί μοι, καὶ με μηδεὶς ἀπαρτᾶν νομίση τὸν λόγον τῆς γραφῆς”,
καὶ πάλιν (βαδιοῦμαι ... καὶ πάλιν om. Vat. 1881) “καὶ μοι πρὸς θεῶν ὅταν ἔνεκα τοῦ
βελτίστου λέγω, ἔστω παρρησία”. καὶ ὁ θεολόγος φησὶ Γρηγόριος “τολμᾶ τι νεανικὸν
ὁ λόγος, θεὸς θεοῖς ἐνούμενός τε καὶ γνωριζόμενος” (Greg. Naz. Or. 38, MPG 36 p. 317, 41),
καὶ πάλιν “ἄρα δέχεσθε σὺν παρρησίᾳ τὸν λόγον” (Greg. Naz. Or. 17, MPG 35 p. 976, 11),
καὶ πάλιν “εἰ μὴ μέγα ἐμοὶ τούτο εἶπεῖν, κανόνες ὄντες ἀλλήλοις καὶ στάθμαι” (Greg.
Naz. Or. 43, 20, 3, ed. Boulenger), καὶ αὖθις “τούτου τοῦ στεφάνου, ὃ λαλῶ, οὐ κατὰ κύριον
λαλῶ, λαλήσω δ’ ὁμως, κἀγὼ τι συνεβαλλόμεν τοῖς πλέκουσιν” (Greg. Naz. Or. 42. MPG
36 p. 472, 28).

(Nota Marginalis in P¹ (=N.M.): Προδιόρθωσις ἐστίν, ὅταν θεραπεύωμεν τὸ ῥηθῆσεσθαι
μέλλον ... τοῖς ἀκροαταῖς, οἷον “τολμᾶ ... ὁ λόγος”.)

Tit. α’ προδιόρθωσις P¹ : προδιόρθωσις M¹ V Pal.: περὶ προδιορθώσεως M² P³ : ΠΕΡΙ
ΠΡΟΔΙΟΡΘΩΣΕΩΣ Ald. Ald^s : ΠΕΡΙ ΠΡΟΔΙΟΡΘΩΣΕΩΣ Γ’ Norrm. : γ’. ΠΕΡΙ
ΠΡΟΔΙΟΡΘΩΣΕΩΣ Edd.

4 προθεραπεύωμεν P¹ , αὐτὸν Codd. Edd. : αὐτὸ M² fortasse recte, ἔχει Codd. Edd. : ἔχοι
Codd. recent. 6 ἀπατᾶν M² 8 ἔνεκα M² , ὅταν ἔνεκα τοῦ βελτίστου λέγω ἐν παρρησίᾳ M²

δ'. ΠΕΡΙ ΕΠΙΔΙΟΡΘΩΣΕΩΣ.

Ἐπιδιόρθωσις δέ ἐστι τῆ μὲν χρεῖα τὸ αὐτὸ τῆ προδιορθώσει, τῆ τάξει δὲ ἐκείνης διαφέρον· ὁ γὰρ τῷ προειπεῖν ποιούμεν θεραπεύοντες τὸν ἀκροατὴν ἐπὶ τῆς προδιορθώσεως, τὸ αὐτὸ ἐπὶ τῆς ἐπιδιορθώσεως·
5 ἀποθεραπεύομεν γὰρ ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις τὸν ἀκροατὴν, ἵνα μὴ χαλεπαίνει πρὸς ἡμᾶς, ὡς πάλιν Δημοσθένης πολλὰ προειπὼν ἐπιφέρει “ἀξιῶ δ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ δέομαι τοῦτο μεμνήσθαι παρ' ὅλον τὸν ἀγῶνα, ὅτι μὴ κατηγορήσαντος Αἰσχίνου μηδὲν ἔξω γραφῆς οὐδ' ἂν ἐγὼ λόγον οὐδένα ἐπιούμην ἕτερον· πάσαις δ'
10 αἰτίαις καὶ βλασφημίαις ἅμα τούτου κεχρημένου, ἀνάγκη με πρὸς ἕν ἕκαστον τῶν εἰρημένων βραχέα ἀπολογήσασθαι”(Demosth. De Cor. 34).

7-11 Demosth. De Cor. 34 ἀξιῶ δ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ δέομαι τοῦτο μεμνήσθαι παρ' ὅλον τὸν ἀγῶνα, ὅτι μὴ κατηγορήσαντος ... ἐπιούμην ἕτερον: ... ἀνάγκη κάμοι πρὸς ἕκαστα τῶν κατηγορημένων μίκρ' ἀποκρίνασθαι.

Par. 2 Ἐπιδιόρθωσις ἐστι τῆ μὲν χρεῖα ταὐτὸ (ταὐτὸν Par.2 : corr. coll. N.M.) τῆ προδιορθώσει (τε προδιορθῶσαι Par. 2 : corr. coll. Vat. 1881). διαφορὰ (διάφορον Vat. 1881) δέ, ὅτι τὴν τοῦ λόγου θεραπείαν ὕστερον τίθησιν, ὡς ἔχει τὸ Δημοσθενικόν· μετὰ γὰρ τὸ ῥηθῆναί τινα περιττὰ προσήγαγεν (προσεπήγασεν Vat. 1881), ὅτι πάσαις αἰτίαις καὶ βλησφημίαις Αἰσχίνου κεχρημένου ἠναγκάσθη πρὸς ἕν ἕκαστον τῶν εἰρημένων ἀπολογήσασθαι. καὶ τὸ θεολογικόν “σὺ τε ὁ (ὁ τε Vat. 1881) τῆς (τοῖς Par. 2 : om. Vat. 1881 : corr. coll. Par. 2762) ἐμῆς φιλοσοφίας (ἐν φιλοσοφίᾳ Par. 2 : corr. coll. Vat. 1881) βασιανιστῆς τε καὶ κριτῆς, ἄλλ' ὅπως μὴ φιλοσόφως δέξῃ τὸν λόγον” (Greg. Naz. Or. 9, MPG 35 p. 824, 20), καὶ πάλιν “ὁ φιλανθρωπότητος ἐν προβάτοις, εἰ μὴ μοι δυσχεράνης, ἢ ἐν ποιμέσι” (Greg. Naz. Or. 9, MPG 35 p. 824, 24), καὶ αὐθις “αἰσθάνομαι μὲν οὖν ἔξω τοῦ καιροῦ καὶ τοῦ μέτρου φερόμενος, καὶ οὐκ οἶδ' ὅπως εἰς τούτους ἐμπίπτω τοὺς λόγους” (Greg. Naz. Or. 43, 19, 3, ed. Boulenger). (N.M. : Ἐπιδιόρθωσις ἐστι ... ταὐτὸ τῆ προδιορθώσει, διαφέρει δέ, ὅτι ... τίθησιν, οἷον “αἰσθάνομαι ... λόγους”.)

Tit. β' ἐπιδιόρθωσις P¹ : ἐπιδιόρθωσις M¹ V Pal.: περὶ ἐπιδιορθώσεως M² P³ : ΠΕΡΙ ΕΠΙΔΙΟΡΘΩΣΕΩΣ Ald. Ald^s : ΠΕΡΙ ΕΠΙΔ- Δ' Norrm. : δ'. ΠΕΡΙ ΕΠΙΔ- Edd.

2 τὴν μὲν χρεῖαν Codd. recent. Ald. Norrm., τὸ αὐτὸ Codd. Edd.: τῷ αὐτῷ M² 3 ἐκείνου διαφέρον Codd. Ald. Walz : ἐκείνης διαφέρον Norrm. Speng. : ἐκείνου διαφέρουσα M² , τὸ προειπεῖν Codd. recent. Ald. 4 ποιούμεν τῷ ἐπειπεῖν add. in marg. Norrm. 6 ὡς πάλιν Codd. Edd.: καὶ πάλιν M² 7 μεμνήσθαι P¹ M² Speng. : μέμνησθε Codd. recent. Edd. 8 μηδὲν Codd. Edd. : μὴ δ' ἂν M² 9 ἕτερον ἐπιούμην· inv. ord. M² 10 με Codd. Edd.: μὴ M² 11 βραχέα om. M² , καὶ τὰ ἔξῃς add. M²

ε'. ΠΕΡΙ ΑΜΦΙΔΙΟΡΘΩΣΕΩΣ.

Τούτο μικτόν ἐστὶ τὸ σχῆμα ἔκ τε τῆς προδιορθώσεως
καὶ ἐπιδιορθώσεως, ὅταν καὶ πρὶν εἰπεῖν καὶ εἰπόντες ἀσφαλιζόμεθα
τὸν λόγον. γίνεται δὲ τοῦτο οὐκ ἐπὶ τῶν τυχόντων, ἀλλ' ἐπὶ τῶν
5 μείζονος προμηθείας δεομένων, ὡς εἰ λέγοι τις “ἐγὼ μὲν λέγω,
καὶ μηδεὶς ἀηδῶς ἀκούσῃ τὸ λεγόμενον, ἂν ἀληθὲς ὄν φαίνηται:
μεγάλων ἄξιον ἑμαυτὸν ἐνόμιζον, ἐξ ὧν διεπεπράγμην, καὶ πάσης
παρρησίας καὶ τῶν μεγίστων τιμῶν νομίζω <μέντοι> μηδένα τούτοις
ἄχθεσθαι τοῖς λόγοις, εἰ πάντα τὰ μέγιστα πράξαντα τῶν μεγίστων
10 ἄξιον ἑμαυτὸν ἀποφαίνω”(incert.), καὶ ὡς ἔχει τὸ Δημοσθενικόν “εἰ γὰρ
οἶος ἐγὼ παρ' ὑμῖν κατὰ τὴν ἑμαυτοῦ τάξιν εἷς ἐν ἑκάστη τῶν
Ἑλληνικῶν πόλεων ἀνὴρ ἐγένετο, μᾶλλον δ' εἰ ἓνα ἄνδρα Ἰρκαδία
καὶ ἓνα Θετταλία ταῦτα φρονούντα ἔσχεν ἐμοί” (Demosth. De Cor. 304).
καὶ γὰρ λέγων “κατὰ τὴν ἑμαυτοῦ τάξιν” προαπολύεται τὸ ἐπαχθές,
15 καὶ τῷ “μᾶλλον δ' εἰ ἓνα” τὸ δοκοῦν ἐνδεεστερώς εἰρηῆσθαι
προσεπηνώρθωται.

10-13 Demosth. De Cor. 304 εἰ δ' οἶος ... ἐγένετο, μᾶλλον δ' εἰ ... μόνον Θετταλία καὶ ἓν
ἄνδρ' Ἰρκαδία ... ἔσχεν ἐμοί.

Par. 2 Ἰμφιδιόρθωσις ἐστὶ μίξις ἐπ' ἀμφοῖν, ὅταν καὶ πρὸ τοῦ εἰπεῖν τὸ δυσχερές καὶ
μετὰ τὸ εἰπεῖν θεραπεύωμεν, ὡς τὸ “ἐγὼ δὲ <λέγω>, καὶ μηδεὶς ἀηδῶς (ἄλλο Vat. 1881)
ἀκούσῃ τὸ λεγόμενον, μεγάλων (μεγάλων om. Vat. 1881) ἄξιον ἑαυτὸν νομίζων, ἐξ ὧν
ἔπραττον· ἔξεστι γὰρ ἐπὶ τοῖς ἀληθέσι παρρησιάζεσθαι (παρρησιάζεσθαι om. Vat.
1881)”. καὶ ὁ θεολόγος “βούλεσθε (βούλεσθαι Par. 2: corr. coll. Vat. 1881) προσθῶμέν τι
καὶ νεανικώτερον; ὁρᾶτε τὰς ἐναντίας γλώσσας ἡμερουμένας, <...> ἡμῖν <...>;
καὶ τοῦτο τοῦ πνεύματος” (Greg. Naz. Or. 42, MPG 36 p. 472, 45). (N.M. Ἰμφιδιόρθωσις ἐστὶ
μίξις ἐπ' ἀμφοῖν, ὅταν καὶ πρὸ ..., καὶ μετὰ ... θεραπεύωμεν, οἷον “βούλεσθε ... τὰς
ἐναντίας γλώσσας ἡμερουμένας, καὶ τὰς θεότητι πολεμοῦντας (θεότητος πλεωμένας
N.M.: corr. coll. MPG) ἡμῖν ἡσυχάσοντας;”)

Tit. γ' Ἰμφιδιόρθωσις P¹ : Ἰμφιδ- M¹ V Pal.: περὶ Ἰμφιδ- M² P³ : ΠΕΡΙ ΑΜΦΙΔΙΟΡΘΩΣΕΩΣ
Ald. Ald^s : ΠΕΡΙ ΑΜΦΙΔ- E' Norrm. : ε'. ΠΕΡΙ ΑΜΦΙΔ- Edd.

2 Ἰμφιδιόρθωσις ἐστὶ μικτόν τι σχῆμα M² fortasse recte 5 μείζονων προμηθείας Codd. recent.
Ald. Norrm. : μείζονος προμηθείας P¹ Edd. : μείζονος προθυμίας M² 5 ἐγὼ δὲ M² fortasse
recte cf. P² 6 εἰν M² 8 τῶν μεγίστων ὑμῶν Codd. : καὶ add. et τιμῶν corr. in marg. Norrm.
Speng., μέντοι add. in marg. Norrm., μηδεῖα Ald. 9 εἰπόντα Codd. Ald.: εἰ πάντα corr. in marg.
Norrm. Speng., πράξαντα Codd. Edd. : πράξας Walz Speng. 11 οἷς V Pal. P³ Ald 13
φρονούντας εἶχον M² 16 προσεπηνώρθωται P¹ M¹

ς'. ΠΕΡΙ ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΩΣ.

Ἡ δὲ προκατάληψις γίνεται, ὅταν προκαταλαμβανώμεθα καὶ τοὺς ἀντιδίκους, περὶ ὧν μέλλουσιν λέγειν, καὶ τοὺς ἀκροατάς, περὶ ὧν ὑπονοοῦσι καθ' ἡμῶν, καὶ τὸν λόγον, ὃν ἰσχυρότατον ὁ ἀντίδικος
5 οἶεται λέξειν καὶ ὃν οἱ δικασταὶ καθ' ἡμῶν ὑπονοοῦσιν τι ἔχειν ἰσχυρόν, τοῦτον ἐμφάσει τινὶ προεκλύοντες, ὡς εἰ λέγοι τις
“ἐπεὶ δὲ καὶ τούτῳ μάλιστα τῷ λόγῳ θαρρεῖ, βούλομαι δεῖξαι καὶ τοῦτον πολὺ τῶν ἄλλων ἀσθενέστερον.” (Demosth. Frag. inc.) καὶ ὡς Αἰσχίνης “πρὸς δὲ δὴ τὸν ἄφυκτον λόγον ὃν φησι Δημοσθένης” (Aesch. In Ctes. 17).

7-8 cf. Demosth. Contra Leoch. 16 ἐπειδὴ δὲ οὗτοι τοῖς μὲν νόμοις οὐκ ἐνισχυριοῦνται, τῷ δὲ προειληφέναι τι τῶν πραγμάτων ἐκ τοῦ ἀνωθεν χρόνου καὶ τῷ ἐμβεβατευκέναι εἰς τὴν οὐσίαν, τούτοις τεκμηρίοις χρώμενοι φήσουσι κληρονομεῖν, ἀναγκαῖον ἴσως καὶ περὶ τούτων ἐστὶν εἰπεῖν καὶ δεῖξαι τούτους πάντων ἀνθρώπων βιαιοτάτους ὄντας.
9 Aesch. In Ctes. 17 πρὸς δὲ δὴ τὸν ἄφυκτον λόγον, ὃν φησι Δημοσθένης, βραχέα βούλομαι προειπεῖν.

Par. 2 Προκατάληψις ἐστὶ (post ἐστὶ, δὲ scr. Par. 2: delevi coll. Vat. 1881), ὅταν προεκλύη (προκατάληψις Vat. 1881) τις τὸν (τὸν om. Vat. 1881 et Par. 2762) τοῦ ἀντιδίκου λόγον, ὃν ἔχειν ἰσχυρόν οἶεται, ὡς τὸ Δημοσθενικόν “ἐπεὶ δὲ τούτῳ μάλιστα τῷ λόγῳ θαρρεῖ, βούλομαι δεῖξαι καὶ τοῦτον πολὺ τῶν ἄλλων ἀσθενέστερον” (Demosth. Frag. inc.) καὶ ὁ θεολόγος “τίς ἐστὶ λόγος αὐτοῖς τῶν ἀφύκτων; (pro τίς ... ἀφύκτων, ἂν ἐφίκτων (sic) scr. Vat. 1881) τάχ' ἂν ἐπ' ἐκείνου καταφύγοιεν τελευταῖον” (Greg. Naz. Or. 29, 13, 1, ed. Barbel) καὶ παλιν “ἤκει δὲ ἡμῖν ὁ λόγος ἐπ' αὐτὸ τὸ κεφάλαιον” (Greg. Naz. Or. 24, MPG 35 p. 1177, 42).

(N.M.: Προκατάληψις ἐστὶ, ὅταν ... οἶεται, οἷον “τίς ... τελευταῖον· καὶ παλιν· ἤκει δὲ ἡμῖν ὁ λόγος <ἐπ' αὐτό> τὸ κεφάλαιον”.)

Tit. δ' προκατάληψις P¹ : προκατάληψις M¹ V Pal.: περὶ προκαταλήψεως M² P³ : ΠΕΡΙ ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΩΣ Ald. Ald^s : ΠΕΡΙ ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΩΣ ς' Norrm. : ς'. ΠΕΡΙ ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΩΣ Edd.

2 προκάληψις M¹ , προκαταλαμβανώμεν app. crit. Speng. 4 ἄισχυρότατον M² 6 προσεκλύοντες M² 6 εἰ καὶ Codd. Edd.: καὶ om. M² cf. p. 14, 5 9 ἄφυκτον P¹ marg. Norrm. Edd. : ἔμφυτον Codd. recent. Ald. : ἀφύλακτον M²

η'. ΠΕΡΙ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑΣ.

Αιτιολογία δέ ἐστιν, ὅταν προθέντες τι πρὸς τὸ γενέσθαι σαφέστερον αὐτὸ τὴν αἰτίαν προσαποδιδῶμεν, ὡς φησι Δημοσθένης “ἐάν τις ἐν ἄθλοις τινὰ ἀποκτείνῃ, τοῦτον ὁ νομοθέτης ὤρισε

- 5 μὴ ἀδικεῖν. διὰ τί; ὅτι οὐ τὸ συμβᾶν ἐσκέψατο, ἀλλὰ τὴν τοῦ δράσαντος διάνοιαν. ἔστι δὲ αὕτη τίς; ζῶντα νικῆσαι, οὐκ ἀποκτεῖναι” καὶ τὰ ἐξῆς (Demosth. In Aristocr.54).

4-7 Demosth. In Aristocr.54 ἄν τις ἐν ἄθλοις ἀποκτείνῃ τινὰ, τοῦτον ὤρισεν οὐκ ἀδικεῖν. διὰ τί; οὐ τὸ συμβᾶν ἐσκέψατο, ἀλλὰ τὴν τοῦ δεδρακότος διάνοιαν. ἔστι δ' αὕτη τίς; ζῶντα νικῆσαι καὶ οὐκ ἀποκτεῖναι.

Par. 2 Αἰτιολογία δέ ἐστιν, ὅταν λόγου αἰτίαν ἀποδῶμεν (μεταδῶμεν Vat. 1881), ὡς τὸ Δημοσθενικόν “ἐάν τις ἐν ἄθλοις ἀποκτείνῃ τινὰ, τοῦτον ἀπέλυσεν ὁ νόμος. διότι οὐ τὸ συμβᾶν ἐσκέψατο, ἀλλὰ τὴν τοῦ δράσαντος διάνοιαν, βουλομένου τοῦτον ζῶντα (ζῶντα τοῦτον Vat. 1881) καταγωνίσασθαι”. καὶ ὁ θεολόγος “τὸν αὐτὸν, πνεῦμα καὶ σάρκα, πνεῦμα διὰ τὴν χάριν, σάρκα διὰ τὴν ἔπαρσιν” (Greg. Naz. Or. 38, MPG 36 p. 324, 7) καὶ “ὅσα περὶ τοῦ νομικοῦ πάσχα· πρόβατον μὲν διὰ τόδε, ἄρσιν δὲ διὰ τόδε”, καὶ τὰ ἐξῆς (Greg. Naz. Frag. inc. cf. Or. 45, MPG 36 p. 640, 39).
(N.M.: Αἰτιολογία ἐστιν, ὅταν ... ἀποδῶμεν, οἷον “τὸν αὐτὸν ... σάρκα διὰ τὴν ἔπαρσιν” καὶ “τὸ πρόβατον διὰ τόδε”, καὶ τὰ ὅμοια.)

Tit. ζ' αἰτιολογία P¹ : αἰτιολογία M¹ V Pal.: περὶ αἰτιολογίας M² P³ : ΠΕΡΙ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑΣ Ald. Ald^s : ΠΕΡΙ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑΣ η' Norrm. :η'. ΠΕΡΙ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑΣ Edd. 3 προαποδίδομεν Codd. Ald.: προαποδιδῶμεν M² Walz : προσαποδιδῶμεν marg. Norrm. Speng., ὡς ὁ δημοσθένης M² 4 ὤρισεν ὁ νομοθέτης M²

θ'. ΠΕΡΙ ΣΥΝΑΘΡΟΙΣΜΟΥ.

Συναθροισμὸς δὲ ἐστὶν συναγωγὴ τῶν πεπραγμένων ἢ πραχθῆναι
δυναμένων εἰς ἓν κεφάλαιον, ὡς φησι Δημοσθένης “ἀλλ’ ὁ τὴν
Εὐβοϊαν ἐκεῖνος σφετεριζόμενος καὶ κατασκευάζων ἐπιτείχισμα
5 ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν, καὶ Μεγάρους ἐπιχειρῶν,
καὶ καταλαμβάνων Ὠρεόν, καὶ κατασκάπτων Πορθμόν,
καὶ καθιστὰς ἐν μὲν Ὠρεῶ Φιλιστίδην τύραννον, ἐν δὲ Ἐρετρία
Κλείταρχον, καὶ τὸν Ἑλλήσποντον ὑφ’ ἑαυτὸν ποιούμενος,
καὶ τὸ Βυζάντιον πολιορκῶν, καὶ πόλεις Ἑλληνίδας τὰς μὲν
10 ἀναιρῶν, εἰς αἷς δὲ καὶ τοὺς φυγάδας κατάγων, πότερον ταῦτα ποιῶν
ἠδίκηει καὶ παρεσπόνδει καὶ ἔλυε τὴν εἰρήνην ἢ οὐ;” (Demosth. De Cor. 71)

3-10 Demosth. De Cor. 71 ἀλλ’ ὁ ... ὑφ’ αὐτῷ ποιούμενος, καὶ Βυζάντιον ... ἀναιρῶν, εἰς
τὰς δὲ ... κατάγων, πότερον ... ἔλυε τὴν εἰρήνην ἢ οὐ;

Par. 2 Συναθροισμὸς ἐστὶ συναγωγὴ πραγμάτων (προβάτων Par. 2: νοημάτων Par. 2762:
corr.coll. Vat. 1881) εἰς ἓν κεφάλαιον (κεφάλον Par.2 : corr. coll. Vat. 1881), ὡς τὸ
Δημοσθενικόν “ἀλλ’ ὁ τὴν Εὐβοϊαν σφετεριζόμενος καὶ κατασκευάζων ἐπιτείχισμα,
καὶ Μεγάρους ἐπιχειρῶν, καὶ καταλαμβάνων Ὠρεόν (ὄρεων Walz: corr. coll. Demosth. De
Cor. 71), καὶ κατασκάπτων Πορθμόν” καὶ τὰ ἐξῆς. καὶ ὁ θεολόγος (καὶ τὸ θεολογικόν
Vat. 1881) “ἡ δρόμος (δρόσος Par. 2 : corr. coll. MPG) μὲν, ἀνεκτῶς(ᾶν ἐκτὸς Par. 2: corr. coll.
MPG) διοικούμενος καὶ φόρων ἀνεσις, καὶ ἀρχόντων ἐκλογὴ καὶ κλοπῶν ἐπιτίμησις
καὶ τὰ ἄλλα μεγάλην ἐμελλε τῷ κοινῷ πράξειν ὠφέλειαν· δῆμοι δὲ στασιάζοντες
καὶ πόλεις καὶ γένη ῥηγνύμενα, καὶ οἰκίαι διστάμεναι, καὶ συζυγίαι σχιζόμεναι”
(Greg. Naz. Or. 4, MPG 35 p. 600, 28), καὶ τὰ ἔξης (δῆμοι δὲ ... καὶ τὰ ἐξῆς om. Vat. 1881).
(N.M.: Συναθροισμὸς ἐστὶν ... κεφάλαιον, οἷον “δῆμοι στασιάζοντες ... σχιζόμεναι”
καὶ τὰ ὅμοια.)

Tit. ζ' ΣΥΝαθροισμὸς P¹ : συναθροισμὸς M¹ (Συν.) V Pal.: περὶ συναθροισμοῦ M² P³ :
ΠΕΡΙ ΣΥΝΑΘΡΟΙΣΜΟΥ Ald. Ald^s : ΠΕΡΙ ΣΥΝΑΘΡΟΙΣΜΟΥ θ' Norrm. : θ'. ΠΕΡΙ
ΣΥΝΑΘΡΟΙΣΜΟΥ Edd.

3 ὡς παρὰ τῷ Δημοσθένει M² 4 σφαιταριζόμενος M² , κατὰ τῶν ἐπιτείχισμα M²
5-6 καὶ Μεγάρους ... Ὠρεόν om. M² , ὠραῖον P¹ P³ Ald.: ὠραῖον M¹ V Pal.: ὠρεόν marg.
Norrm. : Ὠρεόν Walz Speng. 6-11 Πόρθμον ... παρεσπόνδει om. M² 6 πόρμιον Codd. Ald.:
πόρθμόν marg. Norrm. : Πορθμόν Walz Speng. 7 ὠραῖω P¹ P³ Ald.: ὠραῖω M¹ V Pal.: ὠρεῶ marg.
Norrm. : Ὠρεῶ Walz Speng. 9 βιζάντιον Ald., πόλλεις Ald., τοὺς μὲν Codd. recent. Ald. 11
καὶ τοῦ τὴν εἰρήνην ἔλυεν ἢ οὐ M²

ι'. ΠΕΡΙ ΕΠΙΜΟΝΗΣ.

Ἐπιμονή δέ ἐστιν, ὡς καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα δηλοῖ, ἢ ἐπὶ πλείον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ νοήματος ἐπιμονή μετὰ ἀυξήσεως, <ὡς> Εὐριπίδης

“ἀλλ’ ἦδε μ’ ἐξέσωσεν, ἦδε μοι τροφός,

- 5 [ἦ] μήτηρ, ἀδελφή, δμῶϊς, ἄγκυρα στέγης.” (Frag. inc. 866 Nauck/ Snell), καὶ ὡς Δημοσθένης “οἱ μὲν κατάπτυστοι Θετταλοὶ καὶ ἀναίσθητοι Θηβαῖοι φίλον, εὐεργέτην, σωτήρα τὸν Φίλιππον ἡγοῦντο, πάντ’ ἐκεῖνος ἦν αὐτοῖς” (Demosth. De Cor. 43), καὶ πάλιν “ἐγὼ δ’ ὑπ’ ἐχθροῦ νήφοντος ἔωθεν, ὕβρει καὶ οὐκ οἴνω ταῦτα ποιοῦντος, ἐναντίον
10 πολλῶν καὶ ξένων καὶ πολιτῶν ὑβριζόμεν” (Demosth. In Mid. 74), καὶ ὡς ὁ ποιητής

“ὡς δὲ πατὴρ ὄν παῖδα φίλα φρονέων ἀγαπάζει
ἐλθόντ’ ἐξ ἀπίης γαίης δεκάτῳ ἐνιαυτῷ,

μοῦνον, τηλύγετον, πολλοῖσιν ἐπὶ κτεάτεσσιν” (Od. 16.17-9).

12-14 Od. 16.17-19 ὡς δὲ ... ἀγαπάζη\ \ μοῦνον τηλύγετον, τῷ ἐπ’ ἄλγεα πολλὰ μογήση, Par. 2 Ἐπιμονή δέ ἐστιν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ νοήματος μονή χάριν (γὰρ Par. 2: corr.coll. Vat.1881) ἀυξήσεως, ὡς τὸ Δημοσθενικὸν “ἐγὼ δ’ ... ὕβρει(ὑβρη Par. 2: corr. coll. Par. 2762) καὶ οὐκ οἴνω ... πολλῶν (πολλή Par. 2: πολὺ Par. 2762: corr. coll. Vat. 1881) καὶ ... ὑβριζόμεν.” καὶ ὁ θεολόγος “εἰ γὰρ τό (τις Par. 2: corr. coll. Vat. 1881, cf. MPG) πόλιν τῆς οἰκουμένης ὀφθαλμὸν, γῆς καὶ θαλάσσης, ὅτι κράτιστον, ἐώας καὶ ἐσπερίου λήξεως οἶον (οἶον om. Par. 2: recepi ex Vat. 1881, cf. MPG) σύνδεσμον, εἰς ἣν τὰ πανταχόθεν ἄκρα συντρέχει καὶ ὅθεν ἄρχεται” (Greg. Naz. Or. 42, MPG 36 p. 469, 31), καὶ πάλιν “ταῦθ’ ἡμῖν καὶ πρὸς ἀλλήλους πόλεμος· ταῦθ’ οἱ πλέον ἀγαπῶντες τὸν θεόν, ἢ ὅσον συμφέρει” (Greg. Naz. Or. 2, MPG 35 p. 489, 26), καὶ πάλιν “ἐκείνου δὲ λίαν ἀπλήστως (ἀπλείστως Par.2: corr. coll. Vat. 1881) ἔχομαί τε καὶ περιέχομαι, καὶ τοῦ πάθους ἐμαντὸν ἀποδέχομαι” (Greg. Naz. Or. 24, MPG 35 p. 1173, 18), καὶ τὰ ὅμοια.

(N.M.: Ἐπιμονή ἐστιν ἢ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος ἐπιμονή χάριν ἀυξήσεως, οἶον “εἰ γὰρ ... καὶ ὅθεν ἄρχεται”, καὶ τὰ ὅμοια.)

Tit. Η’ ἘΠΙΜΟΝΗ P¹ : ἐπιμονή M¹ V Pal.: περὶ ἐπιμόνης M² P³ : ΠΕΡΙ ΕΠΙΜΟΝΗΣ Ald. Ald^s : ΠΕΡΙ ΕΠΙΜΟΝΗΣ ι’ Norrm. : ι’. ΠΕΡΙ ΕΠΙΜΟΝΗΣ Edd.

2 ἢ om. Codd. Edd. : ἢ M² 3 ὡς addidi 4 ἀλλὰ δὴ μ’ ἐξω ἔσωσεν, ἐνὶ δέ ... Codd. Ald. Walz: ἀλλὰ δὴ μ’ ἐξέσωσεν, ἐνὶ δέ ... M² : Ἀλλ’ ἦδε μ’ ἐξέσωσεν· ἔστι δέ ... Norrm. (in Not., p. 175) : ἀλλ’ ἦδε μ’ ἐξέσωσεν, ἦδε ... Speng. 5 ἢ Codd. Edd. : ἢ om. M² Speng. ([ἦ]), ἀδελφός, μῶσα M² , στέγη Codd. Edd.:τέγη V P³ Pal. Ald. Ald^s : στέγης in Not (p. 175). Norrm. 6 ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ στεφάνου M² 8 τῷ δ’ Codd. Ald. : τό δ’ M² : ἐγὼ δ’ marg. Norrm. 13 ἀπίης P³ Ald. 14 τελύγετον V P³

ια΄ . ΠΕΡΙ ΛΕΠΤΟΛΟΓΙΑΣ.

Λεπτολογία ἐστίν, ὅταν ἐνὸς ἐκάστου τῶν συμβεβηκότων ἢ συμβαινόντων τὴν ἀκριβῆ καὶ ἐπὶ λεπτῶ ἐξεργασίαν ποιώμεθα, ὡς παρὰ Μενάνδρῳ ταυτί

5 “μὰ τὴν Ἀθηναίων, ἄνδρες, εἰκόν’ οὐκ ἔχω
<εὐρεῖν> ὁμοίαν τῷ γεγονότι πράγματι,
ζητῶν πρὸς ἑμαυτόν, τί ταχέως ἀπολλύει.
στρόβιλος· ἐν ὄσῳ συστρέφεται, προσέρχεται,
προσέβαλεν, ἐξέτριψεν, αἰὼν γίνεται.

10 ἀλλ’ ἐν πελάγει συγκλυσμός; ἀναπνοὴν ἔχει
“Ζεὺ σῶτερ,” εἰπεῖν, “ἀντέχου τῶν σχοινίων,”

Par. 2 Λεπτολογία ἐστίν, ὅταν ἕκαστον τῶν συμβεβηκότων ἢ συμβαινόντων ἀκριβῶς διεξιῶμεν (διέξιμεν Par. 2: corr. coll. Vat. 1881), ὡς τὸ Δημοσθενικόν “ἕως δὲ ὁ στρατηγὸς ἐνετέλλετο τινα (ἐνετέλλετο τινα om. Vat. 1881) τοῖς οἰκείοις, ἐπιτρόποις καθίστατό (καθίσταται Par. 2: corr. Walz) τι τῶν οἴκοι (ἦκει Par.2: corr. coll. Vat.1881) πραγμάτων (πραγμάτων om. Vat. 1881), ἠσπάζετο τὴν γυναῖκα(τὴν γυναῖκα om. Vat. 1881), περιεπτύσσετο τοὺς παῖδας (τοὺς παῖδας om. Vat. 1881), ἐδεξιοῦτο τοὺς φίλους, ἐξῆι τῆς πόλεως, κατέβαινε (τοὺς ... κατέβαινε om. Vat. 1881) εἰς τὸν λιμένα, ἐνεβάλλετο τὰ ἐπιτήδεια εἰς τὴν ναῦν, ἔλυε τὰ πρυμνήσια, ἦρε τὰς ἀγκύρας, ἔλαθον οἱ πολέμιοι κρατήσαντες τῶν ἐπικαίρων χωρίων (χωρίων om. Vat. 1881)”. καὶ ὁ θεολόγος “ἀνάπτεται τὸ πῦρ, δαπανᾶται ἢ ναῦς, συνδαπανᾶται ὁ φόρτος, πῦρ ὕδατι μίγνυται, καὶ δύο στοιχεῖα ἐν σῶμα μερίζεται καὶ πύρσος ὑπὲρ θάλασσης αἴρεται ξένος” (Greg. Naz. Or. 25, MPG 35 p. 1212, 24) καὶ πάλιν “ἢ νύξ παρῆν, ὁ δίφρος εὐπρεπῆς, οἱ μισοῦντες ἐν κρότοις, ἐν ἀθυμίᾳ τὸ εὐσεβές, περὶ τὸν πρόθυμον ὀδοιπόρον ἡμεῖς” (Greg. Naz. Or. 43, 54, 1, ed. Boulenger) καὶ ὅσα τοιαῦτα (καὶ πάλιν ... καὶ ὅσα τοιαῦτα om. Vat. 1881). (N. M.: Λεπτολογία ... διεξιῶμεν (διέξιμεν N.M.: corr.coll. Vat. 1881) ἀκριβῶς, οἷον “ἀνάπτεται ... μίγνυται, καὶ πύρσος ... ξένος” καὶ πάλιν “ἢ νύξ ... ἐν κρότοις” καὶ τὰ ἐξῆς.)

Tit. θ΄ λεπτολογία P¹ : λεπτολογία M¹ V Pal.: περὶ λεπτολογίας M² P³ : ΠΕΡΙ ΛΕΠΤΟΛΟΓΙΑΣ Ald. Ald^o : ΠΕΡΙ ΛΕΠΤΟΛΟ- ια΄ Norrm. : ια΄. ΠΕΡΙ ΛΕΠΤΟΛΟ- Edd.
3 ἐπὶ λεπτοῦ M² 4 ταύτην marg. Norrm. 5 εἰκόνες Codd. Ald. : εἰκόνα M² marg. Norrm.: εἰκόν’ Walz Speng. 6 εὐρεῖν om. Codd. Edd. : εὐρεῖν add. Porson (vide PCG VI. 2, p. 252) Walz: εὐρεῖν aut εἰπεῖν app. crit. Speng. 7 ζητῶ M² , ἀπολλάσει Codd. Ald.: ἀπολλύει M² : ἀπολλύει marg. Norrm. Edd. 8 ἐν ᾧ Codd.: δὲ add. post ᾧ in marg. Norrm. : ὄσῳ Porson 9 περιέλαβεν P¹ M¹ M² : προέλαβεν Codd. recent. Edd.: προσέβαλεν Porson, ἐξέτριψεν Codd. Edd.: ἐξήρειψεν vel ἐξέτριψεν Herwerden 10 συγκλεισμός M² , ἔχειν Codd. Ald. Norrm. : ἔχει Porson Edd. 11 ἀντέχου Codd. Edd.: ἀντέχεσθαι marg. Norrm. : ἀνέχου M²

1 ἑτέραν περιμεῖναι χᾶτέραν τρικυμίαν·
 ναυαγίου δ' ἄν ἐπιλάβοι'· ἐγὼ δ' ἄπαξ
 ἀψάμενός εἰμι καὶ φιλήσας ἐν βυθῶ” (Men. Frag. inc. 420, PCG VI 2)·
 νῦν γὰρ διὰ νοήματος ἐλάσσονα γινόμενα καὶ οὐδ' εἰς ὑποψίαν
 5 ἀκριβῶς ἐλθεῖν δυνάμενα τῷ λόγῳ κατὰ λεπτόν καὶ ἀκριβῶς γε
 ὁ ποιητῆς εἰπὼν εἰς ἔννοιαν ἀκριβεστέραν αὐτῷ ἀγήοχε,
 καὶ τὸ καθ' ἑαυτὸ ὃν ἠῤῥησε πάθος ταχύτερον ἐκ τῆς ἐκείνων
 λεπτολογίας ἀποδείξας. καὶ ταῦτα δὲ ὁμοίως ἔχει “καὶ ὑμεῖς μὲν,
 ὦ Ἀθηναῖοι, τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας εἶχετε ἐν
 10 τῷ τὸν στρατηγὸν ὑμῶν ἐκπλεύσαντα ταχέως τῶν ἐπικαίρων
 κρατήσαι τόπων. ὁ δ' ἕως ἐνετέλλετό τινα τοῖς οἰκείοις,
 ἐπιτρόπους καθίστα καὶ τῶν οἴκοι πραγμάτων, ἠσπάζετο τὴν
 γυναικὰ καὶ τοὺς παῖδας, ἐδεξιούτο τοὺς φίλους, ἐξήει τῆς πόλεως,
 κατέβαινε εἰς τὸν λιμένα, ἐνεβάλλετο τὰ ἐπιτήδεια εἰς τὴν ναῦν,
 15 ἔλυνε τὰ πρυμνήσια, ἦρε τὰς ἀγκύρας, ἔλαθον οἱ πολέμιοι
 κρατήσαντες τῶν ἐπικαίρων χωρίων”(Demosth. Frag. incert). αὔξησιν
 δὲ ἔχει τὸ σχῆμα, ὅταν ταχυτῆτα ἢ βραδυτῆτα ἐμφῆναι θέλωμεν,
 ἢ τάχος ἐξ ἀντιπαραθέσεως ποιῆσαι φανερόν, ὥσπερ ὁ Μένανδρος.

1 ἑτέραν Codd. Ald.: adde καὶ marg. Norrm.: χᾶτέραν Porson Edd. 2 ἐπιλάβοι Codd. Ald.:
 ἐπιλάβοι' Porson (= ἐπιλάβοιο) Edd. 3 ἐφίλησας Codd. Ald. : καὶ φίλησας marg. Norrm. Edd.
 M² 5 εἰπεῖν M² , δύναται Codd. Edd.: δυνάμενα marg. Norrm., καὶ λεπτόν Codd. Edd. :
 κατὰ λεπτόν marg. Norrm.: λέπτως app. crit. Speng., τε Codd. Edd.: τε om. M² : γε marg. Norrm.
 6 αὐτὸ M² fortasse recte 7 καθ' αὐτὸν P¹ : καθ' ἑαυτὸν Codd. Edd.: ἑαυτὸ ὃν app. crit.
 Speng. : κατ' αὐτὸν M² 9 ἔχετε M² 11 ὁ δ' ἕως Codd. Edd.: δὲ ὡς app. crit. Speng., τινὸς
 Codd. Ald.: τινὰ marg. Norrm. Edd. cf. P² 12 ἐπιτρόποις Codd. Ald. : ἐπιτρόπους M² Edd.
 13 φίξους V P³ (corr. sup. lin.) Pal. (χίφους), ἐξίει Codd. Ald. Walz: ἐξήει M² Edd. cf. P²
 16 κρατοῦντες M² 18 ταχυτῆτα om. M²

ιβ'. ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΩΠΟΠΟΙΑΣ.

Ἡ προσωποποιΐα δέ ἐστι προσώπου διάπλασις ἤτοι τὴν ἀρχὴν μὴ γενομένου πῶποτε ἢ γενομένου μὲν, οὐκ ἔτι δὲ ὄντος. τοῦ μὲν προτέρου παράδειγμα τὸ Δημοσθενικόν “ὁ μὲν οὖν παρῶν καιρός, 5 ὧ Ἀθηναῖοι, μόνον οὐχὶ λέγει φωνὴν ἀφιεῖς” (Demosth. Olynth. I. 2). οὐχ ὑφেষτηκός γὰρ τὸ πρόσωπον τὸν καιρὸν αὐτὸν εἰσάγει. τοῦ δὲ δευτέρου τὸ Αἰσχίνου

4-5 Demosth. Olynth. I. 2 Ὁ μὲν οὖν παρῶν καιρός, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μόνον οὐχὶ λέγει φωνὴν ἀφιεῖς ὅτι τῶν πραγμάτων ὑμῖν ἐκείνων αὐτοῖς ἀντιληπτέον ἐστίν, εἴπερ ὑπὲρ σωτηρίας αὐτῶν φροντίζετε·

Par.2 Προσωποποιΐα ἐστι προσώπου διάπλασις ἢ μὴ γενομένου ποτέ, ἢ γενομένου μὲν (μὲν om. Vat. 1881), οὐκ ἔτι δὲ ὄντος. τοῦ (τὸ Par. 2: corr.coll. Vat. 1881 et Par. 2762) μὲν οὖν προτέρου παράδειγμα, τὸ Δημοσθενικόν “ὁ μὲν ... , ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι (ἄνδρες om. Par.2: corr.coll. Par. 2762), μόνον οὐχὶ λέγει φωνὴν (φασὶν Par.2 :corr. coll. Vat. 1881 Par. 2762) ἀφιεῖς ὅτι (ὅτι om. Par. 2: corr. coll. Par. 2762) τῶν πραγμάτων ἡμῖν ἀντιληπτέον”. οὐκ ὑφেষτηκός γὰρ πρόσωπον ὁ καιρός. τοῦ δευτέρου δὲ, ὡς Αἰσχίνης ἐκάλεσε (εἰσήγαγε Vat. 1881) μάρτυρας, τάδε καὶ τάδε λέγοντας, οἳ (οἶον Par. 2: οἶοι Par. 2762: corr.coll. Vat. 1881) τεθνήκασι. καὶ ὁ θεολόγος “καὶ μήτηρ μέμνηται τῶν ὠδίνων, καὶ ἀνακαλεῖται λίαν ἐλεεινῶς τέκνον λέγουσα δυστυχὲς καὶ ἀθλίας μητρὸς”, καὶ τὰ ἐξῆς (Greg. Naz. Or. 14, MPG 35 p. 869, 43)· εἰ γὰρ καὶ (καὶ om. Vat. 1881) ἐπὶ ἐνεστῶτος (ἐνεστῶτων Vat. 1881) ἐρρήθησαν, ἀλλὰ παρωχημένου δύναμιν ἔχουσιν.

(N. M.: Προσωποποιΐα ἐστι ... ὄντος, οἶον “καὶ μήτηρ μέμνηται τῶν ὠδύνων καὶ τὰ σπλαγχνα σπαράσσεται καὶ ἀνακαλεῖται λίαν ἐλεεινῶς, τέκνον λέγουσα δυσχερὲς καὶ ἀθλίας μητρὸς”. εἰ γὰρ καὶ ἐπὶ ἐνεστῶτος ἐρρήθησαν, ἀλλὰ παρωχημένου δύναμιν ἔχουσιν.)

Tit. ι' προσωποποιΐα P¹ : προσωποποιΐα M¹ V Pal.: περὶ προσωποποιΐας M² P³ : ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΩΠΟΠΟΙΑΣ Ald. Ald^s : ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΩΠΟΠΟΙΑΣ ιβ' Norrm. : ιβ'. ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΩΠΟΠΟΙΑΣ Edd.

2 προσωποποιΐα M² 3 μὴ δὲ P¹ 4 προτέρου παράδειγμα M² : προτέρου om. Codd. Edd.
5 ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι Norrm. 6 οὐχ' ὑφেষτηκός M² , αὐτὸς Walz

“ὅταν ἐπὶ τελευτῆς ἤδη τοῦ λόγου τοὺς
 συνηγόρους καλῆ, καὶ τοὺς κοινωνοὺς αὐτῷ τῆς δωροδοκίας
 παρακαλῆ, ὑπολαμβάνετε ὄραν ἐπὶ τοῦ βήματος
 ἀντιπαρατεταγμένους Σόλωνα μὲν τὸν καλλίστοις νόμοις
 5 κοσμήσαντα τὴν δημοκρατίαν, ἼΑριστείδην δὲ τὸν τοὺς φόρους
 τάξαντα τοῖς Ἑλλησι, καὶ ἐπερωτᾶν, εἰ οὐκ αἰσχύνεσθε,
 ὅτι οἱ μὲν πατέρες ὑμῶν ἼΑρθμιον τὸν Ζελεΐτην,” καὶ τὰ ἐξῆς (Aesch.
 In Ctes. 257-8).

1-7 Aesch. In Ctes. 257-8 Ὅταν δ' ἐπὶ τελευτῆς ἤδη τοῦ λόγου συνηγόρους τοὺς κοινωνοὺς
 αὐτῷ τῶν δωροδοκημάτων παρακαλῆ, ὑπολαμβάνετε ὄραν ἐπὶ τοῦ βήματος, οὗ νῦν
 ἔστηκώς ἐγὼ λέγω, ἀντιπαρατεταγμένους πρὸς τὴν τούτων ἀσέλγειαν τοὺς τῆς πόλεως
 εὐεργέτας, Σόλωνα μὲν τὸν καλλίστοις νόμοις κοσμήσαντα τὴν
 δημοκρατίαν, ... ἼΑριστείδην δὲ τὸν τοὺς φόρους τάξαντα τοῖς Ἑλλησιν, ...
 καὶ ἐπερωτῶντα εἰ οὐκ αἰσχύνεσθε, εἰ οἱ μὲν πατέρες ὑμῶν ἼΑρθμιον τὸν Ζελεΐτην
 κομίσαντα εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ ἐκ Μήδων χρυσίον, ἐπιδημήσαντα εἰς τὴν πόλιν,
 πρόξενον ὄντα τοῦ δήμου τοῦ ἼΑθηναίων, παρ' οὐδέν μὲν ἦλθον ἀποκτεῖναι, ...

2 καλεῖ Codd. Ald. : καλῆ M² Edd. 2-8 αὐτῷ ... καὶ τὰ ἐξῆς om. M² 3 παρακαλεῖ Codd.
 Ald.: παρακαλῆ Edd. 4 σῶλωνα Codd.: σόλωνα P³ Edd. 6 ἢ οὐκ αἰσχύνεσθαι Codd. :
 ἢ οὐκ αἰσχύνεσθε P³ (sup.lin. corr.) Ald. Walz: εἰ οὐκ αἰσχύνεσθε Norrm. Speng. 7 ᾧ μὲν
 P¹ M¹ : ᾧ om. Codd. recent.: οἱ Edd., ἼΑρίθμιον Codd. Edd.: ἼΑρθμιον Walz cf. Aesch.,
 Ζελήτην Codd. Ald.

ιγ'. ΠΕΡΙ ΕΠΑΝΑΛΗΨΕΩΣ.

Ἐπανάληψις ἐστίν, ὅταν κατὰ πλείους φωνὰς ἐπαναλαμβάνωμεν, ὡς ἔχει τὸ τοιοῦτον “ἀλλ’ οὐκ ἔστιν, οὐκ ἔστιν ὅπως ἡμάρτετε” (Demosth. De Cor. 208), καὶ τὸ Ὀμηρικόν

5 “τοῦ δ’ ἐγὼ ἀντίος εἰμί, καὶ εἰ πυρὶ χεῖρας ἔοικεν,
εἰ πυρὶ χεῖρας ἔοικε” (Hom. Il. 20. 371-2).

ταῦτα μὲν οὖν ἐπανείληπται μηδενὸς αὐτῶν μεταξὺ τιθεμένου
μορίου· ἔστι δὲ ὅτε ἐπαναλέγεται μὲν τὰ ὀνόματα, οὐκ εὐθύς δέ,
ἀλλὰ μέσα τινὰ παρεμβάλλεται, καθάπερ ἔχει τὸ τοιοῦτον

10 “ἦν ποτε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἦν ἐν τῇ τῶν πολλῶν ψυχῇ” (Demosth.
Phil. 3.36), κἀκεῖνο “οὐ γὰρ ὑφ’ αὐτῷ ποιήσασθαι τὴν πόλιν βούλεται
Φίλιππος, οὐ” (Demosth. De Chers. 60),

11 Demosth. Phil. 3. 36 ἦν τι τότε, ἦν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ..., ἐν ταῖς τῶν πολλῶν
διανοίαις, 11-12 Demosth. De Chers. 60 οὐ γὰρ ὑφ’ αὐτῷ ... βούλεται Φίλιππος, ἀλλ’
ὄλως ἀνελεῖν. ... ὑμεῖς οὐτ’ ἐθελήσετε, οὐτ’ ἂν ἐθελήσητε, ...

Par. 2 Ἐπανάληψις ἐστίν ἀνάμνησις προειρημένου (προειρημένης Par. 2: corr. coll. Vat.
1881) μεταξυλογίας ἐμβεβλημένης (ἐμβεβλημένος Par.2: corr.coll. Vat. 1881), οἷον
ὁ στρατηγὸς ἠῤῥησε τὰ πράγματα· εἶτα πολλὰ εἶπεν ἐν μέσῳ, πάλιν ἐπανελάβετο τὸν
λόγον (τοῦ λόγου Par. 2 : corr. coll. Vat. 1881) εἰπὼν (pro εἶτα ... εἰπὼν, τὸν ἐν μέσῳ
ἐπανελάβετο (sic) scr. Par. 2762) “ἐπεὶ οὖν ὁ στρατηγὸς ἠῤῥησε τὰ πράγματα, μέγας
γέγονε καὶ περίβλεπτος”. καὶ ὁ θεολόγος “ἐπεὶ δὲ φθόνῳ διαβόλου (διαβόλου om. Vat.
1881)”, καὶ τὰ ἐξῆς (Greg. Naz. Or. 38, MPG 36 p. 324, 39). εἶτα <μετὰ> (addidi)
μεταξυλογίας ἐπήγαγε (συνήγαγε Vat. 1881) ταῦτα “ἐπειδὴ μείζονος ἔδειτο τοῦ
βοηθήματος, μείζονος καὶ τυγχάνει” (Greg. Naz. Or. 38, MPG 36 p. 325, 16). (N.

M.: Ἐπανάληψις ἐστίν ἀνάληψις προειρημένου μεταξυλογίας ἐμβεβλημένης, οἷον
“ἐπεὶ δὲ φθόνῳ διαβόλου καὶ γυναικὸς ἐπηρεΐα”. εἶτα <μετὰ> μεταξυλογίας πολλῆς
ἐπήγαγε ταῦτα “ἐπειδὴ μείζονος ἔδειτο τοῦ <βοηθήματος, μείζονος καὶ τυγχάνει>”
(recepti ex Ven. cf. RG VIII p. 680 app. crit. Walz).)

Tit. ια’ ἐπανάληψις P¹ : ἐπανάληψις M¹ V Pal.: περὶ ἐπαναλήψεως M² P³ : ΠΕΡΙ
ΕΠΑΝΑΛΗΨΕΩΣ Ald. Ald^o : ΠΕΡΙ ΕΠΑΝ- ιγ’ Norrm. : ιγ’. ΠΕΡΙ ΕΠΑΝ- Edd.

2 ὅτε P¹ , ἐπαναλαμβάνοντων Codd. Ald.: ἐπαναλαμβάνωμεν M² Edd. 3 οὐκ ἔστιν semel
tantum Codd. Ald.: corr. Norrm. cf. Demosth. De Cor. 208, ἡμαρτε Codd. Ald.: ἡμάρτετε M² Edd.

5 ὧτις P¹ 6 εἰ πυρὶ χεῖρας ἔοικε semel tantum Codd. Ald.: corr. Norrm. 7 τιθέμενος Codd.
Ald. : τιθεμένου M² Edd. 9 παρεμβάλλεται τούτων M² fortasse recte: τούτων om. Codd. Edd.,
τοῦτο M² 10 τί τότε marg. Norrm., ὧ Ἀθηναῖοι V P³ M² 11 ὑπ’ αὐτὸ Codd. Ald. : ἐφ’ ἑαυτῷ
M² : ὑφ’ αὐτῷ Edd. 12 Φίλιππος, οὐ Codd. Ald. : Φίλιππος, οὐ. M² Edd.

καὶ τὸ Αἰσχίνου “καλόν, ὦ Ἶ Αθηναῖοι, καλὸν ἢ τῶν δημοσίων
πραγμαμάτων φυλακὴ” (Aesch. In Ctes. 75), καὶ τὸ Ὀμηρικόν

“ἀλλ’ ὁ μὲν Αἰθίοπας μετεκίαθε τηλόθ’ ἐόντας,

Αἰθίοπας” (Od. 1. 22-3).

5 πολλάκις δὲ ταῦτὰ καὶ πλεονάκις ἀναλαμβάνεται, ὡς
καὶ Δημοσθένης “καίτοι φιλίαν τε καὶ ξενίαν αὐτὴν ὀνομάζει,
καὶ νῦν εἶπέ που λέγων ὁ τὴν Ἶ Αλεξάνδρου ξενίαν ὀνειδίζων ἐμοί·
ἐγὼ σοι ξενίαν Ἶ Αλεξάνδρου; πόθεν λαβόντι;” (Demosth. De Cor. 51).
φανερὸν δὴ ποσάκις τὸ αὐτὸ ὄνομα ἀνείληπται.

10 τοῦτο δὲ τινες ἰδίως ἀναδίπλωσιν λέγουσιν, ὅταν τὸ δεύτερον
λεγόμενον ἄρχηται ἀπὸ τῆς τοῦ προηγουμένου τελευτῆς, ὡς
Σοφοκλῆς

“ὦ φίλταθ’, ὡς μ’ ἀπώλεσας,

ἀπώλεσας δῆτ’, ὦ κασίγνητον κάρα” (Soph. El. 1163-4).

15 ὡς καὶ νῦν ἐν τῷ χρησμῷ “ Ἀρκαδίην μ’ αἰτεῖς: οὐ τοι δώσω, δώσω
τοι Τεγέην” (Herodot. Hist. 1.66). δοκεῖ δὲ ποιητικώτερον εἶναι.

1-2 Aesch. In Ctes. 75 καλόν, ὦ ἄνδρες Ἶ Αθηναῖοι, καλὸν ἢ τῶν δημοσίων γραμμάτων
φυλακὴ· 6-8 Demosth. De Cor. 51 καίτοι φιλίαν γε καὶ ξενίαν αὐτὴν ὀνομάζει, καὶ νῦν
εἶπέ που λέγων “ὁ τὴν Ἶ Αλεξάνδρου ξενίαν ὀνειδίζων ἐμοί.” ἐγὼ σοι
ξενίαν Ἶ Αλεξάνδρου; πόθεν λαβόντι ἢ πῶς ἀξιωθέντι;

13-14 Soph. El. 1163-4 πεμφθεὶς κελεύθους, φίλταθ’, ὡς μ’ ἀπώλεσας: ἢ ἀπώλεσας δῆτ’,
ὦ κασίγνητον κάρα.

15-16 Herodot. Hist. 1.66 Ἀρκαδίην μ’ αἰτεῖς: μέγα μ’ αἰτεῖς: οὐ τοι δώσω. ἢ ... ἢ ... ἢ δώσω
τοι Τεγέην ποσσίκροτον ὀρχήσασθαι.

1 καὶ ὡς M² 4 Αἰθίοπας· om. Codd. Ald. : add. Norrm. cf. Od. 1. 23 5 ταῦτα Codd. Edd. :
ταῦτὰ marg. Norrm.: τὰ αὐτὰ μορία M² 6 αὐτὴν ὀνομάζει om. Codd. Ald.: add. Norrm. cf.
Demosth. De Cor. 51 7-8 ξενίαν ... Ἶ Αλεξάνδρου om. Codd. Ald.: ἐμοί· ... Ἶ Αλεξάνδρου om.
M² : add. Norrm. cf. Demosth. De Cor. 51 7 τῆς Codd. Ald. : τὴν M² Edd. 9 εἶληπται M² ,
14 κάραν Codd. : κάρα M² P³ Pal. Edd. 15 ἄρκαδιή Codd. Ald. : Ἶ Αρκαδίην M² (ἀρ.) Edd., οὐ
τι M² 16 τοί τε γαίην Codd.: τοίγε γαίην V Pal.: τοί γε γαίην P³ Ald. : Τεγέην M² Edd. cf.
Herod.

ιδ'. ΠΕΡΙ ΕΠΑΝΑΦΟΡΑΣ.

Ἐπαναφορά ἐστίν, ὅταν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος δύο ἢ πλείω κῶλα ἄρχηται, ὡς παρὰ τῷ Δημοσθένει <“ταῦτ' εἶπον ὑπὲρ ὑμῶν, ταῦτ' ἐπρέσβευσα, ταῦτ' ἐδεήθην”> (Demosth. Frag. inc.), ἢ ὅταν ἐπὶ πολὺ
5 τὸ ὄνομα ἐν ἀρχῇ τῶν κῶλων καὶ τῶν περιόδων πολλακίς παραλαμβάνηται, [καὶ] ἢ αὐτὸ ἢ τὸ ἰσοδυναμοῦν αὐτῷ [ὀνομάζει]· καὶ αὐτὸ μὲν ὡς τὸ Δημοσθενικόν “τί οὖν, ὦ ταλαίπωρε, συκοφαντεῖς; τί λόγους πλάττεις; τί σαυτὸν οὐκ ἐλλεβορίζεις;”(Demosth. De Cor.121)

3-4 cf. Demosth. De Cor. 178

Par. 2 Ἐπαναφορά ἐστὶ πλείονων κῶλων ἢ κομμάτων ἀπὸ τῆς αὐτῆς λέξεως ἀρχῇ, οἷον “ἐγὼ διώκησα τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἐγὼ εὐθέτησα τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, ἐγὼ προιστάμην τῶν ἐκείνου (ἐκείνου om. Vat. 1881) πραγμάτων (post πραγμάτων, αὐτοῦ scr. Vat. 1881)”, καὶ <τὸ> Δημοσθενικόν “ταῦτ' εἶπον ὑπὲρ ὑμῶν, ταῦτ' ἐπρέσβευσα, ταῦτ' ἐδεήθην”, καὶ πάλιν “τί οὖν, ..., ἐλλεβορίζεις (καὶ πάλιν ... ἐλλεβορίζεις om. Vat. 1881)”. καὶ ὁ θεολόγος “Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε, Χριστὸς ἐξ οὐρανῶν, ἀπαντήσατε, Χριστὸς ἐπὶ γῆς, ὑψώθητε (Χριστὸς ... ὑψώθητε om. Vat. 1881)” (Greg. Naz. Or. 38, MPG 36 p. 312, 48). καὶ αὐθις “τί λύτετε (λύεται Par. 2: corr. coll. Vat. 1881) τάξιν ἐπαινουμένην; τί βιάζεσθε γλώσσαν νόμῳ δουλεύουσαν; τί τὴν κεφαλὴν ἀφέντες” (Greg. Naz. Or. 16, MPG 35 p. 933, 46), καὶ τὰ ἐξῆς (τί τὴν ... καὶ τὰ ἐξῆς om. Vat. 1881). γίνεται δὲ καὶ διπλῆ ἔπαναφορά, ὡς Δημοσθενικόν “μέχρι τούτου Λασθένης φίλος ὀνομάζετο Φιλίππου, ἕως προῦδωκεν Ὀλυμπον· μέχρι τούτου Εὐδημος καὶ Σεῖμος ὁ Λαρισσαῖος, ἕως τὴν Ἐλαττεῖαν (Ἐλαττίαν Par. 2: Θετταλίαν Vat. 1881:corr. coll. Par. 2762) ὑπὸ Φιλίππῳ ἐποιήσε”· τῶν μὲν γὰρ (γὰρ om. Par. 2: corr. coll. Vat. 1881 et Par. 2762) πρώτων κῶλων τὸ μέχρι μῦρον ἄρχει, τῶν δευτέρων τὸ ἕως. καὶ ὁ θεολόγος “παρὰ τοσούτοις οἱ ἡμέτεροι παιδευταί, παρ' ὅσοις αἱ Ἰθῆναι, παρὰ τοσούτοις δὲ ἡμεῖς, παρ' ὅσοις οἱ παιδευταί (καὶ ὁ ... οἱ παιδευταί om. Vat. 1881)” (Greg. Naz. Or. 43, 22, 2, ed. Boulenger) καὶ πάλιν “σὺ τὸν σὸν βασιλέα, κάγῳ τοὺς ἐμούς· σὺ τὸν Ἀχαιῶν, κάγῳ τὸν Ἰωσίαν” (Greg. Naz. Or. 33, MPG 36 p. 216, 37). (N. M.: Ἐπαναφορά ... ἀρχομένη, οἷον “Χριστὸς ... ὑψώθητε”. καὶ πάλιν “τί ... ἀφέντες ἐπὶ τοὺς πόδας ἐσπεύσατε;” γίνεται δὲ... , ὡς τὸ “παρὰ ... Ἰωσίαν”.)

Tit. ιβ' ἔπαναφορά P¹ : ἔπαναφορά M¹ V Pal.: περὶ ἔπαναφορᾶς M² P³ : ΠΕΡΙ

ΕΠΑΝΑΦΟΡΑΣ Ald. Ald^s : ΠΕΡΙ ΕΠΑΝΑΦ- ιδ' Norrm. : ιδ'. ΠΕΡΙ ΕΠΑΝΑΦ- Edd.

2 κόμματος Codd. Edd.: ὀνόματος Speng. 3 ὡσπερ Codd. Ald.: ὡς παρὰ marg. Norrm. Edd.,

ταῦτ' ... ἐδεήθην om. Codd. Ald. : lacun. ind. Norrm.: suppl. ex P² Walz Speng. 5 αὐτὸ ante ὄνομα

Norrm. 6 καὶ, ὀνομάζει del. Speng., αὐτῷ M² Edd.: αὐτὸ Codd. Ald. Norrm. (pro ὀνομάζει

ὄνομα add. in marg.) 7 ταλαίπωλε V Pal. : -πορε P³ Ald. 9 ἐλεβορίζεις Codd. recent. Ald.

καὶ ὡς τὸ Ὀμηρικόν

“Νιρεὺς ἀὖ Σύμηθεν ἄγεν, ...

Νιρεὺς Ἰγλαΐας υἱός ...” (Il. 2. 671-2).

τὸ δ’ ἰσοδυναμοῦν οὕτως

5 “ὁ πάντ’ ἀναλκις οὗτος, ἢ πᾶσα βλάβη” (Soph. El. 301).

ἐνταῦθα γὰρ τὸ τε ἀρσενικὸν ἄρθρον καὶ τὸ θηλυκὸν ἴσον ὡς πρὸς

τὸ πρᾶγμα δύνανται. τὸ δ’ ἰσοδυναμοῦν οὕτως, ὡς εἴ τις λέγοι

“ἐπέδωκα τῇ πόλει χρήματα, παρέσχον συμμάχους, ἐχαρισάμην

ὄπλα” (incert.) καὶ ὡς <Αἰσχίνης “ ... τοὺς κοινωνοὺς> αὐτῶ τῶν

10 δωροδοκημάτων παρακαλῆ, ὑπολαμβάνετε καθορᾶν ἐπὶ τοῦ βήματος

ἀντιπαρατεταγμένους, Σόλωνα μὲν τὸν καλλίστοις νόμοις

κοσμήσαντα τὴν δημοκρατίαν, Ἰαριστείδην δὲ τὸν τοὺς φόρους

τάξαντα τοῖς Ἑλλησιν, ἐπερωτῶντα, εἰ οὐκ αἰσχύνησθε, εἰ

οἱ πατέρες ὑμῶν Ἰαρθμιον τὸν Ζελεΐτην” καὶ τὰ ἐξῆς (Aesch. 3. 257).

5 Soph. El. 300-2 ὁ κλεινὸς αὐτῆ ... \\ ὁ πάντ’ ἀναλκις οὗτος, ἢ πᾶσα βλάβη, \\ ὁ σὺν

γυναίξῃ 8-9 cf. (Ps.) Hermog. Meth. (Speng. RG III, p. 25, 24) ἔστι δὲ τοῦτο: ὅταν τι

μέτριον λέγη, τότε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους λέγει, ὅταν δὲ ὑπερήφανον καὶ ἐπαχθές, πρὸς

Αἰσχίνην: "οὐ λίθοις ἐτείχισα τὴν πόλιν οὐδὲ πλῖθοις ἐγώ, ἀλλὰ τὸν ἐμὸν τειχισμὸν εἰ

βούλει σκοπεῖν, εὐρήσεις ὄπλα καὶ πόλεις καὶ συμμάχους"(Demosth. De. Cor. 299),

καὶ πάλιν ἀλλαχού "ὦν μέντοι ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας ἐπέδωκα, οὐδεμίαν ἡμέραν

ὑπεύθυνος εἶναί φημι. ἀκούεις, Αἰσχίνης;" (Demosth. De Cor. 113)

Par. 2 γίνεται δὲ πάλιν ἐπαναφορὰ, ὅταν τῇ ἀρχούσῃ λέξει ἕτεραι ἰσοδυναμοῦσαι

ληφθεῖεν ἐπὶ τῶν ἄλλων κῶλων, ὡς τὸ “ἐπέδωκα ... ὄπλα”. καὶ ὁ θεολόγος “ἢ ἐκ τῆς

ἀρχῆς ἀρχῆ (ἀρχῆ om. Vat. 1881), τὸ ἐκ τοῦ φωτὸς φῶς, ἢ πηγὴ τῆς ζωῆς καὶ τῆς

ἀθανασίας” (Greg. Naz. Or. 38, MPG 36 p. 325, 19), καὶ πάλιν “ἀόρατος ὁράται, ὁ ἀναφῆς

ψηλαφᾶται, ὁ ἄχρονος (ἀναρχος Vat. 1881) ἄρχεται” (Greg. Naz. Or. 38, MPG 36 p. 313, 25).

ἰσοδυναμοῦσι (ἰσοδυναμοῦσαι Vat. 1881) γὰρ αἱ ἀρχουσαι λέξεις τὸν αὐτὸν

σημαίνουσαι. Καὶ ταῦτα μὲν (καὶ ... μὲν om. Par. 2) τὰ τῆς διανοίας σχήματα.

(N.M. γίνεται ... κῶλων, οἷον “ἢ ἐκ ... φῶς”, καὶ πάλιν “ὁ ἀόρατος ... ἄρχεται”.

ἰσοδυναμοῦσι γὰρ αἱ ἀρχουσαι λέξεις.)

2 σὺ μηδηθὲν Ald. 4-7 τὸ δὲ ... δύνανται del. Speng. 8 ἀπέδωκα Codd. recent. Ald. 9 καὶ ὡς

Codd. Ald.: καὶ ὡς· M² :καὶ· ὅταν Norrm.: καὶ ὡς ὅταν τοὺς κοινωνοὺς Walz : καὶ ὡς **

Speng., supplevi Αἰσχίνης et τοὺς κοινωνοὺς, ut Walz, sed indicavi lacun., ut Speng.; cf. ιβ’,

αὐτοῦ Codd. Edd., corr.coll. ιβ’ 10 παρακάλει, ὑπολάμβανε Codd. Ald.: corr. Edd. 12

δημοκρατίαν P¹ 13 αἰσχύνησθαι P¹ Codd. recent. 14 ἡμῶν Codd.: ὑμῶν Pal.

Edd., Ἰαρίθμιον Codd. Edd.: Ἰαρθμιον Walz cf. Aesch., ζελεΐτην P¹ M¹ V

ιε'. ΠΕΡΙ ΗΘΟΠΟΙΑΣ.

Ἡθοποιία δέ ἐστιν, ὅταν ὑπάρχοντα πρόσωπα τιθέντες λόγους τινὰς αὐτοῖς περιτιθῶμεν πρὸς τὸ πιστοτέρους αὐτοὺς δόξαι εἶναι, ἢ εἰ αὐτοὶ ἐλέγομεν αὐτούς, ὡς Αἰσχίνης ἐπὶ τοῦ Δημοσθένους
5 “μηδενὶ δὴ τρόπῳ καθ' ὑμῶν αὐτῶν γέλωτα τῷ σοφιστῇ καὶ διατριβὴν παράσχητε, ἀλλ' ὑπολαμβάνετε αὐτὸν εἰσεληλυθότα οἴκαδε ὄραν σεμνυνόμενον ἐν τῇ τῶν μειρακίων διατριβῇ, διεξιόντα ὡς "εὖ τὸ πρᾶγμα <ὑφειλόμην τῶν δικαστῶν· ἀπαγαγὼν γὰρ αὐτούς> ἀπὸ τῶν περὶ Τίμαρχον αἰτιῶν ἐπέστησα φέρων ἐπὶ τὸν
10 κατήγορον <καὶ Φίλιππον> καὶ Φωκέας” (Aesch. In Tim. 175), καὶ “ὄν ἐχρῆν> παρελθόντα εἰς τὴν ἐκκλησίαν <εἰπεῖν· ἄνδρες Ἰθηναῖοι,> τὸν μὲν στέφανον δέχομαι, ” καὶ τὰ ἐξῆς (Aesch. In Ctes. 211).

5-10 Aesch. In Tim. 175 Μηδενὶ ... παράσχητε, ἀλλ' ὑπολαμβάνεθ' ὄραν εἰσεληλυθότα ἀπὸ τοῦ δικαστηρίου οἴκαδε καὶ σεμνυνόμενον ..., καὶ διεξιόντα ὡς ... ὑφείλετο δικαστῶν· ἀπαγαγὼν ... καὶ Φίλιππον καὶ Φωκέας,” 10-12 Aesch. In Ctes. 211 ὄν ἐχρῆν, ... εἰπεῖν· ἄνδρες Ἰθηναῖοι, τὸν μὲν ...δέχομαι, τὸν δὲ καιρὸν ἀποδοκίμαζω” Par. 2 Ἡθοποιία ἐστιν, ὅταν ὑπάρχοντα πρόσωπα τιθέντες λόγους τινὰς αὐτοῖς (αὐτοῖς om. Vat. 1881) περιτιθῶμεν (θῶμεν Vat. 1881), ὡς Αἰσχίνης ἐπὶ Δημοσθένους φῆσιν “ὑπολάβετε αὐτὸν, ὦ ἄνδρες, εἰσεληλυθότα ὄραν οἴκαδε σεμνυνόμενον καὶ διεξιόντα, ὡς "εὖ τὸ πρᾶγμα ὑφειλόμην τῶν δικαστῶν· ἀπαγαγὼν γὰρ αὐτούς (αὐτῆς Par. 2: corr.coll. Vat. 1881) τῶν περὶ Τίμαρχον αἰτιῶν, ἐπέστησα φέρων ἐπὶ τὸν κατήγορον καὶ Φίλιππον καὶ Φωκέας”. καὶ ὁ θεολόγος “δοκῶ μοι κάκεινης ἀκούειν τῆς φωνῆς, <...>: Πλάτωνιον τὰ σχοινίσματα σου· <...>, "ἐγὼ (post ἐγὼ, γὰρ scr. Vat. 1881) παρέδωκά σε, καὶ ἐγὼ βοηθήσω σοι· ἐν θυμῷ μικρῷ ἐπάταξά σε, καὶ ἐν ἐλέῳ (ἐλαίῳ Vat. 1881) αἰωνίῳ δοξάσω σε” (Greg. Naz. Or. 42, MPG 36 p. 465, 35), καὶ τὰ ἐξῆς (καὶ τὰ ἐξῆς om. Vat. 1881).

Tit. ιγ' Ἡθοποιία P¹ : ἠθοποιία M¹ V Pal.: περὶ ἠθοποιίας M² P³ : ΠΕΡΙ ΗΘΟΠΙΑΣ Ald. Ald^o : ΠΕΡΙ ΗΘΟΠΟΙΑΣ ιε' Norrm. : ιε'. ΠΕΡΙ ΗΘΟΠΟΙΑΣ Edd.

3 αὐτοὶ Codd. Ald.: αὐτοῖς marg. Norrm. cf. P² 6 παράσχηται, ὑπολαμβάνεται Codd. Ald.: παράσχητε, ὑπολαμβάνετε M² Edd. 8-12 ὡς εὖ τὸ πρᾶγμα· καὶ παρελθόντα εἰς τὴν ἐκκλησίαν· τὸν μὲν στέφανον δεξόμενον. καὶ τὰ ἐξῆς· καὶ ἀπὸ τῶν περὶ Τιμόρχον αἰτιῶν ἀπέστησε φέρων ἐπὶ τὸν κατήγορον καὶ Φωκεῖς. Codd. Ald. : graviter mutilata et turbata restituit Norrm. coll. Aesch. l. c. 8 ὑφείλετο Codd. Edd. : ὑφειλόμην Speng. coll. P² 9 ἀπέστησε Codd. Ald.: Norrm. coll. Aesch. l.c. 10 Φωκεῖς Codd. Edd.: corr. Norrm. coll. Aesch. l.c. 10-11 ὄν ἐχρῆν, εἰπεῖν om. Speng.

ις'. ΠΕΡΙ ΑΠΟΣΙΩΠΗΣΕΩΣ.

Ἀποσιώπησις ἐστὶ λόγος ἐπιτείνων τὸ παρασιωπώμενον,
ἢ παραλείπων τὸ γινωσκόμενον, ἢ σιωπῶν τὸ αἰσχρὸν. ἐπιτείνει μὲν
οὖν τὸ παρασιωπώμενον, ὡς Δημοσθένης “ὦ μήτηρ μὲν ὑπήρχε
5 πολίτις, πατὴρ δὲ οὐκ ἐρῶ πόθεν. οὐδὲν γὰρ <δέον> πλείον τῶν
ἀναγκαίων αὐτὸν ἐξετάσασθαι”(Demosth. In Aristocr. 213). παραλείπει
δὲ τὸ γινωσκόμενον οὕτως, ** καὶ πάλιν “τοσαῦτα, ὦ Ἀθηναῖοι,
ὅσα ὀκνήσαμεν ἂν εἰπεῖν”(Demosth. De Cor. 103). παντὶ γὰρ δῆλον, ὅτι
10 εἰπεῖν βούλεται ἢ τι τοιοῦτον. σιωπᾶ δὲ τὸ αἰσχρὸν Εὐριπίδης
“ἢ πόσιν ἀπείρω περιβάλλουσ' ὑφάσματι
ἔκτεινε, ὦν δ' ἕκατι παρθένον λέγειν
οὐ καλόν”(Eurip. Orest. 25-7).

4-6 Demosth. In Aristocr. 213 ὦ μήτηρ μὲν ὑπάρχει πολίτις ἐκεῖ, πατὴρ δ' οὐκ ἐρῶ τίς
ἢ πόθεν (οὐδὲν γὰρ δεῖ πλείω τῶν ἀναγκαίων αὐτὸν ἐξετάζεσθαι), 7-8 Demosth.
De Cor. 103 τοσαῦτ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅσ' ὀκνήσαμεν ἂν πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν.
11-13 Eurip. Orest. 25-27 ἢ ... ὑφάσματι\| ἔκτεινε· ὦν δ' ἕκατι, παρθένω λέγειν\| οὐ
καλόν·

Par. 2 Ἀποσιώπησις (Παρασιώπησις Vat. 1881) ἐστὶ λόγος παραλείπων τὸ γινωσκόμενον
καὶ σιωπῶν τὸ αἰσχρὸν, οἷον “περιττὸν λέγειν <ᾶ> (om. Par. 2: addidi) ὅπαντες ἴσασι”.
καὶ τὸ Εὐριπίδειον ὡς ἔκτεινε Κλυτημνήστρα τὸν Ἀγαμέμνονα· “ὦν (ὄν Par. 2: corr. coll.
Par. 2762) δ' ἕκατι (δ' ἕκατη Par. 2: corr. coll. Vat. 1881) παρθένω λέγειν οὐ καλόν”.
καὶ ὁ θεολόγος “οἶδεν Ἐλευσίς ταῦτα καὶ οἱ τῶν σιωπωμένων καὶ σιωπῆς ὄντως
ἀξίω ἐπόπται” (Greg. Naz. Or. 39, MPG 36 p. 337, 28). καὶ πάλιν “καὶ τὸ δύσφημον
σιωπήσομαι (σιωπησμένον Par. 2: corr. coll. 2762)” (Greg. Naz. Or. 19, MPG 35 p. 1061, 23).
(N. M.: ἀποσιώπησις ἐστὶ ... τὸ αἰσχρὸν, οἷον “οἶδεν Ἐλευσίς ... ἐπόπται”. καὶ πάλιν
“καὶ ἢ λαμπρότης ἐκεῖθεν καὶ τὸ δύσφημον σιωπήσομαι”.)

Tit. ιδ' ἀποσιώπησις P¹ : ἀποσιώπησις M¹ V Pal.: περὶ ἀποσιωπήσεως M² P³ : ΠΕΡΙ
ΑΠΟΣΙΩΠΗΣΕΩΣ Ald. Ald* : ΠΕΡΙ ΑΠΟΣΙΩΠΗΣΕΩΣ ις' Norrm. : ις'. ΠΕΡΙ
ΑΠΟΣΙΩΠΗΣΕΩΣ Edd.

5 πολίτης Codd. Ald. : πολίτις M² Edd., δέον supplevi coll. Demosth. l.c 7 lacun. indicavi, nam
vacat exemplum, ἄνδρες add. in marg. Norrm. coll. Demosth. l.c. 8 ὅσα om. Codd. Ald.: ὅσα M²
Edd., πρὸς ὑμῶς ante εἰπεῖν ins. Norrm. 9 εἶτα δὲ M² 10 σιωπᾶν Codd. Ald. : σιωπᾶ Edd.

ιζ'. ΠΕΡΙ ΕΠΙΤΡΟΧΑΣΜΟΥ.

Ἐπιτροχασμός ἐστὶ προσκείμενον σχῆμα τῷ τε συναθροισμῷ καὶ τῇ ἐπιμονῇ, διαφέρει δὲ ἐκείνων, ὅτι τὰ πολὺ διεστηκότα συνάγει καὶ ἀξιοπιστίας ἔνεκα λέγεται, ὡς ἔχει τὸ Δημοσθενικόν “ἀλλ’ ἐφ’ Ἑλλήσποντον οἴχεται, πρότερον ἦκεν ἐπ’ Ἀμβρακίαν, Ἦλιν ἔχει τηλικαύτην πόλιν ἐν Πελοποννήσῳ, Μεγάρους ἐπεβούλευσε πρώην” (Demosth. Phil. 3, 27).

4-6 Demosth. Phil. 3, 27 καὶ οὐ γράφει μὲν ταῦτα, τοῖς δ’ ἔργοις οὐ ποιεῖ, ἀλλ’ ἐφ’ Ἑλλήσποντον οἴχεται, πρότερον ἦκεν ἐπ’ Ἀμβρακίαν, Ἦλιν ἔχει τηλικαύτην πόλιν ἐν Πελοποννήσῳ, Μεγάρους ἐπεβούλευσεν πρώην, οὐθ’ ἢ Ἑλλὰς οὐθ’ ἢ βάρβαρος τὴν πλεονεξίαν χωρεῖ τάνθρώπου.

Par.2 Ἐπιτροχασμός ἐστὶ σχῆμα προσκείμενον τῷ τε συναθροισμῷ καὶ τῇ ἐπιμονῇ· διαφέρει δ’ ἐκείνων, ὅτι τὰ πολὺ διεστηκότα συνάγει, ὡς ἔχει τὸ Δημοσθενικόν “ἀλλ’ ἐφ’ Ἑλλήσποντον (Ἐλίσποντον Par. 2: corr. coll. Vat.1881) οἴχεται, πρότερον ἦκεν ἐπ’ Ἀμβρακίαν, Ἦλιν (ἴλιν Par.2: corr. coll. 2762) ἔχει τηλικαύτην πόλιν ἐν Πελοποννήσῳ, Μεγάρους ἐπεβούλευσε”. καὶ ὁ θεολόγος “ὑπεσπῶντο (ὑποπέσειντο Par. 2: corr. coll. Vat.1881 cf. MPG) σύνοδοι παρὰ τοῦ νέου μητροπολίτου· πρόσοδοι διηπράζοντο, πρεσβύτεροι τῶν ἐκκλησιῶν, οἱ μὲν ἀνεπείθοντο (ἄν ἐπειθόντο Par.2: corr. coll. Par. 2762), οἱ δὲ ὑπηλλάττοντο (ἀπηλλάττοντο Vat. 1881)” (Greg. Naz. Or. 43, 58, 4, ed. Boulenger). (N. M.: Ἐπιτροχασμός ἐστὶ ... συνάγει, οἷον “ὑπεσπῶντο ... οἱ μὲν ἀνεπείθοντο, οἱ δὲ ἀπηλλάττοντο”.)

Tit. ιε’ ἐπιτροχασμός P¹ : ἐπιτροχασμός M¹ V Pal.: περὶ ἐπιτροχασμοῦ M² P³ : ΠΕΡΙ ΕΠΙΤΡΟΧΑΣΜΟΥ Ald. Ald^s : ΠΕΡΙ ΕΠΙΤΡΟΧΑΣΜΟΥ ιζ’ Norrm. : ιζ’. ΠΕΡΙ ΕΠΙΤΡΟΧΑΣΜΟΥ Edd.

2 προσκείμενον Codd. Ald. : προσκείμενον Edd. cf. P² et N.M. 5 Ἀμβροκίην Codd. Edd. : Ἀμβρακίαν Speng. cf. P² 6 πελοποννησῳ V Pal., πρώην P¹

ιη΄. ΠΕΡΙ ΕΙΡΩΝΕΙΑΣ.

Είρωνεία δέ ἐστι λόγος προσποιούμενος τὸ ἐναντίον, <οὐ> λέγει, ὡς ἐπὶ τῆς Μηδείας Εὐριπίδης

- “τοιγάρ με πολλαῖς μακαρίαν Ἑλληνίδων
5 ἔθηκας ἀντὶ τῶνδε, θαυμαστὸν δέ σε
ἔχω πόσιν καὶ σεμνὸν ἢ τάλαιν’ ἐγώ” καὶ τὰ ἐξῆς (Eurip. Med. 509-11).
καὶ ὡς ὁ Δημοσθένης “δῆλον γάρ, ὅτι σὺ μὲν ἀλγεῖς ἐπὶ τοῖς τῶν
Θηβαίων ἀτυχήμασιν, κτήματα ἔχων ἐν τῇ Βοιωτίᾳ,
ἐγὼ δὲ χαίρω, ὅς εὐθὺς ἐζητούμην ὑπὸ τοῦ ταῦτα πεποιηκότος”
10 (Demosth. De Cor. 41). εἶδη δὲ τῆς εἰρωνείας τέτταρα, ἀστεῖσμός,
μυκτηρισμός, σαρκασμός, χλευασμός.

4-6 Eurip. Med. 509-11 τοιγάρ ... Ἑλληνίδων\ \ ... \ ἔχω ... πιστὸν ἢ τάλαιν’ ἐγώ,

7-9 Demosth. De Cor. 41 δῆλον ... ἀλγεῖς ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσιν, Αἰσχίνη, καὶ τοὺς
Θηβαίους ἐλεεῖς, κτήματ’ ἔχων ἐν τῇ Βοιωτίᾳ καὶ γεωργῶν τὰ ἐκείνων, ἐγὼ ..., ὅς
εὐθὺς ... ταῦτα πράξαντος.

Par. 2 Εἰρωνεία ἐστι λόγος προσποιούμενος τὸ ἐναντίον, οὐ λέγει, ὡς (ὡς om. Vat.1881)
τὸ Δημοσθενικόν “σὺ μὲν ἀλγεῖς ἐπὶ (σὺ ... ἐπὶ om. Par. 2: suppl. coll. Vat.1881) τοῖς τῶν
Θηβαίων ἀτυχήμασιν τὰ ἐκείνων νεμόμενος, ἐγὼ δὲ χαίρω, ὅς εὐθὺς ἐζητούμην
ὑπὸ τοῦ ταῦτα πεποιηκότος”. καὶ ὁ θεολόγος (καὶ ὁ θεολόγος om. Vat.1881) “ἡπάτα δέ
με (pro δέ με, μὲν scr. Vat.1881) καὶ ὁ Κάρμηλος Ἡλίου, τὸ τοῦ πυρὸς ἄρμα δεξάμενος,
καὶ ἡ μηλωτὴ Ἑλισσαίου πλείω δυνηθεῖσα”, καὶ τὰ ἐξῆς (Greg. Naz. Or. 33, MPG 36 p.
228, 7).

(N. M. : Εἰρωνεία ἐστι ... οὐ λέγει, οἶον “ἡπάτα δέ ... δυνηθεῖσα, ἢ τὰ τῶν Σηρῶν
νήματα”.)

Tit. ις΄ Εἰρωνείας P¹ : εἰρωνεία M¹ V Pal.: περὶ εἰρωνείας M² P³ : ΠΕΡΙ ΕΙΡΩΝΕΙΑΣ Ald.
Ald^o : ΠΕΡΙ ΕΙΡΩΝΕΙΑΣ ιη΄ Norrm. : ιη΄. ΠΕΡΙ ΕΙΡΩΝΕΙΑΣ Edd.

2 προσωποποιούμενος Codd. Ald.: προσποιούμενος M² , οὐ om. Codd. Edd., λέγειν Codd. Edd.:
corr.coll. P² (οὐ λέγει) 6 πιστὸν marg. Norrm., καὶ τὰ ἐξῆς om. M² 9 καὶ εὐθὺς Codd. Ald.
Walz: οἷς M² : ὅς εὐθὺς marg. Norrm. Speng. 10 ἀστιασμός Codd. Ald. : ἀστεῖσμός M² Edd.
11 καρκασμός Codd. recent. Ald., σαρκασμός, μυκτηρισμός inv. ord. M²

ιθ'. ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΛΕΙΨΕΩΣ.

Παράλειψις δέ ἐστίν, ὅταν δοκοῦντές τι παραλιπεῖν μηδὲν ἦττον λέγωμεν αὐτό, ὡς Δημοσθένης “ἀλλὰ τί ἐχρῆν με ποιεῖν, ἤδη γὰρ σὲ ἐρωτῶ, πάντα ταῦτα ἀφείς, Ἐμφίπολιν, Πύδναν, Ποτίδαιαν,
5 οὐδενὸς τούτων μέμνημαι, Σέρριον δὲ καὶ Δορίσκον καὶ τὴν Πεπαρήθου πόρθησιν οὐδ' εἰ γέγονεν οἶδα”(Demosth. De Cor. 69)· καὶ πάλιν “ὅσα μὲν οὖν τοὺς χορευτὰς ἐναντιούμενος ἡμῖν ἀφειθῆναι τῆς στρατείας ἠνώχλησε, καὶ προβαλλόμενος καὶ χειροτονῶν ἑαυτὸν εἰς Διονύσια ἐπιμελητὴν, ἔασω”(Demosth. In Mid. 15)· καὶ πάλιν
10 “τὴν μὲν ἀσέλγειαν καὶ τὴν ὕβριν Μειδίου καὶ τὰ λοιπὰ ἀπειρα ὄντα κακὰ ἔασω. καὶ οὔτε τόδε λέγω οὔτε τόδε, οὐδ' ὡς ἠδίκησεν τὴν πόλιν οὗτος” (Demosth. In Mid. 1)· καὶ πάλιν “οὔτε γὰρ τοὺς Ἐρμᾶς, οὐς ἐλωβήσατο, λέξω, οὔθ' ὡς ἠτομόλησεν εἰς Σικελίαν, ἀλλ' ἔστω τούτων ἀμνηστεία μυρίων ὄντων”. (? cf. Demosth. In Mid. 147-8)

3-6 Demosth. De Cor. 69 ἀλλὰ ... πάντα τὰλλ' ἀφείς, ... , Ποτειδαιαν, Ἐλόννησον ... πόρθησιν καὶ ὅσ' ἀλλ' ἢ πόλις ἠδικεῖτο, οὐδ' εἰ γέγονεν οἶδα. 7-9 Demosth. In Mid. 15 ὅσα ... ἠνώχλησεν, ἢ προβαλλόμενος καὶ κελεύων ἑαυτὸν εἰς Διονύσια χειροτονεῖν ἐπιμελητὴν, ἢ τὰλλα πάνθ' ὅσα τοιαῦτα, ἔασω· 10-12 Demosth. In Mid. 1 Τὴν μὲν ἀσέλγειαν, ὧ ἄνδρες δικασταί, καὶ τὴν ὕβριν, ἢ πρὸς ἅπαντας ἀεὶ χρῆται Μειδίας, οὐδέν' οὔθ' ὑμῶν οὔτε τῶν ἄλλων πολιτῶν ἀγνοεῖν οἶομαι. ἐγὼ δ', ... ἐποίησα, καὶ προὔβαλόμην... τὴν χορηγίαν. 12-14 Demosth. In Mid. 147-8 τοὺς Ἐρμᾶς περιέκοπτεν μὴ τοίνυν ὑμῖν, μηδ' ὅσιον ..., συγγνώμης ἢ φιλανθρωπίας ἢ χάριτός τινος ἀξιῶσαι.

Par. 2 Παράλειψις γίνεται, ὅταν τι προσποιοῦμενοι παραλιμπάνειν μηδὲν ἦττον λέγωμεν (λέγομεν Par.2 : corr.coll. Vat. 1881) αὐτό, ὡς τὸ Δημοσθενικὸν “πάντα τὰλλ' ἀφείς, ... οἶδα”. καὶ ὁ θεολόγος(καὶ ὁ θεολόγος om. Vat.1881) “τὸν γὰρ Πρωτέα παρήμι τοῦ μύθου τὸν Αἰγύπτιον σοφιστήν” (Greg. Naz. Or. 4, MPG 35 p. 585, 5), καὶ πάλιν “ἵνα γὰρ ἔασω (παρήσω Par, 2:corr. coll. Par. 2762 et Vat. 1881) τὰ κατὰ (ἀγνὰ Par. 2: corr. coll. Par. 2762 et Vat. 1881) τῶν ἀγίων προστάγματα, δημοσίᾳ τε τιθέμενα(προστιθέμενα Vat.1881:προτιθέμενα Par. 2762) καὶ ἰδίᾳ πληρούμενα” (Greg. Naz. Or. 4, MPG 35 p. 613, 28), καὶ τὰ ἐξῆς. (N.M.: Παράλειψις ἐστίν, ὅταν ... οὐδὲν ἦττον λέγωμεν αὐτό, οἷον “τὸν ... πληρούμενα”.)

Tit. ιζ' Παράλειψις P¹ : παράλειψις M¹ V Pal.: περὶ παραλείψεως M² P³ : ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΛΕΙΨΕΩΣ Ald. Ald⁸ : ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΛΕΙΨΕΩΣ ιθ' Norrm. : ιθ'. ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΛΕΙΨΕΩΣ Edd.

3 ἐχρῆν μὲν Codd. Ald. : ἐχρῆν με M² Edd. 4 ταῦτα πάντα inv. ord. M² Ἐλόννησον add. Norrm. 6 παρήθου P¹ M¹ : ταρήθου Codd. recent. Ald. : Πεπαρήθου M² Edd. 8 ἐνώχλησε Codd. Ald.: ἠνώχλησε M² Edd. 9 αὐτὸν Codd. Ald.: αὐτὸν Edd.: ἑαυτὸν M² , ἐπιμελητὴν Codd. Ald. 10-14 καὶ πάλιν “τὴν μὲν ... ὄντων.” om. M² 10 μηδείου Codd. recent. Ald. Norrm.

κ'. ΠΕΡΙ ΑΠΟΣΤΡΟΦΗΣ.

Ἐποστροφὴ δ' ἐστίν, ὅταν πρόσωπον ἕτερον ἀνθ' ἑτέρου αἰτιώμεθα,
ἦτοι πρᾶνυν, ἢ ἐποτρύνειν ἐθέλοντες, ὡς ὁ ποιητής

5 Ἄτρείδη νῦν δὴ σε ἄναξ ἐθέλουσιν Ἄχαιοὶ
πᾶσιν ἐλέγχιστον θέμεναι μερόπεσσι βροτοῖσιν.

οὐδέ τι ἐκτελέουσιν ὑπόσχεσιν, ἦνπερ ὑπέσταν" (Il. 3. 284-6).
ἐπεὶ γὰρ ἀπότομον ἦν λέγειν, ὧ Ἄχαιοί, ἄδικοί ἐστε, πρὸς τὸν
βασιλέα οὐκ ἐθέλοντες ἐκτελεῖν αὐτῷ τὰς ὑποσχέσεις,
μετεσχημάτισε τὸν λόγον πρὸς αὐτὸν τὸν Ἀγαμέμνονα.

4-6 Il. 2. 284-6 Ἄτρείδη ... Ἄχαιοὶ \\\ πᾶσιν ... βροτοῖσιν, \\\ οὐδέ τοι ... ἦνπερ ὑπέσταν

Par.2 Ἐποστροφὴ ἐστίν, ὅταν ἀφ' ἑτέρου πρὸς ἕτερον πρόσωπον ἀποστρέψωμεν τὸν
λόγον, οἷον "ὑμεῖς (ante ὑμεῖς, καὶ scr. Vat.1881), ὧ ἄνδρες, τοιαῦτα διανοεῖσθε
(διανοεῖσθαι Par. 2: corr. coll. Par. 2762). Σὺ δὲ (οὐδέ Par. 2: corr. coll. Par. 2762 et Vat.1881) πῶς
ἐτόλμησας ἐπιχειρῆσαι περινενοημένος (ἐπὶ ἀνενοημένοις Vat.1881) πράγμασι".
καὶ ὁ θεολόγος "ὡς δὲ εἶχεν αὐτῷ κατὰ νοῦν τὰ πλησίον, οὕτως
ἤδη πειρᾶται καὶ τῶν (τὰ Par. 2: corr. coll. MPG) ἐξῆς. εὐηθέστατε καὶ ἀσεβέστατε
καὶ ἀπαιδευτότατε, σύ κατὰ τοσοῦτου κλήρου <...>" (Greg. Naz. Or. 4, MPG 35 p. 588, 25),
καὶ πάλιν (καὶ πάλιν om. Par. 2 : corr. coll. Par. 2762: καὶ ὁ θεολόγος ... καὶ πάλιν om.
Vat.1881) "καθῆδρα τιμία, καὶ τιμίων ἀνδρῶν ἴδρυμα καὶ ἀνάπαυμα· ἐπὶ δὲ σὲ τίς
ἀνέβη δημηγόρος Ἑλληνας" (Greg. Naz. Or. 33, MPG 36 p. 217, 29).
(N. M. : Ἐποστροφὴ ἐστίν, ὅταν ἀφ' ἑτέρου πρὸς ἕτερον μετατρέψωμεν τὸν λόγον, οἷον
"ὡς δὲ ... πειρᾶται, εὐηθέστατε καὶ σκαιότατε καὶ κατὰ τοσοῦτου κλήρου".)

Tit. ιη' ἀποστροφὴ P¹ : ἀποστροφὴ M¹ V Pal. : περὶ ἀποστροφῆς M² P³ : ΠΕΡΙ
ΑΠΟΣΤΡΟΦΗΣ Ald. Ald^s : ΠΕΡΙ ΑΠΟΣΤΡΟΦΗΣ κ' Norrm. : κ'. ΠΕΡΙ ΑΠΟΣΤΡΟΦΗΣ Edd.
5 ἀλαίχιστον P¹ M¹ : ἀλλ' αἰχιστον V P³ (ἀλλ del.) Pal (ἐλέγχιστον marg.): ἐλέγχιστον
M² Edd.

γίνεται δὲ ἡ ἀποστροφή καὶ ὅταν ἄλλων μνημονεύοντες, ὡς
 δυναμένων ταῦτα ποιῆσαι τούτοις, περὶ ὧν ἂν ποιησώμεθα τὸν λόγον,
 μὴ πεποιηκότων δέ, εἶτα δι' αὐτῶν καὶ καθαπτώμεθα τῶν ἀντιδίκων,
 ὡς Δημοσθένης τὰ ὑπὸ Μειδίου γεγονότα βουλόμενος διαβάλλειν
 5 παραβάλλει τὰ περὶ Ἰφικράτην “καίτοι φασὶν Ἰφικράτην
 ποτὲ ἐκεῖνον Διοκλεῖ τῷ Πιθεῖ τὰ μάλιστα ἐλθεῖν εἰς ἔχθραν,
 καὶ ἔτι πρὸς τούτῳ συμβῆναι Τεισίαν τὸν ἀδελφὸν τὸν Ἰφικράτους
 ἀντιχωρηγῆσαι τῷ Διοκλεῖ· ἀλλ' ὅμως πολλοὺς
 ἔχων Ἰφικράτης” καὶ τὰ ἐξῆς, “οὐκ ἐβάδιζεν ἐπὶ τὰς
 10 τῶν χρυσοχόων οἰκίας νύκτωρ, οὐδὲ κατερρήγνυ τὰ κατεσκευασμένα
 ἱμάτια ἐς τὴν ἑορτὴν” καὶ τὰ ἐξῆς (Demosth. In Mid. 62-3).

5-11 Demosth. In Mid. 62-3 καίτοι φασὶν Ἰφικράτην ποτ' ἐκεῖνον Διοκλεῖ τῷ Πιθεῖ
 τὰ μάλιστ' ἐλθεῖν εἰς ἔχθραν, καὶ ἔτι πρὸς τούτῳ συμβῆναι Τεισίαν τὸν Ἰφικράτους
 ἀδελφὸν ἀντιχωρηγῆσαι τῷ Διοκλεῖ. ἀλλ' ὅμως πολλοὺς μὲν ἔχων φίλους Ἰφικράτης,
 πολλὰ δὲ χρήματα κεκτημένος, φρονῶν δ' ἐφ' αὐτῷ τηλικούτον ἡλίκον εἰκὸς ἄνδρα
 καὶ δόξης καὶ τιμῶν τετυχηκόθ' ὧν ἐκεῖνος ἠξίωτο παρ' ὑμῶν, οὐκ ἐβάδιζ' ἐπὶ τὰς τῶν
 χρυσοχόων οἰκίας νύκτωρ, οὐδὲ κατερρήγνυεν τὰ παρασκευαζόμεν' ἱμάτι' εἰς τὴν
 ἑορτὴν, οὐδὲ ..., οὐδὲ ..., ἀλλὰ

2 ταῦτα Codd. Ald.: ταῦτα M² Edd. 3 ἑαυτῶν Codd. Ald.: αὐτῶν M² Edd. 4 μηδεῖου P³ Ald.
 5 διαβάλλει Codd. Edd.: παραβάλλει marg. Norrm., παρὰ Ἰφικρατεῖ M² 6 Πίτθει Codd.
 Edd.: correxi coll. Demosth. 7-11 καὶ ἔτι ... εἰς τὴν ἑορτὴν om. M² 7 τοῦτο Codd. Ald., τίς
 ἂν Codd. Ald. : Τισίαν Edd.: correxi coll. Demosth. 8 ἀντιχωρηγῆσαι Codd. Ald. 8-9 πολλοὺς
 μὲν ἔχων φίλους Norrm. 9 ἐβάδιζον Codd. Ald.: corr. Norrm. 10 κατ' ἐρρήγνυ Ald.

κα'. ΠΕΡΙ ΔΙΑΠΟΡΗΣΕΩΣ.

Διαπόρησις δ' ἐστίν, ὅταν περὶ ἐνὸς πράγματος δύο ἢ καὶ πλείονας ἐννοίας ἔχωμεν, ἢ καὶ προσποιώμεθα μὴ οὐσας ἔχειν, εἴγε ἀποροῦμεν, καὶ μὴ ἐφιστῶμεν ἐπ' αὐταῖς, ὡς ἔχει τὸ τοιοῦτον “εἴτε
5 τινὸς εἰπόντος, εἴτε αὐτὸς συνιείς, οὐκ ἔχω εἰπεῖν, ὅτι δὲ σωτηρία μόνη γένοιτο ἂν αὐτῷ ἢ ἡμετέρα, εἴτε χρῆ φιλανθρωπίαν αὐτὴν λέγειν, εἴθ' ὅ τι δὴ ποτε” (Demosth. In Aristocr. 156).

4-7 Demosth. In Aristocr. 156 αἰσθόμενος δ' ..., εἶδεν, εἴτε τινὸς εἰπόντος, εἴτ' αὐτὸς συνιείς, ὅτι σωτηρία μόνη γένοιτ' ἂν αὐτῷ, ἢ περ ἅπαντας ἀνθρώπους σφάζει. ἔστι δ' αὕτη τίς; ἢ ὑμετέρα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἴτε χρῆ ... εἴθ' ὅ τι δὴ ποτε.

Par. 2 Διαπόρησις ἐστίν, ὅταν περὶ ἐνὸς πράγματος διττὰς (διπλᾶς Vat. 1881) ἢ καὶ (καὶ om. Vat. 1881) πλείονας (πλείους Vat. 1881) ἔχωμεν (ἔχομεν Par. 2: corr. coll. Par. 2762) ἐννοίας, ἀγνοοῦντες (ἀγνοῦντες Par. 2: corr. coll. Vat. 1881), ὁποτέρᾳ τούτων ἀληθῆς (ἀληθῆ Par. 2: corr. coll. Par. 2762), οἷον “εἴτε τινὸς εἰπόντος, εἴτε αὐτὸς συνιείς, ὅτι μόνη σωτηρία γένοιτο ἂν αὐτῷ (αὐτῆ Vat. 1881) ἢ ἡμετέρα, εἴτε χρῆ φιλανθρωπίαν αὐτὴν λέγειν, εἴθ' ὅ τι δὴ ποτε”. καὶ ὁ θεολόγος “οὐκ οἶδα, εἴτε τῆ τάξει τῆς στάσεως [τοις] (delevi coll. corr. Par. 2762 et Vat. 1881) μεριζομένη τὸν φωτισμὸν, εἴτε τοῖς μέτροις (τοῦ μέτρου Vat. 1881) τοῦ φωτισμοῦ τὴν τάξιν λαμβάνουσα” (Greg. Naz. Or. 40, MPG 36 p. 364, 27) καὶ πάλιν “εἴτε νοερὰ πνεύματα, εἴτε πῦρ οἷον ἄυλον καὶ ἀσώματον, εἴτε τινὰ φύσιν ἄλλην ὅτι ἐγγυτάτω τῶν εἰρημένων, ταύτας ὑποληπτέον (ὑπολεπτέον Par. 2: corr. coll. Par. 2762: καὶ πάλιν ... ὑποληπτέον om. Vat. 1881)” (Greg. Naz. Or. 38, MPG 36 p. 320, 44). (N.M.: Διαπόρησις ἐστίν, ὅταν ... ἀληθῆς, οἷον “οὐκ οἶδα, ... λαμβάνουσα”.)

Tit. ιθ' Διαπόρησις P¹ : διαπόρησις M¹ V Pal. : περὶ διαπορήσεως M² P³ : ΠΕΡΙ ΔΙΑΠΟΡΗΣΕΩΣ Ald. Ald* : ΠΕΡΙ ΔΙΑΠΟΡ- κα' Norrm. : κα'. ΠΕΡΙ ΔΙΑΠΟΡ- Edd. 3 προσποιώμεθα Codd. Ald. : προσποιώμεθα M² Edd. 4 ἀποροῦμεν M², ἐφιστῶμεν Codd. Edd. : ἐπιστῶμεν marg. Norrm. : ἐφιστῶμεν M² 5 ὅτι δὴ marg. Norrm, σάτειρα M² 6 γίνονται Walz Speng. 7 δὴ ποτε ἄλλο οὐκ ἔχει Codd. Ald.: ἄλλο· [οὐκ ἔχει] Edd.: ἄλλο οὐκ ἔχει om. et καὶ τὰ ἐξῆς scr. M² cf. Demosth.

κβ'. ΠΕΡΙ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΣ.

Ἐρώτημά ἐστι, πρὸς ὃ ἀνάγκη ἀποκρίνασθαι κατ' ἀπόφασιν
ἢ κατάφασιν οὕτω, ναὶ ἢ οὐ, οἷον “ἐξῆλθες ἐπὶ τὴν μάχην ἢ οὐ;”
καὶ ὡς Δημοσθένης “πότερον ταῦτα ποιῶν ἠδίκηει καὶ παρεσπόνδει
5 καὶ ἔλυε τὴν εἰρήνην ἢ οὐ;” (Demosth. De Cor. 71). ἀνάγκη γὰρ καὶ πρὸς
τοῦτο ἢ ναὶ ἢ οὐ ἀποκρίνασθαι.

4-5 Demosth. De Cor. 71 ἄλλ' ὁ... ἐκεῖνος σφετεριζόμενος καὶ κατασκευάζων ...
ἐπιχειρῶν ... καταλαμβάνων... κατασκάπτων... καθιστὰς ... ποιούμενος ... πολιορκῶν...
ἀναιρῶν, εἰς τὰς δὲ τοὺς φυγάδας κατάγων, πότερον ταῦτα ποιῶν ἠδίκηει
καὶ παρεσπόνδει καὶ ἔλυε τὴν εἰρήνην ἢ οὐ; καὶ πότερον φανῆναί τινα τῶν Ἑλλήνων
τὸν ταῦτα κωλύσοντα [ποιεῖν αὐτὸν] ἐχρῆν, ἢ μή;

Par.2 Ἐρώτημά ἐστίν, οὐ σύντομος ἢ ἀπόκρισις, διὰ τοῦ ναὶ ἢ οὐ προχωροῦσα, ὡς
τὸ Δημοσθενικόν “πότερον ταῦτα ποιῶν (ποιούσα Par. 2 : corr. coll. Vat.1881) ἔλυε τὴν
εἰρήνην ἢ οὐ;” καὶ ὁ θεολόγος “οὐ δέχη μετάνοιαν; οὐ δίδως ὄδυρμοῖς χάραν;” (Greg. Naz.
Or. 39, MPG 36 p. 356, 28).

(N. M. : Ἐρώτημά ἐστίν ἢ σύντομος ἀπόκρισις διὰ ... προχωροῦσα, οἷον “οὐ δέχη ...
χάραν;”.)

Tit. κ' Ἐρώτημα P¹ : ἐρώτημα M¹ V Pal. : περὶ ἐρωτήματος M² P³ : ΠΕΡΙ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΣ
Ald. Ald^s : ΠΕΡΙ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΣ κβ' Norrm. : κβ'. ΠΕΡΙ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΣ Edd.

2 ἀνάγκη ἀποκρίνασθαι δεῖ Codd. Ald.: δεῖ om. M² : ἀνάγκη ἀποκρίνασθαι κατ' Edd. cf.
διὰ P² et N.M. 3 ἢ ναὶ M² 4-5 ἠδίκηει καὶ παρεσπόνδει καὶ M² : om. Codd. Edd. cf. Demosth.
4 ποιεῖ V Pal 5 τὴν εἰρήνην ἔλυεν inv. ord. M² 6 ναὶ εἰπεῖν ἢ οὐ; M²

κγ'. ΠΕΡΙ ΠΥΣΜΑΤΟΣ.

Πύσμα δέ ἐστι, πρὸς ὃ διεξοδικῶς ἀπαντῆσαι δεῖ καὶ διὰ πλειόνων, ὡς ἔχει τὸ τοιοῦτον “ἐμὲ δέ, ὦ τριταγωνιστά, τὸ τίνοσ φρόνημα λαβόντα τούτοις συμβουλεύειν ἔδει;” (Demosth. De Cor. 209). ἐνταῦθα γὰρ
5 οὐκ ἔστιν ἀποκρίνασθαι ναὶ ἢ οὐ, ἀλλὰ διὰ πλειόνων ἀνάγκη ἀπαντᾶν τῷ τοιοῦτον ἐροῦντι.

3-4 Demosth. De Cor. 209 ἐμὲ δ', ὦ τριταγωνιστά, τὸν περὶ τῶν πρωτείων σύμβουλον τῇ πόλει παριόντα τὸ τίνοσ φρόνημα λαβόντ' ἀναβαίνειν ἐπὶ τὸ βῆμ' ἔδει;

Par. 2 Πύσμά ἐστιν, οὔτινος μακρὰ ἢ ἀπόκρισις, ὡς τὸ Δημοσθενικόν “ἐμὲ δέ, ὦ τριταγωνιστά, τὸ τίνοσ φρόνημα λαβόντα τούτοις συμβουλεύειν ἔδει;”. καὶ ὁ θεολόγος “ἐπὶ ποίας πηγὰς ἰτέον, καὶ τίνας φευκτέον;” (Greg. Naz. Or. 9, MPG 35 p. 825, 20). ἐπὶ τῶν τοιοῦτων γὰρ οὐκ ἔστιν ἀποκρίνεσθαι (εὐθύς ἢ ἀπόκρισις Vat.1881) ναὶ ἢ οὐ, ἀλλὰ διεξοδικῶς ἐν πλείοσι λόγοις.

(N. M.: Πύσμά ἐστιν, οὐ ἢ ἀπόκρισις μακρὰ οἶον “ἐπὶ ποίας τοι γὰρ ἰτέον; καὶ τίνας φυλακτέον;” ἐπὶ τῶν τοιοῦτων ... ἐν πλείοσι λόγοις.)

Tit. κα' Πύσμα P¹ : πύσμα M¹ V Pal. : περὶ πύσματος M² P³ : ΠΕΡΙ ΠΥΣΜΑΤΟΣ Ald. Ald^s : ΠΕΡΙ ΠΥΣΜΑΤΟΣ κγ' Norrm. : κγ'. ΠΕΡΙ ΠΥΣΜΑΤΟΣ Edd.
2 ἀπαιτῆσαι Codd. recent. Ald. 6 ἀπατᾶν Ald., τῷ τοιούτῳ ἐροῦντι Codd. Ald.: om. M² : τῷ τοιοῦτον ἐροῦντι Edd.

κδ'. ΠΕΡΙ ΔΙΑΤΥΠΩΣΕΩΣ.

Διατύπωσις δ' ἄρ' ἐστίν, ὅταν ἅμα προσώπων καὶ πραγμάτων
παρασυναγωγὴν ποιησάμενοι μὴ τοὺς λόγους μόνον,
ἀλλὰ καὶ τὰ ἐναργήματα καὶ τὰ πάθη καὶ τὰ εἶδη διατυπώμεθα, ὡς
5 ὁ Αἰσχίνης “γένεσθέ δὴ μοι μικρὸν χρόνον τῇ διανοίᾳ μὴ ἐν τῷ
δικαστηρίῳ, ἀλλ' ἐν τῷ θεάτρῳ. καὶ νομίσατε ὄραν προσιόντα τὸν
κήρυκα, καὶ τὴν ἐκ τοῦ ψηφίσματος ἀνάρρησιν [εἰς Δελφούς]
μέλλουσαν γίνεσθαι” καὶ τὰ ἐξῆς (Aesch. In Ctes. 153). καὶ ὡς φησι
Δημοσθένης “ὅτε γὰρ εἰς Δελφούς [θήβας] ἐπορευόμεθα, ἐξ ἀνάγκης
10 ἦν ὄραν ταῦτα πάντα, οἰκίας κατεσκαμμένας, τείχη περιηρημένα,
γύναια καὶ παιδάρια ὀλίγα καὶ ἄθλια <καὶ> πρεσβύτας οἰκτρούς”
(Demosth. De fals. Legat. 65).

9-11 Demosth. De fals. Legat. 65 ὅτε γὰρ νῦν ... εἰς Δελφούς, ... περιηρημένα, χώραν ἔρημον
τῶν ἐν ἡλικίᾳ, γύναια δὲ καὶ παιδάρια ὀλίγα καὶ πρεσβύτας ἀνθρώπους οἰκτρούς:
Par. 2 Διατύπωσις ἐστίν, ὅταν ὑπ' ὄψιν ἄγεσθαι δοκῶσι τὰ πράγματα, ὡς τὸ τοῦ Αἰσχίνου
“γένεσθέ (γένεσθαι Par. 2: corr. coll. Par. 2762) μικρὸν τὴν διάνοιαν ἐν τῷ θεάτρῳ. καὶ νομί-
σατε ὄραν, τὸν Δημοσθένην πρόσιοντα ἐπὶ τὸ κήρυγμα”, καὶ τὰ ἐξῆς. καὶ τὸ Δημοσθενικὸν
“ὅτε γὰρ εἰς Θήβας ἐπορευόμεθα, ἦν ἰδεῖν οἰκίας μὲν κατεστραμμένας, τείχη δὲ περιη-
ρημένα, γύναια δὲ καὶ ... καὶ πρεσβύτας οἰκτρούς”. καὶ ὁ θεολόγος “καὶ γὰρ ἦν ὄντως
κάκεινα (pro ἦν ... κάκεινα, τὰ τοιαῦτα scr. Vat.1881) θρήνων καὶ ὄδυρμῶν ἄξια. πᾶς δ' οὐ
τῶν μεγίστων (πῶς ... μεγίστων om. Vat.1881) τείχη κατεσκαμμένα, πόλις ἠδαφισμένη
(ἠδεφισμένη Par.2: ἠφανισμένη Vat. 1881: corr. coll. MPG), ἁγίασμα καθηρημένον” καὶ τὰ
ἐξῆς (Greg. Naz. Or. 6, MPG 35 p. 744, 47), καὶ πάλιν “ὁ μὲν προὔκθητο (προὔκαθέζετο Par.
2: corr. coll. MPG) λαμπρῶς < ... >: τὰ δὲ περὶ αὐτὸν <οἶα, καὶ> (reperi ex MPG) ὄσων καὶ
ὄδυρμῶν < ... > ἄξια < ... >; προὔκειτο χρυσὸς, προὔκειτο λίβανος. ἐγγύθεν τὸ πύρ, οἱ
κελευταὶ πλησίον” (Greg. Naz. Or. 4, MPG 35 p. 609, 1) καὶ τὰ ἐξῆς (καὶ ὁ θεολόγος “καὶ
γὰρ ἦν ... πλησίον” καὶ τὰ ἐξῆς om. Par. 2762: καὶ πάλιν “ὁ ... πλησίον” καὶ τὰ ἐξῆς om.
Vat. 1881). (N.M.: Διατύπωσις ... πράγματα, οἷον “καὶ γὰρ ἦν... πόλεις ἠφανισμένα,
ἁγίασμα καθηρημένον” καὶ τὰ ἐξῆς.)

Tit. κβ' Διατυπώσεως P¹ : διατύπωσις M¹ V Pal. : περὶ διατυπώσεως M² P³ : ΠΕΡΙ
ΔΙΑΤΥΠΩΣΕΩΣ Ald. Ald^o : ΠΕΡΙ ΔΙΑΤΥΠΩ- κδ' Norrm. : κδ'. ΠΕΡΙ ΔΙΑΤΥΠΩ- Edd.

3 παρεισαγωγὴν P¹ M² : παρασυναγωγὴν Codd. recent. Edd. 4 ἐνεργήματα Codd. Edd.:
ἐναργήματα Walz. Speng., διατιθώμεθα Codd. Ald. : διατυπώμεθα Edd. 5 γένεσθαι Codd. Ald.
(γίν-): γίνεσθέ Edd.: γένεσθε δὴ M² 5 τὴν διάνοιαν Codd. Edd.: τῇ διανοίᾳ M² 7 εἰς
Δελφούς om. M² Edd. 9 θήβας om. M², ἐξ ἀνάγκης M² : om. Codd. Edd. 10-11 τείχη ...
οἰκτρούς om. et καὶ τὰ ἐξῆς scr. M² 11 ὀλίγα ἄθλια Codd. Edd.: καὶ ins. Walz. Speng.

κε'. ΠΕΡΙ ΑΝΤΕΙΣΑΓΩΓΗΣ.

Ἄντεισαγωγή γίνεται, ὅταν ἕτερον ἀνθ' ἑτέρου ἀντιτιθῶμεν, ἀντὶ ἀγαθοῦ κακὸν ἢ ἀντὶ κακοῦ ἀγαθόν, οἷον “οἰκτρὸν πατρὶ καὶ μητρὶ παίδων στερηθῆναι καὶ ἐρήμοις εἶναι τῶν ἀναγκαιοτάτων γηροτρόφων· σεμνὸν δὲ αὐτοῖς τιμὴν καὶ μνήμην τέκνων καταλειπομένην ἐφορᾶν” (Demosth. Epitaph. 36), καὶ πάλιν “ἦδὺ τὸ ζῆν, ἀλλὰ τό γε ὑπὲρ πατρίδος ἀποθανεῖν δόξαν αἰώνιον παρασκευάζει”.

3-6 Demosth. Epitaph. 36 χαλεπὸν πατρὶ ... τῶν οἰκειοτάτων γηροτρόφων: σεμνὸν δὲ γ' ἀγήρως τιμὰς καὶ μνήμην ἀρετῆς δημοσίᾳ κτησαμένους ἐπιδεῖν, καὶ θυσιῶν καὶ ἀγώνων ἡξιωμένους ἀθανάτων. 7-8 cf. Hor. Carm. 3.2 12-13 dulce et decorum est pro patria mori.; Demosth. Epitaph. 37 λυπηρὸν παισὶν ὀρφανοῖς γεγενῆσθαι πατρός: καλὸν δὲ γε κληρονομεῖν πατρώας εὐδοξίας. καὶ τοῦ μὲν λυπηροῦ τούτου τὸν δαίμον' αἴτιον εὐρήσομεν ὄντα, ὧ φύντας ἀνθρώπους εἴκειν ἀνάγκη, τοῦ δὲ τιμίου καὶ καλοῦ τὴν τῶν ἐθελησάντων καλῶς ἀποθνήσκειν αἴρεσιν.

Par. 2 Ἄντεισαγωγή ἐστίν, ὅταν ἀνθ' ἑτέρου πράγματος ἕτερον ἀντεισάγωμεν τιμιώτερον συμβουλευόντες ἢ παραμυθούμενοι, οἷον “οἰκτρὸν στερηθῆναι παιδῶν (συμβουλευόντες ... παιδῶν om. Vat. 1881)· ἦδὺ δὲ τὸ ἀκούειν καθορθώματα τέκνων, ὑπὲρ πατρίδος ἀποθανόντων”. καὶ πάλιν “ἦδὺ τὸ ζῆν, ἀλλὰ τὸ γενναίως ἀποθανεῖν ἔνδοξον”. καὶ ὁ θεολόγος “ἀλλὰ λυπεῖ σε τὸ (τὰ Par. 2: corr. coll. Vat. 1881) τῆς διαζεύξεως; ἀλλ' εὐφραινέτω (εὐφραινέτω Par. 2 : εὐφαίνει σε Vat. 1881 : corr. coll. MPG) τὸ (τὰ Par. 2: corr. coll. Vat. 1881) τῆς ἐλπίδος” (Greg. Naz. Or. 18, MPG 35 p. 1041, 28) καὶ πάλιν “οὐκ ἄρξει Κησόριος (Καισόριος MPG), ἀλλ' οὐδ' ἀρχθήσεται πρὸς ἄλλων” (καὶ πάλιν “οὐκ ... ἄλλων” om. Vat. 1881) (Greg. Naz. Or. 7, 20, 2, ed. Boulenger). εἰσὶ δὲ καὶ ταῦτα “χθῆς ἦσθα θεατρικὸς, σήμερον φάνηθι θεωρητικὸς” (Greg. Naz. Or. 44, MPG 36 p. 617, 13) καὶ πάλιν “ἀναλόβωμεν ὕμνους ἀντὶ τυμπάνων” (Greg. Naz. Or. 5, MPG 35 p. 709, 29). (N. M.: Ἄντεισαγωγή ἐστίν, ... συμβουλευόντες ἢ παραμυθούμενοι, οἷον “λυπεῖ σε τὸ τῆς διαζεύξεως, ἀλλ' εὐφραινέτω (εὐφραινέτω N.M. : corr.coll. MPG) τὸ τῆς ἐλπίδος”. καὶ τὸ “δριμὺς ὁ χειμῶν, ἀλλὰ γλυκὺς ὁ παράδεισος, ὀλγεινὴ ἢ πῆξις, ἀλλ' ἠδεῖα ἢ ἀπόλαυσις”.)

Tit. κγ' ἀντεισαγωγή P¹ : ἀντεισαγωγή M¹ V Pal. : περὶ ἀντεισαγωγῆς M² P³ : ΠΕΡΙ ΑΝΤΕΙΣΑΓΩΓΗΣ Ald. Ald³ : ΠΕΡΙ ΑΝΤΕΙΣΑΓ- κε' Norm. : κε'. ΠΕΡΙ ΑΝΤΕΙΣΑΓ- Edd. 2 ἐστὶν M², ἀντιθῶμεν Codd. : ἀντιτιθῶμεν M² Edd. 3 χαλεπὸν ante οἰκτρὸν add. in marg. Norm. 5 γερατρόφων Ald., τιμὴν καὶ om. M² 6 καταλιπομένων Codd.: καταλειπομένων P³ Ald.: καταλειπομένην M² Edd.

κς'. ΠΕΡΙ ΔΙΑΣΥΡΜΟΥ.

Διασυρμός δ' ἐστίν, ἐπειδάν τι λέγωμεν ἀξιοπίστως διασύροντες, ὡς Ἵπερείδης ἐπὶ Δημοσθένους “καὶ συκοφαντεῖς τὴν βουλὴν προκλήσεις ἐκτιθεῖς καὶ ἐρωτῶν ἐν ταῖς προκλήσεσιν, πόθεν
5 ἔλαβες τὸ χρυσίον, καὶ τίς ἦν σοι ὁ δούς, καὶ πῶς; τελευτῶν δ' ἴσως ἐρωτήσεις καὶ εἰ ἐχρήσω τῷ χρυσίῳ ὥσπερ τραπεζιτικὸν λόγον παρὰ τῆς βουλῆς ἀπαιτῶν” (Hyper. In Demosth. Frag. 2.3). καὶ ὁ αὐτὸς ἐπὶ τῆς Φρύνης “τίς γάρ ἐστιν αἰτία αὕτη, εἰ Ταντάλω ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς λίθος κρέμαται” (Hyper. Frag. 173).

3-7 Hyper. In Demosth. Frag. 2.3 [καὶ συκοφαντεῖς τὴν βουλὴν, προκλήσεις ἐκτιθεῖς καὶ ἐρωτῶν ἐν ταῖς προκλήσεσιν, πόθεν ἔλα]βε[ς τὸ χρυσίον, καὶ τίς] ἦν σο[ι ὁ δούς, καὶ ποῦ. τελευτῶν δ' ἴσως ἐρωτήσεις καὶ ὅ τι ἐχρήσω λαβὼν τῷ χρυσίῳ, ὥσπερ τραπεζιτικὸν λόγον παρὰ τῆς βουλῆς ἀπαιτῶν. ἐγὼ δι[ε τ]οῦναντίον

Par. 2 Διασυρμός δὲ γίνεται, ὅταν τι διαβάλλωμεν ἀξιοπίστως, ὡς τὸ τοῦ Αἰσχίνου “οὐ μέμνησθε αὐτοῦ τὰ ἀπίθανα καὶ μιὰ ῥήματα, ἀ πῶς ποθ' ὑμεῖς, ὦ σιδηριοί, ἀκροώμενοι ἐκαρτερεῖτε;” καὶ τὸ τοῦ Δημοσθένους πρὸς ταῦτα “πάνυ γὰρ κατὰ τοῦτο χεῖρω γέγονε τὰ τῶν Ἑλλήνων (τῶν Ἑλλήνων om. Vat. 1881) πράγματα, εἰ τουτὶ τὸ ῥῆμα, ἀλλὰ μὴ τουτὶ διελέχθη (διελεγχθεῖην Par.2: corr.coll. Demosth.) ἐγὼ (κἀγὼ Par. 2: corr. coll. Par. 2762), ἢ δευρὶ τὴν χεῖρα ἀλλὰ μὴ δευρὶ μετήγαγον” (εἰ τουτὶ ... μετήγαγον om., pro his καὶ τὰ ἐξῆς scr. Vat. 1881). καὶ ὁ θεολόγος “ἢ καὶ τῆς ἐσθῆτος μου τὸ τρύχιον (τρίχιον Par. 2: corr. coll. MPG) αἰτιάζη, καὶ τοῦ προσώπου τὴν θέσιν οὐκ εὐφυῶς (ἀφυως Par. 2: corr. coll. MPG) ἔχουσιν” (Greg. Naz. Or. 33, MPG 36 p. 224, 36) καὶ πάλιν “τάχα δ' (δ' om. Par. 2 : corr. coll. Vat. 1881) ἄν ὄνειδίσεις καὶ τὸν σταυρὸν (στρον (sic) Codd.(cum punctis corrigendi supra litteras):corr.coll. MPG) καὶ τὸν θάνατον” (Greg. Naz. Or. 29, 18, 9, ed. Barbel).

(N. M. : Διασυρμός ἐστίν, ὅταν ... ἀξιοπίστως, οἷον “ἢ καὶ τῆς ἐσθῆτος ... ἔχουσιν”. καὶ πάλιν “τάχα ... τὸν θάνατον”.)

Tit. κδ' Διασυρμός P¹ : διασυρμός M¹ V Pal. : περὶ διασυρμού M² P³ : ΠΕΡΙ ΔΙΑΣΥΡΜΟΥ Ald. Ald^s : ΠΕΡΙ ΔΙΑΣΥΡΜΟΥ κς' Norrm. : κς'. ΠΕΡΙ ΔΙΑΣΥΡΜΟΥ Edd.

2 τι Codd.: om. Edd. 3 ὑπερείδης Codd. : Ἵπερίδης M² (ὑπερ-) Edd. 4 ἐκτιθεῖς Codd. : προτιθεῖς P³ Edd. 5 χρῆμα M², τίς σοι ἦν ὁ δούς Codd.: τίς ἦν σοι ὁ δούς inv. ord. Ald., τελευταῖον Codd. Edd. : τελευτῶν M² cf. Hyper. Frag. 6 τὸ χρυσίον M², τραπεζιτικὸν λέγων Codd. Ald.: τραπεζιτικὸν λόγον M² (τραπεζητι-) Edd. cf. Hyper. Frag. 8 τί marg. Norrm.

καὶ ὡς Αἰσχίνης “οὐ μέμνησθε αὐτοῦ τὰ ἀπίθανα
καὶ μιὰρὰ ῥήματα, ἃ πῶς ποθ' ὑμεῖς, ὦ σιδήριοι, ἐκαρτερεῖτε
ἀκροώμενοι, ὅτε ἔφη παρελθῶν, "ἀμπελουργοῦσί τινες τὴν πόλιν"
καὶ τὰ ἐξῆς (Aesch. In Ctes. 166). καὶ ὡς Δημοσθένης πρὸς αὐτὰ ταῦτα
5 “πάνυ γὰρ κατὰ τοῦτο χεῖρω γέγονε τὰ τῶν Ἑλλήνων πράγματα, εἰ
τουτὶ τὸ ῥῆμα, ἀλλὰ μὴ τουτὶ διεξῆλθον ἐγώ, ἢ δευρὶ τὴν χεῖρα
ἀλλὰ μὴ δευρὶ μετήγαγον” (Demosth. De Cor. 232-3).

1-3 In Ctes. 166 Οὐ μέμνησθε αὐτοῦ τὰ μιὰρὰ καὶ ἀπίθανα ῥήματα,
ἃ πῶς ποθ' ὑμεῖς, ὦ σιδηροῖ, ἐκαρτερεῖτε ἀκροώμενοι; ὅτ' ἔφη παρελθῶν:
“ἀμπελουργοῦσί τινες τὴν πόλιν ... ὑποτέμνεται τὰ νεῦρα τῶν πραγμάτων,
φορμορραφούμεθα, ἐπὶ τὰ στενὰ τινες ὥσπερ τὰς βελόνας διείρουσι.”
5-7 Demosth. De Cor. 232-233 πάνυ γὰρ παρὰ τοῦτο, οὐχ ὀρᾶς; γέγονεν τὰ τῶν Ἑλλήνων,
εἰ τουτὶ τὸ ῥῆμα, ἀλλὰ μὴ τουτὶ διελέχθην ἐγώ, ἢ δευρὶ τὴν χεῖρα,
ἀλλὰ μὴ δευρὶ παρήνεγκα.

2-3 ἃ πῶς ποθ' ... τὴν πόλιν om. M² 2 πώποτε Codd. Ald.: ἃ πῶς ποτε Walz Speng. :ἃ πῶς
ποθ' corr. Norrm. coll. Aesch. l.c. 5 γεγόνασιν M² 6 ἐξῆλθον M² , ἢ Codd. Edd.: ἢ om. Ald.: εἰ
Norrm.

κζ'. ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΣΤΑΣΕΩΣ.

Μετάστασις δ' ἐστίν, ὅταν ἀφ' ἑαυτῶν μεθιστώμεν τὴν αἰτίαν ἐφ' ἕτερον ἔξω τοῦ πράγματος ὄντα, ὡς Δημοσθένης “τοῦ γὰρ Φωκικοῦ συστάντος πολέμου, οὐ δι' ἐμέ· οὐ γὰρ ἔγωγε τότε ἐπολιτευόμην”
5 (Demosth. De Cor. 18), ἢ ἐπὶ τοὺς ἀκούοντας “ἐγὼ γὰρ τοῦ μὲν εἰπεῖν κύριος ἦμην, ὑμεῖς δὲ τοῦ ψηφίσασθαι τὰ ρηθέντα,” (incert.) ἢ τὸν ἀντίδικον εἰς αἰτίαν καθιστώμεν, ἐξ ὧν αὐτὸς ἡμῖν ἐγκαλεῖ, ὡς πάλιν Δημοσθένης “εἴτ' ὦ- - τί εἰπὼν σέ τις ὀρθῶς προσείποι; ἔστιν ὅπου σὺ παρῶν τηλικαύτην πράξιν καὶ συμμαχίαν, ἡλίκτην
10 διεξήεις, ὀρῶν ἀφαιρούμενόν με τῆς πόλεως ἡγανάκτησας;” καὶ τὰ ἐξῆς (Demosth. De Cor. 22).

3-4 Demosth. De Cor. 18 τοῦ γὰρ ..., οὐ δι' ἐμέ (οὐ γὰρ ἔγωγ' ἐπολιτευόμην πω τότε)
5-6 cf. Demosth. Olynth. 3. 15 καὶ γὰρ εἰπεῖν τὰ δέοντα παρ' ὑμῖν εἰσιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δυνάμενοι, καὶ γινῶναι πάντων ὑμεῖς ὀξύτατοι τὰ ρηθέντα, καὶ πράξαι δὲ δυνήσεσθε νῦν, ἐὰν ὀρθῶς ποιῆτε. 8-11 Demosth. De Cor. εἴτ' ὦ- - τί ἂν εἰπὼν σέ τις ὀρθῶς προσείποι; ἔστιν ὅπου σὺ παρῶν τηλικαύτην πράξιν καὶ συμμαχίαν, ἡλίκτην νυνὶ διεξήεις, ὀρῶν ἀφαιρούμενόν με τῆς πόλεως, ἡγανάκτησας, ἢ παρελθὼν ταῦθ' ἂ νῦν κατηγορεῖς ἐδίδαξας καὶ διεξήλθες;
Par. 2 Μετάστασις ἐστίν, ὅταν ἀφ' ἑαυτῶν εἰς ἕτερον μεθιστώμεν τὴν αἰτίαν, ὡς τὸ Δημοσθενικὸν “τοῦ γὰρ Φωκικοῦ συστάντος πολέμου, οὐ δι' ἐμέ”. καὶ πάλιν (καὶ πάλιν om. Vat. 1881) “ἐγὼ μὲν γὰρ(γὰρ om. Vat. 1881) τοῦ εἰπεῖν κύριος ἦμην, ὑμεῖς δὲ τοῦ τὰ ρηθέντα ψηφίσασθαι”. καὶ ὁ θεολόγος “ὧν εἴ τις, ἐκεῖνον (ἐκεῖνων Par. 2:corr. coll. Vat. 1881) ἀφείς τῆς (τὰς Par. 2: corr. coll. MPG) αἰτίας, [ἐκεῖνον] (delevi coll. Vat. 1881, cf. MPG) τοῦτον μέμφοιτο, λίαν ἐστὶν ἀγνώμων (ἀνόμων Par. 2: cor. coll. Vat. 1881)· ἔμοιγε λογιστῆς (λογιστῆ Par. 2 : corr. coll. MPG) τῶν τότε συμβεβηκότων· οὐ γὰρ τοῦ ἀμήσαντος ὁ στάχυς, ἀλλὰ τοῦ σπείραντος, οὐδὲ τοῦ κατασβέσαι μὴ δυναθέντος ὁ ἐμπρησμὸς, ἀλλὰ τοῦ δὲ (δὲ om. Par. 2: corr. coll. Vat. 1881) ἀνάψαντος” (Greg. Naz. Or. 5, MPG 35 p. 684, 7).

Tit. κε' Μετάστασις P¹ : μετάστασις M¹ V Pal. : περι μεταστάσεως M² P³ : ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΣΤΑΣΕΩΣ Ald. Ald^s : ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΣΤ- κζ' Norrm. : κζ'. ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΣΤ- Edd.
2 ἀπ' αὐτῶν Codd. Ald.: ἀφ' ἑαυτῶν M² Edd., μεθιστώσε M² 4 πολέμου δι' ἐμέ Codd. recent. Ald., οὐ γὰρ ... ἐπολιτευόμην om. M² 6 ὑμεῖς Codd. Edd.: ἡμεῖς Walz. Speng.
8 εἴτωτι Codd. : εἴτα ὅτι M² : εἴτα τι Ald. : εἴτα τί ἂν Norrm.: εἴτα τί Walz: εἴτ' ὦ τί Speng. : corr. coll. Demosth. 9 ἔστιν ὅπου P¹ M¹ Edd.: ὅστις ὅπου V P³ Pal. Ald.: ἔστι δὲ ὅπου M² , συμπαρῶν M² , τὴν τηλικαύτην M² 10 νῦν ante διεξήεις scr. Norrm. 11 καὶ τὰ ἐξῆς om. M²

[κη'. ΠΕΡΙ ΥΠΕΡΒΟΛΗΣ.

Καὶ ἡ ὑπερβολὴ τῶν τῆς διανοίας σχημάτων ἐστίν. πᾶσα γὰρ ὑπερβολὴ ὑπαμφίβολός πως δοκεῖ <εἶναι>· σημαίνει γὰρ τὸ μὲν τι ψεῦδος, τὸ δὲ ἀλήθειαν, εἰ καθ' ὑπόθεσιν εἰσάγοιτο τὰ μὴ γεγονότα,
5 ἵνα μὴ εἰς κακόζηλον ἐκπέσῃ. εὐχρηστος δὲ ἐστίν· ἀποτελεῖ γὰρ μεγάλης ἀρετῆς ἔμφασιν, ἐνάργειαν, αὐξήσιν. αὕτη δὲ πανηγυρικοῖς μὲν καὶ πρὸς ψυχαγωγίαν ἡρμοσμένοις ἐμπρέπει λόγοις, πολιτικοῦ δὲ καὶ ἐναγωνίου μακρὰν ἀφέστηκεν.]

1-8 cf. Iul. Ruf. De Fig. I 38 (RLM p. 47 Halm) 'Υπερβολὴ aliis tropus videtur: ceterum fit, cum excedit veritatem sententia.

Tryph. De Trop. α' - γ' (RG VIII pp. 746-7 Walz) 'Υπερβολὴ ἐστὶ φράσις ὑπεραίρουσα τὴν ἀλήθειαν αὐξήσεως ἢ μειώσεως χάριν· αὐξήσεως μὲν, οἶον·' Ἐμφασίς ἐστὶ λέξις δι' ὑπονοίας αὐξάνουσα τὸ δηλούμενον, οἶον·, 'Ενάργειά ἐστὶ φράσις ὑπ' ὄψιν ἄγουσα τὸ νοούμενον, οἶον·:

Quint, Inst. Orat. 8.4. 29 Scio posse videri quibusdam speciem amplificationis hyperbolen quoque: nam et haec in utramque (sc. amplificationis et tropi) partem valet; sed quia excedit hoc nomen, in tropos differenda est: 8. 4.15 Quas dixi per ratiocinationem fieri amplificationes viderimus : 8. 6. 67-76

Hyperbolen audacioris ornatus summo loco posui. Est haec decens veri superiectio: virtus eius ex diverso par, augendi atque minuendi. Fit pluribus modis: ... Quamvis enim est omnis hyperbole ultra fidem, non tamen esse debet ultra modum, nec alia via magis in cacozelian itur.

Ps. Long. De Subl. 12, 1-2 'Ο μὲν οὖν τῶν τεχνογράφων (sc. Caecilius) ὄρος ἔμοιγ' (sc. Ps. Long.) οὐκ ἀρεστός. αὐξήσις ἐστὶ, φασί, λόγος μέγεθος περιτιθεὶς τοῖς ὑποκειμένοις. ... καὶ ἐστὶν ἡ αὐξήσις, ..., συμπλήρωσις ἀπὸ πάντων τῶν ἐμφορομένων τοῖς πράγμασι μορίων καὶ τόπων, ἰσχυροποιούσα τῇ ἐπιμονῇ τὸ κατεσκευασμένον, ...: De Subl. 38, 1-3 τὸ γὰρ ἐνίστε περαιτέρω προεκπίπτειν ἀναιρεῖ τὴν ὑπερβολὴν ... μήποτ' οὖν ἄρισται τῶν ὑπερβολῶν, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν σχημάτων προείπομεν, αἱ αὐτὸ τοῦτο διαλανθάνουσαι, ὅτι εἰσὶν ὑπερβολαί.

Tit. κη' περὶ ὑπερβολῆς M²

1-8 περὶ ὑπερβολῆς. καὶ ἡ ὑπερβολὴ ... ἀφέστηκεν. M² : om. Codd. Edd. 2 ῥημάτων M² : σχημάτων Ballaira (RhM. 119 p. 323) 3 εἶναι addidi

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΗΣ ΛΕΞΕΩΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ. Speng. p. 27

α' . Τα μὲν τῆς διανοίας σχήματα προεῖρηται κατὰ λόγον ἡμῖν·
παντὸς γὰρ λόγου προάγει ἢ τοῦ διανοήματος εὐρεσις, ἔπεται
δὲ λέξις τῷ διανοήματι, δι' αὐτῆς ποιούσα φανερόν αὐτό. νῦν
5 δὲ περὶ τῶν τῆς λέξεως σχημάτων ποιησόμεθα τὸν λόγον. ἐπεὶ δ', ὡς
ἂν εἴποι τις, τὰ πρῶτα καὶ ἀνώτατα σχήματα τῆς λέξεώς ἐστι
περίοδος καὶ κῶλον καὶ κόμμα - διὰ τούτων γὰρ πᾶσα λέξις
πλέκεται καὶ συντίθεται -, τί ποτ' ἐστὶν ἕκαστον τούτων
προερούμεν. περίοδος μὲν οὖν ἐστὶ λόγος ἄνευ περιγραφῶν
10 καὶ κῶλων συνθέσει αὐτοτελῆ διάνοιαν ἐκφέρων, ὡς ἔχει
τὸ τοιοῦτον “ἀνὴρ γὰρ ἰδιώτης ἐν πόλει δημοκρατουμένη νόμῳ
καὶ ψήφῳ βασιλεύει” (Aesch. In Ctes. 233). περίοδος δὲ <ἐκλήθη>
ἀπὸ τοῦ περιωδευμένως οἷον κύκλῳ τὴν διάνοιαν ἐκπλέκειν.

Par. 2 Τα μὲν τῆς Διανοίας προεῖρηται σχήματα· νῦν δὲ ποιησόμεθα τὸν λόγον περὶ τῶν
σχημάτων τῆς λέξεως (προεῖρηται ... τῆς λέξεως om. Vat. 1881) . τὰ πρῶτα
δὲ καὶ ἀνώτατα, ὡς ἂν εἴποι τις (ὡς ... τις om. Par. 2 : recepi ex Vat. 1881), σχήματα τῆς
λέξεως <ἐστι> (om Vat. 1881. : recepi ex Alex.) περίοδος <καὶ> (om Vat. 1881 : recepi ex Alex.)
κῶλον καὶ κόμμα. ἐστὶ δὲ περίοδος μὲν, λόγος ἐν συνθέσει κῶλων αὐτοτέλων (τῆς
λέξεως ... κῶλων αὐτοτέλων om. Par. 2 : recepi ex Vat. 1881) διάνοιαν ἐκφέρων, ὡς τὸ “ἀνὴρ
γὰρ ἰδιώτης ἐν πόλει δημοκρατουμένη νόμῳ καὶ ψήφῳ βασιλεύει”. εἴρηται δὲ περίοδος,
ὅτι περιωδεύουσα, οἷον ἐν κύκλῳ, διὰ τῶν κῶλων ἢ διάνοια ἐκφέρεται.

Tit. περὶ αὐτοῦ τοῦ λόγου σχημάτων M² 4 αὐτὸν Codd. Ald.: αὐτὸ M² Edd.
5 ποιησόμεθα Codd. : ποιησόμεθα M² Edd., ἐπειδὴν Codd. : ἐπεὶ δ' ἂν Ald.: ἐπεὶ δ' M² Edd.
6 ἀνωτάτω Codd. Edd. : ἀνώτατα M² 8 τούτων ἕκαστον inv. ord. M² 9 προαιρούμεν
Codd. Ald.:προερούμεν M² Edd., Tit. ὅρος περιόδου M² , τῆ τ' ante ἄνευ add. in marg. Norrm.,
περιγραφικῶν M² 12 ἐκλήθη M² : om.Codd. Edd. 13 περιωδευμένως Codd.:περιωδευομένως
Edd.: περιωδευμένως V Pal. M²

- κῶλον δ' ἐστὶ περιόδου μέρος, ὃ λέγεται μὲν καθ' αὐτό, ἀντικείμενον δὲ <ἢ καὶ παρακείμενον> πληροῖ περίοδον. αὐτὸ μὲν οὖν καθ' αὐτὸ κῶλον τὸ τοιοῦτόν ἐστιν “ἀνὴρ γὰρ ἰδιώτης”· κατὰ δὲ τὸ ἀντικείμενον οὕτω γίνεται σύνθεσις κῶλων “ἄτοπον δ' ἐστὶ σὲ μὲν
- 5 ἐν τοῖς ἀλλοτρίοις τρυφᾶν, ἐμὲ δὲ ἐν τοῖς ἰδίοις ἀπορεῖσθαι”(incert.)· κατὰ δὲ τὸ παρακείμενον οὕτω “καλὸν γὰρ καὶ τοὺς φίλους εὖ ποιεῖν καὶ τοὺς πολίτας διὰ παντός”. κόμμα δ' ἐστὶ τὸ περιόδου καὶ κῶλου ἔλαττον. λαμβάνεται δὲ καὶ κόμμα καθ' αὐτό, καθάπερ ἔχει τὰ τοιαῦτα “γνώθι σαυτὸν,” “μέτρον ἄριστον,” “ἔπου θεῶ”.
- 10 λαμβάνεται δὲ καὶ πρὸς ἕτερον, οἷον “ὄρκον αἰτεῖς, νόμον αἰτεῖς, δημοκρατίαν αἰτεῖς” (Aesch. In Ctes. 198).

10-11 Aesch. In Ctes. 198 Ὅστις μὲν οὖν ἐν τῇ τιμήσει τὴν ψῆφον αἰτεῖ, ... ὅστις δ' ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ τὴν ψῆφον αἰτεῖ, ὄρκον αἰτεῖ, νόμον αἰτεῖ, δημοκρατίαν αἰτεῖ, ὧν οὔτε αἰτῆσαι οὐδὲν ὅσιον οὐδενί, οὐτ' αἰτηθέντα ἑτέρῳ δοῦναι.

Par. 2 κῶλον δὲ ἐστὶ περιόδου μέρος, (μέρους Par. 2, corr. coll. Vat. 1881) ὡς τὸ “ἀνὴρ γὰρ ἰδιώτης”· ἢ γὰρ ῥηθεῖσα περίοδος ἐκ τριῶν συνετέθη κῶλων. κόμμα δὲ ἐστὶ κῶλου ἔλαττον, ὡς τὸ “γνώθι σαυτὸν”, “μέτρον ἄριστον”, καὶ τὰ τοιαῦτα (κόμμα δὲ ... “μέτρον ἄριστον”, καὶ τὰ τοιαῦτα om. Vat. 1881).

1 Tit. ὄρος κῶλου M² , μὲν προτέρον M² 2 ἢ καὶ παρακείμενον supplevi, καθ' ἑαυτὸ M² 4 συνθήκη M² , κῶλον Codd. Ald. : κῶλων M² Edd. 5 τρυφᾶν Codd. Edd.: om. Walz. Speng., ἐγὼ δ' M² 7 Tit. ὄρος κόμματος M² , ὁ περίοδου in marg. Norrm 8 καθ' αὐτὸ P¹ P³ (in marg. corr.) Edd.: κἀνταῦθα τὸ Codd. recent. Ald.: καθ' ἑαυτὸν M² 9 σεαυτὸν Norrm., θῶ P¹ M² : θεῶ Codd. recent. Edd. 11 δημοκρατίαν P¹ M¹ : δημοκρατίαν M² Codd. recent. Edd.

τῶν δὲ περιόδων αἱ μὲν εἰσι δίκωλοι, ὡς ἔχει ἡ τοιαύτη “πολλάκις ἐθαύμασα τῶν τὰς πανηγύρεις συναγαγόντων καὶ τοὺς γυμνικοὺς ἀγῶνας καταστησάντων” (Isocr. Paneg (Orat.4). 1). αἱ δὲ τρίκωλοι, ὥσπερ ἦν προείπομεν “ἀνὴρ γὰρ ἰδιώτης”, δεύτερον δὲ “ἐν πόλει δημοκρατουμένη”, τρίτον δὲ “νόμῳ καὶ ψήφῳ βασιλεύει”.
 5 γίνεται δὲ καὶ τετράκωλος, ὡς παρὰ Ἴσοκράτει “τίς γὰρ οὐκ ἂν ἠδέως μετάσχοι στρατείας, τῆς ὑπ’ Ἀθηναίων μὲν καὶ Λακεδαιμονίων στρατηγουμένης, ὑπὲρ δὲ τῆς τῶν συμμάχων ἐλευθερίας ἀθροισομένης, ὑπὸ δὲ τῆς Ἑλλάδος ἀπάσης
 10 ἐκπεμπομένης <ἐπὶ δὲ τὴν τῶν βαρβάρων τιμωρίαν πορευομένης>” (Isocr. Paneg (Orat.4). 185)· νοεῖται δ’ ἡ περίοδος τετράκωλος χωρὶς τῆς πρώτης προθέσεως “τίς γὰρ οὐκ ἂν ἠδέως μετάσχοι στρατείας”. συντίθενται δὲ καὶ ἐκ πλειόνων κῶλων περίοδοι, ἀλλ’ ἐκβαίνουσι τὴν συμμετρίαν καὶ οὐκ ἔτι περιόδων, ἀλλὰ διεξοδικῶν λόγων
 15 ἔχουσι τάξιν.

6-10 Isocr. Paneg (orat.4). 185 Τίς γὰρ οὕτως ἡ νέος ἡ παλαιὸς ῥάθυμός ἐστιν, ὅστις οὐ μετασχεῖν βουλήσεται ταύτης τῆς στρατιᾶς τῆς ὑπ’ Ἀθηναίων μὲν καὶ Λακεδαιμονίων στρατηγουμένης, ὑπὲρ δὲ τῆς τῶν συμμάχων ἐλευθερίας ἀθροισομένης, ὑπὸ δὲ τῆς Ἑλλάδος ἀπάσης ἐκπεμπομένης, ἐπὶ δὲ τὴν τῶν βαρβάρων τιμωρίαν πορευομένης;

Par. 2 τῶν δὲ περιόδων αἱ μὲν εἰσι δίκωλοι, ὡς τὸ πολλάκις “ἐθαύμασα τῶν τὰς πανηγύρεις ἀγόντων καὶ τοὺς γυμνικοὺς ἀγῶνας καταστήσαντων”. αἱ δὲ τρίκωλοι, ὡς ἡ προρρηθεῖσα (παρρηθεῖσα Par. 2: corr. coll. Vat. 1881)· αἱ δὲ τετράκωλοι, ὡς τὸ Ἴσοκρατικὸν “τίς γὰρ οὐκ ἂν ἠδέως μετάσχοι στρατείας, τῆς ὑπ’ Ἀθηναίων μὲν καὶ Λακεδαιμονίων στρατηγουμένης, ὑπὲρ δὲ τῆς τῶν συμμάχων ἐλευθερίας ἀθροισομένης, ὑπὲρ(ὑπὸ Par. 2: corr. coll. Vat. 1881) δὲ τῆς (τῆς om. Par. 2: corr. coll. Vat. 1881) Ἑλλάδος ἀπάσης ἐκπεμπομένης;” αἱ δὲ ἐκ πλειόνων περίοδοι κῶλων διεξοδικῶν λόγων ἔχουσι τάξιν (τάξεις Par. 2 : corr. coll. Vat. 1881).

1 Tit. περὶ περιόδου M² , δὲ κωλοι M¹ V Pal. 1-3 ὡς ... καταστήσαντων om. M² 4-5 ὥσπερ ... βασιλεύει om. M² 6 αἱ δὲ τετράκωλοι M² 6-12 ὡς παρὰ ... στρατείας om. M² 6 Ἴσοκράτει P¹ , τί Ald. 7 τε καὶ Codd. Edd. : corr. coll. Isocr. et P² 9 τῆς ἐλευθερίας V P³ 10 ἐπὶ δὲ ... πορευομένης supplevi coll. Isocr. l.c. 11 περίοδος αὕτη P¹ M¹ V P³

εἰσὶ δὲ τῶν περιόδων αἱ μὲν αὐτοτελεῖς, ὥστε καθ' αὐτὰς σημαίνειν
 διάνοιαν, αἱ δὲ συνεζευγμένα, ὥστε μεθ' ἑτέρων ἐκφέρειν
 τὸ διανόημα πλήρες. αὐτοτελεῖς μὲν οὖν εἰσιν αἱ ἄνευ συνδέσμου
 ἐκφερόμεναι, οἷα ἐστὶν αὕτη “ἦν γὰρ ὁ κῆρυξ κατὰ τοὺς νόμους
 5 φωνὴν ἀφίησι, ταύτην κοινὴν τῆς πατρίδος δίκαιον ἡγεῖσθαι” (Demosth.
 De Cor. 170), συνεζευγμένα δὲ αἱ μετὰ τῶν συνδέσμων συγκείμεναι,
 ὡς ἔχει αὕτη “χρὴ γὰρ τὸ αὐτὸ φθέγγεσθαι τὸν ῥήτορα καὶ τὸν
 νόμον· ὅταν δὲ ἑτέραν μὲν φωνὴν ἀφίη ὁ νόμος, ἑτέραν δὲ ὁ ῥήτωρ,
 τῷ τοῦ νόμου δικαίῳ χρὴ διδόναι τὴν ψῆφον, μὴ τῇ τοῦ λέγοντος
 10 ἀναισχυντία” (Aesch. In Ctes. 16).

7-10 Aesch. In Ctes. 16 Χρὴ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ αὐτὸ ... τὴν ψῆφον, οὐ τῇ τοῦ
 λέγοντος ἀναισχυντία.

1 ὡς τὸ Ald. 2 μεθ' ἑτέρων Codd. Speng.: καθ' ἑτέρων Edd. 4 οἷα ἐστὶν αὕτη om. sed οἷον
 scr. M², εἰ Codd. Ald. Walz: ἦν M²: ἦν Edd. 5 δίκαιον ἐστὶν M² 10 τὴν ... ἀναισχυντίαν
 Codd. Ald.: τῇ ... ἀναισχυντία M² Edd.

β'. ΠΕΡΙ ΑΝΑΔΙΠΛΩΣΕΩΣ Η ΠΑΛΙΛΛΟΓΙΑΣ Η ΕΠΑΝΑΛΗΨΕΩΣ.

Τούτο τὸ σχῆμα ὁ μὲν Καικίλιος παλιλλογίαν καλεῖ, ἔνιοι δὲ ἀναδίπλωσιν, οἱ δὲ ἐπανάληψιν. φαίνεται δὲ ὅτε μὲν ῥῆμα ἐπαλλήλως ἐντιθέντων ἡμῶν, ὡς ἔχει τὸ τοιοῦτον “μιαρὸν μιαρὸν
5 θηρίον, ὦ ἄνδρες Ἰθηναῖοι” (Demosth. Aristog. I 58), καὶ πάλιν ὡς Ξενοφῶν “ὠγκωμένω μὲν ἐπὶ γένει, πεφουσημένω δ' ἐπὶ πλούτῳ, διατεθρυμμένω δὲ ὑπὸ πολλῶν ἀνθρώπων” (Xen. Mem. 1.2.25).

6-7 Xen. Mem. 1.2.25 τοιοῦτων δὲ συμβάντων αὐτοῖν, καὶ ὠγκωμένω μὲν ἐπὶ γένει, ἐπλημένω δ' ἐπὶ πλούτῳ, πεφουσημένω δ' ἐπὶ δυνάμει, διατεθρυμμένω δὲ ὑπὸ πολλῶν ἀνθρώπων,

Par. 2 Ταυτολογία ἐστὶ, ... (→ vide P. 50)

Παλιλλογία ἐστὶ φράσις ἢ λέξις τοῦ μὲν προηγουμένου κώλου (κῶλα Par.2: corr. coll. Vat.1881) κατάληξις οὕσα, τοῦ δὲ ἐπομένου ἀρχῆ, ὡς τὸ Ὀμηρεῖον “τοῦ δ' ἐγὼ ἀντίος εἶμι καὶ εἰ πυρὶ χεῖρας ἔοικεν, εἰ πυρὶ χεῖρας ἔοικε, μένος δ' αἰθῶνι σιδήρῳ” (Il. 20.371-372). καὶ ὁ θεολόγος “<πάλιν Ἰησοῦς ὁ ἐμὸς> (recepti ex MPG, cf. N.M.), καὶ πάλιν μυστήριον, μυστήριον οὐκ ἀπατηλὸν οὐδὲ ἄκοσμον” (Greg. Naz. Or. 39, MPG 36 p. 336. 3). Ἰθηναδίπλωσις ἐστὶ λέξεως δίς (διὸ Par. 2:corr.coll. Vat. 1881) περὶ τοῦ αὐτοῦ προφορὰ ἐπάλληλος, οἷον “μιαρὸν, <μιαρὸν> (addidi cf. Tiber. S. 27) θηρίον ὁ συκοφάντης”. καὶ Ὀμηρος “Ἄρες, Ἄρες βροτολοιογέ, μισιφόνε” (Il. 5. 31). γίνεται δὲ καὶ μεταξὺ ἐμβεβλημένης λέξεως, ὡς τὸ “ἦν ποτε, <ὦ ἄνδρες Ἰθηναῖοι>, ἦν <...>” (Demosth. Phil. 3.36). καὶ ὁ θεολόγος “οὐκ ἔστι ταῦτα, οὐκ ἔστιν” (cf. Greg. Naz. Or. 31, 23, 7, ed. Barbel) καὶ πάλιν “πάσχα κυρίου, πάσχα” (Greg. Naz. Or. 45, MPG 36 p. 624, 29). (N. M.: Ταυτολογία ... σημαίνουσῶν, οἷον “ὄξεις ... βραδεῖς”. Παλιλλογία ... κατάληξις, τοῦ ... ἀρχῆ, οἷον “πάλιν Ἰησοῦς ὁ ἐμὸς, καὶ πάλιν μυστήριον, μυστήριον οὐκ ἀπατηλὸν οὐδὲ ἄκοσμον”. Ἰθηναδίπλωσις ... λέξεως προφορὰ ἐπάλληλος, οἷον “Κύριε, Κύριε”. γίνεται ... λέξεως, οἷον “οὐκ ... ἔστιν”. καὶ “πάσχα ... πάσχα”)

Tit. α' ἀναδίπλωσις ἢ παλλιλλογία ἢ ἐαναδίπλωσις P¹ Codd. recent. (α' om.):

περὶ ... ἢ παλλιλλογίας ἢ ... M² P³ : ΠΕΡΙ ... Η ΠΑΛΛΙΛΟΓΙΑΣ Η ... Ald. Ald^o : ΠΕΡΙ ... Η ΠΑΛΙΛΛΟΓΙΑΣ Η ... β' Norrm. : β'. ΠΕΡΙ ... Η ΠΑΛΙΛΛΟΓΙΑΣ ... Edd.

2 Καρκῖνος Codd. Edd.: Καικίλιος in Not. Norrm. (cf. Tiber. Κακείνος coni. Boiss.) 3 φαίνεται δὲ ὅτε μὲν Codd. Edd.: γίνεται δὲ τοῦτο, ἐν μὲν marg. Norrm. 6 μὲν om. Codd. recent. Edd. 6-7 ὠγκωμένω ... πεφουσημένω ... διατεθρυμμένω ... Codd (ὄγκ- P¹ M¹). Norrm.: -μένω ... -μένω ... -μένω ... P³ Edd., ἐπλημένω δ' ἐπὶ πλούτῳ, πεφουσημένω δ' ἐπὶ δυνάμει Norrm.

γ'. ΠΕΡΙ ΕΠΑΝΑΦΟΡΑΣ.

Γίνεται δὲ ἡ ἐπαναφορὰ ποτὲ μὲν ἐπὶ τῶν ἡγουμένων κώλων, ὡς ἔχει τὰ προειρημένα, ποτὲ δὲ ἐπὶ τῶν ἐξῆς, ὡς ἔχει τὸ Δημοσθενικόν “ἐδίδασκες γράμματα, ἐγὼ δὲ ἐφοίτων· ἐτέλεις,

- 5 ἐγὼ δ' ἐτελούμην”(Demosth. De Cor. 265). πεποίηκε δὲ Δημοσθένης καὶ διπλῆν ἐπαναφορὰν ἐπὶ τε τῶν προηγουμένων κώλων τὸ αὐτὸ μόριον λαμβάνων καὶ ἐπὶ τῶν ἐπομένων ἐν τούτοις “μέχρι τούτου Λασθένης φίλος ὠνομάζετο [Φιλίππου], ἕως προὔδωκεν Ὀλυνθον· μέχρι τούτου Εὐδικος καὶ Σίμος
- 10 ὁ Λαρισαῖος, ἕως τὴν Θετταλίαν ὑπὸ Φιλίππῳ ἐποίησαν”(Demosth. De Cor. 48). τῶν μὲν γὰρ πρώτων κώλων τὸ “μέχρι” ἄρχει μόριον, τῶν δὲ δευτέρων τὸ “ἕως”.

4-5 Demosth. De Cor. 265 τὴν ποτέρου τύχην ἂν ἔλοιθ' ἕκαστος αὐτῶν. ἐδίδασκες γράμματα, ἐγὼ δ' ἐφοίτων. ἐτέλεις, ἐγὼ δ' ἐτελούμην. ἐγραμμάτευες, ἐγὼ δ' ἠκκλησιάζον. ἐτριταγωνίστεις, ἐγὼ δ' ἐθεώρουν. ἐξέπιπτες, ἐγὼ δ' ἐσύριττον.

7-10 Demosth. De Cor. 48 μέχρι τούτου Λασθένης φίλος ὠνομάζετο, ἕως προὔδωκεν Ὀλυνθον: μέχρι τούτου Τιμόλαος, ἕως ἀπώλεσε Θήβας: μέχρι τούτου Εὐδικος καὶ Σίμος ὁ Λαρισαῖος, ἕως Θετταλίαν ὑπὸ Φιλίππῳ ἐποίησαν.

Tit. β' ἐπαναφορὰ P¹ Codd. recent. (β' om.): περὶ ἐπαναφορᾶς M² P³ : ΠΕΡΙ ΕΠΑΝΑΦΟΡΑΣ Ald. Ald^s : ΠΕΡΙ ΕΠΑΝΑΠΟΡΑΣ γ' Norrm. : γ'. ΠΕΡΙ ΕΠΑΝΑΦΟΡΑΣ Edd.

8 φίλος ὠνομάζετο Λασθένης Φιλίππου Codd. Edd.: Λασθένης φίλος ὠνομάζετο M² ,

Φιλίππου Codd. Edd.: del. coll. Demosth. l.c. 9 μέχρι τούτου Τιμόλαος, ἕως ἀπώλεσε

Θήβας add. Norrm., σιμῶν M² 10 ὁ Λαρισσαῖος Codd. Edd. : οἱ Λαρισσαῖοι Norrm.: corr.coll.

Demosth.l.c. 11 προτερῶν M² , ὄρκει Codd. Ald.: ὄρχει Edd.

δ'. ΠΕΡΙ ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗΣ.

Ἐναντιοτροπή δ' ἐστὶν τὸ ἐναντίον τῆς ἐπαναφορᾶς· ὡς γὰρ ἐκείνη ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἄρχεται, οὕτως αὕτη εἰς τὸ αὐτὸ λήγει.

διὸ καὶ ταύτην ἔχει τὴν προσηγορίαν, ἀντιστρέφουσα τὴν ἐπαναφορᾶν. παράδειγμα δὲ τοῦ σχήματος “λέγεται τι τῶν ὑμῖν συμφερόντων, ἄφρωνος Αἰσχίνης. ἀντέκρουσέ τι καὶ γέγονεν, οἷον οὐκ ἔδει· πάρεστιν Αἰσχίνης” (Demosth. De Cor. 198). καὶ τὸ [αὐτὸ] Αἰσχίνου “ὅστις δ' ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ τὴν ψῆφον αἰτεῖ, ὄρκον αἰτεῖ, νόμον αἰτεῖ, δημοκρατίαν αἰτεῖ” (Aesch. In Ctes. 198).

5-7 Demosth. De Cor. 198 πρᾶττεται τι τῶν ὑμῖν δοκούντων συμφέρειν: ἄφρωνος Αἰσχίνης. ἀντέκρουσέ τι καὶ γέγον' οἷον οὐκ ἔδει· πάρεστιν Αἰσχίνης.

8-9 Aesch. In Ctes. 198 Ὅστις μὲν οὖν ἐν τῇ τιμήσει τὴν ψῆφον αἰτεῖ, τὴν ὄργην τὴν ὑμετέραν παραιτεῖται, ὅστις δ' ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ τὴν ψῆφον αἰτεῖ, ὄρκον αἰτεῖ, νόμον αἰτεῖ, δημοκρατίαν αἰτεῖ, ὧν οὐτε αἰτῆσαι οὐδὲν ὅσιον οὐδενί, οὐτ' αἰτηθέντα ἐτέρῳ δοῦναι.

Par. 2 Ἐναντιοτροπή ἐστὶ τὸ ἐναντίον τῆς ἐπαναφορᾶς. διὸ καὶ πρὸς (ὡς πρὸς Vat. 1881) αὐτὴν ἐναντιοτροπὴ τὴν ὀνομασίαν εἴληχε ταύτην· ὡς γὰρ ἐκείνη ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἄρχεται, οὕτως αὕτη εἰς τὸ αὐτὸ λήγει, ὡς τὸ Δημοσθενικὸν “λέγεται τι τῶν ὑμῖν (ἡμῖν Par. 2: corr.coll. Tiber. et Demosth.) συμφερόντων, ἄφρωνος Αἰσχίνης. ἀντέκρουσέ τι καὶ γέγονεν, οἷον οὐκ ἔδει· πάρεστιν Αἰσχίνης”. καὶ τὸ Αἰσχίνου “ὅστις δὲ ψῆφον αἰτεῖ, νόμον αἰτεῖ, δημοκρατίαν αἰτεῖ”. καὶ ὁ θεολόγος “θελήσαι δεῖ (δη Par. 2: corr. coll. Vat. 1881) μόνον, ὀρμήσαι δεῖ (δεῖ Codd.: an potius delendum?, cf. MPG) μόνον” (Greg. Naz. Or. 17, MPG 35 p. 968, 26) καὶ πάλιν “οὐ γὰρ ὁ ἐν λόγοις σοφός, οὗτος ἐμοὶ σοφός” (Greg. Naz. Or. 16, MPG 35 p. 936, 44) καὶ αὐθις “κόπασον Κύριε, ἄνεξ Κύριε, ἰλάσθητι Κύριε” (Greg. Naz. Or. 16, MPG 35 p. 952, 8).

(N. M.: Ἐναντιοτροπή ... ἐπαναφορᾶς· ὡς γὰρ ἐκείνη ... λήγει, οἷον “θελήσαι ... μόνον”, καὶ “κόπασον ... Κύριε”.)

Tit. γ' Ἐναντιοτροπή P¹ Codd. recent. (γ' om.): περὶ Ἐναντιοτροπῆς M² P³ : ΠΕΡΙ ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗΣ Ald. Ald^s : ΠΕΡΙ ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗΣ δ' Norrm. : δ'. ΠΕΡΙ ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗΣ Edd.

3 τὸ om. Codd. recent. Ald. 4 στρέφουσα Codd. Edd.: ἀντιστρέφουσα Speng. 5-7 λέγεται τι ... καὶ τὸ Αἰσχίνου· om. M² 5 πρᾶττεται marg. Norrm. 7 αὐτὸ Codd. Ald. Walz: αὐτοῦ marg. Norrm. : del. coll. P² Speng. 8 ἐν τῷ συλλόγῳ Codd. Edd.: ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ M² marg. Norrm. cf. Aisch. 9 δημοκρατίαν P¹

ε'. ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΟΚΗΣ Η ΣΥΝΘΕΣΕΩΣ.

Τούτο τὸ σχῆμα μικτόν ἐστιν ἔκ τε τῆς ἐπαναφορᾶς καὶ τῆς ἀντιστροφῆς, διὸ καὶ οὕτω κέκληται· καὶ γὰρ ἐν ἀρχῇ τῶν κώλων καὶ ἐπὶ τελευτῆς τὴν αὐτὴν ἔχει λέξιν, ὡς Αἰσχίνης “ἐπὶ σαυτὸν
5 καλεῖς, ἐπὶ τοὺς νόμους καλεῖς, ἐπὶ τὴν δημοκρατίαν καλεῖς”(Aesch. In Ctes. 202).

Par. 2 Συμπλοκή ἐστὶ σύνθεσις ἔκ τε τῆς ἐπαναφορᾶς καὶ τῆς ἀντιστροφῆς, ὡς τὸ τοῦ Αἰσχίνου “ἐπὶ σαυτὸν καλεῖς, ἐπὶ τοὺς νόμους καλεῖς, ἐπὶ τὴν δημοκρατίαν καλεῖς (ἐπὶ τοὺς ... δημοκρατίαν καλεῖς om. Par. 2: recepi ex Vat 1881)”, ὡς γὰρ αἱ ἀρχαὶ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ, οὕτω καὶ αἱ καταλήξεις εἰς τὸ αὐτό. καὶ ὁ θεολόγος “ὦν ὠραῖοι μὲν οἱ πόδες εὐαγγελιζομένων εἰρήνην καὶ ἀγαθὰ μεθ’ ὧν ἐληλύθατε, ὠραῖοι δὲ τὰ πρὸς ἡμᾶς, οἷς εἰς καιρὸν ἐληλύθατε” (Greg. Naz. Or. 42, MPG 36 p. 457, 5).

(N.M.: Συμπλοκή ἐστὶ σύνθεσις ἔκ τε τῆς ἐπαναφορᾶς καὶ τῆς ἐπαναστροφῆς, οἷον “ὦν ὠραῖοι ... ἐληλύθατε”· ὡς γὰρ αἱ ἀρχαὶ ... εἰς τὸ αὐτό.)

Tit. δ' συμπλοκή ἢ σύνθεσις P

ς'. ΠΕΡΙ ΣΥΝΩΝΥΜΙΑΣ.

Συνωνυμία δέ ἐστίν, ὅταν τῷ χαρακτηῖρι διάφοροι ὀνόμασι, τῇ δυνάμει δὲ τὸ αὐτὸ δηλοῦσι χρώμεθα πλείοσιν, ἐν [μὲν] καὶ τὸ αὐτὸ βουλόμενοι δηλοῦν, ὡς καὶ Δημοσθένης

- 5 “καὶ γινώσκειται μὲν ὑπὸ τῶν Περινηθίων καὶ Βυζαντίων, οὐκ ἀγνοεῖται δὲ ὑπὸ Θετταλῶν δεσπόζειν, ἀλλ' οὐχ ἠγεῖσθαι τῶν συμμάχων προαιρούμενος, ὑποπτεύεται δὲ ὑπὸ Θηβαίων” (Demosth. In Epist. Philipp. 3-4).

5-7 Demosth. In Epist. Philipp. 3-4 ταῦτα πάντα διεξελέλυθεν ἤδη, καὶ γινώσκειται μὲν ὑπὸ τῶν Περινηθίων καὶ Βυζαντίων καὶ τῶν ἐκείνοις συμμαχοῦντων ὡς ἐπιθυμεῖ προσενεχθῆναι τούτοις τὸν αὐτὸν τρόπον ὄνπερ Ὀλυνηθίοις πρότερον, οὐκ ἀγνοεῖται δ' ὑπὸ Θετταλῶν δεσπόζειν, ἀλλ' οὐχ ἠγεῖσθαι τῶν συμμάχων προαιρούμενος, ὑποπτεύεται δ' ὑπὸ Θηβαίων Νίκαιαν μὲν φρουρᾶ κατέχων, ...

2-4 Par. 2 Ταυτολογία ἐστίν, λέξεων τὸ αὐτὸ σημαίνουσῶν παράλληλος θέσις, οἷον “ὄξει εἰσι καὶ ταχεῖς, ἀλλ' οὐ νωθεῖς καὶ βραδεῖς”. καὶ ὁ Ὅμηρος “πολεμίζειν ἠδὲ μαχέσθαι” (Il. 2.121), καὶ τὸ Δημοσθενικὸν “καὶ γινώσκειται μὲν ὑπὸ Βυζαντίων, οὐκ ἀγνοεῖται δὲ ὑπὸ Θετταλῶν, ὑποπτεύεται δὲ ὑπὸ Θηβαίων”. καὶ τὸ Ξενοφῶντος “ὠγκωμένω μὲν ἐπὶ γένει, πεφυστημένω δὲ ἐπὶ πλούτῳ, διατεθρυμμένω δὲ ὑπὸ πολλῶν ἀνθρώπων” (Xen. Mem. 1.2.25). καὶ ὁ θεολόγος “πανταχόθεν (πάντοθεν Par. 2: corr. coll. MPG) ἔμαντὸν διεξάγων καὶ διευθύνων” (Greg. Naz. Or. 19, MPG 35 p. 1044, 43), καὶ πάλιν “πρὸς οὖν ταῦτα, πολλῆς μὲν καὶ παντελοῦς τῆς πίστεως, μείζονος δὲ τῆς παρὰ θεοῦ (θυμῶ Par.2 : corr. coll. MPG) συνεργείας, οὐκ ὀλίγης (ὀλίγαι Par. 2: corr. coll. Vat. 1881) δὲ τῆς ἡμετέρας ἀντιτεχνήσεως, ὡς γε (ὥστε Par. 2: corr. coll. MPG) ἔμαντὸν πείθω χρειαῖ” (Greg. Naz. Or. 2, MPG 35 p. 429, 42). τοῦτο δὲ τὸ σχῆμα τινες ὀνόμασαν καὶ συνωνυμίαν.

Tit. ε' συνωνυμία P¹ Codd. recent. (ε' om.): περὶ Συνωνυμίας M² P³ : ΠΕΡΙ ΣΥΝΩΝΥΜΙΑΣ Ald. Ald^s : ΠΕΡΙ ΣΥΝΩΝΥΜΙΑΣ ζ' Norrm. : ζ'. ΠΕΡΙ ΣΥΝΩΝΥΜΙΑΣ Edd.
2 τῇ om. M² 3 πλείοσιν P¹ M¹ , μὲν P³ Pal. Ald.: om. Codd. Edd.: fortasse μέντοι 4 καὶ Codd. Edd.: om. M² 5 ὑπὲρ M² , περινηθίων Codd. Ald.: Περινηθίων Edd.

ζ'. ΠΕΡΙ ΕΠΑΝΟΔΟΥ.

Ἐπάνοδος δέ ἐστιν, ὅταν δύο ὀνόματα διάφορα προτιθέντες μήπω τοῦ νοῦ πέρασ ἔχοντος ἐπανίωμεν ἐπὶ τὰ προκείμενα καὶ τὸ λείπον τῶ νῶ προσαποδιδῶμεν, ὡς Δημοσθένης “ὀρων δὲ ταῦτα ὁ δῆμος
5 ὁ τῶν Ὀρειτῶν ἀντὶ τοῦ τῶ μὲν βοηθεῖν, τοὺς δὲ ἀποτυμπανίσαι τοῖς μὲν οὐκ ὠργίζετο, τὸν δὲ ἐπιτήδειον ἔφη ταῦτα παθεῖν” (Demosth. Philipp. 3. 61). καὶ ὡς ὁ Φίλιστος “ἐν ἀργίᾳ καὶ δυσθυμίᾳ μὲν
+ἐπὶ+ τῶν στρατηγῶν ὁ δῆμος οἷς ἐνέτυχεν, καὶ <τὸ> θελήσαι
προδιδόναι φάσκων <ἀργίαν καὶ> δυσθυμίαν <ὡς> νικωμένων κατὰ
10 τὸν πόλεμον τοῖς πόνοις, οὐ ταῖς μάχαις”(FGrHist. 556 F56 bis). κέχρηται δὲ Ὀμηρος καὶ τούτῳ τῶ σχήματι, ποιήσας εὐχόμενον τὸν Ἀχιλλεῖα ὑπὲρ τοῦ Πατρόκλου
“τῶ δ' ἕτερον μὲν ἔδωκε πατήρ, ἕτερον δ' ἀνένευσε·
νηῶν μέντοι ἀπώσασθαι, πόλεμόν τε μάχην τε
15 δῶκε, σῶον δ' ἀνένευσε μάχης ἐξαπονέεσθαι” (Il. 16.250-2).

4-6 Demosth. In Philipp. 3. 61 ὀρων δὲ ταῦτ' ὁ δῆμος ὁ τῶν Ὀρειτῶν, ... , τὸν δ' ἐπιτήδειον ταῦτα παθεῖν ἔφη καὶ ἐπέχαιρεν.

Par.2 Ἐπάνοδος ἐστιν, ὅταν δύο τινὰ προτιθέντες κεκρυμμένας ἔτι διανοίας ἔχοντα ἐπανίωμεν εἰς αὐτὰ καὶ σαφηνίζωμεν, ὡς τὸ Ὀμηρικὸν “τῶ δ' ἕτερον μὲν ἔδωκε πατήρ, ἕτερον δ' ἀνένευσε·\| νηῶν μέντοι ἀπώσασθαι, πόλεμόν τε μάχην τε \| δῶκε, σῶον δ' ἀνένευσε μάχης ἐξαπονέεσθαι”. καὶ ὁ θεολόγος “διττοῦ δὲ ὄντος λόγου παντὸς, καὶ τοῦ μὲν τὸ οἰκείον κατασκευάζοντος, τοῦ δὲ τὸ ἀντίπαλον ἀνατρέποντος καὶ ἡμεῖς τὰ οἰκεία (τὸν οἰκείον MPG) ἐκθεμένοι πρότερον οὕτω τὰ τῶν ἐναντίων ἀνατρέψαι πειρασόμεθα” (Greg. Naz. Or. 29, 1, 12, ed. Barbel). (N. M.: Ἐπάνοδος ... σαφηνίζωμεν, οἷον “διττοῦ δὲ ... πειρασόμεθα”.)

Tit. ζ' ἐπάνοδος P¹ Codd. recent. (ζ' om.): περὶ Ἐπανόδου M² P³ : ΠΕΡΙ ΕΠΑΟΔΟΥ

Ald. Ald^s .: ΠΕΡΙ ΕΠΑΝΟΔΟΥ ζ' Norrm. : ζ'. ΠΕΡΙ ΕΠΑΝΟΔΟΥ Edd.

2 προστιθέντες Codd. Ald. : προτι- M² Edd., μὴ ποτε Codd. recent. Ald. Walz 4

ὁ Δημοσθένης Edd.: om. Codd. 4-5 ὀρων γὰρ M² , ὁ δῆμος ὁ τῶν ὀρειτῶν τῶν ὀρειτῶν

ὁ δῆμος ὀγών Codd. Ald.: ὁ δῆμος ὀρειτῶν M² : ὁ δῆμος ὁ τῶν Ὀρειτῶν Edd. 5 τούτων

Codd. Ald.: τοῦ τούτῳ μὲν M² : τοῦ τῶ Edd. 6 ὁμῶς ὠργίζετο Codd. (P¹ ὀργ-) Ald.: οὐκ ὠργ-

M² Edd. 6 ταῦτα παθεῖν ἔφη καὶ ἐπέχαιρεν M² 7-10 καὶ ὡς ... μάχαις om. M² 7 ἐν

ἀηδίᾳ marg. Norrm., Φίλιππος Codd. Edd.: Φίλιστος app. crit. Speng. cf. FGrHist. 556 F56 bis

8 τὸ add. Schindel 9 ἀργίαν καὶ add. Schindel, ὡς add. Schindel, cf. ΕΓΚΥΚΛΙΟΝ ΚΗΠΙΟΝ

2004, p. 165 13 νῦν δ' Codd. Ald.: τῶ δ' M² Edd. 15 σῶον Codd. Ald.: σῶον Edd.

η'. ΠΕΡΙ ΚΛΙΜΑΚΟΣ.

Κλίμαξ δὲ γίνεται, ὅταν ἐπὶ πλεῖον μηκύνοντες τὸ προκείμενον κεφάλαιον καθ' ἕκαστον κόμμα τὴν αὐτὴν λέξιν τελευτὴν τε καὶ ἀρχὴν ποιήσωμεν, ὡς ἔχει τὸ Δημοσθενικόν “καὶ οὐκ εἶπον
5 μὲν ταῦτα, οὐκ ἔγραψα δέ· οὐδὲ ἔγραψα μὲν, οὐκ ἐπρέσβευσα δέ· οὐκ ἐπρέσβευσα μὲν, οὐκ ἔπεισα δὲ Θηβαίους”(Demosth. De Cor. 179).
γίνεται δὲ καὶ κατὰ συνωνυμίαν κλίμαξ, ὡς ἔχει τὸ Ὀμηρικόν
“ Ἥφαιστος μὲν δῶκε Διὶ Κρονίωνι ἄνακτι·
αὐτὰρ ἄρα Ζεὺς δῶκε διακτόρῳ Ἄργειφόντῃ·
10 Ἑρμείας δὲ ἄναξ δῶκε Πέλοπι πληξίππῳ·
αὐτὰρ ὁ αὖτε Πέλοψ δῶκ' Ἄτρει' ποιμένι λαῶν”(II. 2. 102-5).
καὶ γὰρ Κρονίων καὶ Ζεὺς συνώνυμά πῶς ἐστι, καὶ τὸ Ἄργειφόντης καὶ Ἑρμῆς. εἴληφε δὲ τὸ σχῆμα τὸ ὄνομα ἀπὸ τῆς κλίμακος· καὶ γὰρ ἐν ταύτῃ, ἐφ' ὃν λήγομεν βαθμόν, ἀπ' ἐκείνου πάλιν ἀρχόμεθα.

Par. 2 Κλίμαξ γίνεται, ὅταν ἐπὶ πλεῖον μηκύνοντες τὸ προκείμενον κεφάλαιον, ἕκαστον κόμμα τελευτὴν λόγου καὶ ἀρχὴν ποιήσωμεν, ὡς τὸ Δημοσθενικόν “οὐκ εἶπον μὲν ταῦτα, οὐκ ἔγραψα δέ· οὐδὲ ἐπρέσβευσα μὲν, οὐκ ἔπεισα δὲ Θηβαίους”.
καὶ ὁ θεολόγος “ἵνα τῷ ληπτῶ μὲν ἔλκη πρὸς ἑαυτὸ, τῷ δὲ ἀλήπτῳ θαυμάζεται, θαυμαζόμενον δὲ ποθῆται πλέον, ποθούμενον δὲ καθαίρη (καθαίρει Par. 2: corr. Walz), καθαῖρον δὲ θεοειδῆς (θεοειδεῖς Par.2 : correxi) ἀπεργάζηται (ἀπεργάζεται Par. 2 : corr. coll. MPG)” (Greg. Naz. Or. 38, MPG 36 p. 317, 35) καὶ πάλιν “καὶ παρὰ <μὲν> (recepti ex MPG) τοῦ πνεύματος ἡμῖν ἢ ἀναγέννησις, παρὰ δὲ τῆς ἀναγεννήσεως ἢ ἀνάπλασις, παρὰ δὲ τῆς ἀναπλάσεως ἢ ἐπίγνωσις” (Greg. Naz. Or. 31, 28, 11, ed. Barbel)· ἀναβαίνει γὰρ ὁ λόγος ὡς διὰ κλίμακος.

(N. M.: Κλιμακωτὸν γίνεται, ... ποιήσωμεν, οἷον “ἵνα ... θαυμάζεται”, καὶ πάλιν “παρὰ... ἢ ἐπίγνωσις”· ἀναβαίνει ... διὰ κλίμακος.)

Tit. ζ' Κλίμαξ P¹ Codd. recent. (ζ' om.): περὶ κλίμακος M² P³ : ΠΕΡΙ ΚΛΙΜΑΚΟΣ Ald.

Ald^o : ΠΕΡΙ ΚΛΙΜΑΚΟΣ η' Norrm. : η'. ΠΕΡΙ ΚΛΙΜΑΚΟΣ Edd.

2 πλεῖον Codd. Edd.: πλοκῆ M² 4 καὶ οὐκ Codd. Edd.: καὶ del. Norrm. 6 ἔπειτα M¹

(ἔπειστα) V Pal. 10-11 Ἑρμείας δὲ ... λαῶν om. et καὶ τὰ ἐξῆς scr. M² 10 ἐρμῆς Codd.

Ald., πέλωπι Ald. 11 πέλωψ P¹ M¹ V Ald. 12 συνώνυμον M², πῶς ἐστι Codd. Edd.:

πάρεστι M² 14 ἐν αὐτῇ M², ἐπ' ἐκείνου Codd.: ἀπ' ἐκ- M² Edd.

θ'. ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΔΙΑΣΑΦΗΣΕΩΣ.

Προσδιασάφησίς ἐστιν, ὅταν ἐν ὄνομα ἐπενεχθῆ πεπληρωμένω λόγῳ, προσδιασαφοῦν πλέον τι, ὡς ἔχει τὸ Ὀμηρικόν

“ἀλλ' οὐκ Ἴατρείδη Ἰαγαμέμνονι ἦνδανε θυμῶ” (II. 1. 24).

- 5 τὸ γὰρ “θυμῶ” ἐπηνέχθη πλήρει τῷ λόγῳ προσδιασαφοῦν, ὅτι ψυχὴ ἐστι, περὶ ἣν τὸ τοῦ ἀρέσκειν πάθος γίνεται· καὶ εἴ τις ἐν πολλῶ λόγῳ λέγοι ταῦτα “ἐννοήσας τῆ ψυχῆ”.

Par.2 Προσδιασάφησίς (Προδ- Codd.:corr.coll. N. M.) ἐστιν, ὅταν πεπληρωμένω λόγῳ ἐπενεχθῆ τι ὄνομα, πλέον τι διασαφοῦν, ὡς τὸ Ὀμηρικόν “ἀλλ' οὐκ Ἰατρείδη Ἰαγαμέμνονι ἦνδανε θυμῶ”· πλήρει γὰρ τῷ λόγῳ ἐπῆκται τὸ (τῷ Par. 2: corr. coll. Vat. 1881) θυμῶ, δηλοῦν, ὅτι περὶ τὴν ψυχὴν ἡ ἀρέσκεια γίνεται. καὶ ὁ θεολόγος “περινοεῖ τι (τι Vat. 1881: om. Par. 2) τῆ διανοίᾳ μεῖζον καὶ ὑψηλότερον” (Greg. Naz. Or. 43, 41, 1, ed. Boulenger).

(N. M.: Προσδιασάφησίς ... πλέον <τι> (recepti ex Par. 2) διασαφοῦν, οἷον “περινοεῖ τι τῆ διανοίᾳ μεῖζον καὶ ὑψηλότερον”· πλήρει γὰρ τῷ λόγῳ ἐπῆκται ἡ διάνοια.)

Tit. ἡ' προσδιασάφησις P¹ M¹ (ἡ' om.). : προδιασάφησις V Pal.: περὶ προδιασαφήσεως M² P³ : ΠΕΡΙ ΠΡΟΔ- Ald.Ald^s : ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΔ- θ' marg. Norrm. : θ'. ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΔ- Edd.
2 προδιασάφησις P³ Pal. M² (προδ- constant.) Ald. 4 Ἰατρείδι P¹ M¹ 5 πλήρη Codd. Ald.:
πλήρει M² Edd. 6 εἴ τι M²

ι'. ΠΕΡΙ ΠΕΡΙΦΡΑΣΕΩΣ.

- Ἡ δὲ περίφρασις ἴδιόν μοι δοκεῖ σχῆμα εἶναι τῆς ποιήσεως·
πολλὰ γὰρ τὰ περιπεφρασμένα παρ' ἐκείνοις, οἷον “βίη Ἡρακλειή”
(II. 2.658) καὶ “μένος Ἄλκινόοιο”(Od.3.385). οὐ μὴν ἀλλὰ τὸ σχῆμά ἐστι
5 τοῦτο εὐρεῖν καὶ παρὰ Δημοσθένει “ἀλλ' ἀπλῶς οὕτως ἠτίμωται τῇ
ρύμη τῆς ὀργῆς καὶ τῆς ὕβρεως τῆς Μειδίου” (Demosth. In Mid. 99).
γέγονε δὲ ὁ λόγος καὶ ὑψηλότερος καὶ πλείονα ἔμφασιν ἔχων
κατὰ τὴν περίφρασιν, ἢ εἰ οὕτω ῥηθείη “ἠτίμωται ὑπὸ Μειδίου”.
καὶ ὡς τὰ Ξενοφῶντος ἔχει “ἐννοιά ποθ' ἡμῖν ἐγένετο” (Xen. Cyrop.
10 1.1.1), ἀντὶ τοῦ “ἐνενοήσαμεν”. καὶ ὡς τὸ παρὰ Θουκυδίδη “οὐ
περὶ ὧν ἐδιδάσκομεν ἐκάστοτε τὴν μάθησιν ἐποιεῖσθε” (Thuc. Hist. 1. 68.
2), ἀντὶ τοῦ “ἐμανθάνατε”. πολὺ δὲ τὸ σχῆμα παρὰ τῷ ἀνδρὶ τούτῳ.

5-6 Demosth. In Mid. 99 οὐ γὰρ ἐστὶν ὀφλημ' ὅ τι χρὴ καταθέντ' ἐπίτιμον γενέσθαι τουτονί,
ἀλλ' ἀπλῶς οὕτως ἠτίμωται τῇ ρύμη τῆς ὀργῆς καὶ τῆς ὕβρεως τῆς Μειδίου.

10-11 Thucyd. Hist. 1. 68. 2 πολλάκις γὰρ προαγορευόντων ἡμῶν ἃ ἐμέλλομεν ὑπὸ
'Αθηναίων βλάπτεσθαι, οὐ περὶ ὧν ἐδιδάσκομεν ἐκάστοτε τὴν μάθησιν ἐποιεῖσθε, ...
Par.2 Περίφρασις ἐστὶν, ὅταν τὸ διὰ μιᾶς λέξεως ῥηθῆναι δυνάμενον διὰ πλείονων
ἐκφέρηται οἷον (ὡς Ἰομηρικὸν Vat. 1881) “βίη Ἡρακλειή (Ἡρακλοίη Par. 2: corr. coll. Vat.
1881)” καὶ “μένος Ἄλκινόοιο” καὶ “ἴς Τηλεμάχοιο”(Od. 2.409), ἀντὶ τοῦ ὁ Ἡρακλῆς
καὶ ὁ Ἄλκίνοος καὶ ὁ Τηλέμαχος· καὶ ἴδιον μὲν ἐστὶ τουτὶ τὸ σχῆμα ποιητικῆς,
εὐρίσκεται <καὶ> (addidi) παρὰ Δημοσθένει, ὡς τὸ “ἠτίμωται τῇ ρύμη τῆς ὀργῆς καὶ τῆς
ὕβρεως τῆς Μειδίου”, ἀντὶ τοῦ ὑπὸ Μειδίου. γέγονε δὲ ὁ λόγος οὗτος ἐκφαντικώτερος,
ὡς παρὰ Θουκυδίδη “τὴν μάθησιν ἐποιεῖσθε”, ἀντὶ τοῦ ἐμανθάνατε, καὶ παρὰ
Ξενοφῶντι “ἐννοιά ποθ' ἡμῖν ἐγένετο”, ἀντὶ τοῦ ἐνενοήσαμεν. καὶ ὁ θεολόγος “ἃ τοῦ
καιροῦ γενόμενα καὶ τῆς τυραννίδος ἢ φιλανθρωπία τοῦ θεοῦ διεσώσατο” (Greg. Naz. Or.
4, MPG 35 p. 537, 14)· ἤρκει γὰρ εἶπεῖν ὁ θεός. καὶ πάλιν “καὶ Θηβαίων ἄνοια τοῦτον
τιμῶσα” (Greg. Naz. Or. 39, MPG 36 p. 337, 33) ἤγουν οἱ Θηβαῖοι.

(N. M.: Περίφρασις ... ἐκφέρηται, οἷον “βίη ... Τηλεμάχοιο”, καὶ “ἢ τοῦ θεοῦ
φιλανθρωπία”, ἀντὶ τοῦ ὁ Θεός, καὶ “Θηβαίων ἄνοια”, ἀντὶ τοῦ οἱ Θηβαῖοι.)

Tit. θ' περίφρασις P¹ Codd. recent. (ζ' om.): περὶ περιφράσεως M² P³ : ΠΕΡΙ ΠΕΡΙΦΡΑΣΕΩΣ
Ald. Ald^s : ΠΕΡΙ ΠΕΡΙΦΡΑΣΕΩΣ ι' Norrm. : ι'. ΠΕΡΙ ΠΕΡΙΦΡΑΣΕΩΣ Edd.

3 περιπεφρασμένα P¹ M¹ M² Norrm. : περιπεφραγμ- V Pal. P³ Edd., Ἡρακλήι Codd. Ald.:
'Ηρακλειή M² (ἦ-) Edd. 5 ὡς παρὰ M², οὗτος P¹ 6 ῥήμη M², τοῦ Μειδίου M² 7 ἔχων
M² Edd.: om. Codd. Ald. 11 ὦ Codd. recent. Ald.

ια'. ΠΕΡΙ ΠΛΕΟΝΑΣΜΟΥ.

Πλεονασμός δέ ἐστιν, ὅταν ἦ τῷ λόγῳ προσκείμενον μόνιον ἐκ [τοῦ] περιττοῦ κόσμου χάριν ἢ ἐμφάσεως, οὐ ἀφαιρεθέντος οὐδὲν ἢ διάνοια βλάπτεται, ὡς ἔχει τὸ τοιοῦτον “κίνησις γὰρ αὕτη
5 μέγιστη δὴ τοῖς Ἑλλησιν ἐγένετο” (Thuc. Hist. 1.1.2)· ἐνταῦθα γὰρ τὸ “δὴ” προσκείμενον τῷ λόγῳ παρέσχε κόσμον, ἀφαιρεθὲν δὲ οὐδὲν λυμαίνεται τὴν διάνοιαν· <καὶ> πάλιν “ἐκεῖνος Καλλίστρατος ἐκρίνετο” (Demosth. De Cor. 219). τὸ γὰρ “ἐκεῖνος” προσκείμενον ἔμφασιν τινὰ μεγέθους περὶ τὸν ἄνδρα δηλοῖ.

4-5 Thuc. Hist. 1.1.2-3 κίνησις γὰρ αὕτη μέγιστη δὴ τοῖς Ἑλλησιν ἐγένετο καὶ μέρει τινὶ τῶν βαρβάρων, ὡς δὲ εἶπειν καὶ ἐπὶ πλείστον ἀνθρώπων.

7-8 Demosth. De Cor. 219 Καίτοι πολλοὶ παρ' ὑμῖν, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, γεγονάσι ρήτορες ἔνδοξοι καὶ μεγάλοι πρὸ ἐμοῦ, Καλλίστρατος ἐκεῖνος, Ἀριστοφῶν, Κέφαλος, Θρασύβουλος, ἕτεροι μυρίοι·

Par. 2 Πλεονασμός ἐστιν, ὅταν λόγῳ προστεθῇ τι μόνιον περιττὸν κόσμου χάριν ἢ ἐμφάσεως, οὐ ἀφαιρεθέντος οὐδὲν ἢ διάνοια βλάπτεται, ὡς τὸ Θουκυδίδειον “κίνησις γὰρ αὕτη μέγιστη δὴ τοῖς Ἑλλησιν ἐγένετο”· περιττὸν (τὸ περιττὸν Vat. 1881) γὰρ τὸ δὴ καὶ μόνον κοσμοῦν, καὶ αὐθις “ἐκεῖνος Καλλίστρατος ἐκρίνετο”· τὸ γὰρ ἐκεῖνος ἔμφασιν τινὰ μεγέθους περὶ τὸν Καλλίστρατον ἐποίησεν.

(N. M.: Πλεονασμός ἐστιν, ὅταν λόγου μόνιον προστεθῇ κόσμου χάριν ἢ ἐμφάσεως, οὐ ἀφαιρεθέντος ἢ διάνοια οὐδὲν βλάπτεται, οἷον “τὸ μὲν δὴ σὸν, ὦ βασιλεῦ” (incert.), περιττὸν γὰρ τὸ δὴ, καὶ <αὐθις> (supplevi ex Par. 2) τὸ “ἐκεῖνος Καλλίστρατος ἐκρίνετο”· τὸ γὰρ ἐκεῖνος ἔμφασιν τινὰ μεγέθους περὶ τὸν Καλλίστρατον ἐποίησεν.)

Tit. ι' πλεονασμός P¹ Codd. recent. (ι' om.): περὶ πλεονασμοῦ M² P³ : ΠΕΡΙ

ΠΛΕΟΝΑΣΜΟΥ Ald. Ald^s : ΠΕΡΙ ΠΛΕΟΝ- ια' Norrm. : ια'. ΠΕΡΙ ΠΛΕΟΝ- Edd.

2 ἦ om. M² , προσκείμενον P¹ Edd.: προκ- M² Codd. recent. Ald., ἐκ τοῦ P³ Edd.: τοῦ om.

Codd. 3 παραπληρωσῆ ante κόσμου M² : om. Codd. Edd. 6 προσκείμενον P¹ M² Edd.:

προκ- Codd. recent. Ald. 7 καὶ om. Codd. Edd.: add. coll. P² 8 ἐκρίνετο del. Speng.

9 περὶ Codd. Edd.: ὑπὲρ M²

ιβ'. ΠΕΡΙ ΑΣΥΝΔΕΤΟΥ Η ΔΙΑΛΥΣΕΩΣ.

Κατὰ τοῦτο τὸ σχῆμα τοὺς συνδέσμους αἴροντες τοὺς ὀφείλοντας τὰ κῶλα συνάπτειν οὕτω φαμέν τὸν λόγον, ὡς ἔχει τὰ τοιαῦτα “εἰ δ' ὁμοίως ἀπάντων τὸ ἀξίωμα, τὴν ἡγεμονίαν, <τὴν ἐλευθερίαν> 5 παρείλετο” (Demosth. De Cor. 65), καὶ πάλιν “Ἀμφίπολιν, Πύδναν, Ποτίδαιαν, Ἀλόνησον, οὐδενὸς τούτων μέμνηται” (Demosth. De Cor. 69).

3-5 Demosth. De Cor. 65 εἰ δ' ὁμοίως ἀπάντων τὸ ἀξίωμα, τὴν ἡγεμονίαν, τὴν ἐλευθερίαν περιείλετο, ...

5-6 Demosth. De Cor. 69 ἀλλὰ τί ἐχρῆν με ποιεῖν; ἤδη γάρ σ' ἐρωτῶ πάντα τᾶλλ' ἀφείς, Ἀμφίπολιν, Πύδναν, Ποτείδαιαν, Ἀλόνησον, οὐδενὸς τούτων μέμνηται.

Par. 2 Ἀσύνδετόν ἐστιν, ὅταν χωρὶς τῶν συναπτόντων συνδέσμων ἐκφέρωμεν (ἐκφέρομεν Par. 2: correxi) τὸν λόγον, ὡς τὸ Δημοσθενικὸν “Ἀμφίπολιν, Πύδναν, Ποτίδαιαν, Ἀλόνησον, (Ἀλόνησον Par.2: corr. coll. Vat.1881) οὐδενὸς τούτων μέμνηται” (οὐδενὸς ... μέμνηται om. Par. 2: recepi ex Vat. 1881). καὶ ὁ θεολόγος (καὶ ὁ θεολόγος om. Vat. 1881) “<...> Θεός(ός Par. 2: corr. coll. MPG) <...>, φθάνει τοὺς ταχεῖς, σφάλλει τοὺς συνετούς, περιτρέπει τοὺς ἰσχυροὺς, συστέλλει τοὺς ὑψηλοὺς, ἡμεροῖ θράσος, πιέζει δύναμιν” (Greg. Naz. Or. 2, MPG 35 p. 508, 15). (N.M.: Ἀσύνδετόν ... λόγον, οἷον “φθάνει ... ὑψηλοὺς”.)

Tit. ια' ἀσύνδετον ἢ καὶ διαλύσις P¹ Codd. recent. (ια' om.): περὶ ἀσυνδέτου M² : περὶ ἀσυνδέτου ἢ καὶ διαλύσεως P³ : ΠΕΡΙ ΑΣΥΝΔΕΤΟΥ Η ΔΙΑΛΥΣΕΩΣ Ald. Ald^s : ΠΕΡΙ ΑΣΥΝΔΕΤΟΥ Η ΔΙΑΛΥΣΕΩΣ ιβ' Norrm. : ιβ'. ΠΕΡΙ ΑΣΥΝΔΕΤΟΥ Η ΔΙΑΛΥΣΕΩΣ Edd. 2 ἀσύνδετον ἢ καὶ διάλυσις ante κατὰ scr. M² , αἴροντες Ald. 4 ἅπαντα M² , τὴν ἐλευθερίαν add. Norrm. cf. Demosth. 5 ἀλλόνησον V. P³ , Pal. Ald. Norrm. M² 6 μέμνηται M²

ιγ'. ΠΕΡΙ ΕΛΛΕΙΨΕΩΣ.

Ἐλλειψις δὲ γίνεται, ὅταν ὀνόματα περιηρημένα <ὑπονοεῖν> χρῆ
ὀνομαστί μὴ κείμενα, ὅτι δὴ τι νοεῖται πλεόν, ὡς ὁ Δημοσθένης
“εἴ τις ἐπακολουθῶν ἐπὶ τὸ μνήμα διεξίει, εἴ τὸ καὶ τὸ ἐποίησεν,
5 οὐκ ἂν ἀπέθανεν· ἐμβρόντητε, εἴτα νῦν λέγεις;” (Demosth. De Cor. 243)·
νοεῖται γὰρ τὸ ‘φαίη ἂν τις πρὸς αὐτὸν’ ἢ ‘εἴποι’. καὶ πάλιν
“μέλει δ’ οὐδενὶ οὐδὲ μέμνηται” (Demosth. De fals. Leg. 136), καὶ γὰρ
ἐνταῦθα ἐλλεῖπει τὸ οὐδεῖς. πάθους δὲ ἔμφασιν ἔχει τὸ σχῆμα.

4-5 Demosth. De Cor. 243 ἐπειδὴ δὲ τελευτήσκει τις αὐτῶν καὶ τὰ νομιζόμενα αὐτῶ
φέρουτο, ἀκολουθῶν ἐπὶ τὸ μνήμα διεξίει "εἴ τὸ καὶ τὸ ἐποίησεν ἄνθρωπος οὐτοσί, οὐκ
ἂν ἀπέθανεν." ἐμβρόντητε, εἴτα νῦν λέγεις;

7 Demosth. De fals. Leg. 136 ὁ μὲν ἦλθεν, ὁ δ' ἀπῆλθεν· μέλει δ' οὐδενὶ τῶν κοινῶν,
οὐδὲ μέμνηται.

Par. 2 Ἐλλειψίς ἐστίν, ὅταν ἡ περιηρημένον μέρος λόγου (λέγει Par.2 : corr.coll. Vat. 1881)
τι συντομίας ἔνεκεν, ἢ δι' ἔμφασιν πάθους, ὡς τὸ μέλλει δὲ οὐδενὶ, οὐδὲ μέμνηται·
λείπει γὰρ τὸ οὐδεῖς, πάθους ὃν ἐμφατικόν. καὶ Ὁμηρος “κόπτει δ' ἀμφοτέρησι”(Od. 18.
27)· λείπει γὰρ τὸ χερσί. καὶ ὁ θεολόγος “ἀναστάσεως ἡμέρα” (Greg. Naz. Or. 1, MPG 35 p.
396, 10)· λείπει γὰρ τὸ ἐστί, καὶ πάλιν “τί (τίς Par.2 : corr. coll. Vat. 1881) οὖν τὸ πνεῦμα;
θεός; πάνυ γε· τί οὖν, ὁμοούσιον, εἴπερ θεός;” (Greg. Naz. Or. 31, 10, 1, ed. Barbel)· λείπει
γὰρ τὸ ναί, καὶ πάλιν “καὶ ταῦτα τίνες;” (Greg. Naz. Or. 43, 15, 4, ed. Boulenger)· λείπει γὰρ
τὸ φασίν, καὶ πάλιν “τῆς βίας καὶ τῶν ληρημάτων” (cf. Greg. Naz. Or. 4, MPG 35 p. 640, 34)·
λείπει γὰρ τὸ φεῦ.

(N. M.: Ἐλλειψίς ἐστίν, ὅταν ... λόγου συντομίας ἔνεκα, ἢ δι' ἔμφασιν πάθους, οἷον
“ἀναστάσεως ἡμέρα, καὶ ἡ ἀρχὴ δεξιά”· λείπει γὰρ τὸ ἐστί, “τί οὖν τὸ πνεῦμα; θεός;
πάνυ γε· τί οὖν, ὁμοούσιον, εἴπερ θεός;”· λείπει γὰρ τὸ ναί, καὶ πάλιν “ταῦτα τίνες;”·
λείπει γὰρ τὸ φασί, καὶ πάλιν “τῆς βίας, τῶν ληρημάτων (λημμάτων N. M.: corr. coll. Par.
2)”· λείπει γὰρ τὸ φεῦ.)

Tit. ιβ' ἔλλειψις P¹ Codd. recent. (ιβ' om., ἔλληψ- M¹) : περὶ ἐλλείψεως M² P³ : ΠΕΡΙ
ΕΛΛΕΙΨΕΩΣ Ald. Ald^s : ΠΕΡΙ ΕΛΛΕΙΨΕΩΣ ιγ' Norrm. : ιγ'. ΠΕΡΙ ΕΛΛΕΙΨΕΩΣ Edd.
2 ἔλληψις P¹ M¹ , ὀνόματα περιηρημένα Codd. : ὀνόματα πολλὰ περιηρημένα P³ Edd. :
ὀνομά τι περιηρημένον ἢ Walz : ὀνόματος περιηρημένου M² , ὑπονοεῖν addidi : ὑποακούειν
add. in Not. Norrm. 3 μὴ om. M² , κειμένων Codd. Edd. : κείμενον Walz : κείσθαι M² , ὅτι
δὲ Edd. : ὅτε δε Walz Speng. : ὅτε δὴ M² 8 λείπει M²

ιδ'. ΠΕΡΙ ΑΛΛΟΙΩΣΕΩΣ Η ΑΛΛΑΓΗΣ.

Ἡ δὲ ἀλλοίωσις ἢ καὶ ἀλλαγὴ σχῆμά ἐστι ποικίλον,
καὶ κατὰ πολλοὺς γιγνόμενον τρόπους· καὶ γὰρ ἀριθμοὺς
ἀλλάσσομεν, καὶ ὀνομάτων τὰς πτώσεις, καὶ ἐπὶ τῶν ῥημάτων
5 πάλιν χρόνους <καὶ> πάθη. ὀνομάτων μὲν οὖν εἶδη καὶ οὕτως
ἀλλοιοῦνται καὶ μεταβάλλεται “πᾶσα γὰρ ἢ Ἑλλάς ἐσιδηροφόρει”
(Thuc. Hist. 1. 6. 1)· ἀντὶ γὰρ τῶν Ἑλλήνων Ἑλλάς εἴρηται. καὶ πάλιν
“εἰ γὰρ τὸ φιλότιμον ἀγήρω μόνον” (Thuc. Hist. 2. 44.4)· ἀντὶ τοῦ
ὀ φιλότιμος. καὶ ὡς ὁ Δημοσθένης “ἔπειτα δ' ἢ Πελοπόννησος
10 ἅπασα διειστήκει” (Demosth. De Cor. 18)· ἀντὶ τοῦ οἱ Πελοποννήσιοι.
τούτου δ' ἔχεται τοῦ τρόπου καὶ τὸ τοιοῦτον “γῆν Ἄργον”.

8 Thuc. Hist. 2. 44.4 τὸ γὰρ φιλότιμιον ἀγήρων μόνον, ...

11 cf. Thuc. Hist. 5.41.2 μήτε ... καὶ Ἄργει, διαμάχεσθαι περὶ τῆς γῆς ταύτης, ... διώκειν
δὲ μὴ ἐξεῖναι περαιτέρω τῶν πρὸς Ἄργος καὶ Λακεδαίμονα ὄρων.

Par.2 Ἄλλοίωσις ἤτοι ἐναλλαγὴ κατὰ πολλοὺς γίνεται τρόπους· καὶ γὰρ καὶ περὶ γένη
ὀνομάτων καὶ περὶ ἀριθμοὺς καὶ περὶ πτώσεις καὶ περὶ ἐνεργείας καὶ πάθη
καὶ χρόνους. καὶ περὶ μὲν γένη ὀνομάτων, οἷον “πᾶσα ἢ Ἑλλάς ἐσιδηροφόρει”,
ἀντὶ τοῦ οἱ Ἑλλήνες, καὶ “τίμιον ἢ ἀρετὴ”, ἀντὶ τοῦ ὁ ἐνάρετος.

(N. M.: Ἄλλοίωσις ἤτοι ... καὶ χρόνους. καὶ περὶ μὲν ... οἱ Ἑλλήνες.)

Tit. ιγ' ἀλλοίωσις ἢ ἀλλαγὴ P¹ Codd. recent. (ιγ' om.): περὶ ἀλλοιώσεως M² : περὶ
ἀλλοιώσεως ἢ ἀλλαγῆς P³ : ΠΕΡΙ ΑΛΛΟΙΩΣΕΩΣ ἢ ἀλλαγῆς Ald. Ald^s : ΠΕΡΙ
ΑΛΛΟΙΣΕΩΣ ἢ ΑΛΛΑΓΗΣ ιδ' Norrm. : ιδ'. ΠΕΡΙ ΑΛΛΟΙΩΣΕΩΣ Η ΑΛΛΑΓΗΣ Edd.
2 ἐναλλαγὴ M² fortasse recte 3 καὶ om. M² , γενόμενον Codd. Edd. (γιν- Norrm. Speng.): γιν-
M² 5 καὶ marg. Norrm. cf. P² , ἤδει P¹ M¹ : ἤδη V P³ Pal. Ald.: εἶδη M² Edd. 6 ἀλλοιοῦνται,
μεταβάλλονται M² 8 ἀλγήσω Codd. Ald. Walz: ἀγήρω Norrm. Speng. 9 ἢ φιλοτιμία marg.
Norrm. 10 διειστήκει P¹ M¹ : διεισ- V P³ Pal. Edd.: διεισ- M² Norrm. 11 γῆν Ἄργον Codd.
Edd.: γῆν Ἄργον M²

ἐγίνετο δὲ καὶ τοιαύτη μεταβολὴ προσώπων, ὅταν ἀφ' ἑτέρου ἐφ' ἕτερον τὸν λόγον μεταφέρωμεν, ὡς ἔχει τὸ τοιοῦτον “καὶ οὐδεὶς ἡμῶν χολὴν οὐδ' ὄργην εὐρεθήσεται ἔχων, ἐφ' οἷς ὁ βδελυρὸς οὗτος καὶ ἀναιδὴς βιάζεται, ὅς, ὦ μιαιώτατε πάντων, ἀποκεκλεισμένης
 5 σοὶ τῆς παρρησίας” (Demosth. In Aristog. 1. 27-8). πτώσεως δὲ ἀλλαγὴ καὶ μεταβολὴ οὕτω σχηματίζεται παρὰ τοῖς παλαιοῖς “τοὺς μὲν οὖν ἄλλους, ὅσοι πρὸς τὰ κοινὰ δικαίως προσέρχονται, καὶ δεδωκότες ὧσιν εὐθύνας, τὴν ἀειλογίαν ὀρῶ προτεινομένους” (Demosth. De fals. Leg. 2): ἀπὸ γὰρ τῆς αἰτιατικῆς ἐπὶ τὴν εὐθειᾶν ἐτράπη. καὶ ὡς τὰ
 10 Ὀμηρικὰ “μῆνιν ἄειδε θεὰ οὐλομένην ἢ μυρία” (Il. 1. 1-2), καὶ πάλιν “ἄνδρα μοι ἔννεπε Μούσα πολύτροπον, ὃς μάλα πολλά” (Od. 1.1). ἀριθμοὺς δὲ οὕτως ἀλλάσσουσιν, ὡς Θουκυδίδης “ῥᾶον γὰρ ἐτόλμα τις ἂ πρότερον ἀπεκρύπτετο μὴ καθ' ἡδονὴν ποιεῖν, ἀγχίστροφον τὴν μεταβολὴν ὀρώντες” (Thuc. Hist. 2.53.1)· καὶ Φίλιστος “καὶ τὸ πλῆθος
 15 τῶν Γελῶν ἰδόντες τὴν τροπὴν τῶν Λιβύων ἐφείποντο”(FGrHist. 556 F58 *bis*).

2-5 Demosth. In Aristog. 1. 27-28 καὶ οὐδεὶς ἡμῶν χολὴν οὐδ' ὄργην ἔχων φανήσεται ἐφ' οἷς ὁ βδελυρὸς καὶ ἀναιδὴς ἄνθρωπος βιάζεται τοὺς νόμους; ὅς, ὦ μιαιώτατε πάντων τῶν ὄντων ἀνθρώπων, κεκλειμένης σου τῆς παρρησίας οὐ κιγκλίσιν οὐδὲ θύραις,...

Par.2 περὶ ἀριθμοὺς δὲ, οἷον “μέγας ὁ καθελὼν Τροίαν” (incert.), ἀντὶ τοῦ μεγάλοι οἱ καθελόντες. περὶ δὲ πτώσεις, ὡς τὸ “μῆνιν ἄειδε θεά, ἢ μυρί’ Ἀχαιοῖς ἄλγε’ ἔθηκεν” (Il. 1. 1-2)· ἀπὸ γὰρ αἰτιατικῆς μετέπεσεν εἰς εὐθειᾶν.

(N.M.: περὶ δὲ ἀριθμοὺς, οἷον “μέγας ...” ἀντὶ <τοῦ> (recepti ex Par. 2) μεγάλοι. περὶ δὲ πτώσεις, ὡς τὸ “μῆνιν ...”· ἀπὸ γὰρ ... εἰς εὐθειᾶν.)

2 τοιοῦτο M² 4 βιάζεται τοὺς νόμους Norrm. 7 μετέρχονται M² 8 ἀναλογίαν M² 9 ὡς M² : om. Codd. Edd. 10 Πηληιάδεω Ἀχιλῆος add. Norrm.: οὐλομένην om. M² 11 πολύτροπον om. M² 13 ἐκρύπτετο M² , ἀντίστροφον Codd. Edd. : ἀγχίστροφον Norrm. cf. Thuc. 14 Φίλιππος Codd. Edd. : Φίλιστος correxi coll. FGrHist. 556 F 58 *bis* , Schindel, cf. ΕΓΚΥΚΛΙΟΝ ΚΗΠΙΟΝ 2004, p. 163 15 ἔλαττον Codd. Edd.: ἔλατέων marg. Norrm.: Γελῶν corr. Bloch. FGrHist. 556 F 58 *bis* (add. ad comm. III b, p. 402), τῶν λιβύων Codd. Speng.: τῶν om. Edd.

χρόνων δὲ ἀλλαγὴ τοῦτον γίνεται τὸν τρόπον “καὶ ὅτι ἀληθῆ ταῦτα
 λέγομεν τοὺς ὀρώντας ὑμῖν παρέξομαι μάρτυρας” (Demosth. In Neaer. 34),
 ἀντὶ τοῦ τοὺς ἐωρακότας. καὶ ἐνέργειαι δὲ καὶ τὰ πάθη
 [καὶ τὰ ῥήματα] ἀλλάσσεται, καὶ τοῦτο πολὺ ἐστὶ παρὰ Θουκυδίδη,
 5 οἷον “οὐδ’ ἐπιμιγνύντες ἀλλήλοις” (Thuc. Hist. 1.2.2), ἀντὶ τοῦ
 ἐπιμιγνύμενοι, καὶ πάλιν “τοὺς τὴν μεσόγειαν μᾶλλον
 κατωκημένους” (Thuc. Hist. 120. 2), ἀντὶ τοῦ κατωκηκότας.

1-2 Demosth. In Neaer. 34 καὶ ὅτι ταῦτ’ ἀληθῆ λέγω, τοὺς ὀρώντας ὑμῖν καὶ παρόντας
 μάρτυρας παρέξομαι.

5 Thuc. Hist. 1.2.2 τῆς γὰρ ἐμπορίας οὐκ οὔσης, οὐδ’ ἐπιμιγνύντες ἀδεῶς ἀλλήλοις οὔτε
 κατὰ γῆν οὔτε διὰ θαλάσσης,

6-7 Thuc. Hist. 120. 2 τοὺς δὲ τὴν μεσόγειαν μᾶλλον καὶ μὴ ἐν πόρῳ κατωκημένους

Par. 2 περὶ ἐνεργείας (ἐνεργείαν Vat. 1881) δὲ καὶ πάθη, ὡς τὸ (ὡς τὸ om. Vat. 1881) “οὐκ
 ἐπιμιγνύντες ἀλλήλοις”, ἀντὶ τοῦ οὐκ ἐπιμιγνύμενοι. καὶ αὐθις “οἱ τὴν μεσόγειαν
 κατωκημένοι (κατωκισμένοι Par. 2: corr. coll. Vat. 1881)”, ἀντὶ τοῦ κατωκηκότας.
 περὶ χρόνους δὲ, ὡς τὸ “παρέξομαι τοὺς ὀρώντας μάρτυρας”, ἀντὶ τοῦ τοὺς ἐωρακότας.
 καὶ ὁ θεολόγος “ἐστασίαζεν ἡ Καισαρέων πόλις” (Greg. Naz. Or. 18, MPG 35 p. 1028, 17)
 καὶ “ἄσατε τῷ κυρίῳ, πᾶσα ἡ γῆ” (Greg. Naz. Or. 38, MPG 36 p. 312, 50), ἀντὶ τοῦ οἱ (οἱ om.
 Par. 2: recepi ex Vat. 1881) ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ τὰ ἄλλα δὴ (δὲ Par.2: correxi) εἶδη τῆς
 ἐναλλαγῆς εὐρήσομεν παρ’ αὐτῷ ζητοῦντες (καὶ τὰ ἄλλα ... παρ’ αὐτῷ ζητοῦντες
 om. Vat. 1881).

(N. M.: περὶ ἐνεργείας καὶ πάθη καὶ χρόνους, ὡς τὸ “οὐκ ἐπιμιγνύντες ... ἐπιμιγνύμενοι”.
 καὶ αὐθις “οἱ τὴν μεσόγειαν ... κατωκηκότας”. περὶ δὲ χρόνους, ὡς τὸ “παρέξομαι ...
 μάρτυρας”.)

4 καὶ τὰ ῥήματα Codd. Edd.: del. Speng.: κατὰ ῥήματα marg. Norrm. 5 ἀδεῶς add. Norrm.
 6 μεσόγειον M¹ V P³ M² 6-7 μᾶλλον κατωκημένους Codd. Edd.: πάλιν κατωκισμένους M²

ιε'. ΠΕΡΙ ΠΟΛΥΠΤΩΤΟΥ.

Πολύπτωτόν ἐστιν, ὅταν ἡ τὰς ἀντωνυμίας ἢ τὰ ὀνόματα
ταῖς πλείοσι πτώσεσι ἢ καὶ πάσαις μεταλαμβάνοντες
πλέκωμεν τὸν λόγον, ὡς ἔχει τὸ Ξενοφῶντος “τίνοι μὲν γὰρ φίλοι
5 πλείους ἢ τῶ Περσῶν βασιλεῖ; τίς δὲ κοσμῶν φαίνεται ἀεὶ τοὺς
περὶ αὐτὸν μᾶλλον ἢ βασιλεύς; τίνος δὲ δῶρα γινώσκειται
μᾶλλον ἢ τὰ βασιλέως;” (Xen. Cyrop. 8.2.8). καὶ τὸ Δημοσθενικόν “οὔτοι
γὰρ κατέχουσι, τούτοις πείθεσθε ὑμεῖς, ὑπὸ τούτων δέος
ἐστὶ μὴ παρακρουσθῆτε” (Demosth. De fals. Leg.298). <καὶ> “καίτοι
10 τίς ἦν ὁ τὴν πόλιν ἐξαπατῶν; οὐχ ὁ μὴ λέγων, ἃ φρονεῖ; τῶ
δὲ ὁ κῆρυξ καταρᾶται δικαίως; οὐ τῶ τοιούτῳ;” (Demosth. De Cor. 282).

4-7 Xen. Cyrop. 8.2.8 τίνοι μὲν γὰρ φίλοι πλουσιώτεροι ὄντες φανεροὶ ἢ Περσῶν βασιλεῖ;
τίς δὲ κοσμῶν κάλλιον φαίνεται στολαῖς τοὺς περὶ αὐτὸν ἢ βασιλεύς; τίνος δὲ δῶρα
γινώσκειται ὡσπερ ἕνια τῶν βασιλέως, ψέλια καὶ στρεπτοὶ καὶ ἵπποι χρυσοχάλινοι;
8-9 Demosth. De fals. Leg. 298 οὔτοι γὰρ ἡγοῦνται, τούτοις πείθεσθ' ὑμεῖς, ὑπὸ τούτων δέος
ἐστὶ μὴ παρακρουσθῆτε.

Par. 2 Πολύπτωτον γίνεται, ὅταν ὁ αὐτὸς (αὐτὸς ὁ Vat. 1881) λόγος πολλῶν πτώσεων
ἀντιλάβηται, ὡς τὸ Ξενοφῶντος “τίνοι μὲν γὰρ φίλοι πλείους ἢ τῶ Περσῶν βασιλεῖ; τίς
δὲ κοσμῶν φαίνεται τοὺς περὶ αὐτὸν κάλλιον ἢ (ὡς Par. 2: corr.coll. Xen.) βασιλεύς
(βασιλέα Par.2 :corr. coll.Xen); τίνος (τίς Par. 2 : corr. coll. Xen.) δὲ δῶρα γινώσκειται μᾶλλον
ἢ τὰ βασίλεως;”(ὡς τὸ Ξενοφῶντος ... ἢ τὰ βασίλεως; om. Vat. 1881) καὶ τὸ Δημοσθενικόν
“οὔτοι ἄρχουσι, τούτοις πείθεσθε ὑμεῖς, ὑπὸ τούτων δέος ἐστὶ μὴ παρακρουσθῆτε”·
καὶ ὁ θεολόγος “ἐκείνων ἐσμέν καὶ γένος καὶ μαθηταί, οὓς στύλος πυρὸς καὶ νεφέλαι
ἀδήγουν, οἷς θάλασσα δίστατο, <...>, ὧν θῆρες ἠττῶντο” (Greg. Naz. Or. 15, MPG 35 p. 921,
13), καὶ τὰ τοιαῦτα. (N. M.: Πολύπτωτον λέγεται, ὅταν ὁ αὐτὸς λόγος ... ἀντιλάβηται,
οἷον “ἐκείνων ... ἠττῶντο”, καὶ τὰ τοιαῦτα.)

Tit. ιδ' πολύπτωτον P¹ Codd. recent. (ιδ' om.): περὶ πολυπτώτου M² P³ : ΠΕΡΙ
ΠΟΛΥΠΤΩΤΟΥ Ald. Ald' .: ΠΕΡΙ ΠΟΛΥΠΤ- ιε' Norrm. : ιε'. ΠΕΡΙ ΠΟΛΥΠΤ- Edd.
2 ἡγησάντων Codd. Ald.: ἡγησαμένης Norrm.: ἢ τὰς Edd. 3 πάσας Codd. Edd.: πάντα M² : ἢ
καὶ πάσαις Norrm. Walz, an potius εἰς πλείους πτώσεις ἢ πάσας μεταβάλλοντες, cf. Herod.
Περὶ σχημ. p. 97, 8 Speng. 4 τὸ om. Codd. recent. Ald. 5 πλουσιώτεροι, στολαῖς marg. Norrm.
6 ὡς βασιλεύοντα Codd. Ald.: ἢ βασιλεύς Norrm.: ἢ ὁ βασ- Edd. 8 ἡγοῦνται marg. Norrm.,
ἀπὸ M² 9 καὶ addidi 10 ἃ μὴ φρονεῖ P³ Ald.

ις'. ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ.

ἐπὶ τούτου τοῦ σχήματος μετάθεσις μορίων ὄλων γίνεται καὶ καθ' ἕκαστον κῶλον ἢ κόμμα, ὡς ἔχει τὸ Δημοσθενικόν “τίς γὰρ
5 συμμαχία σου πράξαντος γέγονε τῇ πόλει; τίς δὲ βοήθεια ἐκ τῆς
σῆς εὐνοίας καὶ δόξης; τίς δὲ πρεσβεία; τίς δὲ διακονία, δι' ἣν
ἡ πόλις ἐνδοξότερα; τί τῶν Ἑλληνικῶν ἢ τί τῶν οἰκείων ἀπλῶς
ἐπηνώρθωται διὰ σέ; ποῖαι τριήρεις; ποῖα βέλη; ποῖοι νεώσοικοι; τίς
ἐπισκευὴ τειχῶν; ἢ ποῖον ἵππικόν; ἢ τῶν ἀπάντων τί χρήσιμον,
ἢ τοῖς ἀπόροις πολιτικὴ βοήθεια, ἢ χρημάτων εὐπορία;” (Demosth. De
10 Cor. 311-2).

3-9 Demosth. De Cor. 311-312 τίς γὰρ συμμαχία σου πράξαντος γέγονεν τῇ πόλει; τίς
δὲ βοήθεια ἢ κτήσις εὐνοίας ἢ δόξης; τίς δὲ πρεσβεία, τίς διακονία δι' ἣν ἡ πόλις
ἐντιμότερα; τί τῶν οἰκείων ἢ τῶν Ἑλληνικῶν καὶ ξενικῶν, οἷς ἐπέστης, ἐπηνώρθωται;
ποῖαι τριήρεις; ποῖα βέλη; ποῖοι νεώσοικοι; τίς ἐπισκευὴ τειχῶν; ποῖον ἵππικόν; τί τῶν
ἀπάντων σὺ χρήσιμος [εἶ]; τίς ἢ τοῖς εὐπόροις ἢ τοῖς ἀπόροις πολιτικὴ καὶ κοινὴ
βοήθεια χρημάτων; οὐδεμία.

Par. 2 Μεταβολὴ ἐστίν, ὅταν τὸ αὐτὸ νόημα διαφόρως ἐξαγγελθῆ, ὡς τὸ Δημοσθενικόν·
βουλόμενος γὰρ εἰπεῖν “εἰς τί τῶν ἀπάντων σὺ γέγονας χρήσιμος” κατεμέρισε τὴν
διάνοιαν οὕτως “τίς γὰρ συμμαχία σου πράξαντος γέγονε; τίς (τοῦ Par.2: corr. coll. Vat.
1881) δὲ βοήθεια ἐκ τῆς σῆς εὐνοίας; τίς δὲ πρεσβεία; τίς δὲ διακονία, δι' ἣν ἡ πόλις
ἐνδοξότερα γέγονεν; ποῖαι δὲ τριήρεις; ποῖα βέλη; ποῖοι νεώσοικοι (νεώσοικοι Par. 2);”
καὶ τὰ ἔξης. καὶ ὁ θεολόγος “τίνος διώκοντος ἢ συναναγκάζοντος; οὐδενός. τίνων
ἵππέων, τίνων κυνῶν, τίνος ὑλακῆς (ὑλαξῆς Par. 2: corr. coll. Vat. 1881) ἢ κραυγῆς;”
(Greg. Naz. Or. 43, 7, 5, ed. Boulenger).

(N. M.: Μεταβολὴ ... ἐξαγγελθῆ, ὡς τὸ “τίνος ... ἢ κραυγῆς;”)

Tit. ιε' μεταβολὴ P¹ Codd. recent. (ιε' om.): περὶ μεταβολῆς M² P³ : ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ
Ald. Ald^s : ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ις' Norrm. : ις'. ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ Edd.

2 Μεταβολὴ ἐστίν, ὅταν μὴ τὰς πτώσεις μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ ῥήματα μεταβάλλῃ.
καὶ τοῦτο δὲ γοργὸν καὶ εὐειδές. ante ἐπὶ M² 3 κῶμμα P³ (κόμμα sup. lin. corr.) Ald.

4 συμμαχία Ald., γεγονῶς Codd. Ald.: γέγονε M² Edd., ἢ κτήσις ante ἐκ marg. Norrm.

6 γέγονε post ἐνδοξότερα, καὶ ξενικῶν post Ἑλληνικῶν add. Norrm. 9 τίς ἢ τοῖς εὐπόροις
ante ἢ τοῖς, καὶ κοινὴ post πολιτικὴ, παρὰ σου· οὐδεμία post εὐπορία add. Norrm.

ιζ'. ΠΕΡΙ ΖΕΥΓΜΑΤΟΣ.

Ἐπὶ τούτου τοῦ σχήματος ποτὲ μὲν καθ' ἕκαστον κῶλον ἐπιλέγομεν τὸ οἰκεῖον ἑκάστω, ὡς ἔχει τὸ Ἴσοκρατικόν “πολλάκις ἐθαύμασα τῶν τὰς πανηγύρεις συναγαγόντων καὶ τοὺς γυμνικοὺς ἀγῶνας
5 καταστησάντων” (Isocr. Paneg. 1), ποτὲ δὲ θέντες τὰ κῶλα [καὶ καθ'] ἐν αὐτοῖς ἐπιλέγομεν μόνιον τὸ συγκλείον, ὡς ἔχει τὸ Δημοσθενικόν “ἐκ δὲ τοῦ τὰ μὲν Ἑλληνικὰ πιστῶς, τὰ δὲ πρὸς θεοῦς εὐσεβεῶς, τὰ δὲ ἐν ἀλλήλοις ἴσως διοικεῖν” (Demosth. Olynth. 3. 26)· τοῖς γὰρ
10 δυὸ κῶλοις ἐπενεχθὲν τὸ διοικεῖν συνέζευξε τὰ κῶλα. καὶ πάλιν ὡς ἔχει τὸ τοιοῦτον “ Ἀλέξανδρος ἐνίκησε μαχομένους ἐπὶ μὲν Γρανικῷ τοὺς ἑπτὰ σατράπας, ἐν Ἴσσω δὲ Δαρεῖον, ἐν Ἀρβήλοις δὲ συναχθέντας <όμοῦ πάντα>” (incert.). δύναται δὲ καὶ τὰ
συνάγοντα κῶλα καὶ μέσον αὐτῶν τεθῆναι ποτε. πόθεν δ' ἂν ἢ τοιαύτη γένοιτο σύνταξις, δῆλόν <ἐστίν> ἐκ τῶν προειρημένων.

10-12 cf. Diod. Sic. Bibl. Hist. 17.1 δ'. Ὡς διαβάς εἰς τὴν Ἀσίαν τοὺς σατράπας ἐνίκησε περὶ τὸν ἐν Φρυγίᾳ Γρανικὸν ποταμόν. ζ'. Μάχη Δαρείου πρὸς Ἀλέξανδρον ἐν Ἴσσω τῆς Κιλικίας καὶ νίκη Ἀλεξάνδρου. η'. Παράταξις ἐν Ἀρβήλοις Ἀλεξάνδρου πρὸς Δαρεῖον καὶ νίκη Ἀλεξάνδρου.

Par. 2 Ζεύγμα ἐστίν, ὅταν διάφορα κῶλα μία συνδῆ (συνδῆ Par. 2: corr.coll. N.M.) λέξις, ἢ μετ' αὐτὰ τεθεῖσα ἢ πρὸ αὐτῶν, ὡς τὸ Δημοσθενικόν “ἐκ δὲ τοῦ τὰ μὲν Ἑλληνικὰ πιστῶς, τὰ δὲ πρὸς τὸ θεῖον εὐσεβῶς, τὰ δὲ ἐν ἀλλήλοις ἴσως διοικεῖν”· καὶ τὸ “ Ἀλέξανδρος γὰρ ἐνίκησεν ἐπὶ μὲν Γρανικῷ τοὺς ἑπτὰ σατράπας, ἐν Ἴσσω δὲ Δαρεῖον, ἐν Ἀρβήλοις δὲ συναχθέντας ὁμοῦ πάντα”· ἐκεῖ μὲν γὰρ τὸ διοικεῖν, ἐνταῦθα δὲ τὸ ἐνίκησε ζευγνύουσι τὰ κῶλα καὶ ἀποκλείουσι. καὶ ὁ θεολόγος “τῶν μὲν τὸν λόγον, τῶν δὲ τὴν πράξιν, τῶν δὲ τὸ πρῶον, τῶν δὲ τὸν ζῆλον, τῶν δὲ τοὺς κινδύνους, τῶν δὲ τὰ πλείω, τῶν δὲ ἅπαντα μιμησόμενος” (Greg. Naz. Or. 21, MPG 35 p. 1085, 29). (N. M.: Ζεύγμα ... συνδῆ λέξις, ἢ μετ' αὐτὰ (αὐτῶν N.M. : corr. coll. Par. 2) τεθεῖσα, ἢ πρὸ αὐτῶν, οἷον “τῶν μὲν ... τὰ πάντα μιμησόμενος”. τὸ γὰρ μιμησόμενος ζευγνύουσι τὰ κῶλα.)

Tit. ιζ' ζεύγμα P¹ Codd. recent. (ιζ' om.): περὶ ζεύγματος M² P³ : ΠΕΡΙ ΖΕΥΓΜΑΤΟΣ Ald. Ald^o : ΠΕΡΙ ΖΕΥΓΜΑΤΟΣ ιζ' Norrm. : ιζ'. ΠΕΡΙ ΖΕΥΓΜΑΤΟΣ Edd.

2. ζεύγμα ante ἐπὶ scr. M² 5-9 καὶ καθ' ... τὰ κῶλα M² (lac. ind. sed in app. crit. suppl. Speng. P² secutus): om. Codd. Edd. 5 καὶ καθ' delendum 11 ἐνίσσω Codd. (ἐνλίσσω M²) : ἐν Ἴσσω Edd. (ἐνλίσσω Ald.) 12 ὁμοῦ πάντα recep. ex P² Walz Speng. : om. Codd. Edd., δύναται Codd. Edd.: δύναται M² 13 an μέσα? marg. Norrm. 14 ὅτι Codd. Edd. (del. Speng.): ἐστι Norrm.

ιη΄. ΠΕΡΙ ΟΜΟΙΟΤΕΛΕΥΤΟΥ.

Ὅμοιοτέλευτον δέ ἐστιν, ὅταν εἰς τὸ αὐτὸ μόριον πλεονάκις
καταλήγωμεν, ὡς ἔχει τὸ Ἴσοκρατικόν “τοῦ μὲν ἐπίπονον
καὶ φιλοκίνδυνον τὸν βίον ἐποίησε, τῆς δὲ περιμάχητον τὴν φύσιν
5 κατέστησε”(Isocr. Hel. 17), καὶ τὸ Αἰσχίνου “καὶ οὐ τὸ δυστύχημα
ὄνειδίζω, τὸν δὲ τρόπον ἐξετάζω”(Aesch. In Ctes.78).

3-5 Isocr. Hel. 17 τοῦ μὲν ἐπίπονον καὶ φιλοκίνδυνον τὸν βίον κατέστησεν, τῆς
δὲ περίβλεπτον καὶ περιμάχητον τὴν φύσιν ἐποίησεν.

5-6 Aesch. In Ctes.78 καὶ οὐ τὸ δυστύχημα ὄνειδίζω, ἀλλὰ τὸν τρόπον ἐξετάζω.

Par. 2 Ὅμοιοτέλευτόν ἐστιν, ὃ καὶ ὁμοιοκατόληκτον λέγεται, ὅταν διάφορα κῶλα τὴν
αὐτὴν συλλαβὴν ἔχουσι (ἔχουσι Par. 2 : corr. coll. Vat. 1881) <καὶ> (supplevi ex N.M.)
κατόληξιν, ὡς τὸ Αἰσχίνου “οὐ τὸ σχῆμα ὄνειδίζω, τὸν δὲ τρόπον ἐξετάζω”
καὶ Ὅμηρος “οὐτ’ ἀνέμοισι τινάσσεται, οὐτε ποτ’ ὄμβρω\ \ λούται, οὐτε χιῶν
ἐπικίδναται, ἀλλὰ μάλ’ αἰθρη \ \ πέπταται ἀννέφελος (ἀνέλφος Par. 2: corr. coll. Od.)” (Od.
6.43-45) καὶ ὁ θεολόγος (οὐτε χιῶν ... ἀννέφελος” καὶ ὁ θεολόγος om. Vat. 1881) “Χριστὸς
ἐξ οὐρανῶν, ἀπαντήσατε, Χριστὸς ἐπὶ γῆς, ὑψώθητε” (Greg. Naz. Or. 38, MPG 36 p.
312, 48).

(N. M.: Ὅμοιοτέλευτόν ... συλλαβὴν ἔχουσι (ἔχουσι N. M. : corr. coll. Vat. 1881)
καὶ κατόληξιν, οἷον “Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε, Χριστὸς ἐξ οὐρανῶν ἀπαντήσατε”.)

Tit. ιζ΄ ὁμοιοτέλευτον P¹ Codd. recent. (ιζ΄ om.): περὶ ὁμοιοτελεύτου M² P³ : ΠΕΡΙ
ΟΜΟΙΟΤΕΛΕΥΤΟΥ Ald. Ald^o : ΠΕΡΙ ΟΜΟΙΟΤΕΛΕΥΤΟΥ ιη΄ Norrm. : ιη΄. ΠΕΡΙ
ΟΜΟΙΟΤΕΛΕΥΤΟΥ Edd.

3 τοῦ μὲν P¹ M² Edd.: τῶν μὲν Codd. recent. Ald. Walz, ἐπίμονον Codd. (ἐπίμορ- Ald.):
ἐπίπονον M² Edd. 4 τοῖς δὲ Codd. Ald. Walz: τῆς δὲ Edd.

ιθ'. ΠΕΡΙ ΟΜΟΙΟΠΤΩΤΟΥ.

Ὅμοιόπτωτον δέ ἐστιν, ὅταν ἡ αὐτὴ πτώσις ἐφ' ἐν ὄνομα πολλακίς ἀναφέρηται, ὡς ἔχει τὸ κατὰ Δημοσθένους Αἰσχίνου “ὦ πρὸς μὲν τὰ μεγάλα τῶν ἔργων ἀπάντων ἀνθρώπων ἀχρηστότατε, πρὸς δὲ τὴν
5 ἐν λόγοις τόλμαν θαυμασιώτατε” (Aesch. In Ctes. 152)· κλητικὴ γὰρ πτώσις ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν κώλων τέτακται.

3-5 Aesch. In Ctes. 152 ὦ πρὸς μὲν τὰ μεγάλα καὶ σπουδαῖα πάντων ἀνθρώπων ἀχρηστότατε, πρὸς δὲ τὴν ἐν τοῖς λόγοις τόλμαν θαυμασιώτατε,

Par. 2 Ὅμοιόπτωτόν ἐστιν, ὅταν ἡ αὐτὴ πτώσις (λέξις Vat. 1881) ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὄνομα διαφορῶς φέρηται, ὡς τὸ τοῦ Αἰσχίνου “ὡσπερ μὲν τὰ μεγάλα τῶν ἔργων ἀχρηστότατε, πρὸς δὲ τὴν ἐν λόγοις τόλμαν θαυμασιώτατε”. καὶ ὁ θεολόγος “εὐηθέστατε καὶ ἀσεβέστατε καὶ ἀπαιδευτότατε τὰ μεγάλα” (Greg. Naz. Or. 4, MPG 35 p. 588, 30).

Tit. ιη' ὁμοιόπτωτον P¹ Codd. recent. (ιη' om.): περὶ ὁμοιοπτώτου M² P³ : ΠΕΡΙ ΟΜΟΙΟΠΤΩΤΟΥ Ald. Ald* .:ΠΕΡΙ ΟΜΟΙΟΠΤΩΤΟΥ ιθ' Norrm. : ιθ'. ΠΕΡΙ ΟΜΟΙΟΠΤΩΤΟΥ Edd.

3 κατὰ om. M² , Δημοσθένους P¹ M¹ Edd. :δημοσθένην V P³ Pal. Ald.: δημοσθενικὸν M²
5 βλητικὴ Codd.: κλητικὴ M² P³ Pal. Edd. 6 τέτακται P¹ M² P³ Edd. : τέτανται Codd. recent.

κ'. ΠΕΡΙ ΠΑΡΟΝΟΜΑΣΙΑΣ.

Παρονομασία δὲ γίνεται, ὅταν τι τῶν ληφθέντων εἰς τὴν διάνοιαν ὀνομάτων ἢ ῥημάτων βραχὺ μεταποιήσαντες ἑτέραν κινήσωμεν ἔννοιαν, ὡς ἔχει τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τινος πρὸς τὸν ἀμπελουργὸν τὸν
5 δικαζόμενον συνεχῶς “αἱ ἄμπελοί σου οὐ κλήματα φέρουσιν, ἀλλ’ ἐγκλήματα” (incert.), καὶ ὡς τὸ Δημοσθενικόν “ἔτι γὰρ τῶν πραγμάτων ὄντων μετεώρων καὶ τοῦ μέλλοντος ἀδήλου, σύλλογοι παντοδαποὶ καὶ λόγοι κατὰ τὴν ἀγορὰν ἐγίνοντο” (Demosth. De fals. Leg. 122), καὶ ὡς τὸ Θουκυδίδου “ἰέναι τοῖς ἐχθροῖς ὁμόσε μὴ φρονήματι,
10 ἀλλὰ καταφρονήματι” (Thuc. Hist. 2.62. 3-4)· καὶ ὅλως <ὡς> τὰ τοιαῦτα ἔχει· „διεκπλέκοντες καὶ περιπλέκοντες“ .

6-8 Demosth. De fals. Leg. 122 ἔτι γὰρ τῶν πραγμάτων ὄντων μετεώρων καὶ τοῦ μέλλοντος ἀδήλου, σύλλογοι καὶ λόγοι παντοδαποὶ κατὰ τὴν ἀγορὰν ἐγίνοντο τότε:

9-10 Thuc. Hist. 2.62. 3-4 ἰέναι δὲ τοῖς ἐχθροῖς ὁμόσε μὴ φρονήματι μόνον, ἀλλὰ καὶ καταφρονήματι

Par. 2 Παρονομασία ἐστίν, ὅταν τι τῶν ληφθέντων εἰς διάνοιαν ὀνομάτων ἢ ῥημάτων βραχὺ μεταποιήσαντες ἑτέραν κινήσωμεν ἔννοιαν, ὡς ἔχει τὸ ῥηθὲν (ῥήτον Vat. 1881) πρὸς δικαζόμενον ἀμπελουργὸν “αἱ ἄμπελοί σου οὐ κλήματα φέρουσιν, ἀλλ’ ἐγκλήματα”· καὶ τὸ Δημοσθενικόν “σύλλογοι κατὰ τὴν ἀγορὰν ἐγίνοντο, καὶ λόγοι παντοδαποὶ”, καὶ τὸ Θουκυδίδου “ἰέναι τοῖς ἐχθροῖς ὁμόσαι μὴ φρονήματι μόνον, ἀλλὰ καὶ καταφρονήματι”. καὶ πάλιν “ἄσας τεχνικῶς ἔτρεψε τοὺς ὁμοτέχνους, ἢ μάλλον εἶπειν, ἔτρεψε κάκεινους (κάκεινος Par. 2: corr. coll. Vat. 1881)” (incert.). καὶ ὁ θεολόγος “κατηγόρησά γὰρ αὐτὸς (αὐτοῦς Par. 2: corr. coll. MPG) ἐγὼ (ἐγὼ om. Par. 2: supplevi ex Vat. 1881) τῆς ἐμῆς εἴτε ἀπονοίας εἴτε ἀνοίας” (Greg. Naz. Or. 10, MPG 35 p. 829, 18), καὶ αὐθις “οὐδὲ τὴν ὑλακὴν, ἀλλὰ τὴν φυλακὴν” (Greg. Naz. Or. 25, MPG 35 p. 1280, 24). τοῦτο δὲ τὸ σχῆμα καὶ παρήχησιν ὀνομάζουσιν. (N. M.: Παρονομασία ἐστίν, ὅταν ... εἰς τὴν διάνοιαν ... ἑτέραν κινήσωμεν ἔννοιαν, οἷον “κατηγόρησά γὰρ αὐτὸς ἐγὼ τῆς εἴτε ἀπονοίας εἴτε ἀνοίας”, καὶ αὐθις “οὐδὲ ...”. τοῦτο δε ... ὀνομάζουσιν.)

Tit. 1θ' παρονομασία P¹ Codd. recent. (1θ' om.):· περὶ παρονομασίας M² P³ : ΠΕΡΙ ΠΑΡΟΝΟΜΑΣΙΑΣ Ald. Ald^s : ΠΕΡΙ ΠΑΡ- κ' Norrm. : κ'. ΠΕΡΙ ΠΑΡ- Edd.

2 γινέγεται M² 4 ἄποικον Codd. Edd.: ἀμπελουργὸν Speng. 5 συνεχῶς om. M² , δι' ἀμπέλους Codd. Edd. : αἱ ἄμπελοί σου Speng., κλήματα Codd. recent. Ald. 9 ὁμόσαι M² 10 ὅλως Codd. Ald.: ὅπως Edd. 10 ὡς supplevi, καὶ ὡς τὰ τοιαῦτα Nesselrath 11 διεκπλέκοντες, περιπλέκοντες Codd. recent. Edd.: διεκπλέο-, περιπλέο- P¹ M² cf. Dio Chrysostomus Orationes 11. 24b ἐμπλέκοντες καὶ περιπλέκοντες

κα΄. ΠΕΡΙ ΑΝΤΙΘΕΣΕΩΣ.

Ἐπίθεσις δὲ γίνεται κατὰ τρόπους πλείονας, καθ΄ ἓνα μὲν, ὅταν τὰ ἀντικείμενα ὀνόματα ἀναλαμβάνωμεν, ὡς ἔχει τὸ τοιοῦτον “μᾶλλον γὰρ τιμῶσιν αἱ πόλεις τῶν ἀδίκως πλουτούντων τοὺς δικαίως πενομένους,” (incert.) καὶ “ἐπιλούουσιν ἐν θερμοῖς ὕδασι ψυχροὺς ἄνδρας” (incert.).

4-5 Herod. Rhetor De fig. (Speng. RG III, p. 98.30- 99.2) καὶ κατὰ διέξοδον, “προτιμῶσιν αἱ πόλεις τῶν ἀδίκως πλουτούντων τοὺς δικαίως πενομένους, καὶ τῶν παρανόμως νικῶντων τοὺς ἐννόμως ἡττωμένους, καὶ τῶν κακῶς ζώντων τοὺς καλῶς ἀποθνήσκοντας.”

Par.2 Ἐπίθετον γίνεται κατὰ τρόπους πλείονας (πλείονας τρόπους Vat. 1881), καθ΄ ἓνα μὲν, ὅταν ἀντικείμενα ὀνόματα λαμβάνηται (λαμβάνωμεν Vat. 1881), οἷον “μᾶλλον γὰρ τιμῶσιν αἱ πόλεις τῶν ἀδίκως πλουτούντων τοὺς δικαίους πενομένους” καὶ “τιμωρία γὰρ ἐπιτίμιον κακίας οὐκ ἀρετῆς” (incert.) καὶ “πολέμῳ δὲ ἰσχὺν χορηγεῖ πλοῦτος (πλοῦτον Vat. 1881) οὐ πενία” (incert.). καθ΄ ἕτερον δὲ, ὅταν ἀντιδιαστέλληται (ἀντιδιαστείληται Par. 2: corr. coll. Zon.) κατὰφασις (καταφάσιν Par. 2: corr.coll. Vat. 1881) ἀποφάσει (ἀποφάσε Par. 2: corr.coll. Vat. 1881), οἷον “σὺ μὲν ἔλαβες δῶρα, ᾧ (μα Par. 2: corr.coll. Vat. 1881) Δημόδη, παρὰ Φιλίππου, ἐγὼ δὲ οὐκ ἔλαβον καὶ σὺ μὲν προὔπινες αὐτῷ κατὰ τῆς πόλεως εὐωχούμενος, ἐγὼ δ΄ οὐδὲ (δὲ οὐδὲ Par. 2: corr.coll. Vat. 1881) συνέπινον”. γίνεται δὲ καὶ, ὅταν διάφορα πράγματα ἀντιθῶμεν ἀλλήλοις, ὡς τὸ Δημοσθενικόν “σὺ μὲν ἐδίδασκες γράμματα, ἐγὼ δὲ ἐφοίτων, ἐτέλεις, ἐγὼ δὲ ἐτελούμην· ἐτριταγωνίστεις, ἐγὼ δὲ ἐθεώρουν”. καὶ ὁ θεολόγος “πάλιν τὸ σκότος λύεται, πάλιν τὸ φῶς ὑφίσταται” (Greg. Naz. Or. 38, MPG 36 p. 313, 7) καὶ “σιγάτω σὸς κῆρυξ ἄτιμα, φθεγγέσθω δὲ κῆρυξ ἐμὸς τὰ ἔντιμα (ἔνθεα MPG)” (Greg. Naz. Or. 5, MPG 35 p. 704, 14) <καὶ> (addidi) “τοῦτο μὲν οὖν κατὰ τὰ ὀνόματα, κατὰ δὲ τὰ πράγματα” (Greg. Naz. Or. 21, MPG 35 p. 1125, 20) <καὶ> (addidi) “οὗτοι (οὔτος Vat. 1881) τὸ βόλλειν, ἡμεῖς τὸ φέρειν” (Greg. Naz. Or. 33, MPG 36 p. 233, 1). (N. M.: Ἐπίθετον ... καθ΄ ἓνα μὲν, ὅταν τὰ ἀντικείμενα ὀνόματα λαμβάνηται, οἷον “μᾶλλον γὰρ τιμῶσιν αἱ πόλεις ... οὐχ ἢ πενία”. καθ΄ ἕτερον δὲ τρόπον, ὅταν ἀντιδιαστέλληται (διαστείληται N.M.: corr. coll. Zon.) κατὰφασις ἀποφάσει, οἷον “σὺ μὲν ἔλαβες δῶρα, ἐγὼ δὲ οὐκ ἔλαβον”, καὶ “πάλιν τὸ σκότος λύεται, πάλιν τὸ φῶς”).

Tit. κ΄ ἀπίθετον P¹ Codd. recent. (κ΄ om.): περὶ ἀπίθετου M² : περὶ ἀπίθεσεως P³ : ΠΕΡΙ ΑΝΤΙΘΕΣΕΩΣ Ald. Ald^s : ΠΕΡΙ ΑΝΤΙΘΕΣΕΩΣ κα΄ Norrm. : κα΄. ΠΕΡΙ ΑΝΤΙΘΕΣΕΩΣ Edd. 2 ἀπίθεσις Codd. Edd.: ἀπίθετον M² 5 ἐπιλύουσιν M² 6 ψυχροῖς ἀνδράσι Codd. Edd.: ψυχροὺς ἀνδρας Norrm. Speng.

καθ' ἕτερον δέ, ὅταν αὐτὰ καθ' αὐτὰ στρέφηται τὰ ὀνόματα “σὺ μὲν γὰρ ἔλαβες, ὦ Δημάδη, δῶρα παρὰ Φιλίππου, ἐγὼ δὲ οὐκ ἔλαβον, καὶ προέπινες αὐτῷ κατὰ τῆς πόλεως εὐωχούμενος, ἐγὼ δ' οὐ συνέπινον” (fort. Hyper. In Demad. iniur. Frag. inc.). καθ' ἄλλον δὲ τρόπον

5 ἢ ἀντίθεσις γίνεται, ὅταν μὴ πάντως τοῖς ἀντικειμένοις ὀνόμασιν φράζωμεν, ἀντικείμενα μέντοι ἢ διαφέροντα πράγματα λαμβάνωμεν, ὡς παρὰ Δημοσθένει “ἐδίδασκες γράμματα, ἐγὼ δὲ ἐφοίτων· ἐτέλεις, ἐγὼ δὲ ἐτελούμην· ἐτριταγωνίστεις, ἐγὼ δὲ ἐθεώρουν· ἐγραμμάτευες, ἐγὼ δ' ἠκκλησιάζον· ἐξέπιπτες, ἐγὼ δὲ ἐσύριττον” (Demosth. De Cor. 265).

7-9 Demosth. De Cor. 265 ἐδίδασκες γράμματα, ἐγὼ δ' ἐφοίτων. ἐτέλεις, ἐγὼ δ' ἐτελούμην. ἐγραμμάτευες, ἐγὼ δ' ἠκκλησιάζον. ἐτριταγωνίστεις, ἐγὼ δ' ἐθεώρουν. ἐξέπιπτες, ἐγὼ δ' ἐσύριττον, ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν πεπολίτευσαι πάντα, ἐγὼ δ' ὑπὲρ τῆς πατρίδος.

1 ἔστ' ἄν Codd. Ald.: ὅταν Edd., καθ' αὐτὰ P¹ M² : om. Codd. recent. Edd. 3 προσέπινες M² , εὐηχούμενος V Pal. 8 ἐτριταγωνίστης P¹ M¹ 8-9 ἐγραμμάτευες, ἐγὼ δ' ἐκκλησιάζον· ἐτριταγωνίστεις, ἐγὼ δὲ ἐθεώρουν· inv. ord. Norrm. 9 ἐκκλησιάζον Codd. (ἐνεκ- M²) Edd.: corr.coll. Demosth. 9 post ἐσύριττον, ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν πεπολίτευσαι πάντα, ἐγὼ δ' ὑπὲρ τῆς πατρίδος M² : om. Codd. Edd.

κβ'. ΠΕΡΙ ΑΝΤΙΜΕΤΑΘΕΣΕΩΣ Η ΣΥΓΚΡΙΣΕΩΣ Η ΠΛΟΚΗΣ.

Ἐπὶ τούτου τοῦ σχήματος ταῖς ἀνταῖς λέξεσι χρώμενοι πλεονάκις ἕτερα σημαίνομεν, ὡς ἔχει τὰ τοιαῦτα

“<ὡς> χαρίεν ἐστ' ἄνθρωπος, ὅταν ἄνθρωπος <ῆ>”(PCG VI 2 Men. Frag. 5 inc. 707) <καὶ>

“καλὸν δὲ τὸ ζῆν, ἂν τις ὡς δεῖ ζῆν μάθη”(PCG VIII Adesp. Frag. inc.75)· καὶ ὡς ἔχει τὸ Αἰσχίνου “δεῖ γὰρ τὰς Θήβας εἶναι Βοιωτίαν, οὐ τὴν Βοιωτίαν Θήβας” (Aesch. De fals. Leg. 119). παράκειται δὲ τούτῳ τῷ σχήματι ἡ ἀντιμεταβολὴ καλουμένη·

7-8 Aesch. De fals. Leg. 119 Ἐγὼ γὰρ ..., πρὸς δ' ὑμᾶς ἦκων ἀπήγγελλον ὅτι τὰς Θήβας Βοιωτίαν δίκαιον ἠγοίμην εἶναι, καὶ μὴ τὴν Βοιωτίαν Θήβας.

Par. 2 Σύγκρισίς (σύγχρησις Par.2: corr. coll. Alex.) ἐστίν, ὅταν πλεονάκις (πλεονάζης. Par. 2 : corr. coll. Vat. 1881) ταῖς ἀνταῖς χρώμενοι λέξεσι ἕτερον(ἕτεροι Par. 2 : corr. coll. Vat. 1881) σημαίνωμεν, οἷον “χαρίεν ἐστ' ἄνθρωπος, ὅταν (ὡς τ' ἄνος Par.2 : ἐστ' ἄνος Vat. 1881 : coll. Phoeb., RG VIII, ed Walz, p. 516-7) ἄνθρωπος ῆ” καὶ “καλὸν (καλὸς Vat. 1881) δὲ τὸ ζῆν, ἂν τις ὡς (δὲ Vat. 1881) δεῖ ζῆν μάθη”. καὶ ὁ θεολόγος “Λατ' ὁ Σοδομίτης, καὶ οὐ Σοδομίτης τὸν τρόπον” (Greg. Naz. Or. 14, MPG 35 p. 860, 29) καὶ “ἡ ῥααβ (ῥοβ Vat. 1881) ἡ πόρνη, καὶ οὐ πόρνη τὴν προαίρεσιν” (Greg. Naz. Or. 14, MPG 35 p. 860, 31) καὶ “ὦν τοῖς νεκροῖς οἱ νεκροὶ (οὐ τοῖς νεκροῖς νεκροὶ Vat. 1881) χαρίζονται” (Greg. Naz. Or. 40, MPG 36 p. 377, 26). τούτῳ δὲ (δὲ om. Vat. 1881) τῷ σχήματι πλησιάζει καὶ ἡ ἀντιμετάθεσις καὶ ἡ ἀντιμεταβολή, ὡς τὸ Αἰσχίνου “δεῖ γὰρ τὰς Θήβας εἶναι Βοιωτίαν, ἄλλ' οὐ τὴν Βοιωτίαν Θήβας”· καὶ τὸ τοῦ Ἰσοκράτους παρὰ (περὶ Par. 2 : corr. coll. Vat. 1881) πότον εἰρημένον “οἷς μὲν ἐγὼ δεινός, οὐχ ὁ νῦν καιρός· οἷς δ' ὁ νῦν καιρός, οὐκ ἐγὼ δεινός”· καὶ ὁ θεολόγος “εἰ μὲν θεὸς οὐ κτίσμα, <...>, εἰ δὲ κτίσμα (κτίσμα δὲ Vat. 1881) οὐ θεός” (Greg. Naz. Or. 42, MPG 36 p. 477, 36), καὶ πάλιν “σὺ ὠργίσθης, καὶ ἡμεῖς ἡμάρτομεν, <...>, μᾶλλον δὲ ἡμεῖς (μᾶλλον δὲ om. Vat. 1881) ἡμάρτομεν, καὶ σὺ ὠργίσθης” (Greg. Naz. Or. 16, MPG 35 p. 952, 3)· τὰ γὰρ ἐν τοῖς πρώτοις κώλοις ἀπλῶς τεθέντα ἐν τοῖς δευτέροις ἐναντίως ἐτέθησαν (εὐρέθησαν Vat. 1881).

Tit. κα' ἀντιμετάθεσις ἢ σύγχρησις ἢ πλοκή P¹ Codd. recent. (κα' om.): ΠΕΡΙ

ΑΝΤΙΜΕΤΑΘΕΣΕΩΣ Η ΣΥΓΚΡΙΣΕΩΣ Η ΠΛΟΚΗΣ Ald. Ald' .:ΠΕΡΙ ... κβ' Norrm. : κβ'.

ΠΕΡΙ... Edd.: περὶ ἀντιθέσεως M²

4 ὡς om. Codd. Edd.: add. Walz, cf. PCG VI 2, ἔστ' ἂν Codd. (per dittographiam): om. M² Edd.,

ὅταν ὡς M² : ὡς delevi : ὅταν ὡς om. Codd. Ald. Norrm.: ὅς τ' Edd., ῆ recep. ex P² Walz Speng.

5 καὶ recep. ex P² Walz Speng. 6 δικαίως Codd. Ald. Norrm.: καλὸν corr. coll. P² Walz Speng., ἂν

τις Codd. Edd.: ἀντὶ M² 8 βοιωτίαν Codd. Ald.:Βοιωτίας Edd., θήβας Codd. Ald.: Θηβῶν Edd.

γίνεται δέ, όταν ἐν τῷ πρώτῳ καὶ δευτέρῳ κώλῳ τῆς περιόδου τοῖς
αὐτοῖς ὀνόμασι χρησαμένοι τὰ ἐν ἀρχῇ ἀτελῆ τεθέντα ἐπὶ τελευτῆς
ἀποδιδῶμεν, ὡς Ἴσοκράτης παρακαλούμενος ἐπάρξασθαί τι
5 παρὰ πότον εἶπεν “οἷς μὲν γὰρ ἐγὼ δεινός, οὐχ ὁ παρῶν καιρός, οἷς
δ’ ὁ νῦν καιρός, οὐκ ἐγὼ δεινός”(Isocr. Frag. 12, Orat. Att. I, p. 321).

2 χρῆσόμεθα Codd. Edd. (-σώ-): χρῆσαμένοι M² 3 ἀτελῆ Codd. : εὐτελῆ Edd. (ἐν τέλει
Speng.): an potius ἀπλῶς ut P² ?, ταυτῆς Codd. Edd.: τελευτῆς app. crit. Speng. cf. P² ,
ὀπολιπῶμεν Codd. Edd.: ἀποδιδῶμεν conieci cf. προτιθῶμεν Speng.in app. crit. (Finckh) 4
παρὰ πότον Codd. Edd.: περὶ τόπον M²

κγ'. ΠΕΡΙ ΑΝΤΕΝΑΝΤΙΩΣΕΩΣ.

Ἄντεναντίωσις δέ ἐστιν, ὅταν τὸ ἐναντίον ὄνομα τινος τιθέντες
αὐτὸ ἐκεῖνο σημαίνωμεν, ὃ τούτῳ ἢ τῷ κειμένῳ ἐναντίον, οἷον
“ἐχθροὺς ἔσχεν οὐ τοὺς ἀδυνατωτάτους λέγειν τέ καὶ
5 πρᾶττειν”(incert.) καὶ πάλιν “οὔτε ἐλαχίστων κατὰ τὴν πόλιν,”(incert.)
ἀντὶ τοῦ τοὺς δυνατωτάτους καὶ τῶν μεγίστων, καὶ ὡς
τὸ Ὅμηρικόν
“ἐπεὶ οὐ μιν ἀφαυρότατος βάλ' Ἀχαιῶν” (II.15.11),
ἀντὶ τοῦ ὀ γενναιότατος.

8 II.15. 9-11 Ἐκτορα δ' ἐν πεδίῳ ἴδε κείμενον, ἀμφὶ δ' ἐταῖροι ἢ εἶαθ', ὃ δ' ἀργαλέῳ ἔχετ'
ἄσθηματι κῆρ ἀπινύσσων ἢ αἶμ' ἐμέων, ἐπεὶ οὐ μιν ἀφαυρότατος βάλ' Ἀχαιῶν.

Par. 2 Ἄντεναντίωσις ἐστιν, ὅταν εἰπεῖν τι βουλόμενοι διὰ τοῦ ἐναντίου δηλώσωμεν
(δηλώσωμεν Par. 2: corr. coll. Vat. 1881), οἷον (οἷον Vat. 1881: om. Par.2) “ἦν δὲ οὐκ ἀσθενὴς
λέγειν τέ (τι Par.2 : corr.coll. Vat. 1881) καὶ πρᾶττειν”· δηλὸν γὰρ ὅτι “δύνατος (ἀδύν- Par.2:
corr. coll. Vat. 1881)”. καὶ Ὅμηρος “οὐ μιν ἀφαυρότατος βάλ' Ἀχαιῶν”, ἀντὶ τοῦ “ὀ
γενναιότατος”. καὶ ὁ θεολόγος “ταῦτα μὲν οὐ τῶν πολλῶν ἴσως ἐγενόμην φαυλότερος”
(Greg. Naz. Or. 2, MPG 35 p. 484, 43).

(N. M.: Ἄντεναντίωσις ... δηλώσωμεν, οἷον “ἴσως οὐ τῶν πολλῶν ἐγενόμην φαυλότερος”.)

Tit. κβ' ἄντεναντίωσις P¹ Codd. recent. (κβ' om.): περὶ ἄντεναντιώσεως M² : ΠΕΡΙ
ΑΝΤΕΝΑΝΤΙΩΣΕΩΣ Ald. Ald^s : ΠΕΡΙ ΑΝΤΕΝ- κγ' Norrm. : κγ'. ΠΕΡΙ ΑΝΤΕΝ- Edd.
2 τεθέντος Codd. Ald.: τιθέντες Edd. 3 εἰ οὕτως Codd. Edd.: ὃ τούτῳ marg. Norrm. 4 αὐτούς
Codd. Ald. : οὐ τοὺς Edd., ὀδυνάτους Codd. Edd.: ὀδυνατωτάτους marg. Norrm. Speng., τέ M² :
om. Codd. Edd. 6 ὀδυνατωτάτους Codd. (ὀδυνάτους M²) Edd.: δυνατωτάτους marg. Norrm.
Speng.: corr. coll. Vat. 1881, τὰ μέγιστα Codd. Edd.: τῶν μεγίστων marg. Norrm. 8 μὴν Codd.
Ald.: μιν M² Edd., ἀφαυρότερος M² 9 γενναιότατος V: γενναιότερος M²

κδ'. ΠΕΡΙ ΥΠΕΡΒΑΤΟΥ.

Τοῦ δ' ὑπερβατοῦ καὶ αὐτοῦ πλείους εἰσὶ διαφοραί· καὶ γὰρ κατ' ἀναστροφὴν συλλαβῶν καὶ μορίων γίνεται, ὡς ἔχει “λέων κατὰ ταῦρον ἐδηδῶς” (II. 17.542), καὶ Δημοσθένης κατὰ τοῦ Αἰσχίνου
5 +“οὗτος μὲν τὸν Ἰαχίου οὐδ' ἕνα δ' ἄλλον”+ (incert.), καὶ τὸ Θουκυδίδου “ἐν οὐ τῷ ἱερῷ” (Thuc. Hist. 3. 14.1)· καὶ πάλιν λέξεως συνθέτου διασπειρομένων ἀπ' ἀλλήλων τῶν μορίων, οἷον “ἄπο μ' ὀλεῖς” (Soph. Philoct. 817), ἀντὶ τοῦ ἀπολεῖς με.

Par.2 Ἰπερβατόν ἐστιν, ὅταν τῆς συνεχείας τοῦ νοήματος διακοπείσης ὑπὸ μεταξυλογίας ἐμβληθείσης (μεταξυλογίας ἐμβληθέντος Vat. 1881) ὕστερον (ὑπὲρ Vat. 1881) τὸ λείπον ἀποδοθῆ, ὡς τὸ Θουκυδίδου “πυθόμενοι δὲ οἱ Κερκυραῖοι τὴν παρασκευὴν αὐτῶν ἐφοβοῦντο, καὶ ἦσαν γὰρ οὐδενὸς Ἑλλήνων ἔνσπονδοι”· ἀλλ' ἐνταῦθα μὲν μία λέξις ἐποίησε τὴν διακοπήν, ἀλλαχοῦ δὲ καὶ πλείους, ὡς τὸ Δημοσθενικόν “ἐγὼ δ', ὅτι μὲν πάντα ἀπόλλυται τὰ χρήσιμα”, καὶ τὰ ἐξῆς. εἶτα πολλὰ εἰπὼν ἀπέδωκεν ὅτι “τὰ τοιαῦτα ἐάσω” (ὡς τὸ Θουκυδίδου ... τὰ τοιαῦτα ἐάσω om. Vat. 1881). ἴδιον δὲ καὶ τουτὶ τὸ σχῆμα ποιητικόν (τουτο δὲ τὸ σχῆμα ποιητικόν ἐστὶν ἴδιον Vat. 1881), ὡς τὸ <Ὀμηρικόν> (om. Par.2 : addidi) “- , Ἀργεῖοι δὲ μέγ' ἴαχον, ἀμφὶ δὲ νῆες ἢ σμερδαλέον κονάβησαν αὐσάντων ὑπ' Ἰαχίων, ἢ μῦθον ἐπαινήσαντες Ἰουσσῆος θεῖοιο” (II. 2.333-5). Τὸ δὲ ἀκόλουθον οὕτως ἦν· Ἰαργεῖοι δὲ μέγ' ἴαχον, ἀγασαμένοι μῦθον Ἰουσσῆος (τὸ δὲ ... μῦθον Ἰουσσῆος om.Par.2 :reperi ex Vat. 1881). παρὰ ποιηταῖς δὲ καὶ ἀρμογῆ συνθέτου λόγου διίσταται, ὡς τὸ “κατὰ ταῦρον ἐδηδῶς” (II. 17.542), ἀντὶ τοῦ κατεδηδῶς· καὶ “ἀνά δ' ὁ πτολίπορθος (καὶ ...ὁ πτολίπορθος Vat. 1881: om. Par.2) Ἰουσσεὺς (δυσσεὺς Par.2: corr. coll. Vat. 1881) <ἔστη> (II. 2. 278)” (om. Par.2.: addidi ex N.M.), ἀντὶ τοῦ ἀνέστη, καὶ “ἀπὸ μ' ὀλεῖς” (ἀπόμολες Par. 2: corr. coll. Vat. 1881), ἀντὶ τοῦ ἀπολεῖς με. καὶ ὁ θεολόγος “ἔμελλεν ἄρα” καὶ τὰ ἐξῆς. εἶτα ἀποδέδωκεν, “ἐαυτὸν νῦν ἡμῖν προθήσειν” (Greg. Naz. Or. 43, 1, 1, ed. Boulenger). τινὲς δὲ τοῦ ὑπερβατοῦ μέρος λέγουσι καὶ ἀντιστροφὴν, οἷον “ἐμοῦ μετὰ”, ἀντὶ τοῦ μετ' ἐμοῦ, καὶ “Ἰαχίων ὑπο” καὶ “σοῦ περί”, καὶ “ὄρνιθες ὤς”· εἶ γὰρ καὶ ἐπὶ ταύτης οὐδέν τι μεσολαβεῖ, ἀλλ' ὅμως τὸ ὀπίσω μέρος ὑπερβάλλειν δοκεῖ. (N. M.: Ἰπερβατόν ... ἀποδοθῆ, οἷον “κατὰ ταῦρον ἐδηδῶς”, καὶ “ἀνά δ' ὁ πτολίπορθος Ἰουσσεὺς ἔστη”, ἀντὶ τοῦ ἀνέστη, καὶ “ἀπ' ἐμ' ὀλεῖς”, ἀντὶ τοῦ ἀπολεῖς ἐμέ, καὶ “ἐμοῦ μετὰ”, <ἀντὶ τοῦ μετ' ἐμοῦ> (reperi ex Par.2), καὶ τὰ ὅμοια.)

Tit. κγ' ὑπερβατόν P¹ Codd. recent. (κγ' om.). : περὶ ὑπερβατοῦ M² : ΠΕΡΙ ΥΠΕΡΒΑΤΟΥ Ald. Ald^s .: ΠΕΡΙ ΥΠΕΡΒΑΤΟΥ κδ' Norrm. : κδ'. ΠΕΡΙ ΥΠΕΡΒΑΤΟΥ Edd.

4 ἐδηδῶκώς Codd. Ald. (ἐδηδοκ- Walz): ἐδηδῶς M² Edd. 6 ἐν τῷ ἐρῷ Codd. (ἐρωτῷ M²) Edd: ἐν οὐ τῷ ἱερῷ Norrm. (οὐ om.) Speng.

καὶ πάλιν λέξεων ἢ μὴ κατὰ τὸ ἐξῆς, ἢ μὴ κατὰ φύσιν τιθεμένων,
οἷον τὸ Θουκυδίδου “πυθόμενοι δὲ οἱ Κερκυραῖοι τὴν παρασκευὴν
αὐτῶν ἐφοβοῦντο, καὶ (ἦσαν γὰρ οὐδενὸς Ἑλλήνων ἔνσπονδοι,
οὐδὲ ἐπέγραψαν ἑαυτοὺς οὔτε ἐς τὰς Ἀθηναίων, οὔτε ἐς τὰς
5 Λακεδαιμονίων σπονδᾶς) ἔδοξεν αὐτοῖς ἐλθοῦσι πρὸς
τοὺς Ἀθηναίους συμμάχους γενέσθαι” (Thuc. Hist. 1. 31.2)· ὁ γὰρ
ἐνταῦθα ἀποδοθῆναι ὄφειλεν, ἤδη προεἰληπται· τὸ γὰρ ἐξῆς ἐστὶ,
‘τὴν παρασκευὴν αὐτῶν ἐφοβοῦντο, καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς ἐλθοῦσι πρὸς
τοὺς Ἀθηναίους συμμάχους γενέσθαι· ἦσαν γὰρ οὐδενὸς Ἑλλήνων
10 ἔνσπονδοι.’

2-6 Thuc. Hist. 1. 31.2 πυθάνομενοι δὲ οἱ Κερκυραῖοι ... ἐφοβοῦντο, καὶ (ἦσαν ...
οὐδὲ ἐσεγράψαντο ἑαυτοὺς οὔτε ἐς τὰς Ἀθηναίων σπονδᾶς οὔτε ἐς τὰς
Λακεδαιμονίων) ἔδοξεν αὐτοῖς ἐλθοῦσιν ὡς τοὺς ... γενέσθαι καὶ ὄφελίαν
τινὰ πειρᾶσθαι ἀπ’ αὐτῶν εὐρίσκεσθαι.

1 λέξεως codd. Ald.: λέξεων Edd., εἰ μὴ ... μηδὲ codd. Ald.: εἰ om. Edd.: ἢ μὴ ... ἢ μὴ M²
6-9 ὁ γὰρ ... γενέσθαι· om. M² 7 ἀποδοθῆναι P¹ M¹

γίνεται δὲ ὑπερβατὸν καὶ πολλῶν τιθεμένων μεταξὺ λέξεων
 τῶν ὀνομάτων, ὡς ἔχει τὸ Δημοσθενικόν “ἐγὼ δ’, ὅτι μὲν πάντα
 ἀπόλλυται χρήματα, ἐὰν τὰ τούτου σοφίσματα παραδέξησθε,
 καὶ ὅτι, εἰ ἄρα δεῖ τινὰς ἀφιέναι τῶν ὀφειλόντων, τοὺς
 5 ἐπιεικεστέρους καὶ βελτίους καὶ ἐπὶ τοῖς ἥκιστα δεινοῖς
 ὠφληκότας ἀφιέναι δίκαιον ἂν εἴη, οὐχὶ τὸν πονηρότατον
 καὶ πλείστα ἡμαρτηκότα καὶ δικαίως ὠφληκότα καὶ ἐπὶ
 δεινοτάτοις (τί γὰρ ἂν γένοιτο συκοφαντίας καὶ παρανομίας
 δεινότερον, ἐφ’ οἷς ἀμφοτέροις οὗτος ὠφληκε;) καὶ ὅτι οὐδ’ εἰ πᾶσι
 10 τοῖς ἄλλοις ἀφιέναι δίκαιον, οὐχὶ τῷ βιαζομένῳ, (ὑβρίσαι τὸ αὐτὸ
 γέγονε,) τὰ τοιαῦτα ἐάσω” (Demosth. In Aristog. I 18-9), τὸ γὰρ “ἐάσω”
 διὰ μακροῦ πάνυ ἐπενηνεγμένον ἐστίν.

2-11 Demosth. In Aristog. I 18-9 ἐγὼ γάρ, ὅτι μὲν πάντ’ ἀπόλλυται τὰ τῆς πόλεως ὀφλήματα,
 εἰ τὰ τούτου σοφίσματα προσδέξεσθε, καὶ ὅτι, εἰ ἄρα δεῖ τινὰς ἐκ τῶν ὀφειλόντων
 ἀφιέναι, τοὺς ἐπιεικεστάτους καὶ βελτίστους καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς ἥκιστα δεινοῖς
 ὠφληκότας, τούτους ἀφιέναι δεῖ, οὐχὶ τὸν πονηρότατον καὶ πλείστ’ ἡμαρτηκότα
 καὶ δικαιοτάτ’ ὠφληκότα καὶ ἐπὶ δεινοτάτοις (τί γὰρ ἂν γένοιτο συκοφαντίας
 καὶ παρανομίας δεινότερον, ἐφ’ οἷς ἀμφοτέροις οὗτος ὠφληκε;) καὶ ὅτι οὐδ’ εἰ πᾶσι
 τοῖς ἄλλοις [ἀφίετε], οὐχὶ τῷ βιαζομένῳ δήπου συγχωρῆσαι προσήκει (ὑβρις γὰρ
 δὴ τοῦτό γε), καὶ πάντα τὰ τοιαῦτ’ ἐάσω.

2 καὶ M² : τῶν Codd. Edd. 3 τὰ τοῦ σοφίσματος Codd. Edd.: τὰ τούτου σοφίσματα Norrm.
 4 ὀφιλόντων P¹ M¹ Ald. 5 ἐπεὶ V P³ (ἐπὶ sup. lin. corr.) Pal. 6 ὠφληκότας Ald. 8
 συκοφαντισίας M¹ V Pal. 9 δεινότερα M², οὐ δεῖ Codd. Ald.: οὐδ’ εἰ Edd. 10 ἀφίετε marg.
 Norrm. 10-11 ὑβρις γὰρ τοῦτό γε marg. Norrm. 11 πάντα ante τὰ add. Norrm. 12 ἐστίν P¹
 M² : om. Codd. recent. Edd.

κε'. ΠΕΡΙ ΠΑΡΕΜΒΟΛΗΣ.

Τούτο τὸ σχῆμα παρακεῖσθαι μὲν δοκεῖ τῷ ὑπερβατῷ,
ἐπειδὴ μεταξὺ τῆς κατὰ φύσιν συντάξεως τοῦ λόγου τίθεται τις
λόγος, διαφέρει δὲ ἐκείνου· τὸ μὲν γὰρ ὑπερβατὸν ἐν τῇ ἀλλαγῇ τῶν
5 μορίων καὶ τῇ προσapoδόσει τοῦ ἀκολουθοῦντος ῥήματος,
ἢ δὲ παρεμβολῇ ἰδίαν ἔχει διάνοιαν. καὶ τῆς μὲν ὑπερβάσεως, ὅταν
τι μέρος τῶν ὑπαρχόντων ἄρης, βλάβεις τὸν νοῦν καὶ τὸ σχῆμα
ἀναιρήσεις, ἢ παρεμβολῇ δὲ καὶ ὅλη ἀρθεῖσα οὐ βλάπτει τὴν
διάνοιαν. παράδειγμα δὲ τῆς παρεμβολῆς καὶ τὸ παρ' Ἡροδότῳ
10 κείμενον “Κροῖσος ἦν Λυδὸς μὲν τὸ γένος, παῖς δὲ Ἀλυάττεω,
τύραννος δὲ ἐθνέων τῶν ἐντὸς Ἄλυος ποταμοῦ, ὃς ῥέων
ἀπὸ μεσημβρίας μεταξὺ Σύρων καὶ Παφλαγόνων καὶ πρὸς Βορέην
ἄνεμον εἰς τὸν Εὐξείνου ἐξίησι πόντον· οὗτος οὖν Κροῖσος” (Herodot.
Hist. 1.6)· ἐνταῦθα τὰ περὶ τοῦ ποταμοῦ παρεμβεβλημένα οὐδὲν κοινὸν
15 ἔχει τοῖς περὶ τὸν Κροῖσον· ἐδύνατο γὰρ καὶ οὕτως ἔχειν ὁ λόγος·
τύραννος δὲ ἐθνέων τῶν ἐντὸς Ἄλυος ποταμοῦ, οὗτος οὖν ὁ Κροῖσος.

10-13 Herodot. Hist. 1.6 Κροῖσος ἦν Λυδὸς μὲν γένος, ... , ὃς ῥέων ἀπὸ μεσημβρίας μεταξὺ
Συρίων τε καὶ Παφλαγόνων ἐξιεῖ πρὸς βορέην ἄνεμον ἐς τὸν Εὐξείνου καλεόμενον
πόντον. Οὗτος ὁ Κροῖσος βαρβάρων ... προσεποιήσατο.

Par. 2 Παρεμβολή ἐστίν, ὅταν παρατεθῇ μεταξὺ (ante μεταξὺ, ἀνὰ scr. Vat. 1881) τῆς τοῦ
λόγου συντάξεως ἕτερα ἔννοια, ὡς τὸ παρὰ Ἡροδότῳ “Κροῖσος ἦν Λυδὸς (λοιδὸς Par. 2:
corr. coll. Vat. 1881) μὲν τὸ γένος, παῖς δὲ Ἀλυάττεω. τύραννος δὲ (δὲ om. Par. 2: supplevi ex
Vat. 1881) ἐθνῶν τῶν ἐντὸς Ἄλυος ποταμοῦ, ὃς ῥέων ἀπὸ μεσημβρίας μεταξὺ Σύρων τε
(τε om. Vat. 1881) καὶ Παφλαδόκων (Καππαδοκῶν Par.2: corr. coll. Herod.) πρὸς Βορεῆν
(βορρᾶν Par. 2:corr. coll. Herodot.) ἄνεμον ἐς τὸν Εὐξείνου ἐξιεῖ πόντον. οὗτος οὖν
ὁ Κροῖσος”, καὶ τὰ ἐξῆς (ἐς τὸν ... καὶ τὰ ἐξῆς om. Vat. 1881). διαφέρει δὲ ὑπερβατοῦ, ὅτι
ἐκεῖ μὲν τὸ ἀποδιδόμενον μέρος ἦν τῆς τοῦ λόγου συνεχείας· ἐνταῦθα δὲ τὸ δοκοῦν
ἀποδεδῶσθαι (ἀποδιδόμενον Vat. 1881) οὐχ ὡς λειπὸν ἐστίν, ἀλλ' ὡς τρόπον τινὰ ἀρχῇ, ὡς
τὸ οὗτος οὖν ὁ Κροῖσος.

Tit. κδ' παρεμβολή P¹ Codd. recent. (κδ' om.): περὶ παρεμβολῆς M² P³ : ΠΕΡΙ

ΠΑΡΕΜΒΟΛΗΣ Ald. Ald^s : ΠΕΡΙ ΠΑΡ- κε' Norrm. : κε'. ΠΕΡΙ ΠΑΡ- Edd.

2 τούτο Codd. Edd. : παρεμβολή M² 3 ἐπεὶ δὲ Codd. Ald.: ἐπειδὴ Edd. 5 προσapoδώσει P³
Ald, σχήματος Codd. Edd.: ῥήματος marg. Norrm. 7 ἄρας M² 8 ἀναιρήσεως M² 11 ἐν τῷ
ἄλυι ποταμῷ Codd. Ald.: ἐντὸς Ἄλυος ποταμοῦ M² (ἄλ-)Edd. 12 παφλαγόνων M² marg.
Norrm.:Καππαδοκῶν Codd. Edd., 13 οὖν Codd. Edd.: ὦν M² Norrm. 14 τὰ M² Edd.: om. Codd.
Ald., παραβεβλημένα M² 16 ὦν Codd. Edd.: οὖν Norrm. Walz cf. P²

κς'. ΠΕΡΙ ΠΑΡΙΣΟΥ.

Πάρισόν ἐστιν, ὅταν δύο ἢ πλείονα κῶλα συνενωθέντα μάλιστα μὲν
καὶ τὰς συλλαβὰς ἴσας ἔχη, ἀλλὰ γε καὶ τὸν ἀριθμὸν τὸν ἴσον ἐν
πᾶσι λαμβάνη, ὡς ἔχει τὸ προειρημένον Ἴσοκρατικόν “τοῦ μὲν
5 ἐπίπονον καὶ φιλοκίνδυνον <τὸν> βίον κατέστησεν, τῆς δὲ
περίβλεπτον καὶ περιμάχητον τὴν φύσιν ἐποίησεν” (Isocr. Hel. 17).
εἰ δὲ τὸ παράδειγμα τοῦτο καὶ ὁμοιοτέλευτόν ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει·
πολλοὶ γὰρ λόγοι καὶ ἐκ δύο καὶ ἐκ πλειόνων σχημάτων σύγκεινται.

Par.2 Πάρισόν ἐστιν, ὅταν δύο ἢ πλείονα κῶλα μάλιστα μὲν καὶ τὰς συλλαβὰς <ἴσας>
(supplevi ex N.M.) ἔχει· εἰ δ' οὖν ἀλλὰ γε τὸ γένος καὶ τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸν χρόνον καὶ τὸν
ῥυθμὸν, ὡς τὸ Ἴσοκρατικόν “τοῦ μὲν ἐπίπονον καὶ ἐπικίνδυνον τὸν βίον κατέστησεν,
τῆς δὲ περίβλεπτον καὶ περιμάχητον τὴν φύσιν ἐποίησε”. καὶ ὁ θεολόγος “τίνα μὲν
ἀνθρώπων κινήματα, τίνα δὲ πιθήκων (πιθήκων om. Vat. 1881) μιμήματα (ὀρμήματα Par. 2:
corr.coll. Vat. 1881, cf. MPG);” (Greg. Naz. Or. 4, MPG 35 p. 649, 3). διαφέρει δὲ τοῦ
ὁμοιοκαταλήκτου, ὅτι ἐν ἐκείνῳ μὲν τὰς τελευταίας μόνας συλλαβὰς ὁμοίως ποιοῦμεν,
τοῦτο (τὸ Par. 2: corr. coll. Vat. 1881) δὲ πλείονα, ὡς ἔφημεν, ἔχει παρατηρήματα· καὶ εἰ τι
μὲν πάρισον, ἐκεῖνο (τοῦτο Par.2: corr.coll. Vat. 1881) καὶ ὁμοιοκατάληκτον, οὐκ εἰ τι
δὲ ὁμοιοκατάληκτον, τοῦτο καὶ πάρισον. πολλάκις δὲ ὁ αὐτὸς λόγος διαφόροις
ὑποπίπτει σχήμασι κατ' ἄλλο καὶ ἄλλο. ἀντίκα γὰρ τὸ ῥηθὲν Ἴσοκρατικόν κατὰ μὲν
τὸ ἐπίπονον καὶ ἐπικίνδυνον πάρισόν ἐστι, κατὰ δὲ τὸ <τέλος> (addidi) κατέστησε
καὶ ἐποίησεν ὁμοιοκατάληκτον.

(N. M.: Πάρισόν ... τὰς συλλαβὰς ἴσας ἔχη· εἰ δ' οὖν ... τὸν ῥυθμὸν, οἶον “τίνα μὲν ...
ποιοῦμεν, τοῦτο δὲ πλείονα, ὡς ἔφημεν, ἔχει παρατηρήματα”· καὶ εἰ τι μὲν ... πάρισον.
πολλάκις δὲ ὁ αὐτὸς λόγος διαφόροις ἐμπίπτει σχήμασι κατ' ἄλλο καὶ ἄλλο.)

Tit. κε' πάρισον P¹ Codd. recent. (κε' om.):· περὶ παρίσου M² P³ : ΠΕΡΙ ΠΑΡΙΣΟΥ Ald.

Ald⁸ : ΠΕΡΙ ΠΑΡΙΣΟΥ κς' Norrm. : κς'. ΠΕΡΙ ΠΑΡΙΣΟΥ Edd.

3 ἀλλὰ με Codd. recent. Ald. 4 προκειμένον M² 5 ἐπίμονον Codd. Ald.: ἐπίπ- M² Edd.,
τὸν addidi cf. P² 8 ὀνομάτων M²

κζ'. ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΥΝΑΠΑΝΤΗΣΕΩΣ.

Προσυναπάντησις ἐστίν, ὅταν δύο ἐξενεγκῶν ὀνόματα πρὸς τὸ τελευταῖον πρότερον τὴν ἀπάντησιν <τις> ποιήσῃται, ὡς καὶ τὸ Ὀμηρικόν

- 5 “ἔνθα δ' ἄμα οἰμωγὴ τε καὶ εὐχολὴ πέλεν ἀνδρῶν ὀλλύντων τε καὶ ὀλλυμένων” (Il. 4. 450-1), τὸ γὰρ ὀλλύντων τῶ εὐχολῇ προαποδέδοται· καὶ “ἐλθόντων Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων, Λακεδαιμονίων μὲν Εὐρυβιάδεω ἡγουμένου, Ἀθηναίων δὲ Θεμιστοκλέους” (incert.).

5-6 Il. 4. 450 - 451 ἔνθα δ' ἄμ' οἰμωγὴ τε καὶ εὐχολὴ πέλεν ἀνδρῶν \ \ ὀλλύντων τε καὶ ὀλλυμένων, ῥέε δ' αἵματι γαῖα.

Par. 2 Προσυναπάντησις γίνεται, ὅταν δύο τινὰ θέντες πρὸς τὸ δεύτερον ἀπαντήσωμεν πρότερον, οἷον “ἐλθόντων Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων, Λακεδαιμονίων μὲν Εὐρυβιάδεω ἡγουμένου, Ἀθηναίων δὲ Θεμιστοκλέους” (Ἀθη- ... Θεμιστ- Vat. 1881: om. Par. 2). καὶ <τὸ> (addidi) Ὀμηρικόν (καὶ Ὀμ- Vat. 1881: om. Par. 2) “ἔνθ' ἄμα οἰμωγὴ (ἔνθα' μοι μωγὴ Codd.: corr. coll. Il.) τε καὶ εὐχολὴ πέλεν ἀνδρῶν \ \ ὀλλύντων τε καὶ ὀλλυμένων”. καὶ ὁ θεολόγος “καλὸν προσευχὴ καὶ ἀγρυπνία, καὶ πειθέτω σε Ἰησοῦς ἀγρυπνῶν πρὸ τοῦ πάθους καὶ προσευχόμενος” (Greg. Naz. Or. 14, MPG 35 p. 861, 22), καὶ πάλιν “παρὰ θεοῦ τὸ ταλαιπωρεῖν ἐκείνοις, παρὰ θεοῦ τὸ εὖ πράττειν αὐτοῖς (ἡμῖν MPG)” (Greg. Naz. Or. 14, MPG 35 p. 897, 13), καὶ τὰ ἐξῆς (καὶ πάλιν ... καὶ τὰ ἐξῆς om. Vat. 1881).

(N. M.: Προσυναπάντησις (προαπάντησις N.M.: corr.coll. Par.2) γίνεται, ὅταν ... πρότερον, οἷον “καλὸν ... προσευχόμενος”).

Tit. κς' προσυναπάντησις P¹ Codd. recent. (κς' om.): περὶ προσυναπάντησεως M² P³ : ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΥΝΑΠΑΝΤΗΣΕΩΣ Ald. Ald^s .: ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΥΝΑΠΑΝΤΗΣΕΩΣ κζ' Norrm. : κζ'. ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΥΝΑΠΑΝΤΗΣΕΩΣ Edd.

2 ὀνομάτων M² 3 ὑπάντησιν Codd. Edd.: ἀπ- M² marg. Norrm., τις addidi

5 ἔνθα δ' P¹ : om. Codd. Edd., πέλεκεν Codd.: πέλεν M² P³ Pal. Edd. 6 ὀλλύντων Codd. :

ὀλλύντων P³ Edd. 7 τὸ ὀλλυμένων P³ : τὸ εὐχομένων Codd. : τὸ εὐχόμενον Pal. Edd.: τῶ

εὐχομένω M² : τῶ εὐχολῇ marg. Norrm., προαποδέδοται P¹ M¹ : προαποδέδοται Codd.

Edd.: προαποδέδοται Speng. 8-9 εὐρυβάσεω ἡγουμένου λακεδαιμονίαν καὶ ἀθηναίων

δὲ θεμιστοκλέους M² 9 εὐρυβιάδεω Codd. Edd.: Ἐυρυβιάδεω Norrm. Speng.

κη'. ΠΕΡΙ ΕΠΙΤΙΜΗΣΕΩΣ

Ἐπιτίμησις· τὸ δ' αὐτὸ καὶ ὑπαλλαγήν τινες καλοῦσιν.

τοῦτο τὸ σχῆμα γίνεται καὶ αὐτὸ κατὰ τινὰς τρόπους· ἢ γὰρ ἐπιτιμήσαντες τῇ πρώτῃ λέξει ἕτεραν ἐλάβομεν, ὡς Δημοσθένης

- 5 “ὄψέ γάρ ποτε, ὄψέ λέγω· χθές μὲν οὖν καὶ πρώην” (Demosth. De cor. 130)· ἢ διαφορὰν τινὰ ἐμφαίνομεν τῶν ὀνομάτων, ὡσπερ ἐπὶ τοῦ περισσῶς φιλοῦντος “οὐκ ἔστι τοῦτο φιλία, ἀλλ' ἔρωσ”· ἢ διαστήσαντες ἐξελεξάμεθα τὸ βέλτιστον “ὠργίζετο, οὐ μὲν οὖν, ἀλλ' ἐμαίνετο”, καὶ πάλιν “οὐ πατήρ ἦν, μὰ Δία, ἀλλὰ τύραννος”.

5 Demosth. De cor. 130 ὄψέ γάρ ποτε, ὄψέ λέγω· χθές μὲν οὖν καὶ πρώην ἄμ' Ἰ Αθηναῖος καὶ ῥήτωρ γέγονεν, ...

Par. 2 Ἐπαλλαγή ἐστίν, ὅταν ἐπιτιμήσαντες τῷ πρώτῳ ὀνόματι ἕτερον παραλαμβῶμεν (παραλάβωμεν Vat. 1881), ὡς τὸ Δημοσθενικόν “ὄψέ γάρ ποτε, ὄψέ δὲ (δὲ om. Vat. 1881) λέγω· χθές μὲν οὖν καὶ πρώην” καὶ “οὐκ ἔστι τοῦτο φιλία, ἀλλ' ἔρωσ” καὶ “ὠργίζετο, οὐ μὲν οὖν, ἀλλ' ἐμαίνετο” καὶ “οὐ πατήρ ἦν, ἀλλ' ὄντως τύραννος”. καὶ ὁ θεολόγος “ἵνα πρὸς θεὸν ἐκδημήσωμεν (ἐνδημησώμεν MPG) ἢ ἐπανέλθωμεν” (Greg. Naz. Or. 38, MPG 36 p. 316, 3), καὶ πάλιν “Ἰαύλω μὲν, εἰ μὲν ἔκφορα ἦν, ἅ παρέσχεν (παρέσχεν αὐτῷ Vat. 1881) ὁ τρίτος οὐρανός, καὶ ἡ μέχρις ἐκείνου πρόοδος ἢ ἀνάβασις ἢ ἀνάληψις (fort. recte ἀνάκλησις Vat. 1881)” (Greg. Naz. Or. 28, 20, 1, ed. Barbel).

(N. M.: Ἐπαλλαγή ... ἕτερον προσλάβωμεν, οἷον “οὐκ ἔστι τοῦτο φιλανθρωπία, ἀλλ' ἔρωσ”, καὶ “οὐκ ὠργίζετο, ἀλλ' ἐμαίνετο”.)

Tit. κζ' Ἐπιτίμησις· τὸ δ' αὐτὸ καὶ ὑπαλλαγήν τινες καλοῦσιν P¹ Codd. recent. (κζ' om.):
περὶ ἐπιτιμήσεως M² : ΠΕΡΙ ΕΠΙΤΙΜΗΣΕΩΣ, ΤΟ ΔΑΥΤΟ καὶ ὑπαλλαγήν τινες καλοῦσιν Ald., Ald^o : ΠΕΡΙ ΕΠΙΤΙΜΗΣΕΩΣ· τὸ δ' αὐτὸ καὶ ὑπαλλαγήν τινες καλοῦσιν κη' Norrm. : κη'. ΠΕΡΙ ΕΠΙΤΙΜΗΣΕΩΣ, ΤΟ Δ' ΑΥΤΟ (Δ ΑΥΤΟ Speng.) ΚΑΙ ΥΠΑΛΛΑΓΗΝ ΤΙΝΕΣ ΚΑΛΟΥΣΙΝ Edd.:

2 Ἐπιτίμησις· M², τὸ δ' Codd. Edd.: δ' om. M² 4 προτέρᾳ M², ὁ δημοσθένης M²

8 ἐξελεξάμεθα Codd. Edd. (-ληξ- Walz): ἐξελώμεθα M², ὠργίζετο P¹ M¹ 10 τέλος τοῦ περὶ σχημάτων ἀλεξάνδρου M² :om. Codd. Edd.

ἡμῶν τῆς διανοίας σχημάτων ποσότης κατὰ λόγον ἢ κατὰ ποσότητος
ἢ κατὰ λόγον ποσότης, ἢ κατὰ διανοημάτων εὐρεσις· ἐπεὶ γὰρ λέξις
τῶν διανοημάτων διάπτωσι ποιούσα φανερόν αὐτὸν· μὴ δὲ ἀφί-
πτόν τῆς λέξεως σχημάτων ποιησώμεθα τὸν λόγον· ἐπεὶ δὲ αὐτὴ
ὡς εἴποι τις τὰ ποσώτα καὶ ἀνωτάτω σχημάτων τῆς λέξεως
ἐστὶ πρὸς ὅδον καὶ μέτρον καὶ κόμμα διατύπων ἢ κατὰ λέξιν
πλέεται καὶ σπλίθεται· πρῶτε ἐστὶν ἐκαστὸν τούτων, ποσὴ
ρῶσις· πρὸς ὅδον μὲν οὖν ἐστὶ, λόγος ἀνευ ἀφίπτων καὶ αὐτῶν.
σωθεῖσθαι αὐτὴν τελεῖ διάλογον ἐκφέρων, ὡς εἶχεν τοιοῦτον· ἀνευ
ἢ κατὰ τῆς λέξεως, ἐν πόλει δημοκρατουμένη, νόμος καὶ τῆφω βασι-
λεύον· πρὸς ὅδον δὲ ἀπὸ τοῦ ἀφίπτου μὲν ὅσον καὶ πρῶτην διὰ
νοίαν ἐκπλέειν· κώλυμα δὲ ἐστὶ πρὸς ὅδον μέρος ὃ λέγεται κώλυμα
αὐτὸ· ἀντικείμενον δὲ πλεονεχίαν πρὸς ὅδον· αὐτὸ μὲν οὖν καθ' αὐτὸ,
κώλυμα τοιοῦτον ἢ ἀνευ ἢ κατὰ τῆς λέξεως, κατὰ δὲ τὸ ἀντικείμενον
οὕτως γίνεται σωθεῖσθαι κώλυμα· ἀπὸ τῶν δὲ ἐστὶ σε μὲν ἐν τοῖς ἀλλοφί-
σις τρυφῶν, ἐμὲ δὲ ἐν τοῖς ἰδίαις ἀπορροῖσθαι· κατὰ δὲ τὸ ποσὴν
κώλυμα μούτω· κατὰ μὲν ἢ κατὰ τοῖς ἰδίαις εὐπορίαν καὶ τοῖς ποσῶ-
τα διαποσότητος· κόμμα δὲ ἐστὶ τὸ πρὸς ὅδον καὶ κώλυμα ἐλαττω-
λαμβάνεισθαι καὶ κόμμα καὶ ταῦτα καθ' αὐτὸν ἢ κατὰ τὸ αὐτὸ
γνώθισαυτὸν· μέτρον δὲ ἴσον· ἐποσότητος· λαμβάνεται δὲ καὶ ἀφί-
πτον· ὅσον ὅσον αὐτῆς, νόμος αὐτῆς· δημοκρατίαν αὐτῆς· τῆ
πρὸς ὅδον, αἰμῶν ἐστὶ δὲ κώλυμα· ὡς εἶχεν ἢ τοιοῦτα· πολλὰ γὰρ ἐβαύ-
μασθαι τῶν τῶν πλεονεχίαν σωθεῖσθαι κώλυμα καὶ τοῖς ἰσχυροῖς ἐπι-
πέρας αὐτῶν ποσότητων· καὶ δὲ τρὶς κώλυμα ὡς ἀφίπτων ποσότητων
ἀνευ ἢ κατὰ τῆς λέξεως, δούτερον δὲ ἐν πόλει δημοκρατουμένη· φί-
λε νόμον καὶ τῆφω βασιλεύον· γίνεται δὲ καὶ τετράκωλος ὡς
ποσότητος ἢ κατὰ τῆς λέξεως ὡς ἀφίπτων ἢ κατὰ τῆς λέξεως
ὡς ἀφίπτων καὶ λαμβάνεται μόνον φρατῶν κώλυμα· ὑπὸ δὲ τῶν
τῶν κώλυμα μὲν τῆς ἐλευθερίας ἀφίπτων κώλυμα· ὑπὸ δὲ τῆς ἐλευ-

INDICES

INDEX FIGURARUM

- Αἰτιολογία p. 15
- Ἀλλαγὴ p. 58
- Ἀλλοίωσις p. 58
- Ἀμφιδιόρθωσις p. 12
- Ἀναδίπλωσις p. 46
- Ἀντεισαγωγή p. 37
- Ἀντειναντίωσις p. 71
- Ἀντίθεσις p. 67
- Ἀντιμετώθεσις p. 69
- Ἀντιστροφή p. 48
- Ἀποσιώπησις p. 27
- Ἀποστροφή p. 31
- Ἀσύνδετον p. 56
- Διάλυσις p. 56
- Διαπόρησις p. 33
- Διασυρμός p. 38
- Διατύπωσις p. 36
- Ἐιρωνεία p. 29
- Ἐλλειψις p. 57
- Ἐπάνοδος p. 51
- Ἐπανόληψις p. 22, p. 46
- Ἐπαναφορά p. 24, p. 47
- Ἐπιδιόρθωσις p. 11
- Ἐπιμονή p. 17
- Ἐπιτίμησις p. 78
- Ἐπιτροχασμός p. 28
- Ἐρώτημα p. 34
- Ζεῦγμα p. 63
- Ἠθοποιία p. 26
- Κλίμαξ p. 52
- Λεπτολογία p. 18
- Μεταβολή p. 62
- Μετάστασις p. 40
- Ὅμοιοπτώτων p. 65
- Ὅμοιοτέλευτον p. 64
- Παλιλογία p. 46
- Παράλειψις p. 30
- Παρεμβολή p. 75
- Πόρισον p. 76
- Παρονομασία p. 66
- Περίφασις p. 54
- Πλεονασμός p. 55
- Πλοκή p. 69
- Πολύπτωτον p. 61
- Προδιόρθωσις p. 10
- Προκατάληψις p. 13
- Προσδιασάφησις p. 53
- Προσυναπάντησις p. 77
- Προσωποποιία p. 20
- Πύσμα p. 35
- Σύγκρισις p. 69
- Συμπλοκή p. 49
- Συναθροισμός p. 16
- Σύνθεσις p. 49
- Συνωνυμία p. 50
- Ὑπεξαίρέσις p. 14
- Ὑπερβατόν p. 72

INDEX LOCORUM

Aeschines	170 p. 45, 4-5	179 p. 52, 4-6
1 In Timarchum	175 p. 26, 5-10	198 p. 48, 5-7
2 De falsa legatione	209 p. 35, 3-4	208 p. 22, 3
88 p. 8, 15-17	119 p. 69, 7-8	219 p. 55, 7-8
3 In Ctesiphontem	232-233 p. 39, 5-7	243 p. 57, 4-5
16 p. 45, 7-10	258 p. 8, 8	265 p. 47, 4-5
75 p. 23, 1-2	17 p. 13, 9	265 p. 68, 7-9
152 p. 65, 3-5	78 p. 64, 5-6	282 p. 61, 9-11
166 p. 8, 13-14	153 p. 36, 5-8	299 p. 25
167 p. 8., 14-15	166 p. 39, 1-3	304 p. 12, 10-13
198 p. 48, 8-9	198 p. 43, 10-11	311-312 p. 62, 3-9
202 p. 49, 4-5	202 p. 3, 7	19 De falsa legatione
233 p. 42, 11-12	211 p. 26, 10-12	2 p. 59, 6-8
257-258 p. 21, 1-7	257 p. 25, 9-14	65 p. 36, 9-11
		122 p. 66, 6-8
		136 p. 57, 7
		169 p. 9, 12-15
		298 p. 61, 7-9
		21 In Midiam
		1 p. 30, 10-12
		15 p. 30, 7-9
		62-63 p. 32, 5-11
		69 p. 8, 9-10
		74 p. 17, 8-10
		99 p. 54, 5-6
		110 p. 9, 4
		147-148 p. 30
		23 In Aristocratem
		82 p. 9, 3
		54 p. 15, 4-7
		156 p. 33, 4-7
		213 p. 27, 4-6
		25 In Aristogitonem I
		18-19 p. 72, p. 74, 2-11
		21 p. 14
		27-28 p. 59, 2-5
		58 p. 46, 4-5
		59 In Neaeram 34 p. 60, 1-2
		60 Epitaphius 36 p. 37, 3-6
		37 p. 37
		Frag. inc. p. 24, 3-4
		Frag. inc. p. 13, 7-8
		Frag. inc. p. 19, 8-16
		Diodorus Siculus
		Bibliotheca Historica 17.1 p. 63
		Euripides
		Medea 509-511 p. 29, 4-6

Hecuba. 162 -163 p. 6, 25
Orestes 25-27 p. 27, 11-13
Frag. inc. 866 p. 17, 4-5

Gregorius Nazianzenus

Or. 1, MPG 35 p. 396, 10: p. 57
Or. 2, MPG 35
p. 508, 15: p. 56, p. 429, 42: p. 50
p. 484, 43: p. 71, p. 489, 26: p. 17
p. 537, 14: p. 54
Or. 4 MPG 35
p. 585, 5: p. 30, p. 588, 25: p. 31
p. 588, 30: p. 65, p. 600, 28: p. 16
p. 609, 1: p. 36, p. 613, 28 : p. 30
cf. p. 640, 34: p. 57, p. 649, 3: p. 76
p. 684, 7: p. 40, p. 704, 14: p. 67
p. 709, 29: p. 37
Or. 6, MPG 35 p. 744, 47: p. 36
Or. 7, 20, 2 (ed. Boulenger): p. 37
Or. 9, MPG 35
p. 824, 20: p. 11, p. 824, 24: p. 11
p. 825, 20: p. 35
Or. 10, MPG 35 p. 829, 18: p. 66
Or. 14, MPG 35
p. 860, 29: p. 69, p. 861, 22: p. 77
p. 860, 31: p. 69, p. 869, 43: p. 20
p. 897, 13: p. 77
Or. 15, MPG 35 p. 921, 13: p. 61
Or. 16, MPG 35
p. 933, 46: p. 24, p. 936, 44: p. 48
p. 952, 3: p. 69, p. 952, 8: p. 48
Or. 17, MPG 35
p. 968, 26: p. 48, p. 976, 11: p. 10
Or. 18, MPG 35
p. 1028, 17: p. 60, p. 1041, 28: p. 37
Or. 19, MPG 35
p. 1044, 43: p. 50, p. 1061, 23: p. 27
Or. 21, MPG 35
p. 1085, 29: p. 63, p. 1125, 20: p. 67
Or. 24, MPG 35
p. 1173, 18: p. 17, p. 1177, 42: p. 13
Or. 25, MPG 35
p. 1212, 24: p. 18, p. 1280, 24: p. 66
Or. 27, 9, 12 (ed. Barbel): p. 14
Or. 28, 20, 1 (ed. Barbel): p. 78
Or. 29 (ed. Barbel)
1, 2: p. 51, 13, 1: p. 13
18, 9: p. 38
Or. 31 (ed. Barbel)
10, 1: p. 57, cf. 23, 7: p. 46
28, 11: p. 52
Or. 33, MPG 36
p. 216, 37: p. 24, p. 217, 29: p. 31
p. 224, 36: p. 38, p. 228, 7: p. 29
p. 233, 1: p. 67
Or. 38, MPG 36
p. 312, 48: p. 24, p. 64
p. 312, 50: p. 60, p. 313, 7: p. 67
p. 313, 25: p. 25, p. 316, 3: p. 78
p. 317, 35: p. 52, p. 317, 41: p. 10
p. 320, 44: p. 33, p. 324, 7: p. 15
p. 324, 39: p. 22, p. 325, 16: p. 22
p. 325, 19: p. 25
Or. 39, MPG 36
p. 337, 28: p. 27, p. 337, 33: p. 54
p. 356, 28: p. 34
Or. 40, MPG 36
p. 364, 27: p. 33, p. 377, 26: p. 69
Or. 42, MPG 36
p. 457, 5: p. 49, p. 465, 35: p. 26
p. 469, 31: p. 17, p. 472, 28: p. 10
p. 472, 45: p. 12, p. 477, 36: p. 69

Or. 43 (ed. Boulenger)
1, 1: p. 72, 7, 5: p. 62
15, 4: p. 57, 19, 3: p. 11
20, 3: p. 10, 22, 2: p. 24
41, 1: p. 53, 54, 1: p. 18
58, 4: p. 28
Or. 44, MPG 36 p. 617, 13: p. 37
Or. 45, MPG 36
p. 624, 29: p. 46, cf. p. 640, 39
Frag. inc.: p. 14, p. 15

(Ps.) Hermogenes

ΠΕΡΙ ΜΕΘΟΔΟΥΣ ΔΕΙΝΟΤΗΤΟΣ

p. 25, 24 (Speng. RG III) p. 25

Herodianus

De figuris p. 98, 30- 99, 2 (Speng. RG III) p. 67

Herodotus

Historia 1

6 p. 75, 10-13 66 p. 23, 15-16

Homerus

Ilias

1. 1-2 p. 59, 10

1. 24 p. 53, 4

2. 102-105 p. 52, 8-12

2. 121 p. 50

2.333-235 p. 72

2.658 p. 54, 3

2. 671-672 p. 25, 2-3

2.824 p. 3, 3

3. 284-286 p. 37, 4-6

4. 450-451 p. 77, 5-6

5. 31 p. 46

15.11 p. 71, 7

16.250-252 p. 51, 13-15

17.542 p. 72, 3-4

20. 371-372 p. 22, 5-6, p. 46

Odyssea

1.1 p. 59, 11

1. 22-23 p. 23, 3-4

2. 409 p. 54

3.385 p. 54, 4

6.43-45 p. 64

8. 223-224 p. 14, 9-10

9. 481 p. 3, 3

11. 310 p. 14

16.17-19 p. 17, 12-14

Horatius

Carmina 3.2 12-13 p. 37

Hyperides

In Demosthenem Frag. 2.3 p. 38, 3-7

Frag. inc. 173 p. 38, 8-9

fort. Frag. inc. p. 68, 1-4

Isocrates

Helenaecomium

17 p. 64, 3-5

17 p. 76, 4-6

Panegyricus

1 p. 44, 1-3, p. 63, 3-5 185 p. 44, 6-9

Frag. 12 (Orat. Att. I p. 321) p. 70, 4-5

Ps. Longinus

De Sublimitate 12, 38 p. 41

Menander

PCG VI 2 Frag. inc. 420 p. 18, 5-19, 3

PCG VI 2 Frag. inc. 707 p. 69, 4

PCG VIII Adesp. Frag. 75 p. 69, 6

p. 59 p. 63, 10-12 p. 66, 5-6 p. 66

p. 67, 4-5, 5-6 p. 71, 4-5, 5 p. 72, 5

p. 77, 8-9

Philistos

FGrHist. 556 F56 *bis* p. 51, 7-10

FGrHist. 556 F58 *bis* p. 59, 14-15

Quintilianus

Institutiones Oratoriae 8, 4. 29, 4.15, 6. 67-76 p.

41

Iulius Rufinianus

De figuris I 38 p. 41

Sophocles

Electra 301 p. 25, 5 1163-1164 p. 23, 13-14

Philoctetes 817 p. 72, 8

Thucydides

Historiae

1.1.2 p. 55, 4-5 1.2.2 p. 60, 5

1. 6. 1 p. 58, 6 1. 20. 2 p. 60, 6-7

1. 31. 2 p. 73, 6 1. 68. 2 p. 54, 10-11

2. 44. 4 p. 58, 8 2. 53. 1 p. 59, 12-14

2. 62. 3-4 p. 66, 9-10 3. 14.1 p. 72, 6

5.41.2 p. 58 7.15 p. 3, 11-12

Tryphon

De Tropis α' - γ' p. 41

Xenophon

Memorabilia 1.2.25 p. 46, 6-7, p. 50

Cyropaedia 1.1.1 p. 54, 9 8.2.8 p. 61, 4-7

Fragmenta incerta

p. 12, 5-10 p. 25, 8-9

p. 40, 5-6 p. 43, 4-5 p. 55

INDEX NOMINUM ET VERBORUM POTIORUM

- Ἄγαμέμνων p. 31, 9; p. 53, 4
 Ἄγλαία p. 25, 3
 Ἀθηνᾶ p. 18, 5
 Ἀθηναῖοι p. 11, 7; p. 19, 9; p. 20, 5; p. 22, 10; p. 23, 1; p. 26, 11; p. 27, 7; p. 44, 7; p. 46, 5; p. 72, 4, 6, 9; p. 77, 8, 9
 Αἰθιοπῖς p. 23, 3, 4
 Αἰσχίνης p. 11, 7; p. 13, 9; p. 20, 7; p. 23, 1; p. 25, 9; p. 26, 4; p. 36, 5; p. 39, 1; p. 48, 6, 7 (*bis*); p. 49, 4; p. 64, 5; p. 65, 3; p. 69, 7; p. 72, 4
 αἰτιολογία p. 15, 1, 2
 ἀκαιρότερον p. 6, 13
 ἀκοσμία p. 2, 11
 ἀκούοντες p. 40, 5
 ἀκροατής p. 10, 4; p. 11, 4, 5; p. 13, 3
 Ἀλέξανδρος p. 23, 7; p. 63, 10
 Ἀλκίνοος p. 54, 4
 ἀλλαγή p. 58, 1, 2; p. 59, 5; p. 60, 1; p. 75, 4
 ἀλλάσσειν p. 58, 4; p. 59, 12; p. 60, 4
 ἀλληγορία p. 7, 17
 ἀλλοιοῦν p. 58, 6
 ἀλλοιώσις p. 58, 1, 2
 Ἀλόνησος p. 56, 6
 Ἀλυάπτης p. 75, 10
 Ἄλυσ p. 75, 11, 16
 Ἀμβροκία p. 28, 5
 ἀμφιδιόρθωσις p. 12, 1
 Ἀμφίπολις p. 30, 4; p. 56, 5
 ἀναδίπλωσις p. 23, 10; p. 46, 1, 3
 ἀναιρεῖν p. 5, 17; p. 7, 15, 20; p. 75, 8
 ἀναστροφή p. 72, 3
 ἀνθολκή p. 6, 24; p. 7, 2
 ἀντεισαγωγή p. 37, 1, 2; p. 71, 1, 2
 ἀντεναντίωσις p. 71
 ἀντίδικος p. 13, 3, 4; p. 32, 3; p. 40, 7
 ἀντίθεσις p. 67, 1, 2; p. 68, 5
 ἀντικειμένον p. 43, 1, 4; p. 67, 3; p. 68, 5, 6
 ἀντιμεταβολή p. 69, 9
 ἀντιμετάθεσις p. 69, 1
 ἀντιπαρόθεσις p. 19, 18
 ἀντιστροφή p. 48, 1, 2; p. 49, 3
 ἀντωνυμία p. 61, 2
 ἄξιοπιστία p. 28, 4
 ἄξιοπίστως p. 38, 2
 Ἀξίοχος p. 72, 5
 ἀπαντῆσαι p. 35, 2
 ἄπειρα p. 1, 7 (*bis*)
 ἀπερίληπτα p. 1, 7
 ἀποθεραπεύειν p. 11, 5
 ἀποκρίνασθαι p. 34, 2, 6; p. 35, 5
 Ἀπόλλων p. 14, 7
 ἀπορεῖν p. 6, 27; p. 7, 4, 5 (*bis*); p. 33, 4; p. 43, 5
 ἀποσιώπησις p. 27, 1, 2
 ἀποστροφή p. 31, 1, 2; p. 32, 1
 ἀπόφασις p. 34, 2
 Ἀρβήκοι p. 63, 11
 Ἀργειφόντης p. 52, 9, 12
 Ἄργος p. 58, 11
 ἄρετή p. 2, 13; p. 41, 6
 Ἄρθμιος p. 21, 7; p. 25, 14
 ἄρθρον p. 25, 6
 ἄριθμός p. 58, 3; p. 59, 12; p. 76, 3
 Ἀριστείδης p. 21, 5; p. 25, 12
 Ἀριστογείτων p. 14, 5
 Ἀρκαδία p. 12, 12; p. 23, 15
 ἀστεισμός p. 29, 10
 ἀσύνδετον p. 56, 1
 ἀσχημάτιστος p. 5, 19
 Ἀτρείδης p. 31, 4; p. 53, 4
 Ἀτρεύς p. 52, 11

- Ἄττική p. 17, 3
 αὐξήσις p. 17, 3 ; p. 19, 16 ; p. 41, 6
 αὐτοσχεδίως p. 8, 2
 αὐχέω p. 8, 11; p. 19, 6
 Ἄχαιοί p. 31, 4, 6 ; p. 71, 8
 Ἄχιλλεύς p. 51, 12
 ἀφαιρῆν p. 4, 1 ; p. 40, 10; p. 55, 3, 6 ; p. 75, 8
 βαρβαρισμός p. 2, 9, 12, 13
 Βοιωτία p. 29, 8 ; p. 69, 7, 8
 Βορέας p. 75, 12
 Βυζάντιοι p. 50, 5
 Βυζάντιον p. 16, 9
 Γελάωι p. 59, 15
 γένος p. 14, 4
 γράμμα p. 47, 4 ; p. 68, 7
 Γρανικός p. 63, 11
 Δαρῆιος p. 63, 11
 Δελφοί p. 36, 9
 Δημάδης p. 68, 2
 Δημοσθένης p. 9, 10; p. 11, 6; p. 13, 9; p. 15, 3;
 p. 16, 3; p. 17, 6; p. 23, 6; p. 24, 3; p. 26, 4; p. 27,
 4; p. 29, 7; p. 30, 3; p. 32, 4; p. 34, 4; p. 36, 9; p.
 38, 3; p. 39, 4; p. 40, 3, 8; p. 48, 5 ; p. 50, 4 ; p. 51,
 4; p. 54, 5 ; p. 68, 7 ; p. 72, 4 ; p. 78, 4
 Δημοσθενικόν p. 10, 4; p. 12, 10; p. 20, 4; p. 25,
 7; p. 28, 4 ; p. 48, 3; p. 52, 4; p. 58, 9; p. 61, 7; p.
 62, 3; p. 63, 6; p. 65, 3; p. 66, 6; p. 74, 2
 διάλυσις p. 56, 1
 διανόημα p. 5, 12; p. 6, 7; p. 42, 3, 4 ; p. 45, 3
 διανοία p. 1, 9; p. 2, 4, 5; p. 3, 9, 14; p. 4, 7; p. 5,
 3, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 18; p. 7, 2; p. 41, 2; p. 42,
 2, 10; p. 45, 2; p. 55, 4, 7; p. 57, 3; p. 66, 2; p. 75,
 6, 9
 διάπλασις p. 20, 2
 διαπλέκειν p. 66, 11
 διαπόρημα p. 7, 18
 διαπόρησις p. 33, 1, 2
 διασυρμός p. 38, 1, 2
 διατυποῦσθαι p. 36, 4
 διατύπωσις p. 6, 1; p. 36, 1, 2
 δικανικός p. 9, 8
 δικαστής p. 13, 4
 δίκωλοι p. 44, 1
 Διόκλης p. 32, 6; p. 32, 8
 Διονύσια p. 30, 9
 διορθοῦν p. 2, 14
 Δορίσκος p. 30, 5
 εἶδη p. 36, 4; p. 58, 5
 εἰρωνεία p. 7, 16; p. 8, 10; p. 29, 1, 2
 ἔκλυσις p. 8, 12
 ἐκπλέκειν p. 42, 13
 ἐκφέρειν p. 3, 15; p. 4, 3, 5; p. 5, 4; p. 6, 2, 26; p.
 42, 10; p. 45, 2, 3; p. 77, 2
 Ἐλλός p. 29, 4; p. 44, 9; p. 58, 6, 7
 ἔλλειψις p. 57, 1, 2
 Ἐλληνας p. 21, 6; p. 25, 13; p. 39, 5; p. 55, 5; p.
 58, 7; p. 73, 3, 9
 Ἐλληνικός p. 10, 6; p. 12, 12; p. 62, 6; p. 63, 7
 Ἐλλησποντος p. 16, 8; p. 28, 5
 ἐμφαίνειν p. 6, 25; p. 8, 7; p. 19, 17; p. 78, 6
 ἔμφασις p. 8, 15; p. 9, 5; p. 13, 6; p. 41, 6; p. 55,
 3, 8; p. 57, 8
 ἐναργεία p. 41, 6
 ἐναργήματα p. 36, 4
 ἐνέργειαι p. 60, 3
 ἐννοια p. 5, 14; p. 33, 3; p. 54, 10; p. 66, 4
 ἐξάλλαξις p. 5, 2, 3, 5, 8
 ἐξεργασία p. 18,
 ἐπάνοδος p. 51, 1, 2
 ἐπανόληψις p. 22, 1, 2; p. 46, 1, 3
 ἐπαναφορά p. 24, 1, 2; p. 47, 1, 2, 6; p. 48, 2, 5;
 p. 49, 2

ἐπιδιόρθωσις p. 11, 1, 2, 4; p. 12, 2
 ἐπ' εὐθείας p. 5, 4; p. 7, 5; p. 8, 11
 ἐπιμονή p. 17, 1, 2, 3; p. 28, 3
 ἐπίτασις p. 8, 7
 ἐπιτίμησις p. 78, 1, 2
 ἐπιτροχασμός p. 28, 1, 2
 ἐποτρύνειν p. 31, 3
 Ἐρετρία p. 16, 7
 Ἐρμείας p. 52, 10
 Ἐρμῆς p. 30, 12; p. 52, 13
 ἐρώτημα p. 34, 1, 2
 ἐρώτησις p. 7, 18
 ἐσχηματίζειν p. 6, 15, 19, 20; p. 7, 12
 Εὐβοία p. 16, 4
 Εὐδικός p. 47, 9
 Εὐξείνιος p. 75, 13
 εὐρεσις p. 42, 3
 Εὐριπίδης p. 17, 3 ; p. 27, 10 ; p. 29, 3
 Εὐρυβιόδης p. 77, 9
 Εὐρυτος p. 14, 10
 Ζελεΐτης p. 21, 7 ; p. 25, 14
 ζεύγμα p. 63, 1
 Ζεύς p. 14, 6; p. 18, 11; p. 52, 8, 9, 12; p. 78, 9
 ἡδονή p. 9, 7 ; p. 59, 13
 ἡθοποιία p. 26, 1, 2
 Ἥλις p. 28, 5
 Ἡράκλειος p. 54, 3
 Ἡρακλῆς p. 14, 10
 Ἡρόδοτος p. 75, 9
 Ἡφαιστός p. 52, 8
 Θεμιστοκλῆς p. 77, 9
 θεραπεία p. 10, 3
 θεραπεύειν p. 11, 3
 Θετταλία p. 12, 13; p. 47, 10
 Θετταλοί p. 17, 6; p. 50, 6
 Θῆβαι p. 69, 7, 8
 Θηβαῖοι p. 17, 7; p. 29, 8; p. 50, 7; p. 52, 6
 Θουκυδίδης p. 54, 10; p. 59, 12; p. 60, 4; p. 66, 9; p. 72, 6; p. 73, 2
 Ἴδη p. 3, 3
 Ἴσοκράτης p. 44, 6; p. 70, 3
 Ἴσοκρατικόν p. 63, 4; p. 64, 3; p. 76, 4
 Ἴσός p. 63, 11
 Ἴφικράτης p. 32, 5; p. 32, 7; p. 32, 9
 καιρός p. 6, 13; p. 20, 4, 6; p. 70, 4, 5
 Καικίλιος p. 46, 2
 κακία p. 2, 10, 12
 Καλλίστρατος p. 55, 7
 κακόζηλον p. 41, 5
 καταβολή p. 8, 11
 κατάφασις p. 34, 3
 Κερκυραῖοι p. 73, 2
 κεφάλαιον p. 16, 3; p. 52, 3
 κινεῖν p. 3, 10, 14; p. 4, 1; p. 66, 3
 κίνημα p. 6, 2, 16
 Κλείταρχος p. 16, 8
 κλίμαξ p. 52, 1, 2, 7, 13
 κόμμα p. 42, 7; p. 43, 7, 8; p. 52, 3; p. 62, 3
 κόσμησις p. 2, 10
 κόσμος p. 6, 10; p. 55, 3, 6
 κρεῖττον p. 5, 2, 5, 7
 Κροῖσος p. 75, 10, 13, 15
 Κρονίων p. 52, 8, 12
 κύριος p. 3, 2, 6
 κῶλον p. 24, 2, 5; p. 42, 7, 9; p. 43, 1, 3, 4; p. 44, 13; p. 47, 2, 6, 11; p. 49, 3; p. 56, 3; p. 62, 3; p. 63, 5, 9(bis); p. 65, 6; p. 70, 1; p. 76, 2
 Λακεδαιμόνιοι p. 44, 8; p. 73, 5; p. 77, 8(bis)
 Λαρισαῖος p. 47, 10
 Λασθένης p. 47, 8
 λέξις p. 1, 9; p. 2, 4, 5; p. 3, 5, 6, 9, 10(bis); p. 4.2; p. 5, 2, 9, 10, 14, 15; p. 7, 19, 20; p. 8, 1, 3;

p. 42, 2, 5, 6; p. 52, 3; p. 69, 2; p. 73, 1; p. 74, 1; p. 77, 4
 λεπτολογία p. 18, 1, 2; p. 19, 8
 λεπτόν p. 19, 5
 Λίβυες p. 59, 15
 λόγος p. 1, 5; p. 2, 13; p. 5, 2, 4, 6, 8, 18; p. 6, 1, 4, 6, 18 (*bis*), 21; p. 7, 1, 7, 9, 11, 12, 13; p. 8, 6, 11; p. 9, 6, 7, 8, 9, 12, 15; p. 12, 4; p. 13, 4, 9; p. 14, 4; p. 19, 5; p. 21, 1; p. 26, 2; p. 27, 2; p. 29, 2; p. 32, 2; p. 36, 3; p. 38, 6; p. 42, 2, 3, 4, 5, 7; p. 44, 14; p. 48, 8; p. 53, 2; p. 53, 5, 7; p. 55, 3, 6; p. 56, 3; p. 61, 4; p. 65, 5; p. 66, 8; p. 68, 5; p. 75, 3, 4; p. 75, 15, 16; p. 76, 8
 Λυδός p. 75, 10
 Μεγάρως p. 16, 5; p. 28, 6
 Μειδίας p. 30, 9; p. 32, 4; p. 54, 6, 8
 Μένανδρος p. 18, 4; p. 19, 18
 μεταβάλλειν p. 2, 15; p. 9, 15; p. 58, 6
 μεταβολή p. 59, 1, 6, 14; p. 62, 1
 μετόθεσις p. 2, 16; p. 62, 2
 μετακινεῖν p. 2, 17
 μεταλαμβάνειν p. 61, 3
 μετάπλασις p. 5, 12
 μεταποιεῖν p. 2, 17; p. 66, 3
 μετόστασις p. 40, 1, 2
 μεταφέρειν p. 59, 2
 Μηδεία p. 29, 3
 μικτόν p. 12, 2; p. 49, 2
 μιμείσθαι p. 7, 5
 μίμημα p. 6, 6
 μίμησις p. 6, 23; p. 7, 1; p. 8, 1
 Μούσα p. 59, 11
 μυκτηρισμός p. 29, 11
 Νιρεύς p. 25, 2, 3
 νόημα p. 19, 4
 νοῦς p. 51, 3, 4; p. 75, 7
 Ξενοφῶν p. 46, 6; p. 54, 9; p. 61, 4
 Οἰχαλιεύς p. 14, 10
 Ὀλυνθος p. 47, 9
 Ὀμηρικόν p. 14, 8; p. 22, 4; p. 25, 1; p. 52, 7; p. 53, 3; p. 50, 10; p. 71, 7; p. 77, 4
 Ὀμηρος p. 51, 11
 ὁμοιόπτωτον p. 65, 1, 2
 ὁμοιοτέλευτον p. 64, 1, 2; p. 76, 7
 ὄνομα p. 2, 9, 10, 14, 15(*bis*); p. 3, 4, 14, 15; p. 4, 7; p. 17, 2; p. 24, 2, 5; p. 50, 2; p. 51, 2; p. 52, 13; p. 53, 2; p. 57, 2; p. 58, 4, 5; p. 61, 2; p. 65, 2; p. 66, 3; p. 68, 1; p. 70, 1; p. 71, 2; p. 74, 2; p. 77, 2; p. 78, 6
 ὀνομαστί p. 57, 3
 ὄρος p. 5, 1, 9
 πάθη p. 6, 4; p. 58, 5; p. 60, 3
 παθητικός p. 6, 18
 πάθος p. 6, 17; p. 19, 7; p. 36, 4; p. 53, 6; p. 57, 8
 παλιλογία p. 46, 1, 2
 πανουργεῖσθαι p. 7, 9
 παρακείμενον p. 43, 2, 6
 παρόλειψις p. 30, 1, 2
 παρεμβολή p. 75, 1, 6, 8, 9
 πόρισον p. 76, 1, 2
 παρονομασία p. 3, 14; p. 66, 1, 2
 παρρησία p. 10, 8; p. 12, 3; p. 59, 5
 Πάτροκλος p. 51, 12
 Παφλαγόνες p. 75, 12
 Πελοποννήσιοι p. 58, 10
 Πελοπόννησος p. 28, 6; p. 58, 9
 Πέλοψ p. 52, 10, 11
 Πεπάρηθος p. 30, 6
 περίγραφος p. 42, 9
 Περίνθιοι p. 50, 5
 περίοδος p. 24, 5; p. 42, 7, 9, 12; p. 43, 1, 2, 8; p. 44, 1, 11, 13, 14; p. 45, 1; p. 70, 1

περιπλέκειν p. 66, 11
 περίφασις p. 54, 1, 2, 8
 Πέρσης p. 61, 5
 Πιθεύς p. 32, 6
 πλάσις p. 6, 11; p. 7, 21, 22
 πλαττεῖν p. 5, 13; p. 7, 9, 10; p. 9, 12
 πλέκειν p. 42, 8; p. 61, 4
 πλεονασμός p. 55, 1, 2
 πλῆθος p. 1, 6; p. 59, 14
 πλοκή p. 69, 1
 ποίησις p. 54, 2
 ποιητής p. 17, 11; p. 19, 6; p. 31, 3
 ποικιλία p. 9, 5, 7
 ποικίλος p. 9, 10; p. 58, 2; p. 62, 9
 ποικίλως p. 9, 12, 15
 πολιτεία p. 9, 11
 πολιτικός p. 6, 22; p. 41, 7
 πολύπτωτον p. 61, 1, 2
 Πορθμός p. 10, 6
 Ποτιδαία p. 30, 4; p. 56, 6
 πράγμα p. 3, 6, 15; p. 8, 7; p. 9, 15; p. 18, 6;
 p. 19, 12; p. 23, 2; p. 25, 7; p. 26, 8; p. 33, 2;
 p. 36, 2; p. 39, 5; p. 40, 3; p. 66, 6; p. 68, 6
 πράνουν p. 31, 3
 προδιόρθωσις p. 4, 5; p. 10, 1;
 p. 11, 2, 4; p. 12, 2
 προθεραπεύειν p. 10, 4
 προκαταλαμβάνειν p. 13, 2
 προκατάληψις p. 13, 1, 2
 προκείμενα p. 14, 3
 προσαπόδοσις p. 75, 5
 προσδιασάφησις p. 53, 1, 2
 προσποιεῖν p. 29, 2; p. 33, 3
 προστιθέναι p. 4, 1
 προσυναπάντησις p. 77, 1, 2
 πρόσωπον p. 14, 4; p. 20, 2, 6; p. 26, 2; p. 31,
 2 ; p. 36, 2; p. 59, 1
 προσωποποιία p. 20, 1, 2
 πτώσις p. 58, 4; p. 59, 5; p. 61, 3; 65, 2, 6
 Πύδνα p. 30, 4 ; p. 56, 5
 πύσμα p. 7, 18; p. 35, 1, 2
 ῥῆμα p. 8, 13; p. 39, 2, 6; p. 46, 3; p. 58, 4; p. 66,
 3; p. 75, 5
 ῥητορική p. 7, 22
 ῥήτωρ p. 6, 9, 12; p. 7. 23(*bis*); p. 8, 2; p. 45, 7, 8
 σαρκασμός p. 29, 11
 Σέρριος p. 30, 5
 Σικελία p. 30, 13
 Σιμός p. 47, 9
 σολοικισμός p. 2, 11, 12, 14, 15; p. 3, 4, 14,
 15; p. 4, 7; 17, 2
 Σόλων p. 21, 4; p. 25, 11
 Σοφοκλῆς p. 23, 12
 συγγραφικός p. 6, 22
 σύγκρισις p. 69, 1
 συλλαβή p. 72, 3; p. 76, 3
 Σύμηθεν p. 25, 2
 Συμμετρία p. 44, 14
 συμπλοκή p. 49, 1
 συναθροισμός p. 16, 1, 2; p. 28, 2
 σύνδεσμος p. 45, 3, 6; p. 56, 2
 συνήθεια p. 6. 19
 συνήθης p. 2, 15
 σύνθεσις p. 7, 20; p. 8, 1; p. 42, 10; p. 43, 4; p.
 49, 1
 σύνταξις p. 2, 14, 17; p. 4, 1; p. 63, 14; p. 75, 3
 συντιθέναι p. 42, 8; p. 44, 13
 συνώνυμα p. 52, 12
 συνωνυμία p. 50, 1, 2; p. 52, 7
 Σύροι p. 75, 12
 σχῆμα p. 1, 6, 7, 9; p. 2, 6, 8, 10, 13, 16; p. 3, 1,
 4, 8, 9, 10, 14; p. 4, 2, 7; p. 5, 1, 2, 4, 6, 10, 11(*bis*),

15, 16, 18; p. 6, 6, 12, 14, 19, 21, 26; p. 7, 6,7(*bis*),
 10, 13, 14, 19, 20, 23; p. 8, 5, 6; p. 9, 2, 6, 9, 16; p.
 14, 2; p. 19, 17; p. 28, 2; p. 41, 2; p. 42, 1, 2, 5, 6;
 p. 48, 5; p. 49, 2; p. 51, 11; p. 52, 13; p. 54, 2, 4,
 12; p. 56, 2; p. 57, 8; p. 58, 2; p. 62, 2; p. 63, 2; p.
 69, 2, 9; p. 75, 7; p. 76, 8; p. 78, 3
 σχηματίζειν p. 59, 6
 σχηματισμός p. 6, 3
 Τάνταλος p. 38, 8
 τῶξις p. 11, 2; p. 12, 11; p. 44, 15
 Τεγέα p. 23, 16
 Τεισίας p. 32, 7
 Τέχνη p. 7, 14; p. 8, 2
 Τίμαρχος p. 26, 9
 τρέπειν p. 4, 8
 τρίκωλοι p. 44, 3
 τροπή p. 3, 2
 τρόπος p. 1, 9; p. 2, 6, 8, 12, 15; p. 3, 1(*bis*), 8; p.
 5, 3, 8; p. 7, 10; p. 8, 6; p. 9, 7, 16; p. 14, 3; p. 58,
 3; p. 60, 1; p. 64, 6; p. 67, 2; p. 68, 4; p. 78, 3
 ὑπαλλαγή p. 78, 2
 ὑπεξάιρεσις p. 14, 1, 11
 ὑπέρβασις p. 75, 6
 ὑπερβατόν p. 72, 1, 2; p. 74, 1; p. 75, 2, 4
 ὑπερβολή p. 7, 17; p. 41, 1, 2, 3
 Ὑπερείδης p. 38, 3
 ὑπονοεῖν p. 13, 4, 5; p. 57, 2
 ὑποψία p. 19, 4
 Φίλιππος p. 17, 7; p. 22, 12; p. 26, 10; p. 47,
 10; p. 68, 2
 Φιλιστίδης p. 16, 7
 Φίλιστος p. 51, 7; p. 59, 14
 Φρύνη p. 38, 8
 φύσις p. 2, 16; p. 5, 12; p. 6, 16(*bis*), 18, 22(*bis*),
 24, 26; p. 7, 8 (*bis*), 13, 15; p. 8, 1, 3; p. 64, 4;
 p. 73, 1; p. 75, 3; p. 76, 6
 Φωκεῖς p. 26, 10
 Φωκικός p. 40, 3
 χεῖρον p. 5, 6
 χλευασμός p. 29, 11
 χρεία p. 5, 14; p. 8, 4, 6; p. 11, 2
 χρήσιμος p. 9, 8
 χρόνος p. 58, 5; p. 60, 1
 ψυχαγωγία p. 41, 7
 ψυχή p. 6, 1, 3, 5, 6, 15, 16; p. 22, 10; p. 53, 5, 7
 Ὠρειτοί p. 51, 5
 Ὠρεός p. 16, 6